

การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย
กรณีศึกษา ชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

THE CONSERVATION OF HISTORIC COMMUNITY FOLLOWING
THE MANAGEMENT GUIDELINES FOR HISTORIC TOWNS IN ASIA:
CASE STUDY OF SAMCHUK COMMUNITY,
SAMCHUK DISTRICT, SUPANBURI PROVINCE

พิชญากร แจ็งสนาม
PICHAYAKORN JAENG SANAM

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2550

การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย
กรณีศึกษา ชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

THE CONSERVATION OF HISTORIC COMMUNITY FOLLOWING
THE MANAGEMENT GUIDELINES FOR HISTORIC TOWNS IN ASIA:
CASE STUDY OF SAMCHUK COMMUNITY,
SAMCHUK DISTRICT, SUPANBURI PROVINCE

พิชญากร แจ่งสนาม

PICHAYAKORN JAENG SANAM

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 74486
วัน,เดือน,ปี..... - 1 ต.ค. 2550

.b.....
.i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2550

**THE CONSERVATION OF HISTORIC COMMUNITY FOLLOWING
THE MANAGEMENT GUIDELINES FOR HISTORIC TOWNS IN ASIA:
CASE STUDY OF SAMCHUK COMMUNITY,
SAMCHUK DISTRICT, SUPANBURI PROVINCE**

PICHAYAKORN JAENGSANAM

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING
IN URBAN AND ENVIRONMENT PLANNING
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2007

COPYRIGHT 2007

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย : กรณีศึกษาชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
The Conservation of Historic Community Following the Management Guidelines for Historic Towns in Asia : Case Study of SamChuk Community, SamChuk District, Supanburi Province

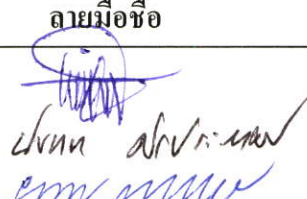
ชื่อนักศึกษา นางสาวพิชญากร แจ่มสนาม

รหัสประจำตัว 45062011

ปริญญา การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ยงธนิศร์ พิมลเสถียร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ผศ.เลิศวิทย์	รังสิรักษ์	
ดร.นันทนา	ศิริประภาศิริ	
ผศ.ดร.ยงธนิศร์	พิมลเสถียร	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 24 พฤษภาคม 2550 เวลา 13.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว
(รศ.ดร.จารุวัตร เจริญสุข)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....๒๓.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ. ๒๕๕๐.....

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมือง ประวัติศาสตร์ในเอเชีย กรณีศึกษา ตลาดเก่าสามชุก อำเภอ สามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
นักศึกษา	นางสาว พิชญากร แจ่มสนาม
รหัสประจำตัว	45062011
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาดบัณฑิต
สาขาวิชา	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
พ.ศ.	2550
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผศ. ดร. ขงธนิศร์ พิมลเสถียร

บทคัดย่อ

ชุมชนเก่าที่มีความเจริญ มักมีแนวโน้มในการพัฒนาสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) หากไม่มีการวางแผนการจัดการที่ดี จะส่งผลให้เกิดผลทางลบ เนื่องจาก การเพิ่มขึ้นของประชากร รูปแบบ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ที่จะถูกเปลี่ยนไปตามกลไกของสิ่งแวดล้อมของสังคม ผนวกกับ ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ข้นพื้นฐานของชุมชนเก่า ที่ไม่เพียงพอต่อประชากรที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้เกิด ความทรุดโทรมของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประชากรเริ่มย้ายถิ่นฐาน จนทำให้ชุมชนเก่าถูกทิ้งร้างในที่สุด ส่งผลเสียทางเศรษฐกิจ ซึ่งชุมชนเก่าในเอเชียส่วนใหญ่ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ รวมถึงชุมชนเก่าสามชุก ซึ่งลักษณะของปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นระบบที่สัมพันธ์กัน การควบคุมปัญหาและการแก้ไขควรที่จะมีความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาดตามความต้องการของประชาชนในชุมชนและมีผลอย่างยั่งยืนและสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงทำให้เกิดการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ชุมชนในรูปแบบที่มีระบบที่นำไปสู่การบริหารจัดการเมืองให้มีความยั่งยืน โดยศึกษาถึงการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียขึ้น

โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษามี 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษานโยบายและแผนงานขององค์กรท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ชุมชน 2) เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ของ ICCROM กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก 3) เพื่อศึกษาข้อจำกัดและ โอกาสในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของรัฐบาลท้องถิ่น องค์กรชุมชนและประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา 4) เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ศึกษา และเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในบริบทของชุมชนสามชุกและชุมชนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หรืออื่นๆ ได้

การศึกษาใช้การเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ เพื่อทราบถึงสภาพทั่วไปและนโยบายและแผนงานขององค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการอนุรักษ์ชุมชนสำหรับข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจและการออกแบบสอบถาม โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ใช้การเก็บแบบ สัมมะโน (Census) ประชากรที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่าสามชุก ใช้การสุ่มเก็บแบบกระจายตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือน และแบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาตอบวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียต่อไป

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตลาดเก่าสามชุกมี โอกาสในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ 1) มีโอกาสในด้านการรักษาหรือวางแผนเกี่ยวกับการจัดการทางประวัติศาสตร์ 2) มีโอกาสในด้านการจัดการเพื่อรักษาคุณค่าหรือคุณลักษณะของเมืองที่ดึงดูดใจ 3) มีโอกาสในด้านการใช้กลไกในการหาข้อตกลงร่วมกันคือ มีลักษณะการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและมีระดับการมีส่วนร่วมสูง อีกทั้งยังมีคุณค่าทางวัฒนธรรมมาช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ และ 4) มีโอกาสในวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนา โดยนำคุณค่าทางมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเกื้อกูลด้านสังคม โดยเกิดความสามัคคีและมีผลดีด้านเศรษฐกิจสู่ชุมชน และการจัดการที่ช่วยรักษามรดกไม่ให้เกิดความสูญหายด้วย

สำหรับข้อจำกัดในการบริหารจัดการพบว่า 1) การจัดการด้านการจัดการรักษางานช่างท้องถิ่นยังไม่มี ความชัดเจนพอ และแผนงานในการรักษาภาพในพื้นที่ เป็นเพียงการจัดการของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดที่เป็นส่วนขององค์กรชุมชนฝ่ายเดียว 2) คุณค่าทางความแท้ของอาคารมีระดับปานกลางและด้านนโยบายรักษาคุณค่ามรดกเมืองยังเป็นเพียงการทำงานของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดซึ่งเป็นฝ่ายองค์กรชุมชนฝ่ายเดียว 3) ข้อจำกัดในการใช้กลไกในการพัฒนาเมืองพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนยังไม่มีการทำงานที่มาจากมีส่วนร่วมระหว่างองค์กร ในระดับที่สูงพอ และในส่วนของนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองยังเป็นเพียงฝ่ายองค์กรชุมชนเท่านั้น และ 4) ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการเมืองที่มีคุณค่าทางมรดกเป็นเพียงแผนงานของฝ่ายองค์กรชุมชนและยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ

นอกจากนี้ในการศึกษา ยังได้มีข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการชุมชนคือ ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนทุกภาคฝ่ายบริหารจัดการชุมชน โดยภายใต้ความตระหนักในคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และหน่วยงานต่างๆ ควรเพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้มากขึ้น และมีความจริงจัง ชัดเจนในนโยบายแผนงานด้านการอนุรักษ์ ที่สามารถประเมินและตรวจสอบได้

Thesis Title	The conservation of Historic Community Following The Management Guidelines for Historic Towns in Asia : Case Study of Samchuk Community, Samchuk District, Supanburi Province
Student	Miss Pichayakorn jangsanam
Student ID.	45062011
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Program	Urban and Environmental Planning
Year	2007
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Yongtanit Pimonsathean

ABSTRACT

The prosperous historic community tends to be affected by urbanization. Unplanned development or development without good management could create negative effect from the increasing population and social change. In addition, lack of basic infrastructure for increased population could also lead to the deterioration of the historic community. Eventually, the historic community would be neglected by out-migration of local residents that make the economic situation even worse. A number of historic communities in Asia are facing this threat and Samchuk old market has no exception. To cope with this issue, collaboration among stake holders in the sites is needed. The historic city management approach applied in this case study would be the key towards the sustainable development of Samchuk old market.

There are four objectives of this study, which are; 1) to investigate the policy and plans of local bodies regarding the heritage conservation, 2) to comparative analyze the community management with the historic city management approach according to the International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of the Cultural Property (ICCROM), 3) to investigate the limitation and opportunity of heritage conservation according to the notion of the management of Asian historic city, and 4) find out the relationship and role of the local bodies and local residents on the management of historic city and propose the recommendation for Samchuk old market and for other similar cases as well.

This study uses both primary, such as field work data, and secondary data, such as general information of the case, policy, and plans. The questionnaire is divided into three groups,

which are; 1) census for residents inside the old market, quota sampling for residents who live around the old market, and 3) interview for local authorities.

The finding of the study shows that Samchuk old market has opportunity for development according to the notion of the management of Asian historic city. Namely, 1) opportunity to be conserved and managed as a historic city, 2) opportunity to maintain the attractive characteristic or value of the city, 3) opportunity to have mechanism on decision making process since there is high level of public participation and high cultural value which could contribute to the economic development, and 4) opportunity to have vision on development based on cultural heritage resource.

As for the limitation of the historic city management, there are four significant findings. First is the lack of the recognition of local craftsmanship and lack of maintenance plan for physical condition that now is in the hand of local residents. Second is the question on the level of authenticity of the place. This would be the reflection of the lack of policy on heritage conservation from governmental bodies. Third is the limitation on mechanism for city development. So far, most of local residents did not take part in the important decision making and there is a little of policy towards economically self-dependence of local residents. And the last, the vision on heritage is not clear and not yet integrated in the development plan.

Moreover, it is found out that the collaboration among every stakeholder would be the key. The heritage management of Samchuk old market should be based on the awareness of the historical value of the place. The public participation should be continuously promoted and the conservation policy and plan should be clarified.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ดร. ขงธนีสร์ พิมลเสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำปรึกษาและดูแลขั้นตอนในการศึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนมาแม้จะในระยะเวลายาวนานของการทำวิจัย

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศวิทย์ รังสิริรักษ์ และ ดร. นันทนา ศิริประภาศิริ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตลอดจนความกรุณาที่สละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษาในสถาบันฯ ขอขอบคุณ คุณเทียมสุรีย์ สิริศรีศักดิ์ ที่ช่วยตรวจทานวิทยานิพนธ์ในเบื้องต้น และการให้คำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับงานวิจัยเล่มนี้ และที่สุดนี้ด้วยการให้กำลังใจ และการสนับสนุนด้วยดีตลอดมาของคุณพ่อ และคุณแม่ ของผู้วิจัย ทั้งสองท่าน ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและรำลึกถึงพระคุณ ท่านทั้งสองหาที่สุดไม่ หากคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ท่านทั้งสอง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณหน่วยงานต่างๆ ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลสำหรับการศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก มูลนิธิชุมชนไท องค์กรพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลสามชุก สำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี สำนักงานจังหวัด อำเภอสสามชุก ที่อนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัย ตลอดจนความกรุณาและน้ำใจไมตรีของประชาชนชาวตำบลสามชุกทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และคำแนะนำต่างๆ

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ และน้องๆ ชาวฝั่งเมืองทุกคนที่ช่วยเหลือในการออกภาคสนามและการให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนการให้กำลังใจและน้ำใจช่วยเหลืออนานา ขอขอบคุณ

พิชญากร แจ่มสนาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	XII
สารบัญภาพ.....	XVII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.4 วิธีการดำเนินการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินงาน.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์.....	7
2.1.1 ความหมายของการอนุรักษ์.....	7
2.1.2 เหตุผลในการอนุรักษ์.....	8
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม.....	9
2.1.3 วิธีการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพแวดล้อม.....	14
2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม.....	15
2.2 แนวคิดหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย.....	19
2.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง.....	19
2.2.2 ด้านคุณค่าหรือลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจ.....	21
2.2.3 ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมือง ประวัติศาสตร์.....	23
2.2.4 ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม.....	25
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.1 คำจำกัดความและความหมายของการมีส่วนร่วม.....	27
2.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	28
2.3.3 ลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน	30
2.3.4 ระดับการมีส่วนร่วม.....	31
2.3.5 เครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	31
2.3.6 หลักในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม.....	32
2.3.7 กรอบแนวคิด.....	35
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
3.1 การเลือกพื้นที่ศึกษา.....	37
3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	38
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
3.4 การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด.....	40
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
3.6 การสรุปและการเสนอแนะ.....	56
บทที่ 4 พื้นที่ศึกษา นโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	57
4.1 ประวัติศาสตร์อำเภอสามชุก และความเป็นมาด้านการอนุรักษ์ชุมชน.....	57
4.1.1 ประวัติศาสตร์อำเภอสามชุก.....	57
4.1.2 ความเป็นมาด้านการอนุรักษ์ชุมชน และความคืบหน้าของโครงการ.....	58
4.2 สภาพทั่วไปของตลาดเก่าสามชุก.....	61
4.2.1 สภาพทั่วไปของชุมชน.....	61
4.2.2 ลักษณะการใช้ประโยชน์อาคารของตลาดเก่าสามชุกในปัจจุบัน.....	64
4.3 ลักษณะประชากรและ เศรษฐกิจ.....	66
4.3.1 ลักษณะประชากรในชุมชนตลาดเก่าสามชุก.....	66
4.3.2 สภาพเศรษฐกิจ.....	74
4.4 นโยบายและแผนงานของเทศบาลท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4.1 นโยบายและแผนงานของเทศบาลตำบลสามชุก.....	76
4.4.2 นโยบายและแผนงานของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก.....	80
4.4.3 นโยบายและแผนงานของมูลนิธิชุมชนไทที่เกี่ยวข้อง.....	85
บทที่ 5 การรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับความสำคัญของพื้นที่.....	91
5.1 การรับรู้และทัศนคติของชุมชนชาวตลาดเก่าและชุมชนรอบนอกต่อคุณค่า มรดกทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ.....	91
5.1.1 ทัศนคติและความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน.....	91
5.1.2 ทัศนคติหรือความรู้สึกของประชาชนในตลาดเก่าต่อสภาพแวดล้อม ของชุมชนในปัจจุบัน.....	92
5.1.3 การรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน.....	92
5.1.4 การรู้จักตลาดเก่าสามชุกของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่า สามชุก.....	94
5.1.5 ความรู้สึกของประชาชนรอบนอกตลาดเก่าที่มีต่อความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์.....	94
5.1.6 การรับรู้ถึงส่วนพื้นที่หรือจุดที่มีความโดดเด่นเป็นที่หมายตาของ ประชาชน.....	94
5.1.7 ความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อความน่าสนใจในตลาดเก่าสามชุก.....	94
5.1.8 การรับรู้ด้านฝีมือช่างท้องถิ่น.....	95
5.1.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์.....	98
5.1.10 เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าด้านต่างๆ.....	99
5.1.11 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณค่ากับปัจจัยทางด้านลักษณะประชากร.....	99
5.1.12 การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์หรือบุคคลสำคัญในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก.....	111
5.1.13 การจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในตลาด.....	114
5.1.14 การรับรู้ของประชาชนต่อการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกัน.....	116
5.1.15 การรับรู้ถึงการใช้ประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน.....	116

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.1.16	ลักษณะหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหาข้อตกลงที่เหมาะสมในการอนุรักษ์.....	117
5.1.17	ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในตลาดเก่ากับลักษณะประชากรในตลาดเก่าสามชุก.....	118
5.1.18	ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก.....	130
5.1.19	ลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่า.....	131
5.1.20	การรับรู้เกี่ยวกับประเภทสื่อของเทศบาลตำบลสามชุกที่ใช้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน.....	131
5.1.21	ความต้องการของประชาชนในการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ของชุมชน.....	132
5.1.22	ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล.....	135
5.1.23	ความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดในด้านอนุรักษ์อาคาร.....	136
5.1.24	การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการตั้งองค์กรหรือชมรมทางอาชีพในชุมชน.....	139
5.1.25	การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก.....	140
5.1.26	ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อความเป็นส่วนตัวในชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชนของปัจจุบันที่มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้น.....	140
5.1.27	ลักษณะความพอใจและความสะดวกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก.....	141
5.1.28	ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการอนุรักษ์ชุมชนและความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อการป้องกันภัยต่อแหล่งประวัติศาสตร์ชุมชนด้านต่างๆ ดังนี้.....	142
5.1.29	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของภาครัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาลในการบรรเทาภัยและป้องกันการเสื่อมสลายของมรดกชุมชน	145

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 วิเคราะห์ผลการศึกษา.....	146
6.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์.....	146
6.1.1 วิเคราะห์ด้านงานช่างฝีมือท้องถิ่น.....	146
6.1.2 วิเคราะห์แผนและผังเมือง.....	149
6.1.3 วิเคราะห์การศึกษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์.....	153
6.2.1 การวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าสามชุก.....	153
6.2.2 วิเคราะห์นโยบาย แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมใน ชุมชน.....	164
6.3 วิเคราะห์กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อชุมชนประวัติศาสตร์.....	167
6.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนและโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมี ส่วนร่วม.....	167
6.3.2 กิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และการวิเคราะห์ถึง หน่วยงานที่บริหารจัดการเมืองโดยการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการเมืองและ ตัวอย่างโครงการ.....	179
6.4 วิเคราะห์วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองของหน่วยงานเทศบาล องค์กรทางชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ กับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน.....	181
6.4.1 วิเคราะห์ด้านการมีกลไกในการจัดการชุมชนหรือวิธีการที่ใช้ในการหา ข้อตกลงร่วมกันในชุมชน.....	181
6.4.2 วิเคราะห์ด้านการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมาใช้ในการ แก้กฏสังคัม.....	183
6.4.3 วิเคราะห์ด้านการใช้การอนุรักษ์และแผนงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อให้เกิด ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชนและประชาชน.....	184
6.4.4 วิเคราะห์ด้านแผนการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม.....	184
6.5 ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก.....	185
บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	192
7.1 โอกาสและข้อจำกัดของชุมชนในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์.....	192

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

7.1.1 โอกาสและข้อจำกัดด้านลักษณะประชากร.....	192
7.1.2 สรุปผลการศึกษาตามประเด็นการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ใน เอเชียทั้ง 4 ประเด็นหลักของ ICCROM.....	194
7.2 ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างเทศบาลท้องถิ่น และประชาชนรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา.....	209
7.3 ข้อเสนอแนะ	209
7.3.1 เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุก ตามประเด็นการศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ในเอเชีย.....	209
7.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	212
บรรณานุกรม	213
ภาคผนวก.....	215
ประวัติผู้เขียน.....	239

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตัวแปรและตัวชี้วัด.....	43
3.2 สรุปวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลในงานวิจัย.....	55
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของการใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกปัจจุบัน.....	65
4.2 แสดงความถี่และสัดส่วนร้อยละของลักษณะประชากรผู้ที่ตอบแบบสอบถาม.....	66
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละสมาชิกในครัวเรือนของประชากรที่อาศัยในตลาดเก่าสามชุก.....	67
4.4 แสดงจำนวนและช่วงอายุประชากรในตลาดสามชุก.....	68
4.5 แสดงจำนวนและร้อยละระดับการศึกษาของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก.....	71
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละการประกอบอาชีพหลักของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก.....	72
4.7 แสดงความถี่และร้อยละของระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน.....	73
4.8 แสดงความถี่และร้อยละของการครอบครองที่อยู่อาศัยในชุมชน.....	74
4.9 แสดงร้อยละและจำนวนของประชาชนในสถานภาพต่างๆ ในชุมชนตลาดเก่าสามชุก.....	74
4.10 สรุปนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพิจารณาตามหลักการ บริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์	88
5.1 แสดงร้อยละความรู้สึกรู้สึกของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน.....	91
5.2 แสดงความรู้สึกรู้สึกของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชน	92
5.3 แสดงร้อยละความรู้สึกรู้สึกของประชาชนในชุมชนต่อสภาพแวดล้อมชุมชนในปัจจุบัน.....	92
5.4 แสดงการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน	93
5.5 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของความคิดเห็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดเก่าต่อสถานที่ ที่คิดว่าจดจำได้ง่ายเป็นที่หมายตาของคนในตลาดได้.....	94
5.6 แสดงจุดที่ประชาชนรอบนอกตลาดสามชุกให้ความสนใจ โดยการแสดงให้เห็นทราบ แบบความถี่ในการนิยมของประชาชน และร้อยละ ตามลำดับ.....	95
5.7 แสดงการแจกแจงการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับงานช่างท้องถิ่นที่มีในตลาดเก่าสามชุกระหว่าง ประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก	96
5.8 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับงานช่างท้องถิ่นของตลาดเก่าระหว่างประชากรสองกลุ่ม ตามลำดับการรับรู้ใน 4 อันดับแรก	98
5.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อโครงการอนุรักษ์ระหว่างประชาชนในตลาด เก่ากับประชาชนตำบลสามชุกโดยรอบตลาดเก่า	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.10 แสดงการเปรียบเทียบเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าด้าน ต่างๆ ระหว่าง ประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ใน ตำบล สามชุก.....	100
5.11 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ.....	101
5.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่า เรื่องความหายากหรือหาได้ยากหรือพบยากในปัจจุบัน กับลักษณะการอยู่อาศัยหรือ ความสัมพันธ์กับใน คริวเรือน อาชีพหลัก ลักษณะการครอบครองที่ดินและ อาคาร และช่วง อายุของประชากรในชุมชน.....	102
5.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ลักษณะเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน กับอาชีพหลัก ระดับการศึกษา ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย และสถานภาพในชุมชน.....	104
5.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน กับ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่ อาศัย และช่วงอายุของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก.....	106
5.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องเรื่อง ความรู้สึกถึงความงามทางงาน ช่างและงานสถาปัตยกรรมของอาคารในชุมชน กับช่วงอายุ ของประชาชนในชุมชน.....	107
5.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะของกิจกรรมในชุมชน กับสถานภาพใน ชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม และรูปแบบการพักอาศัยอยู่ในชุมชน.....	108
5.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือในท้องถิ่นกับระดับการศึกษา.....	109
5.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่น กับลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือน ระดับการศึกษา และช่วงอายุของประชาชนที่ตอบ.....	110
5.19 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้คุณค่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือบุคคล สำคัญในท้องถิ่นพื้นที่เก่าสามชุกตลาด ระหว่างประชาชนในตลาดและประชาชน รอบนอกในตำบลสามชุก.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.20 แสดงรายชื่อบุคคลที่มีความสำคัญในตลาดเก่าสามชุกในด้านต่างๆ ที่ประชาชน ภายในตลาดเก่าและรอบนอกตลาดที่เป็นชาวตำบลสามชุกรู้จัก.....	112
5.21 แสดงการเปรียบเทียบการจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของประชาชนที่อยู่ใน พื้นที่ตลาดเก่าและประชาชน โดยรอบที่อยู่ในตำบลสามชุก.....	115
5.22 แสดงความถี่และร้อยละของการรับรู้ของประชาชนต่อการจัดงานประเพณีประจำปี ร่วมกัน.....	116
5.23 แสดงการรับรู้ถึงการใช้ประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน.....	116
5.24 แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย.....	118
5.25 แสดงแสดงความเชื่อมโยงระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมกับตัวแปรต้นที่มี ความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญ.....	119
5.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพ ของประชาชนในตลาด.....	120
5.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้า ประชุมเสนอความคิดเห็นกับลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ของคนใน ครัวเรือน การศึกษา และอายุของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน.....	121
5.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้า ร่วมงานพิธีการต่างๆ และการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชนกับ ระดับ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน อายุของประชาชน.....	123
5.29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการตอบ แบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์กับอายุของประชากร ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพของประชาชนในตลาดเก่า.....	125
5.30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการสนับสนุน เงินทุนและอุปกรณ์ในการร่วมกิจกรรมชุมชนกับ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัย และช่วงอายุของประชากรในพื้นที่.....	126
5.31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการร่วม ตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการกับ สถานภาพในครัวเรือน เพศ การศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัย.....	128

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการกับการศึกษา.....	130
5.33 แสดงการเปรียบเทียบการทราบข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....	130
5.34 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....	131
5.35 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ประเภทสื่อของเทศบาลที่ใช้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....	132
5.36 แสดงความต้องการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน.....	133
5.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการในการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนกับ สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพหลัก.....	134
5.38 แสดงความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล.....	135
5.39 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาลอาชีพหลัก.....	136
5.40 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการให้เทศบาลมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบและการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้มีลักษณะแบบอาคารเก่าดั้งเดิมระหว่างชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....	137
5.41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิมกับอาชีพหลักของประชาชนในตลาดระยะเวลาการอยู่อาศัย และลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย.....	139
5.42 แสดงความถี่และร้อยละของความรู้สึกรู้สึกต่อความเป็นส่วนตัวในชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันที่มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้นในชุมชน.....	141
5.43 แสดงการเปรียบเทียบความพอเพียงในการเข้าถึงตลาดเก่า ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.44	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านอุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ระหว่างประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....143
6.1	แสดงงานช่างท้องถิ่นในตลาดเก่าสามชุก.....147
6.2	สรุปนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพิจารณาตาม หลักการ บริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์177
6.3	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านอุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ระหว่าง ประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก.....189

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงขอบเขตและตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่ศึกษา.....	3
3.1 การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด.....	41
4.1 แสดงแผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี	62
4.2 แสดงพื้นที่ศึกษา.....	63
4.2 แผนภูมิเปรียบเทียบโครงสร้างประชากรในอำเภอสามชุก.....	70
4.3 แผนภูมิเปรียบเทียบโครงสร้างประชากรตลาดเก่าสามชุก.....	70
4.3 แสดงลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจชุมชน	75
6.1 แสดงสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในอดีตและปัจจุบัน.....	151
6.2 แสดงการใช้ประโยชน์ทางน้ำของตลาดเก่าสามชุกในอดีต.....	152
6.3 แสดงทำน้ำเก่าและเรือนแถวริมน้ำตลาดเก่าสามชุกในอดีต และในปัจจุบัน.....	152
6.4 แสดงผังอาคารที่มีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่ศึกษา.....	154
6.5 แสดงแผนภูมิการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะทางคุณค่าที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อ ประวัติศาสตร์ ในตลาดเก่าสามชุก	159

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไปแล้วชุมชนเก่าที่มีความเจริญ มักมีแนวโน้มในการพัฒนาสู่ความเป็นเมือง (Urbanization) แต่ถ้าหากไม่มีการวางแผนการจัดการที่ดี ก็จะส่งผลให้เกิดผลทางลบ เนื่องจาก การเพิ่มขึ้นของประชากร รูปแบบ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ที่จะถูกเปลี่ยนไปตามกลไกของสิ่งแวดล้อมของสังคม ผนวกกับระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ข้นพื้นฐานของชุมชนเก่า มิได้มีเพียงพอต่อประชากรที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้เกิด ความทรุดโทรมของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประชากรเริ่มย้ายถิ่นฐาน จนทำให้ชุมชนเก่าถูกทิ้งร้างในที่สุด ส่งผลเสียทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภูมิภาค และมหภาค ซึ่งชุมชนเก่าในเอเชียส่วนใหญ่ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนี้ รวมถึงชุมชนเก่าสามชุก

จากความสำคัญที่กล่าวมาถือเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์ ซึ่งโดยทั่วไปมีหลักที่ต้องพิจารณาในการอนุรักษ์ 2 ข้อหลัก คือ 1) พิจารณาทางด้านกายภาพ โดยพิจารณาที่ คุณภาพของพื้นที่ และ 2) ด้านความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ ทางศูนย์ศึกษาว่าด้วยเรื่อง การสงวนรักษาและการบูรณะทรัพย์สินทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติ (International Centre for the Study of Preservation and Restoration of Cultural Property หรือ ICCROM) ซึ่งประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในภาคีสมาชิกด้วย ได้มีการจัดทำหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ขึ้นมาโดยกำหนดไว้ 4 ประเด็นหลัก ในการพิจารณาการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในระดับสากล คือ 1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง 2. คุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย 3. กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์ และ 4. วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

ด้วยสภาพปัญหาและแนวคิดที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรนำหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา โดยได้พิจารณาชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอ สามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นกรณีศึกษา เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ชุมชนประวัติศาสตร์ในเมืองไทยหรือในชุมชนสามชุกเอง จึงนำ 4 ประเด็นหลักในการบริหารจัดการชุมชนประวัติศาสตร์ในเอเชียมาทำการเปรียบเทียบหาข้อจำกัดของการบริหารจัดการ และอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งศึกษา ถึงโอกาสภายในพื้นที่ในการจัดการอนุรักษ์ชุมชนในส่วนของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และเพื่อเป็นการสนองต่อ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ของ

ไทยที่ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์สร้างความเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองให้สัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูลและเกิดความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนและประชาชน ควบคู่กับการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนาให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ของ ICCROM กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก
3. เพื่อศึกษาข้อจำกัดและโอกาสในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนและประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา
4. เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ศึกษา และเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในบริบทของชุมชนสามชุกและชุมชนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หรืออื่นๆ ได้

1.3 ขอบเขตการศึกษา

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ ศึกษาพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุก จำนวน 284 หลังคาเรือนหรือ 284 คูหา ที่ตั้งพื้นที่ศึกษา ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งหมด 4 ซอย พื้นที่โดยประมาณ 12.13 ไร่ (www.PointAsia.com online 22/06/2550)

ภาพที่ 1.1 แสดงขอบเขตและตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่ศึกษา

ที่มา : www.PointAsia.com online 22/06/2550

- 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาแบ่งประเด็นต่างๆ ตามหลักการพิจารณาฯ ดังนี้
 - 2.1) ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง
 - 2.2) คุณค่าหรือลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย
 - 2.3) กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ และ
 - 2.4) วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรมของเมือง

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษาและขั้นตอนการดำเนินงาน

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอบเขตทางด้านเนื้อหา สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาได้ดังนี้

- 1) แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชน
- 2) ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย
- 3) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการกำหนดประเด็นการพิจารณาจากการทบทวนวรรณกรรมในแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาข้อจำกัดในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์หาข้อจำกัดในการบริหารจัดการและโอกาสในการอนุรักษ์และจัดการเมืองประวัติศาสตร์ของส่วนบริหารท้องถิ่นและกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษา โดยใช้การเปรียบเทียบหรืออ้างอิงหลักเกณฑ์การพิจารณาความพอเพียงหรือข้อจำกัดทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ตามที่ Herbert Stovel ได้สรุปไว้ ซึ่งประกอบด้วย 12 ข้อพิจารณา จาก 4 ประเด็น ตามที่ได้มีการทบทวนวรรณกรรม และเพื่อที่จะนำผลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีด้านอื่นๆ ตามที่กล่าวในแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น และรวมถึงการพิจารณาแนวทางด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งประเด็นในการศึกษาใช้การกำหนดตาม หลักการพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย 4 ประเด็น คือ

- 1) ด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง
- 2) ลักษณะคุณค่าของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย
- 3) กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์
- 4) วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ และเอกสารจากหน่วยงานราชการต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงข้อมูลด้านนโยบายแผนพัฒนาของเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ประชาชน และหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการออกสำรวจภาคสนาม บันทึกข้อมูลโดยการสังเกต ออกแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์หน่วยงานเทศบาล องค์กรชุมชน และองค์กรอิสระที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ข้อจำกัดการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวทางหลักการพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ของเอเชีย และพิจารณาถึงโอกาสของชุมชนพื้นที่ศึกษา โดยใช้การสำมะโน (Census) สำหรับกลุ่มประชากรภายในพื้นที่ศึกษา และทำการสุ่มเก็บแบบสอบถามสำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยโปรแกรม SPSS

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ทั้งในพื้นที่ศึกษา และพื้นที่อื่นๆ ได้ใช้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลยั่งยืนต่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนเมืองต่อไป
- 2) เพื่อผลที่ได้จะเป็นแนวทางใช้ในการส่งเสริมและเผยแพร่ ความรู้ เกี่ยวกับการการอนุรักษ์ชุมชนด้วยหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์มากขึ้น
- 3) ผู้ที่มีความสนใจหรือองค์กรที่สนใจสามารถนำกรณีศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ชุมชนอื่นๆ ที่เหมาะสมได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อไปในการบริหารจัดการเมืองหรือชุมชนท้องถิ่นที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ชุมชนประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก ได้เริ่มต้นจากการทบทวน แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย และแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ซึ่งการทบทวนแนวคิดด้านการอนุรักษ์ทำให้ทราบถึงความหมาย ความสำคัญหรือเป้าหมายในการอนุรักษ์ วิธีการในการอนุรักษ์ ตลอดจนมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์ กระทั่งเกิดความต้องการศึกษาถึงแนวทางในการจัดการชุมชนเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้เกิดการอนุรักษ์ที่เหมาะสม โดยที่แนวคิดนั้นต้องสามารถนำมาใช้ในการจัดการเมืองในประเทศไทยได้มากที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของ ICCROM และได้นำเอาหลักการดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ชุมชนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งแนวคิดนี้ได้กล่าวถึงประเด็นในการศึกษาหรือเพื่อตรวจสอบการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ไว้ 4 ประเด็น คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์เมือง ด้านกลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อประวัติศาสตร์ และด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม โดยภายใต้ประเด็นของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางประวัติศาสตร์เมืองนั้น มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และในประเด็นด้านกลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อประวัติศาสตร์และด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรมนั้น ได้เกี่ยวเนื่องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในการศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ในกรณี ชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี นั้น แยกการนำเสนอออกเป็นสองส่วนคือ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ โดยกล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ ความหมายเหตุผลหรือความจำเป็นในการอนุรักษ์ วิธีการอนุรักษ์ แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม และมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์
2. แนวคิดหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย โดยกล่าวถึงประเด็นในการศึกษาการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ 4 ประเด็น คือ
 - 2.1 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

2.2 ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์เมือง

2.3 ด้านกลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อประวัติศาสตร์

2.4 ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

โดยภายใต้ประเด็นของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางประวัติศาสตร์เมืองนั้น มีแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และในประเด็นด้านกลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อประวัติศาสตร์และด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรมนั้น ได้เกี่ยวเนื่องกับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมจะกล่าวถึง ความหมาย ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม ระดับการมีส่วนร่วม และหลักในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์

แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ที่จะนำเสนอต่อไปนี้ จะกล่าวถึง ความหมายของการอนุรักษ์ เหตุผลหรือความจำเป็นในการอนุรักษ์ การกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม วิธีการอนุรักษ์ และมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์

2.1.1 ความหมายของการอนุรักษ์

คำว่า “การอนุรักษ์” ในที่นี้หมายถึงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม และการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชุมชนเมือง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการรักษามรดกทางวัฒนธรรม หรือ Cultural Heritage อันมีค่า (ขงชนิษฐ์, 2540)

การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชุมชนเมือง อาจสรุปได้ 4 ประการ คือ

- 1) การสงวนรักษาอาคาร และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่า (Preservation of Significant Buildings) คือการบูรณะ ซ่อมแซม บำรุงรักษา ให้มีสภาพคงเดิม
- 2) การสงวนรักษา และส่งเสริมสภาพแวดล้อมในพื้นที่อนุรักษ์ (Conservation and Enhancement of Historic Site and its Environs) เพื่อเป็นการป้องกัน (Safeguarding) สิ่งแปลกปลอม หรือ การพัฒนาที่ไม่เหมาะสม มิให้เกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการยอมรับให้มีการพัฒนาที่กลมกลืน (Reconcile) กับสภาพแวดล้อมที่จะอนุรักษ์และเป็นการเพิ่มหรือปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ โดยมากเป็นการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมระบบระบายน้ำ หรือ ทางเดินเท้าภายในย่านประวัติศาสตร์หรือปรับปรุงคูคลองเดิมที่ตื้นเขินและสกปรก

3) การส่งเสริมหรือรักษากิจกรรมทางสังคม และเศรษฐกิจ (Maintaining Social and Economic Activities) การส่งเสริมเศรษฐกิจ มีความจำเป็นอย่างมากต่อการอยู่รอดของชุมชนโดยมากมักเป็นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ทำให้ไม่มีการละทิ้งพื้นที่ส่วนใหญ่ มักอยู่ในรูปของการท่องเที่ยวและการสนับสนุนอุตสาหกรรมพื้นบ้าน โดยที่รายได้ที่เพิ่มขึ้นนอกจากจะทำให้คนในชุมชนไม่ละทิ้งถิ่นฐานแล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการบำรุงรักษาอาคารและสิ่งก่อสร้างเดิมไว้ ไม่ให้เสื่อมโทรมลงได้

4) การให้การศึกษา (Education) การให้การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์จะมุ่งไปถึงกลุ่มเป้าหมายใหญ่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เองและกลุ่มบุคคลภายนอกพื้นที่ มาตรการในการให้ข่าวสารข้อมูลจะต้องแตกต่างกัน กล่าวคือ

- กลุ่มผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ : จะเน้นถึงการให้ความรู้ที่เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และ สร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อให้เกิดความรักในพื้นที่ของตนเอง

- กลุ่มบุคคลภายนอก : อาจเป็นผู้มาเยือน หรือนักท่องเที่ยว อาคาร และสภาพแวดล้อมที่ได้รับการบูรณะอย่างเหมาะสม จะเป็นสื่ออย่างดีในการเล่าเรื่องของพื้นที่ ให้แก่ผู้พบเห็น นับเป็นการให้การศึกษาที่ดี การจัดทำเอกสารต่างๆ ให้น่าสนใจเข้าใจง่าย ก็เป็นวิธีหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูล นอกจากนั้น การจัดกิจกรรมหรือเทศกาลประจำปีและการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือ ศูนย์วิจัยก็เป็นวิธีที่สำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์

2.1.2 เหตุผลในการอนุรักษ์

Henry Sanoff (1978: 44 – 45) ได้ให้เหตุผลในการอนุรักษ์โดยการสรุป ได้ 4

ประการ คือ

1) เพื่อรักษาความทรงจำทางวัฒนธรรม จากการรักษาลักษณะกายภาพเมืองในเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งบ่งบอกความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเกิดความภาคภูมิใจ

2) เพื่อรักษาความแน่นแฟ้นทางสังคม ซึ่งการเกิดปฏิสัมพันธ์ของบุคคลพิจารณาจากการร่วมกิจกรรมกันในชุมชน โดยมีปัจจัยด้าน บุคคล กิจกรรม และสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชุมชน เช่น การตัดถนนผ่านชุมชน การจัดสรรที่ดินโดยกฎหมาย อันทำให้ความสมดุลในการร่วมกิจกรรมหายไป ซึ่งการอนุรักษ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมเป็นเครื่องมือในการป้องกันปัญหาและรักษาความสัมพันธ์ภายในชุมชนไว้ได้

3) เพื่อให้คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางสภาพแวดล้อม เพราะการพัฒนาแบบสมัยใหม่ทำให้สภาพแวดล้อมที่เคยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละท้องถิ่นให้มีความคล้ายคลึงกันมากขึ้น จากการใช้วัสดุที่มาจากการผลิตในระบบอุตสาหกรรมเข้ามาแทนที่งานช่างฝีมือท้องถิ่น

การอนุรักษ์จะช่วยทำให้เกิดการรักษาฝีมือช่างท้องถิ่นไว้ได้ และช่วยให้ชุมชนไม่ต้องพึ่งพาลักษณะการผลิตและเทคโนโลยีระดับสูงมากนัก ส่งผลให้ประหยัดเงินทุนและทรัพยากร

4) เพื่อเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการอนุรักษ์มีผลที่ก่อประโยชน์ ด้านการประหยัดค่าใช้จ่าย ในการก่อสร้างอาคารใหม่ โดยการปรับใช้อาคารเก่า และชุมชนเก่าที่ได้รับการอนุรักษ์ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยว สามารถเพิ่มรายได้แก่ชุมชนได้

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)

มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) คือ สิ่งที่เกิดจากกระบวนการทางวิวัฒนาการ หรือการพัฒนาของสังคม เป็นการมองเห็น การเห็นว่ามีค่าและสิ่งที่สังคมต้องการ ซึ่งในอดีตนั้นจะมุ่งเน้นแต่ด้านที่อนุรักษ์ในสิ่งที่เป็นสถาปัตยกรรมจำพวกสิ่งก่อสร้างหรือ โบราณสถานหรือสิ่งที่เป็นอนุสาวรีย์ที่สำคัญๆ แต่ปัจจุบัน ได้มีการตระหนักถึงสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่อาศัยอยู่โดยรอบ ทั้งที่เป็นวิถีชีวิต การงาน ตลอดจนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจ ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรม(Cultural Heritage) มีความหมายหลายแบบ จากการศึกษาสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทตาม องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) คือ

รูปแบบทางกายภาพ (Tangible) ซึ่งสามารถจับต้องได้ เป็นสิ่งสร้างสรรค์ของ คนใน อดีต เช่น อนุสาวรีย์ (Monument คือ งานสถาปัตยกรรม งานปั้น งานแกะสลัก หรืองานวาด ภาพองค์ประกอบหรือโครงสร้างของธรรมชาติ โบราณคดี ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์) อาคาร หรือกลุ่มอาคาร (Group of buildings คือ กลุ่มของงานสถาปัตยกรรมที่แยกกลุ่มหรืออยู่ต่อเนื่องด้วยกัน Homogeneity หรือสถานที่ต่างๆ ที่เป็นลักษณะของผลงานที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะหรือวิทยาศาสตร์) และพื้นที่ประวัติศาสตร์ (Sites คือ ผลงานที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ หรือผลงานที่มีลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างมนุษย์ และธรรมชาติรอบข้าง รวมถึงพื้นที่ที่มี Archaeological ซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา หรือ Anthropological)

รูปแบบทางนามธรรม (Intangible) เป็นสิ่งซึ่งจับต้องไม่ได้ไม่ปรากฏรูปร่าง เช่น ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรม จริยธรรม ความเชื่อ วรรณกรรม เป็นต้น และ UNESCO ยังได้กล่าวว่า “พื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หมายถึง พื้นที่ซึ่งประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพ เช่น สิ่งปลูกสร้าง และสภาพแวดล้อมทั่วไป รวมถึงลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเอกลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งมีการสืบทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” นอกจากนี้ (Feilden และ Jokilehto. 1998:80-90) ได้กล่าวเสริมไว้ในประเด็นของการปฏิบัติว่าองค์ประกอบที่จับต้องไม่ได้ใน

คุณค่าของชุมชนควรหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรม ที่เกิดจากการวางแผนและไม่ควรจำกัด รูปแบบการดำรงชีวิตแต่ควรใช้การเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของคนในชุมชนเอง

การประเมินคุณค่าทางการอนุรักษ์ คือ เหตุผลที่ใช้พิจารณาว่า มรดกทางวัฒนธรรมมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด UNESCO ได้ใช้การประเมินคุณค่าเพื่อการตัดสินใจเลือกวิธีการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมในระดับต่างๆ โดยมาก ใช้อายุ ความหายาก การเป็นต้นแบบ เทคนิค การก่อสร้าง หรือความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ หรือบุคคลทางประวัติศาสตร์เป็นข้อพิจารณา โดยได้จำแนกมรดกทางวัฒนธรรมไว้ 2 ประเภท คือ 1) คุณค่าทางวัฒนธรรม และ 2) คุณค่าทางสังคม-เศรษฐกิจ

1) คุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural value) มีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของผู้คนในปัจจุบันที่มีต่อมรดกนั้นๆ โดยสามารถ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

- คุณค่าทางด้านความเป็นเอกลักษณ์ (Identity value) อยู่บนพื้นฐานของการระลึกจดจำได้และมีความเกี่ยวข้องทางด้านสังคมในเรื่องของมุมมองของสังคม และยังรวมถึงความเลื่อมใสในศาสนาการเมืองและความเป็นชาตินิยม การรับรู้ในคุณค่าด้านความเป็นเอกลักษณ์มีผลกระทบอย่างรุนแรงในการอนุรักษ์และการบูรณะแหล่งมรดก การรับรู้ที่ไม่ถูกต้องอาจส่งผลทำให้เกิดการปฏิสังขรณ์ที่เกินไป ในทางตรงกันข้ามก็อาจจะนำไปสู่การทำลาย คุณค่าเหล่านี้สามารถที่จะส่งเสริมโดยผ่านการให้การศึกษาและฝึกหัดที่เหมาะสม

- คุณค่าทางด้านศิลปะ หรือด้านเทคนิค (Relative artistic or Technical value) โดยเป็นการวิจัยที่มีพื้นฐานจากการวิเคราะห์คุณค่าที่มาจากการประเมินความสำคัญทางประวัติศาสตร์โดยวิทยาศาสตร์และการวิเคราะห์ต่างๆ ความสำคัญในรูปแบบ เทคนิค โครงสร้าง แนวความคิดในการใช้สอยทางงานฝีมือ คุณค่าทางด้านศิลปะและด้านเทคนิคเป็นผลมาจากการค้นคว้าโดยพิสูจน์ความสำคัญของแหล่งมรดกที่มีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาจนถึงปัจจุบัน

- คุณค่าทางด้านความหายาก (Rarity value) ใช้การพิจารณาจากจำนวนในยุคหรือรูปแบบเดียวกันที่ยังคงเหลืออยู่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกในรูปแบบเดียวกัน ผู้สร้าง ช่วงเวลา พื้นที่และความเป็นตัวแทนหรือเอกลักษณ์ของแหล่งมรดก คุณค่าในเรื่องความหายากมีความเกี่ยวข้องโยงกับคุณค่าทางด้านความเป็นเอกลักษณ์และคุณค่าทางด้านศิลปะและด้านเทคนิค และมีผลต่อระดับความเข้มข้นในการปกป้องแหล่งมรดก คุณค่าในเรื่องความหายากที่สูงอาจจะส่งผลให้เป็นแหล่งมรดกที่มีความสำคัญระดับโลกได้

2) คุณค่าทางสังคม – เศรษฐกิจ ในปัจจุบันพบ 5 ลักษณะดังนี้

- คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ (Economic value) เป็นตัวสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการแหล่งมรดก เพราะคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจไม่ได้จำกัดผลเพียงประโยชน์ทางการเงิน

เท่านั้น ในด้านคุณค่าทางเศรษฐกิจมีได้ 4 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยว การค้า การใช้งาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดขึ้น การขาดการวางแผนที่ผิดพลาดหรือเน้นเพียงรายได้โดยมองข้ามความสำคัญในด้านอื่น อาจนำไปสู่การทำลายสิ่งที่เป็นมรดกหรือแหล่งมรดกได้

- คุณค่าทางด้านการใช้สอย (Functional value) มีความเกี่ยวข้องกับคุณค่าทางด้าน เศรษฐกิจ คุณค่าทางด้านการใช้สอยหมายถึงรูปแบบการใช้สอยตั้งแต่แรกเริ่มหรือการใช้สอยที่เพิ่งริเริ่มใช้กันอย่างผสมกลมกลืนกัน ได้กับทั้งตัวอาคารหรือกับพื้นที่ (มีความต่อเนื่องของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่) รูปแบบการใช้สอยในรูปแบบประเพณีที่สืบทอดกันมานั้นจะเป็นตัวส่งเสริมสนับสนุนคุณค่าความสำคัญหรือความหมายของพื้นที่ซึ่งไม่สามารถที่จะอธิบายออกมาเป็นคำพูดได้

- คุณค่าทางด้านข้อมูลและการศึกษาหาความรู้ (Education value) หมายถึงการมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เน้นการเรียนรู้ หรือการสืบทอดประเพณีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

- คุณค่าทางด้านสังคม (Social value) ได้แก่การใช้ประโยชน์ทางสังคมในชุมชนที่เป็นประเพณีสืบทอดกันมาและมีผลต่อทำให้ชุมชนนั้นมีเอกลักษณ์ คุณค่าทางด้านสังคมสามารถทำให้เกิดความสนใจสภาพแวดล้อมในพื้นที่มากขึ้นและจะนำไปสู่การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมอาคารส่วนต่างๆ ในแหล่งมรดก

- คุณค่าทางด้านการเมือง (Political value) หมายถึงการเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องผูกพันกับเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความสำคัญของชาติ (Bernard M. Feilden, 1998)

ซึ่งมีการกล่าวเสริมโดย Steinberg (1996: 463-464) ได้ให้ความเห็นว่า สิ่งที่มีคุณค่าของเมืองคือ การที่สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจได้ เช่น การท่องเที่ยว การค้า การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้ภาพลักษณ์ของสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมมาเป็นตัวเริ่มต้น ซึ่งเป็นการมองประเด็นให้เห็นถึงคุณค่าที่มีอยู่ไม่เพียงแต่ที่เป็นทางกายภาพเท่านั้น

นอกจากนี้ คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมยังมีความเกี่ยวข้องกับความแท้ (Authenticity) ความบูรณภาพ (Integrity) และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ (Continuity) ซึ่งในรายละเอียดมีดังนี้

1) ความแท้ (Authenticity) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการประเมินแหล่งมรดก เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการให้เหตุผลที่จะพิจารณามรดกนั้นๆ ในเรื่องของ สิ่งปลูกสร้าง ความเก่าแก่ บรรยากาศ ของยุคสมัย ด้วยการอ้างอิงสู่ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ปรากฏเป็นอนุสรณ์ในพื้นที่ รวมทั้งวิถีชีวิตที่ทำให้เข้าใจในประวัติศาสตร์ ที่สะท้อนออกมาทางด้านงานศิลปะ การดำรงชีวิตของผู้คน “ความแท้” สามารถทำให้เกิดความเข้าใจในความสำคัญของกระบวนการสร้างสรรค์

ผลิตภัณฑ์ทางภูมิปัญญา ที่ทำให้ทราบความจริงของยุคสมัย และสิ่งที่ส่งผลให้เกิดสิ่งเหล่านั้นขึ้นมา เป็นต้น ในการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งมรดก ความแท้ คือที่สะท้อนปรากฏออกมาโดยที่มีการใช้ความสำคัญในสิ่งที่เกี่ยวกับ โครงสร้างของสิ่งก่อสร้าง ความหลากหลายและความแตกต่างของการใช้ประโยชน์ของช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ และในการทดสอบความแท้ด้านประวัติศาสตร์นั้นจะเน้นที่ความสมบูรณ์ของความดั้งเดิมของสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นหรือผลจากการวิวัฒนาการที่ผ่านมาในขณะเดียวกันลักษณะทางความแท้ของแหล่งมรดกนั้นจะวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความแท้ใน 4 ลักษณะของปัจจัยชี้วัด ดังนี้คือ

1.1) ความแท้ในเรื่องของการออกแบบ

- หลักฐานที่บ่งบอกความแท้ คือ ความดั้งเดิมทางด้านปัจจัยที่

สำคัญต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือรูปร่างหน้าตาของงานศิลปะ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม ประโยชน์ใช้สอยในงานออกแบบที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดก และพื้นที่สภาพแวดล้อมที่ปรากฏออกมาในพื้นที่ประวัติศาสตร์ พื้นที่ตั้ง การออกแบบควรเป็นสิ่งที่อ้างอิงให้ครอบคลุมถึงลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

- เป้าหมายของการรักษา คือ ประเด็นของแนวคิดในการออกแบบ ตามที่ได้แสดงไว้ในเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ประกอบขึ้นในเรื่องความดั้งเดิมทางโครงสร้าง สถาปัตยกรรม ชุมชนเมืองหรือส่วนต่างๆ ของชนบท

- เครื่องมือที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ คือ การอนุรักษ์ การคงไว้ให้เหมือนเดิม การซ่อมแซม การรวบรวมให้เกิดความเข้มแข็ง การปฏิสังขรณ์ ใน โครงสร้างทางประวัติศาสตร์และความกลมกลืนของ โครงสร้างใหม่และเก่าที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการออกแบบที่ส่งผลในรูปแบบของประวัติศาสตร์

1.2) ความแท้ในวัสดุ

- หลักฐานที่บ่งบอกความแท้ คือ ความดั้งเดิมของวัสดุที่ก่อสร้างประวัติศาสตร์ทางด้านธรณีวิทยา สิ่งชี้วัดที่เป็นสัญลักษณ์ที่มาจากการกระทำที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับร่องรอยของยุค

- เป้าหมายของการรักษา คือ มุ่งประเด็นไปที่วัสดุประวัติศาสตร์ การทำให้เกิดข้อแตกต่างในความใหม่และเก่าของวัสดุ โดยที่ไม่บิดเบือนความเป็นจริงเพื่อให้ผู้ที่พบเห็นได้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือควรให้สอดคล้องตามที่ได้มีข้อมูลทางหลักฐานได้อ้างอิงมาของพื้นที่ประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวกับเรื่อง โครงสร้างและเรื่องพื้นที่ประกอบกัน

- เครื่องมือที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ คือ การรักษา และ อนุรักษ์ ความเป็นแก่นแท้ของวัสดุในด้านความสัมพันธ์ต่อยุคปัจจุบัน ของ โครงสร้างทางพื้นที่ประวัติศาสตร์เมือง เป็นการรักษาโครงสร้างตัวอาคารที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก และหลีกเลี่ยงการเข้าแทนที่

ของทุกๆ อย่างในพื้นที่ที่มีความเก่าแก่ทางโครงสร้าง โดยมีเงื่อนไขที่ต้องการให้เกิดความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์

1.3) ความแท้ทางด้านฝีมือช่างท้องถิ่น

- หลักฐานที่บ่งบอกความแท้ คือ เนื้อหาที่มีความหมายในการให้ความสำคัญ ต่อ ร่องรอยแห่งสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับ ความดั้งเดิมทางเทคโนโลยีหรือวิธีการสร้างสรรค์ และเทคนิค ของการรักษาโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ประกอบเข้าด้วยกัน

- เป้าหมายของการรักษา คือ มุ่งประเด็นไปที่หลักฐานที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับความดั้งเดิมทางฝีมือในการสร้างสรรค์วัสดุ และระบบโครงสร้าง

- เครื่องมือที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ คือ การอนุรักษ์และการรักษาเกี่ยวกับความดั้งเดิมทางวัสดุ และ โครงสร้าง ในการสร้างสรรค์ ที่เกี่ยวกับความกลมกลืนระหว่างการซ่อมแซม และสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นใหม่จนสำเร็จ โดยการใช้ฝีมือช่างท้องถิ่น

1.4) ความแท้ในสภาพแวดล้อมทางบรรยากาศของพื้นที่

- หลักฐานที่บ่งบอกความแท้ คือ สถานที่หรือวิถีทางสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง ที่นำไปสู่ ช่วงโครงสร้างทางคาบเวลา สวนประวัติศาสตร์ เรื่องราวหรือวัฒนธรรมทางที่ตั้งคุณค่าทางทิวทัศน์เมืองและกลุ่มทางคุณค่า

- เป้าหมายของการรักษา คือ เพื่อการเก็บแหล่งมรดกในสภาพที่ดั้งเดิมของที่ตั้ง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางแหล่งที่ตั้งและสภาพแวดล้อมรอบๆ

- เครื่องมือที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ คือ การวางแผนควบคุม หรือการวางแผนอนุรักษ์บริเวณพื้นที่ร่วมกัน (Bernard M. Feilden and Jukka Jokilehto ,1998)

ซึ่งนอกจากความแท้แล้วการพิจารณาแหล่งที่มีความสำคัญทางมรดกนั้นอย่างมากในการคำนึงถึงความสมบูรณ์หรือคุณภาพของและความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์

2) ความมีบูรณภาพหรือความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์ (Integrity)

Integrity หรือ ความมีบูรณภาพหรือความสมบูรณ์ ของพื้นที่ ซึ่งในสหรัฐอเมริกา (Peter D. Shaver,1993) ได้พิจารณาความเป็นของแท้ในลักษณะ บูรณภาพ (Integrity of heritage place) ซึ่งมีการพิจารณาใน 7 ประการ ได้แก่ ที่ตั้ง (Location) รูปแบบหรือการออกแบบ (Design) สภาพแวดล้อม (Setting) วัสดุ (Materials) ฝีมือช่าง (Workmanship) อารมณ์ความรู้สึก (Feeling) และความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ (Association)

3) ความต่อเนื่อง (Continuity)

Continuity หรือความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ เป็นการพิจารณาถึงการมีแหล่งหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นหรือให้สามารถรับรู้ถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ได้เพื่อเป็นการเชื่อมโยงให้เกิดการรับรู้ร่วมกันของคนต่างยุคให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและไม่ทำให้ประวัติศาสตร์ขาดช่วงในการสานต่อความเป็นไปทางวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เป็นต้น เช่น มีพิพิธภัณฑ์สถานที่ทางศาสนาหรือทำพิธีกรรมร่วมกัน อนุสรณ์สถานหรืออนุสาวรีย์ต่างๆ เป็นต้น (Herbert Stovel, 2002)

เมื่อได้ทราบถึงการพิจารณารอคที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมแล้วในการอนุรักษ์ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ได้มีเทคนิควิธีที่นำมาใช้ในการอนุรักษ์ดังที่จะกล่าวในหัวข้อของวิธีการดำเนินการอนุรักษ์ดังนี้

2.1.3 วิธีการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพแวดล้อม

การอนุรักษ์เมือง จะกระทำบริเวณที่เป็นเมืองเก่า ซึ่งมักตั้งอยู่ในเขตชั้นในของเมือง โดยความเป็นจริงไม่อาจจะใช้การอนุรักษ์อย่างเดียวได้ เนื่องจากมีลักษณะและองค์ประกอบแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เทคนิควิธีจึงมีได้หลายเทคนิค เช่น Redevelopment, Rehabilitation หรือ Conservation แล้วแต่ความเหมาะสม (เอกสารประกอบการเรียนวิชาทฤษฎีการอนุรักษ์, 2540)

1) (Urban) Renewal หมายถึง กระบวนการ (Process) ที่ใช้กับพื้นที่ขนาดใหญ่ของเมืองให้ตอบสนองความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย หรือหมายถึงการวางแผนพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับมาใช้ได้ใหม่ โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ โดยใช้ในภาษาไทยว่า “การปรับปรุงฟื้นฟูเมือง”

2) (Urban) Redevelopment คือ กระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเสาะหา และ รื้อที่ดินและอาคารที่เสื่อมโทรมลงให้มีโครงสร้างใหม่ทั้งหมด โดยกระทำตามแผนที่ได้เตรียมไว้ซึ่งโครงสร้างใหม่นี้จะมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับ โครงสร้างเดิมก่อนที่จะมีการทำใหม่ อาจใช้ภาษาไทยว่า “การรื้อสร้างใหม่” จะเห็นได้ว่า Redevelopment คือ เทคนิคหนึ่งของ Renewal ที่เน้นถึงการรื้อโครงสร้างเก่าออกหมด แล้วสร้างใหม่ขึ้นมาโดยมีความแตกต่างจากโครงสร้างเดิม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการรองรับ (Capacity) ให้มีสภาพที่เหมาะสมกับความต้องการในยุคนี้ๆ

3) Rehabilitation คือ กระบวนการที่ปรับปรุงอาคาร หรือ พื้นที่ที่มีการพัฒนามาแต่เดิมซึ่งล้าสมัยและกำลังเสื่อมสภาพให้สามารถกลับมาใช้ได้ใหม่ได้ หรือ คือการปรับปรุงหรือบูรณะพื้นที่เมืองเดิมที่กำลังเสื่อมโทรมให้กลับมาใช้ได้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจรวมถึงมาตรการต่างๆ ด้วย เช่น มาตรการลดความหนาแน่นของประชากรลง การเวนคืนกลุ่มอาคารและพื้นที่รกร้าง

การซ่อมแซม การบูรณะใหม่ การปรับปรุงสาธารณูปโภค การตัดถนนใหม่ การจัดสร้างสวนสาธารณะ และแม้กระทั่งการล้างทำความสะอาดในพื้นที่ พื้นที่ที่จะใช้เทคนิควิธี Rehabilitation นี้ คือ พื้นที่ที่ยังไม่พร้อมที่จะถูกทุบทิ้งแล้วสร้างใหม่แบบ Redevelopment เพราะโครงสร้างเดิมยังสามารถใช้งานได้อย่างดี เพียงแต่มีสภาพเสื่อมโทรม ล้าสมัย ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างเหมาะสม และมีแนวโน้มที่จะทรุดโทรมลงทุกขณะ

4) Conservation คือ การสงวนรักษา (Preservation) พื้นที่ซึ่งยังมีสภาพดี ในแง่ของการใช้ที่ดินและจำนวนประชากรแต่ต้องการมาตรการป้องกันที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสภาพอันดีนั้นไว้และอาจต้องการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานหรือบริการสาธารณะ เพื่อยังคงสร้างความมั่นใจให้กับผู้ลงทุนภาคเอกชนในพื้นที่

2.1.4 แนวความคิดเกี่ยวกับมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมรดกทางวัฒนธรรม

สำหรับมาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม โดยการสร้างแรงจูงใจประกอบด้วย 5 มาตรการคือ มาตรการทางการเงิน การยกย่องและการให้รางวัล การมีส่วนร่วมของประชาชน การฝึกอบรมและการส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์ และการให้การศึกษาแก่ชุมชน มีรายละเอียดดังนี้ (เอกสารประกอบการสัมมนาการกำหนดแนวทางการสร้างมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมรดกทางวัฒนธรรม. 2543: 8)

1) มาตรการทางการเงิน (Financial Instruments)

มาตรการทางการเงินหมายถึง แรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่หน่วยงานภาครัฐระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น นำมาใช้เป็นการสร้างแรงจูงใจแก่เจ้าของอาคารในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ คือ 1) เงินช่วยเหลือและเงินให้ยืม (Grant and Loan) และ 2) ระบบภาษี (Taxation)

- เงินช่วยเหลือและเงินให้ยืม (Grant and Loan) แรงจูงใจลักษณะนี้เป็นการให้เงินช่วยเหลือโดยตรงแก่เจ้าของอาคาร เพื่อนำไปซ่อมแซมอาคาร หรือเงินช่วยเหลือจากงบประมาณของรัฐบาลกลางผ่านลงมาให้ราชการส่วนท้องถิ่น

- ระบบภาษี (Taxation) เป็นมาตรการทางการเงินที่สามารถสร้างแรงจูงใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นวิธีการที่นิยมอีกประเภทหนึ่ง เนื่องจากการบังคับใช้จะต้องดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ มาตรการทางภาษีที่ใช้กันโดยทั่วไปอาจอยู่ในรูปของการยกเว้นหรือการลดหย่อนภาษี ภาษีที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนได้แก่ ภาษีอาคาร (Property Taxation) โดยการเรียกเก็บภาษีที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเรียกเก็บในอัตราพิเศษซึ่งถูกกว่าอัตราภาษีอาคารทั่วไป จะส่งผลให้เจ้าของอาคารมองเห็นว่า ตนได้รับ

ประโยชน์จากการขึ้นทะเบียนอาคาร นอกจากนี้รัฐยังสามารถควบคุมดูแลการดูแลรักษาและการเปลี่ยนแปลงใดๆที่จะเกิดขึ้นกับอาคารให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอาคารที่ขึ้นทะเบียนด้วย

นอกจากนี้ยังมีการลดหย่อนภาษีสำหรับสิทธิผ่อนปรนในการอนุรักษ (Tax Deduction for Preservation Easements) เป็นกลยุทธ์การอนุรักษที่เก่าแก่ที่สุดกลยุทธ์หนึ่ง สิทธิตามกฎหมายในการใช้ประโยชน์จากอาคารหรือที่ดินที่ควรค่าแก่การอนุรักษ (Historic Preservation Easement) เป็นหลักประกันว่าอาคารหรือที่ดินนั้นจะได้รับการอนุรักษให้คงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็อนุญาตให้เจ้าของอาคารหรือที่ดินยังคงประโยชน์จากอาคาร เช่น พักอาศัย โดยต้องเป็นไปตามเงื่อนไข

ข้อตกลงดังกล่าวส่วนใหญ่เกิดมาจากการที่เจ้าของอาคารหรือที่ดิน บริจาคหรือขายทรัพย์สินของตนให้กับสาธารณะด้วยความสมัครใจ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นองค์กรเอกชนที่ดูแลงานด้านการอนุรักษ เช่น The National Trust, UK เจ้าของอาคารหรือบ้านเก่าในอังกฤษ จะบริจาคทรัพย์สินของตนให้อยู่ในความดูแลของ The National Trust ประเทศอังกฤษ เพื่อลดภาระทางด้านภาษี เนื่องจากภาษีที่ปลูกสร้างในอังกฤษมีอัตราที่สูงมาก โดย The National Trust จะอนุญาตให้เจ้าของอาคารหรือที่ดินยังคงพักอาศัยต่อไปได้ แต่จัดแบ่งส่วนที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชมการถือครองสิทธิ Preservation Easement นี้ จะทำให้เจ้าของอาคารเสียภาษีอาคารหรือที่ดิน ในอัตราที่ต่ำกว่าปกติ จัดเป็นการสร้างแรงจูงใจทางหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ยังสามารถใช้ประโยชน์จากอาคารนั้นๆได้ แม้จะมีข้อจำกัดก็ตาม

2) การยกย่องและการให้รางวัล

แรงจูงใจลักษณะนี้โดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ การให้รางวัลและยกย่องตัวบุคคลและการให้รางวัลแก่สถานที่ การให้รางวัลแก่บุคคลหมายถึงการยกย่องหรือแสดงการยอมรับผู้เชี่ยวชาญ หรือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งดำเนินกิจกรรมในการอนุรักษและพัฒนา อาคารเก่าหรือบริเวณซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่บุคคลหรือชุมชนอื่นๆ

ในขณะที่การให้รางวัลสถานที่หมายถึงการแสดงการยอมรับและประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับรู้ในฐานะที่อาคารหรือสถานที่นั้นได้รับการอนุรักษและพัฒนาแรงจูงใจ ซึ่งจะมีผลในการสร้างแรงบันดาลใจในเชิงการเป็นแบบอย่างในการอนุรักษและพัฒนา อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ปัจจุบันที่วัดความสำเร็จของการให้รางวัลอยู่ที่การได้รับความสนใจจากสาธารณะ (Public attention) ในระดับที่เพียงพอ

3) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์หรือพัฒนาพื้นที่และอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอาจทำได้หลายวิธี ได้แก่ 1) การปรึกษาสาธารณะและ 2) กลไกระดับรากหญ้า

3.1) การปรึกษาหารือสาธารณะ (Public Consultation)

กระบวนการนี้จะมีส่วนช่วยผลักดันให้กิจกรรมการอนุรักษ์บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากการช่วยสร้างจิตสำนึกสาธารณะ และเพิ่มแรงสนับสนุนในแผนงาน รวมทั้งอาจช่วยเสริมแนวความคิดและข้อมูลในข้อเสนอโครงการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็นต่อทางเลือกที่ตนต้องการด้วย กระบวนการนี้สามารถสร้างความน่าเชื่อถือของภาครัฐต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากการได้รับแรงสนับสนุน หลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรึกษาสาธารณะที่ประสบความสำเร็จมีดังนี้

- กระบวนการปรึกษาสาธารณะควรจัดขึ้นแต่เนิ่นๆ ก่อนที่กระบวนการตัดสินใจจะเริ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ

- เมื่อมีการจัดการปรึกษาสาธารณะจะต้องสร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้เข้าร่วม โดยการแสดงการต้อนรับอย่างดี มีการเก็บบันทึก ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆอย่างเป็นระบบ มีการทำรายงานซึ่งสรุปข้อคิดเห็นและทางเลือกที่เป็นเสียงส่วนใหญ่โดยไม่เสนอทางเลือกที่เหมาะสมไปให้ล่วงหน้า แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเป็นคนเลือกทางเลือกเอง

3.2) กลไกระดับรากหญ้า (Grassroots Mechanisms)

ในปัจจุบันโดยเฉพาะในโลกตะวันตกกลไกระดับรากหญ้าได้รับความนิยมค่อนข้างสูงในการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ เนื่องจากงานด้านการอนุรักษ์บ่อยครั้งมักไม่ได้รับการสนับสนุนในระดับสถาบัน (Institutional Support) อีกทั้งงบประมาณจากส่วนกลางซึ่งจัดสรรลงมายังงานส่วนนี้ก็มีไม่เพียงพอ ส่งผลให้ชุมชนในระดับรากหญ้าลุกขึ้นมามีบทบาทและมีความสำคัญในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์มากขึ้นอย่างชัดเจน การทำงานในลักษณะของอาสาสมัคร และทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะมีบทบาทอย่างมากในอนาคต

4) การฝึกอบรม (Training Programs)

การให้การฝึกอบรมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารถือเป็นมาตรการสร้างแรงจูงใจที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับมากอีกมาตรการหนึ่ง เนื่องจากมาตรฐานนี้เป็นกิจกรรมที่จะส่งผลทางเศรษฐกิจต่อชุมชนและท้องถิ่น โดยตรงในลักษณะการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนทักษะเฉพาะด้านแก่กลุ่มคนจะทำให้กิจกรรมการอนุรักษ์ที่ต้องการความช่วยเหลือเฉพาะด้านเกิดขึ้นได้จริง สามารถลบล้างแนวความคิด

ที่ว่า “งานด้านการอนุรักษ์มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายสูงเกินไป” หรือ “ในปัจจุบันจะหาคนที่ทำงานด้านนี้ได้น้อยเต็มที” ซึ่งบ่อยครั้งเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถผลักดันงานอนุรักษ์ให้เกิดเป็นรูปธรรมได้

โครงการฝึกอบรมที่จะมีประสิทธิภาพสูงควรเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกลุ่มคนทุกระดับเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่สนใจเข้าร่วมด้วย นอกจากนี้เนื้อหาการฝึกอบรมควรสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ของแต่ละชุมชน

5) การส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์และให้การศึกษาแก่ชุมชน (Promotion and Public Education)

การส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์และให้การศึกษาแก่ชุมชนมีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างความสนใจและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องการอนุรักษ์มากกว่าการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์โดยตรง แรงจูงใจประเภทนี้จัดเป็นกระบวนการที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างพื้นฐานและทัศนคติตลอดจนมุมมองที่ดีด้านการอนุรักษ์ให้แก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- การทำป้ายอนุสรณ์ (Commemoration) หมายถึง การนำเสนอข้อมูลจำเพาะพื้นฐานเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการให้ความสำคัญ แสดงการระลึกถึงสถานที่รวมทั้งเป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้มาเยือนด้วย

- การนำเสนอและการแปลความหมาย (Presentation and Interpretation) เทคนิคนี้นิยมนำมาใช้กับอาคารทั่วไปที่ไม่มีความโดดเด่นมากแต่ก็จัดอยู่ในเขตที่ควรแก่การอนุรักษ์ เพื่อดึงความสนใจของผู้คนโดยการนำเสนอวิวัฒนาการ ความเป็นมา ความสำคัญในอดีต และการใช้งานในปัจจุบัน รวมทั้งระบุถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล

- การให้การศึกษาแก่ชุมชน (Public Education) จัดเป็นแนวทางที่จะทำให้กระบวนการอนุรักษ์บรรลุผลสำเร็จในระยะยาว เนื่องจากหากชุมชนมีประชาชนหรือกลุ่มบุคคลที่สนใจและมีความตั้งใจจริงที่จะดำเนินการอนุรักษ์เมื่อมีการริเริ่มโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ชุมชนที่เข้มแข็งจะมีความตั้งใจและมุ่งมั่นให้โครงการนั้นๆ เกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง กิจกรรมให้การศึกษาแก่ชุมชน ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของการศึกษาแบบเป็นทางการหรือการศึกษาในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ในโลกของการอนุรักษ์นั้น โอกาสในการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดกระบวนการอนุรักษ์ การจัดทำเอกสารวิชาการ และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณะเกี่ยวกับแนวคิด วิธีการตลอดจนโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ก็เป็นวิธีการเผยแพร่ที่คืออย่างหนึ่ง (เอกสารประกอบการสัมมนาระดมสมองของผู้เชี่ยวชาญ ในการกำหนดแนวทางการสร้างมาตรการและแรงจูงใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม. 2543 : 8)

2.2 แนวคิดหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย

ในการทบทวนวรรณกรรมจะกล่าวถึงข้อสรุปจาก Herbert Stovel, 2002 ซึ่งกล่าวถึงหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียที่ ICCROM ได้จัดทำขึ้น ซึ่งสรุปข้อพิจารณาได้ 4 ด้าน คือ 1) มีการพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง 2) ด้านคุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจบุคคล 3) ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์ 4) ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม โดยการนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับหลักในการพิจารณาเพื่อการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์นั้น จะได้นำเสนอรายละเอียดและความเป็นมาดังนี้

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง

Herbert Stovel, 2002 ได้กล่าวไว้ว่าการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์เป็นประเด็นที่จะต้องศึกษาจากการรับรู้ถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์จากประชาชนทุกคนในชุมชน โดยประชาชนต้องแสดงความรู้สึกว่าเห็นคุณค่าในความเป็นมาที่สืบต่อกันมา นับร้อยปี จนกระทั่งปัจจุบัน โดยที่คุณค่าด้านความสมบูรณ์ในทางประวัติศาสตร์จะต้องยังคงมีอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีเสน่ห์ดึงดูดใจสามารถนำไปสู่ความเข้าใจในคุณค่าของสิ่งๆ นั้นได้ และ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ทั้งทาง รูปแบบ วิธีการ หรือระยะเวลาที่ยาวนาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับหลักการพิจารณาเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์มรดกไว้เพื่อเป็นเครื่องเตือนสติ หรือเป็นตัวอย่างในการศึกษาหรือประโยชน์ด้านต่างๆ ต่อไป ด้วยข้อจำกัดของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่มาจากสาเหตุของ วิวัฒนาการทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม ที่กำหนดให้ วิวัฒนาการความเป็นเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รูปแบบการบริโภคขยายมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดลัทธิบริโภคนิยม เกิดภาวะโลกาภิวัตน์ต่างๆ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ทำให้มีการกำหนดขอบเขตการพัฒนาในรูปแบบใหม่ขึ้นมา เพื่อควบคุมและ เพื่อรักษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเอาไว้

ดังนั้นจึงเกิดการหาข้อพิจารณาร่วมกันถึงประเด็นที่ว่าด้วย การสร้างความตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ในสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ทราบสาเหตุ และหาแนวทางการป้องกัน ซึ่งได้แนวทางตามลำดับ ดังนี้

อันดับหนึ่ง มีการจำกัดอัตราของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีให้มีความแน่นอน มีความต่อเนื่องของช่วงในการสืบทอด เช่น สกุลช่าง หรือการจำกัดเชิงรูปแบบทางงานช่างซึ่งต้องมีความชัดเจน และในเรื่องของการใช้วัสดุหรือควบคุมการใช้เครื่องมือหรือควบคุมวิธีการซึ่งเป็นเทคนิคสำคัญที่มีลักษณะเฉพาะที่มีความแตกต่างในแต่ละสกุลช่าง ที่ได้จากการสืบทอดกันมา ให้คงไว้ซึ่ง

เทคนิคเดิม และ มีการนำมาใช้ประโยชน์ทางวัฒนธรรมประเพณี เพื่อที่จะนำไปสู่การกระจายการผลิตที่เป็นระบบอุตสาหกรรมและผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์ชิ้นงานขึ้น โดยเหตุผลในการอนุรักษ์วิธีการทางช่างก็คือเพื่อสงวนไว้ให้เป็นหลักฐานให้อยู่คู่กับการใช้เทคโนโลยีของสมัยก่อนเอาไว้นั่นเอง

อันดับสอง สร้างค่านิยมหรือเผยแพร่วิธีการในการนำอาคารสิ่งก่อสร้างเก่ามาใช้ใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจขึ้น เป็นการนำทรัพยากรที่มีความเก่าแก่ออกมาใช้ใหม่ให้เกิดมูลค่า โดยเริ่มจากการสร้างค่านิยมร่วมตั้งแต่หัวหน้าครอบครัวเป็นต้นไป เช่นการสืบทอดทางอาชีพตั้งแต่ระดับเครือญาติ หรือการนำสิ่งก่อสร้าง อาคาร หรือวัสดุต่างๆ ที่เป็นมรดกทางกายภาพที่ควรนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดต้นทุนในการก่อสร้างหรือซื้อหามา เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่าย เช่นการนำอาคารมาใช้ใหม่ โดยซ่อมบำรุงภายนอกที่มีลักษณะคล้ายเดิมเพื่อความกลมกลืนและสร้างเสน่ห์

อันดับสาม การสงวนรักษาอาคารหรือสถานที่ที่มีความหมายและมีความทรงจำร่วมกันของชุมชนให้มีสภาพคงเดิม หรือการนำกลับมาใช้ใหม่โดยการซ่อมแซมให้คงเดิม ให้เกิดความเหมาะสม เพื่อให้เห็นความพิเศษของความโบราณเก่าแก่ที่ชัดเจนขึ้น Herbert Stovel ได้อ้างถึงตัวอย่างจาก Rome ที่มีการนำเอาโบสถ์ วิหาร ต่างๆ มาใช้เป็นสถานที่ราชการ ต่างๆ รวมถึงการนำเอารูปแบบศิลปะและการก่อสร้างแบบดั้งเดิมมาใช้เป็นแบบในการสร้างอาคารที่เป็นสถานที่สำคัญๆ ให้มีความกลมกลืนต่อศิลปะเดิม เพื่อรักษาไว้ให้เกิดความโดดเด่นทางเอกลักษณ์ของพื้นที่ขึ้นมา

จากการศึกษาในยุโรป ทำให้ได้ข้อเสนอแนะหรือสิ่งกระตุ้นให้นำแนวทางต่างๆ มาจัดทำเป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ประเมินการจัดการให้เกิดผลที่สามารถบังคับใช้ได้เพื่อให้เกิดเมืองที่สมบูรณ์แบบได้ การหาข้อสรุปให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลภายในพื้นที่ที่เป็นตัวชี้วัดการสงวนรักษาเมือง มีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ การจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่คืนนั้นจะต้อง

1) มีการรักษาและสนับสนุนด้านฝีมือช่างท้องถิ่นหรือสกุลช่าง

การจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่คืนนั้นจะต้องเกิดการอนุรักษ์หรือธำรงไว้ซึ่งงานช่าง และทำให้อาชีพที่มีความชำนาญทางการช่างที่เป็นประเพณีหรือมีความเฉพาะตัวของงานช่างมีประสิทธิภาพขึ้น

ประเมินจาก : การดูที่ระดับของประเพณี จาริต ที่มีลักษณะด้านความชำนาญ

ทางช่างฝีมือ มีความสัมพันธ์ในการตอบสนองต่อการดำรงชีพของผู้คนและความโดดเด่นทางคุณค่าที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของวิถีชีวิต และเป็นพื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของช่วงยุคสมัย

2) การมีแผนหรือผังเมืองที่รักษาไว้ซึ่งเมืองประวัติศาสตร์

ในการจัดการเมืองประวัติศาสตร์จะต้องมีแผนที่นำไปสู่ความพยายามให้เกิดความเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งทางวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นทั้งรูปแบบและแผนงานอย่างชัดเจน

ประเมินจาก : การพิจารณาที่ระดับ แผนงานที่นำไปสู่ การวางแผนประเพณีและการออกแบบเชิงพื้นที่ที่มาจากพื้นฐานทางประวัติศาสตร์และก่อให้เกิดการรักษาไว้ และให้เกิดความเข้าใจ ความหมาย และความสำคัญ เกิดการจ้างงาน การบริการ อาชีพ ให้สามารถดำรงอยู่ในชุมชนอย่างเป็นรูปร่างขึ้น (Herbert Stovel, 2002)

2.2.2 ด้านคุณค่าหรือลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจ

เนื่องจากความสำเร็จในการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา คือการนำความเป็นแก่นแท้ของคุณลักษณะที่ดีหรือโดดเด่นที่มีความสมบูรณ์ของพื้นที่ขึ้นมา โดยความแท้เหล่านี้ได้จากการศึกษาจากสิ่งที่น่าสนใจที่พบปะสบมาในส่วนของลักษณะความโดดเด่นทางเอกลักษณ์ของพื้นที่ ความรู้สึกสบาย ความเพียงพอ หรือความสงบ ราบรื่นในการเข้ามาท่องเที่ยว ที่เป็นความรู้สึกของเหล่านักท่องเที่ยว ในด้านความมั่นใจหรือความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการที่เกิดความปลอดภัยในพื้นที่ การสื่อสารต่อประวัติศาสตร์ของพื้นที่ เช่น ข้อมูลการท่องเที่ยว มนุษยสัมพันธ์ของผู้คน ความโดดเด่นทางวิถีชีวิต ความน่าเชื่อถือทางหลักฐานต่างๆ ทางประวัติศาสตร์

ดังนั้นคณะกรรมการมรดกโลกจึงได้พัฒนาวิธีการหรือเครื่องมือ เพื่อพิสูจน์การรับรู้ถึงความแท้ และความสมบูรณ์ของพื้นที่ โดยมุ่งประเด็นการพิจารณาไปที่ ลักษณะสภาพที่มีความเหมาะสม โดยวิเคราะห์จากปัจจัยต่างๆ ที่มีความสำคัญของการวิเคราะห์ความแท้ คือ ความดั้งเดิมที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งคุณค่าของมรดก ตามหลักการประเมินคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ที่ระบุไว้ โดยต้องเป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจนในด้านคุณค่าระหว่างวิถีชีวิตกับระเบียบแบบแผนที่กำหนด คือมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นมรดก เพื่อให้มีอำนาจในการบังคับใช้ทรัพยากรมรดกทางวัฒนธรรม ให้คงไว้ซึ่งภายใต้เงื่อนไขของความสมบูรณ์หรือความมีบูรณภาพ และเกิดการเชื่อมต่อทางประวัติศาสตร์ได้ และรวมถึงการคงความแท้ทางมรดกเอาไว้ซึ่งความแท้สามารถจำแนกออกเป็น เครื่องมือ วิธีการ ลักษณะวัฒนธรรม คุณลักษณะพิเศษที่มีคุณค่าทางมรดกในพื้นที่ที่ชัดเจน ซึ่งเน้นที่การสื่อสารให้ผู้คนรับรู้ถึงคุณค่าที่มี โดยมุ่งไปที่ ความสมบูรณ์หรือบูรณะภาพ ความนิยมในการเข้าใจ โดยจะสามารถประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจควบคู่ระหว่างความสุขสบายและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ ซึ่งการเข้าใจในความแท้ที่นั้นเกี่ยวข้องกับไปถึง ลักษณะของการออกแบบ, วัสดุ,ฝีมือช่าง และสถานที่ตั้ง และส่วนประกอบของสิ่งที่มีอยู่ในมรดกนั้น ซึ่งจะรวมถึงการฝังอยู่ในจารีตประเพณีและการใช้ประโยชน์หรือบทบาทของมรดก (Herbert Stovel, 2002)

ทั้งนี้การประชุมระหว่างองค์กรมรดกโลกใน Nara เดือนมีนาคม ปี 1999 ได้ชี้แจงใจเกี่ยวกับการทำให้เกิดความมีบูรณะภาพหรือความสมบูรณ์ ดังแนวคิดแผนการปฏิบัติการสำหรับเมืองประวัติศาสตร์ในสภาวะแวดล้อมแบบเอเชีย ซึ่งการประชุมได้กล่าวถึงในเรื่อง การพัฒนาและความมั่นคงของเมืองประวัติศาสตร์ จากการสัมมนาได้ข้อตกลงถึงวัตถุประสงค์หรือแผนงานปฏิบัติการที่เป็นกลุ่มปัจจัยสนับสนุนจะต้องว่าด้วยเรื่อง

- 1) ความมั่นคงทางด้านกิจกรรมมนุษย์ที่มีความต่อเนื่องเพื่อรองรับด้านกายภาพในอนาคต
- 2) การเชื่อมโยงพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์ด้วยการหลอมองค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน
- 3) การแสดงให้เห็นถึงการตระหนักถึงคุณค่าที่เป็นองค์ประกอบหล่อหลอมความเป็นประวัติศาสตร์ไว้เป็นอันดับแรก
- 4) การแสดงให้เห็นถึงการตระหนักถึงความสำคัญในความผันแปรจากรุ่นถึงรุ่นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 5) ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ-สังคม สวัสดิการทางสังคม และการอนุรักษ์ลักษณะทางประวัติศาสตร์

ทั้งสองแนวคิด ด้านความแท้ และสภาวะที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ใช้ตัวชี้วัดในด้านพื้นที่หรือโครงสร้าง, หน้าที่หรือบทบาท, ประเพณี ฯลฯ เพื่อที่จะเก็บรักษา หรือฟื้นฟูปรับปรุงเมืองประวัติศาสตร์ และส่วนประกอบอื่นๆ เช่น ความเคารพในการรักษาเกี่ยวกับโครงสร้าง วิธีการสร้าง ตัวอาคารในเมือง โครงการแผนงาน และระบบต่างๆ การประยุกต์การวิเคราะห์ความแท้เพื่อขับเคลื่อนเมืองประวัติศาสตร์ โดยต้องใส่ใจให้มากขึ้นในเรื่อง วัสดุ การออกแบบ สภาพแวดล้อมจากรากฐาน ให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณภาพของการดำเนินการพัฒนาต่อไป เช่น ในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณี และบทบาท ของเมือง

ทั้งนี้และทั้งนี้สิ่งที่ ที่กล่าวมาข้างต้น ก็เพื่อสร้างความตระหนักให้มีการพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของระบบเมืองให้รองรับและรักษาไว้ซึ่ง ความมีชีวิตชีวาของเมืองประวัติศาสตร์ โดยขณะเดียวกันสิ่งที่ เป็นปัจจัยร่วมของ ทั้งสองแนวคิด อาจจะยังไม่พอเพียงที่จะนำไปสู่ความชัดเจนในการชี้วัดตัวการแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาความพิเศษหรือลักษณะเฉพาะของพื้นที่หรือการรับรู้ในด้านการแสดงออกต่อการหวงระลึกถึงอดีตในพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาถึงสภาวะที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์หรือการมีบูรณะภาพ ภายใต้การให้ความสำคัญต่อเอกลักษณ์เมือง คือ ความต่อเนื่อง ซึ่ง Christopher Pound ได้นำประเด็นเรื่องความต่อเนื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมพิจารณาเพื่อพิสูจน์ ให้เห็นปัจจัยทางความต่อเนื่องที่ก่อให้เกิดความแท้ ซึ่งเป็นตัวช่วยแก้ปัญหาและทำให้เกิดความยั่งยืนของเมืองประวัติศาสตร์ โดยพิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถของ

“ความต่อเนื่อง” ในการพัฒนาให้การจัดการนำไปสู่ความสำเร็จได้ คือ จากประสบการณ์ของ Rome ซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลก ในปี ค.ศ.1980 ที่นำปัจจัยด้านนี้มาใช้ และยึดถือกันมาจนถึงปัจจุบัน และในกรณีเมือง อีเทอร์นอล ที่มีร่องรอยทางอารยธรรมที่มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์กับเมืองใกล้เคียง เป็นต้น

ดังนั้นข้อสรุปที่นำไปสู่การพยายามให้ได้มาซึ่ง ปัจจัยที่มีความสำคัญหรือที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในพื้นที่ ที่นำไปสู่การรับรู้ด้านคุณภาพในเมืองประวัติศาสตร์ โดยวัดระดับความชัดเจนในการทำให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ซึ่งในการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

1) มีการจัดการที่รักษาความแท้ของเมือง สะท้อนให้เห็นความแท้ทางคุณค่าที่มีความสำคัญทางมรดก

ความแท้ ประเมินจาก : พิจารณาส่งที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะ (การออกแบบ, วัสดุ, สถานที่, ฝีมือช่าง, บทบาท, จาริต) ที่เกี่ยวกับเมืองประวัติศาสตร์

2) จะต้องรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์หรือบูรณภาพของเมือง รักษาไว้ซึ่งคุณภาพทางความสมบูรณ์ในส่วนประกอบของระบบต่างๆในตัวมรดก และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ในเมือง

ความสมบูรณ์หรือบูรณภาพ ประเมินจาก : สิ่งที่เป็นความดั้งเดิมไม่บุบสลายหรือเสื่อมไป ของสภาพเมือง และระบบการปฏิบัติการซึ่งอาจมองไปที่สิ่งที่ได้มีการแสดงออกมาหรือสิ่งที่นำเสนอออกมาให้เห็นทั้งกายภาพและวัฒนธรรมประเพณี

3) ต้องรักษาแหล่งที่มีความสัมพันธ์กับความต่อเนื่องเนื่องหรือแหล่งที่มีผลกับความเชื่อมต่อของประวัติศาสตร์การรักษาคุณภาพของสถานที่ หรือสิ่งที่เป็นแหล่งที่มาที่มีความสัมพันธ์ทางความต่อเนื่อง

ความต่อเนื่องหรือการเชื่อมต่อ ประเมินจาก : การเชื่อมต่อของ รูปแบบ การออกแบบ แบบแผน วิถีชีวิต จาริต และแบบแผนในการใช้ประโยชน์พื้นที่และตัวมรดก ที่เป็นการแสดงออกมาให้เห็นถึงร่องรอยทางประวัติศาสตร์ (Herbert Stovel, 2002)

2.2.3 ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์

การได้มาซึ่งข้อพิจารณาด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ของ ICCROM นั้น Herbert Stovel ได้กล่าวถึงตัวอย่างนโยบายและแผนงานของรัฐบาล ของอเมริกา ที่ต้องบริหารจัดการเมืองภายใต้แผนการฟื้นฟูย่านศูนย์กลางการค้าของเมืองตามโครงการของอเมริกาเหนือ ที่วางแผนให้มีการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจ ประชาชน และผู้ค้าในระบบองค์กร ให้เกิดการเกื้อกูลกัน สามารถพึ่งพาตนเองได้

ด้วยการปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมให้เกิดการตระหนักถึงย่านการค้าที่เคยมีความรุ่งเรืองด้วยการพัฒนาด้านการตลาด การออกแบบ และโอกาสการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ตัวอย่างข้อกำหนดในเบื้องต้น คือ การออกแบบสัญลักษณ์หน้าร้านและป้ายสัญลักษณ์ให้มีเอกลักษณ์ทางคุณค่าที่มีความดึงดูดใจและคุณภาพต่อภาพลักษณ์ทางธุรกิจ ซึ่งผลพลอยได้จากแผนหลักในการฟื้นฟูย่านศูนย์กลางการค้าของเมือง คือเกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ และประวัติศาสตร์ของชุมชน นับเป็นพื้นฐานในการลงทุนในการพัฒนาเมือง ซึ่งจะเป็ผลตอบแทนในระยะยาวในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรคทางชุมชน

ทั้งนี้แผนการฟื้นฟูย่านศูนย์กลางการค้าของเมืองที่จะเกิดขึ้นอย่างมีคุณภาพนั้น วิธีการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เริ่มจากจุดที่ว่าด้วย การสร้างระบบหรือการทำให้เกิดความหลากหลายของการรวมกลุ่มชุมชน เพื่อให้เกิดอำนาจต่อรองกับภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณา ร่วมเข้ากับเป้าหมายของแผนด้วย โดยทั้งสามประเด็น การพัฒนาเศรษฐกิจ การออกแบบ และการตลาด นี้ โดยเฉพาะในข้อที่สามต้องส่งเสริมให้เกิดความเป็นไปได้ในการเน้นที่จุดทางกายภาพให้สามารถรวมด้านต่างๆ ให้เกิดการรวบรวมชุมชนที่มีความหลากหลายให้สำเร็จ

สำหรับอีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งที่ค้นพบในยุโรป เมื่อปี ค.ศ. 1975 ที่กรุง อัมสเตอร์ดัม เป็นการอธิบายถึงเครื่องมือหรือวิธีการที่เกี่ยวกับการประสานการวางแผนในโครงสร้างของเทศบาล คือ การสร้างสรรค์งานด้านการอนุรักษ์มรดกภายในหน่วยงาน ให้เป็นตัวอย่างต่อประชาชน ในการทำให้เกิดความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน โดยมีวิธีการในการทำให้เกิดความเข้าใจ ความหมายของความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยการสร้างความเชื่อมั่นด้วยการเปิดอภิปรายหาข้อยุติในระดับวงกว้าง รวมถึงการทำให้เกิดความสนใจในคุณค่าของชุมชน การหาระดับที่เหมาะสมและรูปแบบของการดูแลรักษามรดกร่วมกันด้วย

ซึ่งในทั้งสองตัวอย่างและทั้งสองประเด็น ล้วนเป็นส่วนประกอบของวิธีการในการแก้ไขปัญหา ที่รัฐบาลท้องถิ่น ควรนำไปพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเมืองในระดับพื้นฐาน ในการสนองความต้องการของประชาชนในระดับล่าง เพื่อเกิดการอนุรักษ์มรดกให้เกิดผลสูงสุดทางนโยบาย และระบบเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการอนุรักษ์

ข้อสรุปที่นำไปสู่ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ในกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทางมรดกเมือง โดยที่สามารถนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดความสัมพันธ์ให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับได้อย่างกว้างขวางนั้น เกณฑ์ที่ได้ในการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ดีมีดังนี้

1) ต้องมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์ของชุมชน คือ มีความชัดเจนในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการหาข้อตกลงร่วมกัน

- การมีส่วนร่วม ประเมินจาก: ระดับของการให้ความสนใจหรือเข้าร่วมของชุมชน ในการรักษามรดก และลักษณะหรือรูปแบบของการร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการหาความเหมาะสม

ในการดูแลรักษามรดก (รายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วม มีในหัวข้อที่ 2.3 หน้า 22-28)

2) ต้องมีนโยบายที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ คือสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งของการพึ่งพาตนเองได้ เพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

- ความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองได้ ประเมินจาก: แผนงานที่สนองต่อนโยบายการพึ่งพาตนเองได้ และประสิทธิภาพที่ได้บรรลุผลจากวัตถุประสงค์การอนุรักษ์ที่ผ่านมา

3) การวางแผนชุมชนต้องชัดเจนในการนำคุณค่าทางมรดกมาใช้ในการประเมินตามแผนพัฒนาที่วางไว้ และต้องอธิบายให้ได้ว่ามีการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้แก้ปัญหาและสร้างมูลค่าในการพัฒนาชุมชนอย่างไร

- ประเมินจาก : การพิจารณามูลค่าตอบแทนที่ได้รับจากการพัฒนาในรูปแบบการอนุรักษ์ (Herbert Stovel,2002)

2.2.4 ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

การได้มาซึ่งเกณฑ์การพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม เริ่มจากการที่วิวัฒนาการความเป็นเมืองทำให้เกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วขาดการควบคุม เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม, ความยากจนมีเพิ่มมากขึ้น และช่องว่างระหว่างความรวยกับความจนมีระยะห่างมากขึ้น ทำให้เกิดเกี่ยวกับวิธีการหรือระบบที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา จนกระทั่งเกิดข้อตกลงที่ Rio ในปี 1992 ใน หัวข้อที่ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้การยอมรับของ Agenda 21 ได้ข้อกำหนดเพื่อความยั่งยืน สำหรับนำมาใช้ในระดับนานาชาติ และรองรับภายในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น โดยมุ่งสนใจเกี่ยวกับขีดจำกัดในการบริโภคทรัพยากร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนหรือเกื้อกูลกัน สำหรับการประชุม Agenda 21 เป็นการสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมจากระดับชาติไปสู่ระดับท้องถิ่น โดยมุ่งประเด็นไปที่ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และผลที่เกิดจากข้อตกลงที่เกี่ยวกับนโยบายในพื้นที่ ดังนั้น Agenda 21 จึงมีความมุ่งหมายในด้าน รูปแบบ ของการปกครองท้องถิ่นแบบยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลดีสูงสุดต่อสาธารณะ เช่นเดียวกับองค์กร อื่นๆ อย่าง World Bank

World Bank มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้เกิดความเป็นธรรมมากที่สุด ในการทำให้เกิดวิธีการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน และภายใต้ันนโยบายการพัฒนาในช่วงกว่า 5 ปีที่ผ่านมา ได้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์มรดกและการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การอนุรักษ์มรดกภายใต้วิธีการร่วมสังคมเข้าด้วยกัน และการอนุรักษ์ตามแนววิธีการทางการบรรเทาความขาดแคลนหรือความยากแค้น ซึ่งในปัจจุบัน World Bank มีโครงการสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกแบบการรวมตัวกันเป็นองค์กรหรือชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ส่งผลดีทางด้านสังคม และในสุดท้ายสิ่งที่ปรากฏขึ้นมากใน ยุโรป ตะวันออก ข้าม ไปจนถึงเอเชีย เช่น จีน ได้แสดงให้เห็นถึงความขาดแคลนทางวิธีการสำหรับการ

เตรียมความพร้อมด้านการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อตัวมรดก เช่น ภัยจาก ไฟไหม้ แผ่นดินไหว น้ำท่วม เป็นต้น ซึ่งสมควรที่จะต้องได้รับการปรับปรุงในการบริหารจัดการที่มีความเคร่งครัดในการเก็บรักษาเพื่อลดต้นเหตุและผลจากภัยต่างๆ และควรที่จะค้นหาขีดความสามารถในการรองรับของโครงสร้างทางประเพณี ทั้งที่เป็นด้านเทคโนโลยี และการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงภัยต่างๆ

จากทัศนะทั้งหมดล้วนเน้นถึงการสนับสนุนให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของพลเมืองสำหรับเมืองประวัติศาสตร์ โดยข้อสรุปที่ได้มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของเมือง และสามารถเป็นตัวชี้วัดและนำไปใช้ประโยชน์ได้และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งหลักการจัดการที่ดีมีดังนี้

1) กลไกที่ใช้เพื่อให้เกิดการตัดสินใจหรือหาข้อตกลงของชุมชน คือในชุมชนมีวิธีการหรือเครื่องมือ ภายในอย่างไรที่นำไปสู่การหาข้อตกลงที่เกิดประสิทธิภาพหรือความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น

- ประเมินจาก : วิธีในการหาข้อตกลงร่วมกัน ที่นำไปสู่ความก้าวหน้าในการพัฒนาในระดับท้องถิ่น

2) มีการใช้การอนุรักษ์มรดกเป็นเครื่องมือในการเกื้อกูลสังคม

- ประเมินจาก : นโยบายการอนุรักษ์และ โครงการที่สนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม และวัฒนธรรม และต้องเกื้อกูลต่อระบบการดำรงชีวิต

3) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการอนุรักษ์ค้ำชูชุมชนและปัจเจกชน และจะต้องเกิดผลดีที่สุดจากโครงการภายในชุมชนท้องถิ่น

- ประเมินจาก : ผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการพัฒนา ที่เป็นการอนุรักษ์ภายในชุมชน ก่อให้เกิดผลต่อภาคเอกชน สาธารณะ และหน่วยงานภายในท้องถิ่น

4) มีแผนในการป้องกันความเสี่ยงต่อการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรม ก็จะต้องก่อให้เกิดความมั่นใจในระดับที่สูงขึ้นในเรื่องความปลอดภัย หรือการเตรียมความพร้อมต่อการประสบกับการเสี่ยงภัยหรือต่อการเสื่อมสลายของมรดก ทั้งในส่วนของหน่วยงาน และหน่วยปฏิบัติการต่างๆ

- ประเมินจาก : ระบบการบริหารจัดการในการประสานนโยบาย รัฐ และ โครงการสำหรับการจัดการเตรียมความพร้อมในเรื่องภัยอันตรายในพื้นที่ต่อการคงอยู่ของมรดก (Herbert Stovel, 2002)

การศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียในกรณีชุมชนตลาดเก่าสามชุกนี้ นอกจากจะ ใช้การพิจารณาการบริหารจัดการตามหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียแล้วยังพบว่าภายในหลักการบริหารดังกล่าวนี้ยังประกอบ

ไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนร่วมด้วยซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการเมืองในรูปแบบนี้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนจึงได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมในงานวิจัยด้วย ซึ่งในเนื้อหาจะกล่าวถึง คำจำกัดความหรือความหมาย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการมีส่วนร่วม และเพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการเสนอแนะที่จะนำมาใช้ให้เกิดการมีส่วนร่วมจึงได้ทบทวนหลักในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม เข้ามาในงานด้วย ซึ่งเนื้อหาและรายละเอียดมีดังนี้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดการมีส่วนร่วม (Participation) ในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) โดยได้รับความสนใจอย่างมากในทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา โดยถือว่าเป็นหนึ่งในหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาก่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้ ซึ่งกระทำได้โดยการสร้างแนวทางการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน และพัฒนาอิสรภาพในการตัดสินใจของประชาชน (เทียมรัตน์ อินทรีย์ อ้างถึง John Stewart .1996)

2.3.1 คำจำกัดความและความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ในกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ทั้งด้านการเมือง การเศรษฐกิจ งานด้านสังคม ชุมชน เกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ หลายรูปแบบ หลายวิธีการ ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ จึงทำให้เกิดค่านิยมและการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันออกไปบ้างตามมิติต่างๆ ของหลายๆ ท่าน ดังนี้

William Erwin อ้างใน พัฒนพงษ์ เลขะโฆษ (2539:5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อรทัย ก๊กผล อ้างใน พัชรี สีโรรส (2546: 2-2) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ – เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (พัชรี สีโรรส :2546)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วม วางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

2.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

Norman T. Uphoff (1979) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบของการเกิดขึ้นได้ของการมีส่วนร่วมมีปัจจัยพิจารณา คือ ทำไมจึงเกิดการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หรือมีแนวโน้มลดลง มีรูปแบบเป็นอย่างไร มีการกระจายการมีส่วนร่วมมากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะประเมินได้จากข้อมูลของบุคคลผู้มึบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น 2 ข้อ คือ กลุ่ม หรือประเภทของผู้มีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม และคุณลักษณะของผู้มีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม

1) กลุ่ม หรือ ประเภทของผู้มีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ประเภท

1.1) บุคคลในท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ และมีความแตกต่างกันมากในเรื่องการประกอบอาชีพ เช่น ผู้เช่าที่ดิน เจ้าของที่ดิน แรงงานรับจ้าง ฯลฯ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาในการพัฒนาในการต้องพิจารณาถึง เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.2) ผู้นำท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

- ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้นำทางศาสนา ผู้มีอิทธิพล ผู้อาวุโส
- ผู้นำองค์กรท้องถิ่น เช่น ผู้นำหอการค้า หัวหน้ากลุ่มอาสาสมัคร
- ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน

1.3) เจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้อยู่ในพื้นที่ในช่วงเวลาหนึ่ง และมีการโอนย้ายส่วนใหญ่มักจะมีการศึกษา และสถานภาพทางสังคมสูงกว่าคนในท้องถิ่น และเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในการส่งเสริม หรือทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4) ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ ส่วนมากแล้วจะเป็นผู้เชี่ยวชาญของแหล่งเงินทุนพัฒนา หรือองค์กร อาสาสมัคร

2) คุณลักษณะภูมิหลังของผู้มีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วม

- อายุและเพศ
- ระดับการศึกษา
- การประกอบอาชีพ
- ระยะเวลาการเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชน
- ความถี่ – ห่าง ของประชาชนกับโครงการในการเข้าร่วมกิจกรรม

- สภาพการถือครองที่ดิน
- สถานภาพในครอบครัว
- สถานภาพในสังคม
- ระดับของรายได้ และแหล่งที่มา

นอกจากนี้ Uphoff ได้ให้ความเห็นว่าปัจจัยแวดล้อมต่างๆ อาทิเช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพทางสังคม สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกิดขึ้นจริง กล่าวโดยละเอียด คือ

- 1) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่าง ท้องถิ่นกับภาครัฐส่วนกลาง เมืองกับชนบท รูปแบบการพัฒนาระดับของเทคโนโลยีในท้องถิ่น รวมทั้งประสบการณ์ และความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) ปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น สภาพอากาศ ระยะเวลาฝนตก ฯลฯ
- 3) ปัจจัยทางสังคม อาทิเช่น รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน การเป็นอาสาสมัคร การแบ่งชั้นทางสังคม ความขัดแย้งในท้องถิ่น การย้ายถิ่น
 - ปัจจัยทางวัฒนธรรม ค่านิยมในท้องถิ่น บทบาททางเพศ และการแบ่งงาน ทัศนคติ
 - ปัจจัยทางการเมือง การรวมเมือง การกระจายอำนาจภาครัฐ ระบบพรรคการเมือง การเมืองท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น
 - ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น การครอบครองที่ดิน การประกอบอาชีพ ระดับรายได้ รายจ่าย หนี้สิน การจ้างงาน การคมนาคม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ

โดย Uphoff ได้เสนอไว้ว่า ผลของการมีส่วนร่วมจะวัดได้จากความสามารถในการตัดสินใจ (Empowerment) ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวชี้บอกถึงความสามารถในการพัฒนาการมีส่วนร่วม ชุมชนที่สามารถพัฒนาศักยภาพในการตัดสินใจได้ในระดับดีพอสมควร การมีส่วนร่วมจะเป็นไปในแนวทางที่ตรงกับความต้องการของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ และในกรณีที่ยังต้องพึ่งพาการชี้แนะจากภาครัฐ การดำเนินโครงการก็จะไปตามแผนงานที่กำหนดโดยภาครัฐ (Norman T. Uphoff :1979)

นอกจากนี้ Beal พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือ ความรู้และความเข้าใจในหลักการของงานหรือโครงการที่จะเข้าไปร่วม และ Goodenough กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นเมื่อพวกเขาเรียนรู้ถึงประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับจากการเข้ามาร่วม หรือการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมอื่นๆ ในด้านต่างๆ

2.3.3 ลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งไว้ในหลายรูปแบบ ดังนี้ จาก Chapin และ Lee J. Carry (อ้างถึงใน เทียมรัตน์ อินทรีย์ (2542) โดยอ้างจาก อนุภรณ์ (2529:24) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ การเข้าร่วมประชุม (attendance at meeting) ร่วมกันออกค่าใช้จ่าย (financial contribution) การเข้าเป็นสมาชิก (membership) และการถือตำแหน่งผู้นำ (position of leadership) นอกจากนี้แนวคิดลักษณะการมีส่วนร่วมของ Chapin และ Lee J. Carry แล้ว ในพัชรี สีโรต (2546: 4-7) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมโดยจำแนกได้ 3 รูปแบบ คือ

1. การรับข้อมูลข่าวสารและการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียวมีวัตถุประสงค์เพื่อการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เช่น สื่อทางเอกสาร ข้อเท็จจริงจดหมายข่าว รายงานการศึกษา การจัดทำสื่อวีดิทัศน์ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล รวมถึง การสื่อสารกับประชาชนทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ การแถลงข่าว การสัมมนาวิชาการ การจัดทัศนศึกษา การนำเสนอ และการชี้แจงข้อมูลในการประชุมของทางการ

2. การมีส่วนร่วม แบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นการสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ โดยมุ่งรวบรวมความคิดเห็นและข้อมูลต่างๆ จากประชาชน เช่น การสัมภาษณ์บุคคล การสนทนากลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ การสำรวจความคิดเห็น สายด่วนสายตรง และประชาพิจารณ์

3. การมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการและประชาชน เช่น เวทีสาธารณะ การพบปะแบบไม่เป็นทางการ การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่ชุมชน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งคณะที่ปรึกษา

อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้วลักษณะการมีส่วนร่วมทั้ง 3 รูปแบบมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันและกันเป็นกระบวนการเดียวกัน การให้ข้อมูลแก่ประชาชนและการรับฟังความคิดเห็นก็เป็นส่วนหนึ่งของการปรึกษาหารือ การปรึกษาหารือที่ดีย่อมเกิดขึ้นมิได้ถ้าหากปราศจากการให้และการรับข้อมูลจากประชาชนที่ดี

นอกจากนี้ วรรณิกา ชมดี (2524:16) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 ลักษณะดังนี้คือ การมีส่วนร่วมประชุม ร่วมกันออกค่าใช้จ่าย การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน และการมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม

2.3.4 ระดับการมีส่วนร่วม

Sherry Arnstein (1969 : 358 - 373) แบ่งลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 8 ระดับ ตั้งแต่การให้อำนาจประชาชน ไปจนถึงไม่มีส่วนร่วมเลย

ระดับของการมีส่วนร่วมจึงอาจเริ่มจากระดับล่างสุด คือการให้ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ ซึ่งกล่าวได้ว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ขั้นต่อมาคือการมีส่วนร่วมโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด การให้คำปรึกษา ขั้นต่อนั้นคือการที่รัฐและประชาชนร่วมมือกัน เปรียบเสมือนเป็นหุ้นส่วนกัน และในระดับสูงสุดซึ่งเป็นได้ยากที่สุด คือการกระจายอำนาจอย่างยิ่ง การไม่ควบคุมประชาชนซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ (Citizen Control)	}	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ (Delegated Power)		
3. เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา / เจริญต่อรอง (Partnership)		
4. ร่วมแสดงความคิดเห็น (Placation)	}	มีส่วนร่วมบางส่วน
5. ร่วมให้คำปรึกษา (Consultation)		
6. ร่วมรู้ข้อมูล (Informing)		
7. เข้าร่วมแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจแต่เป็นการลดแรงกดดัน (Therapy)	}	ไม่มีส่วนร่วม
8. รัฐเข้าควบคุมแรงกดดัน (Manipulation)		

ที่มา: (Sherry Arnstein (1969) "Ladder of Citizen Participation" Journal of American Institute of Planner, vol 35 No.4 July, pp. 216 – 224)

2.3.5 เครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

เครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดที่ชี้วัดถึงมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งพิจารณาจาก ที่ Kasperson และ Breitbank ได้เสนอมาตรฐานระดับของการมีส่วนร่วมไว้ คือ

1) พิจารณาจากความถี่ของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการร่วมกระทำที่บ่อยครั้ง และมีระยะเวลาของการกระทำที่ยาวนาน

2) พิจารณาจากคุณภาพของการเข้าร่วม โดยพิจารณาจากผลและกระทบของการกระทำ เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถและละความคิดเห็นของผู้อื่น (Kasperson และ Breitbank, 1974)

นอกจากนี้ Chapin ยังได้เสนอเครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยได้กำหนดระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรของชุมชนไว้ดังนี้

- 1) มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารต่างๆ ของส่วนรวมและการเข้าร่วมประชุมเสนอแนะต่างๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม
 - 2) ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลา ให้แก่ส่วนรวม
 - 3) เข้าเป็นสมาชิกและกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการสมัครเป็นสมาชิก หรือ เป็นกรรมการของชุมชน
- ซึ่งทั้งหมดนี้ สามารถดูจากลักษณะต่างๆ ที่แสดงออก คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การบริจาคทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ หารเสียสละเวลา แรงกาย การเป็นสมาชิกของคณะกรรมการ หรือเป็นผู้ดำเนินการในกิจกรรมนั้นๆ โดยตรง (Chapin.1977)

2.3.6 หลักในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ โดยได้มีปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวกับการผังเมืองในประเทศต่างๆ ทั่วไป แม้ในประเทศไทยการมีส่วนร่วมในพระราชบัญญัติการผังเมืองก็มีปรากฏตั้งแต่ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีก่อนที่ปรากฏอย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญเสียอีก อย่างไรก็ตามในทวีปยุโรปและอเมริกา การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักวางแผนบางกลุ่มได้กลายเป็นอุปสรรคของการวางแผนและผัง และเห็นว่าเทคนิคที่นิยมใช้คือการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ หรือประชาพิจารณ์ (Public hearings) นั้นสิ้นเปลือง (wasteful) และเปล่าประโยชน์ (Worthless ซึ่งในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน โดยจะเห็นได้จากกรณีของการลดจำนวนครั้งของการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในขั้นตอนของการวางและจัดทำผังเมืองรวมในพระราชบัญญัติการผังเมืองดังกล่าวไว้ในหัวข้อ 1.2 และแม้ว่าจะได้มีการพยายามในการประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ในโครงการที่ให้ความช่วยเหลือโดยองค์กรต่างประเทศ เช่น เยอรมัน แต่หน่วยงานวางแผนเองก็ยังไม่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมมาใช้ในการพัฒนาการวางแผนแต่อย่างใด

เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถสร้างประโยชน์ให้กับการวางแผนและผังได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลืองและเปล่าประโยชน์แต่มีความหมายต่อทั้งประชาชน นักวางแผนและผัง และสังคมโดยรวม Burby ได้เสนอว่า การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างได้ผลนั้นขึ้นอยู่กับประเด็นต่างๆ ดังนี้

- วัตถุประสงค์ ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์ของการมีส่วนร่วมว่า คือการให้ข้อมูลข่าวสารทางผังเมืองแก่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องฟังเสียงประชาชน รวมถึงการให้อำนาจ (Empower) แก่ประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและผัง
- เวลา ได้แก่ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่แรก (หมายถึงตั้งแต่ขั้นตอนของการจัดเตรียมผัง) และร่วมอย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน

- กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ การขยายกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมให้กว้างขวางมากขึ้น

- เทคนิค ได้แก่ การใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้และรับข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนให้เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน (Dialogue)

- ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การจัดเตรียมข้อมูลให้เข้าใจง่าย ไม่กำกวม และไม่ใช่วาทกรรมทางเทคนิค จนประชาชนไม่เข้าใจหรือไม่รู้เรื่อง

ในขณะเดียวกัน Brody และคณะ ก็ได้เพิ่มประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอีกประเด็นคือ การบริหารจัดการ (Administration) ซึ่งได้แก่การจัดทำแผนและจัดเตรียมบุคลากรในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและผังด้วย (Brody and Burby, 2003)

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียได้ ในประเด็นการพิจารณาด้านกลไกที่ใช้ในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลต่อเมืองประวัติศาสตร์ และด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้กล่าวถึงการนำแนวคิดการมีส่วนร่วมเข้ามามีใช้ในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่กล่าวมานี้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อจำกัดต่างๆ จากผลการศึกษา หรือใช้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชน นำมาเพื่อใช้ในการศึกษา ความสำคัญในการอนุรักษ์ การประเมินคุณค่าเพื่อทราบปัจจัยในการวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะทางคุณค่าของเมืองตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ และเพื่อนำวิธีการและมาตรการในการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์มาใช้ในการเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์

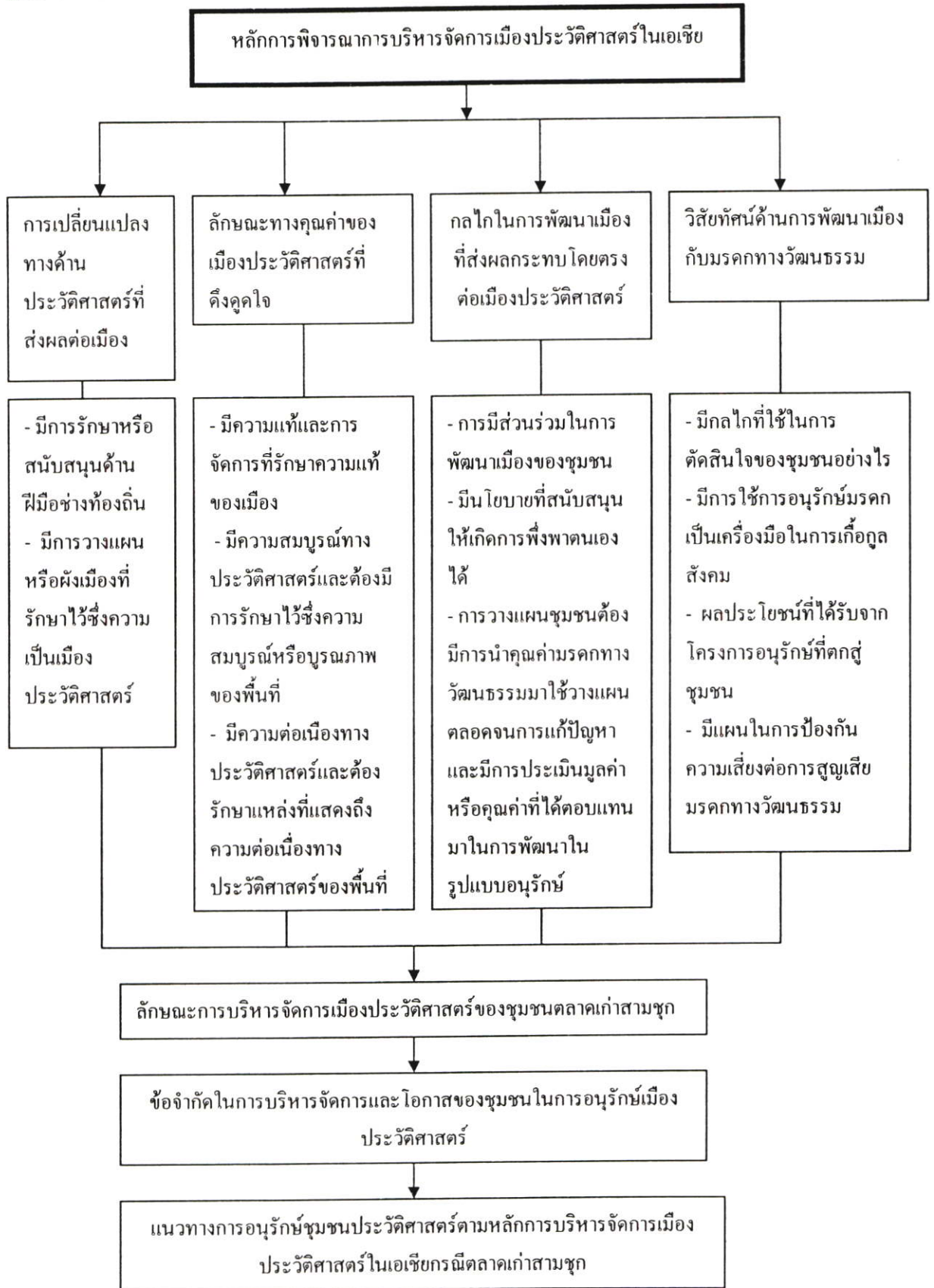
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย นำมาเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยจะทำให้ทราบถึง โอกาสและข้อจำกัดในการบริหารจัดการชุมชนและทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อจะได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน นำมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

ร่วมกับแนวคิดการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ในประเด็นที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วม เพื่อที่จะได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และที่จะได้ทราบลักษณะ การมีส่วนร่วม และระดับของหารมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ และจะได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในประเด็นหลักการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมมาใช้ ในการเสนอแนะแนวทางกรณีศึกษาพบข้อจำกัดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ภายใต้แนวความคิดที่กล่าวมาสามารถนำมาแสดงกรอบแนวคิดได้ดังนี้

2.3.7 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเพื่ออนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อให้ทราบถึง นโยบายและแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ชุมชน โดยการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ตามเกณฑ์ของ ICCROM กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก เพื่อศึกษาถึงข้อจำกัดและโอกาสในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนและประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา เพื่อนำมาสรุปความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนในพื้นที่ศึกษา และเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในบริบทของชุมชนสามชุก

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) ได้กำหนดวิธีการศึกษาที่ประกอบด้วย การเลือกพื้นที่ศึกษา การกำหนด ประชากรกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเลือกพื้นที่ศึกษา

จากความจำเป็นและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาจนกระทั่งความสำคัญองแนวคิดการจัดการเมืองโดยการใช้การอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเมือง และคุณสมบัติเชิงพื้นที่และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่สอดคล้องกับ หลักพิจารณาในการอนุรักษ์ 2 ข้อหลัก คือ พิจารณาทางด้านกายภาพ โดยพิจารณาที่คุณภาพของพื้นที่ และด้านความต้องการของประชาชน (Herbert Stovel, 2002) จึงได้พิจารณาชุมชนสามชุกเป็นกรณีศึกษา เนื่องจาก สามชุกเองมีลักษณะปัญหาและสภาพพื้นที่และความต้องการที่คล้ายกัน กล่าวคือ

- 1) สามชุกเป็นชุมชนตลาดริมน้ำเก่าแก่ที่เคยเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าของหัวเมืองในอดีต ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในรูปแบบใหม่ที่มุ่งสู่ระบบการคมนาคมทางบก การค้าขายการคมนาคมทางน้ำ และ เศรษฐกิจจึงซบเซาลงอย่างต่อเนื่อง และจากการเกิดตลาดใหม่ขึ้นในที่อื่นที่ทำให้คิดว่า ประกอบกับสภาพอากาศไม่ห้องแฉะทรุดโทรมลง เจ้าของที่ดิน มีนโยบายจะรื้อย้ายตลาดเก่าและสร้างใหม่ ประชาชนในชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาที่เนื่องมาจากยังไม่มีความพร้อมที่

จะย้ายออก คือ ประสบกับปัญหาการหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแห่งใหม่และการเช่าซื้อที่อยู่อาศัย และไม่สามารถจ่ายได้กับค่าเช่าอาคารสร้างใหม่มีราคาสูงขึ้น โครงการอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของพื้นที่ไม่ดึงดูดการลงทุน ดังนั้นการรื้อย้ายแล้วสร้างขึ้นใหม่ จึงไม่ใช่วิธีที่จะแก้ปัญหาได้

2) ประชาชนในพื้นที่บางส่วนยังเห็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ของอาคารที่สมควรแก่การอนุรักษ์ไว้ และรู้สึกผูกพันกับที่อยู่อาศัยและแหล่งทำมาหากินอยู่ เนื่องจากชุมชนตลาดสามชุก เป็นตลาดริมแม่น้ำสุพรรณบุรี ตั้งขึ้นเมื่อปี 2439 หรือมีอายุร่วมร้อยปี ปลูกสร้างเป็นหมู่อาคารไม้สองชั้นมีความสวยงามทางสถาปัตยกรรมสะท้อนชุมชนที่พัฒนาจากการเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนค้าขายทางน้ำที่เคยรุ่งโรจน์แห่งหนึ่ง

3) จากสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ประชาชนในตลาดเก่าได้ประชุมระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับอนาคตของตลาด ซึ่งได้ข้อเสนอที่จะอนุรักษ์ตลาดไว้เพื่อเป็นมรดกและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน และจะฟื้นฟูเศรษฐกิจของตลาดโดยพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกขึ้น แต่ยังคง กระบวนการ และความชัดเจนในการอนุรักษ์ ต่อมาได้มีองค์กรภายนอกเข้ามาร่วมพัฒนาชุมชน โดยได้มีจุดมุ่งหมายไปที่กระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชน แต่ทั้งนี้ยังขาดการเชื่อมโยงการบริหารจัดการระหว่างภาครัฐหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ฝ่ายเจ้าของที่ดิน ประชาชนและกลุ่มชุมชนภายในพื้นที่อย่างทั่วถึง และรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการร่วมกัน

ด้วยความจำเป็นและความสำคัญของปัญหากระทั่งความสำคัญของแนวคิดการจัดการเมือง โดยการใช้การอนุรักษ์ และการเล็งเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเมือง มีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของทางศูนย์ศึกษาว่าด้วยเรื่องการสงวนรักษาและการซ่อมแซมทรัพย์สินทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติ (International Centre for the Study of Preservation and Restoration of Cultural Property หรือ ICCROM) ซึ่งได้กำหนดไว้ ใน 4 ประเด็นหลักที่ได้กำหนดไว้ ในการพิจารณาการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในระดับสากล ดังนั้นเพื่อการจัดการชุมชนสามชุกให้ดีขึ้นได้นำหลักการพิจารณาดังกล่าวมาทำการศึกษาเปรียบเทียบเป็นข้อชี้วัดทางข้อจำกัดของการจัดการการอนุรักษ์ชุมชน และพร้อมนี้เพื่อที่จะทำการศึกษาถึง โอกาสในการจัดการอนุรักษ์ชุมชน ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาตลาดเก่าให้คงอยู่ต่อไปได้ด้วยคุณค่าทางมรดกที่มี

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล พิจารณาจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ถึงนโยบายและแผนงานขององค์กรท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ชุมชนเพื่อทราบข้อจำกัดและโอกาสในการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของรัฐบาลท้องถิ่น และกลุ่มประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ชุมชนที่ศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นกับประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ศึกษาเพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในบริบทของชุมชนสามชุก จึงได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ 5 กลุ่ม โดยอ้างอิงการแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งก็คือ ฝ่ายคณะกรรมการตลาด ฝ่ายเจ้าของตลาดที่เป็นราชพัสดุ ฝ่ายเทศบาล ฝ่ายประชาชนชาวตำบลสามชุกทั้ง 6 หมู่บ้านที่อยู่รอบนอกตลาด และ องค์กรอิสระที่เข้ามาเกี่ยวข้องในพื้นที่

การเก็บตัวอย่างข้อมูลด้านประชากรในพื้นที่นั้นใช้หน่วยเป็นครัวเรือน มีการเก็บ 2 วิธีตามกลุ่มเป้าหมายของการออกแบบสอบถาม คือ

- 1) วิธีการเก็บข้อมูลแบบ สำมะโน (Census) โดยใช้หน่วยเป็นครัวเรือน ใช้กับกลุ่มประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่มีเรือนแถวจำนวนทั้งหมด 188 ครัวเรือนหรือร้าน โดยจากการดำเนินการมีผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 166 ครัวเรือน
- 2) วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Random Sampling โดยสุ่มจากประชากร ซึ่งคือครัวเรือนที่อาศัยโดยรอบตลาดเก่าสามชุก (ไม่นับครัวเรือนในตลาด) ซึ่งมีทั้งหมด 3,815 หลังคาเรือน โดยมีจำนวนตัวอย่าง 349 ครัวเรือน

วิธีการคิดหรือคำนวณขนาดประชากร คือ จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้อัตราของ Krejcie และ Morgan (อ้างใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2530) ซึ่ง R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ได้จัดทำตารางระบุจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มเมื่อทราบจำนวนประชากร ตั้งแต่ 10 หน่วย ไปจนถึง 100,000 หน่วย ไว้ดังนี้ คือ ถ้าประชากรมีจำนวน 100 หน่วย จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 80 หน่วย ถ้าประชากรมี 500 หน่วย จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 217 หน่วย ถ้าประชากรมี 1,000 หน่วย จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 278 คน ซึ่งจะพบได้ว่าเมื่อประชากรมีจำนวนน้อย เขาจะทำการสุ่มตัวอย่างมาก ประชากรมี 10 คน ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน (ไม่มีการสุ่ม) ประชากรมี 15 คน ต้องสุ่มตัวอย่างมา 14 คน เมื่อประชากรมีจำนวน มากจะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมาด้วยสัดส่วนที่น้อยลง ประชากรมี 10,000 คน จะสุ่มกลุ่มตัวอย่างมาเพียง 370 หน่วย เป็นต้น กรณีที่ประชากรมีจำนวนไม่ตรงกับในตารางก็ใช้หลักการของบัญญัติไตรยางค์ การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ยกตัวอย่างมาคือ

ถ้าประชากรมีจำนวน 63 คน ใช้วิธีคำนวณ คือ

ประชากรจาก 60 เป็น 65 เพิ่มขึ้น 5 คน

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น } 56-52 = 4$$

ประชากรจาก 60 เป็น 63 เพิ่มขึ้น 3 คน

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น } 4 \times 3 / 5 = 2.4 \text{ คิดเป็นจำนวนเต็ม 2 คน}$$

ดังนั้นถ้าจำนวนประชากรเป็น 63 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเป็น $52+2 = 54$

เพราะฉะนั้น การคำนวณ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่มีจำนวน 3,815 หลังคาเรือน ใช้วิธีคำนวณ คือ ประชากรจาก 3,500 (จากตาราง ในภาคผนวก) เป็น 4,000 เพิ่มขึ้น 500 หลังคาเรือน จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น $351 - 346 = 5$ ประชากรจาก 3,500 เป็น 3,815 เพิ่มขึ้น 315 หลังคาเรือน จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น $5 \times 315 / 500 = 3.15$ หลังคาเรือน จำนวนเต็ม = 3 หลัง

ดังนั้นถ้าประชากรเป็น 3,815 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเป็น $346 + 3 = 349$ หลังคาเรือน ที่จะต้องเก็บ แต่อย่างไรก็ตาม Krejcie และ Morgan กล่าวว่า กฎเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ไม่ใช่กฎที่ตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่าง ถ้าสมาชิกของประชากรมีความแตกต่างกันมาก ก็ต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมากขึ้นด้วย

จากการคำนวณในข้างต้นได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 หลังคาเรือน ที่จะต้องเก็บแบบสอบถามประชาชนที่อยู่รอบๆ ตลาดเก่าสามชุก ภายในพื้นที่ตำบลสามชุก ทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ซึ่งสามารถจำแนกแยกตามแต่ละหมู่บ้านได้ดังนี้

	จำนวนหลังคาเรือน	ร้อยละของหลังคาเรือน	จำนวนแบบสอบถาม(ชุด)
หมู่ที่ 1 ชุมชนวัดสามชุก	364	9.54	33
หมู่ที่ 2 ชุมชนตลาดสามชุก	1,923	50.41	177
ชุมชนสมเด็จพระวันรัต (2,111-188 = 1,923)			
ชุมชนระหาร			
หมู่ที่ 3 ชุมชนบ้านประคูน้า	622	16.30	57
หมู่ที่ 4 ชุมชนวัดบ้านทิง	222	5.82	20
หมู่ที่ 5 ชุมชนดงมะลิ	364	9.54	33
หมู่ที่ 6 ชุมชนเศรษฐกร	318	8.33	29
รวม	3,815	100	350

หมายเหตุ : * จำนวนร้อยละของครัวเรือน(%) คัดจาก

$$\text{จำนวนร้อยละของครัวเรือน(\%)} = \frac{\text{จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่} \times 100}{\text{จำนวนครัวเรือนจริงทั้งหมด}^1}$$

(¹ ตำบลสามชุก มี 4,003 ครัวเรือน ทำการเก็บแบบสอบถามแบบ Census ในตลาดเก่าไป 188 ครัวเรือน ดังนั้น จำนวนครัวเรือนจริงทั้งหมดที่นำมาคิด คือ 3,815 ครัวเรือน)

** จำนวนชุดแบบสอบถามที่เก็บ คิดจาก

$$\text{จำนวนชุดแบบสอบถามที่เก็บ} = \frac{\text{จำนวนร้อยละของแต่ละหมู่} \times 349^2}{100}$$

100

(² จากการเปิดจากตารางของ Morgan เทียบจำนวนครัวเรือนจำนวน 3,815 จะได้ว่าตัวอย่างที่ต้องทำการเก็บทั้งหมด 349)

นอกจากนี้สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในพื้นที่ที่อยู่ในสถานะองค์กรหรือหน่วยงาน ซึ่งได้แก่ หน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นคือเทศบาลสามชุก และ อำเภอสามชุก หน่วยงานภายในพื้นที่ตลาดสามชุก คือ คณะกรรมการตลาดสามชุก ประชาชนที่เป็นเจ้าของตลาด หน่วยงานภายนอกพื้นที่แต่มีความเกี่ยวข้องดูแลพื้นที่ คือ สำนักงานธารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี และองค์กรอิสระที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชนตำบลสามชุกและ โครงการอนุรักษ์ตลาดสามชุก (มูลนิธิชุมชนไท) ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

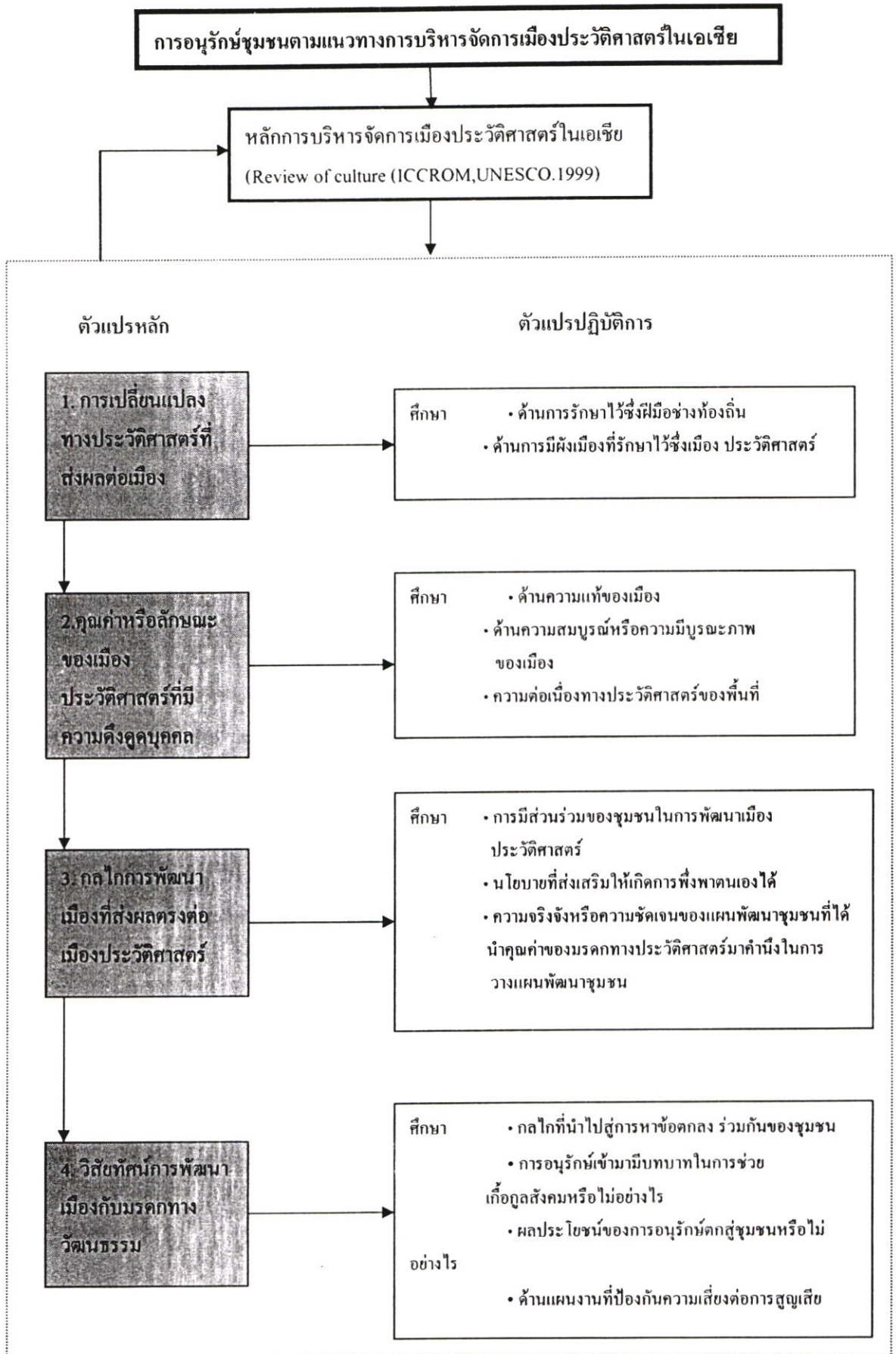
ในการศึกษาคั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) และ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ใช้วิธีการ สัมภาษณ์ภาคสนามโดย การสังเกตแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ซึ่งตามที่ได้แสดงตัวแปรในการศึกษาใน ตารางที่ 3.1 และตารางที่ 3.2

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ข้อมูลส่วนที่เก็บรวบรวมจากเอกสาร แผนที่หลักฐานต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพ สภาพทั่วไป รวมทั้งประวัติความเป็นมาของพื้นที่ศึกษา และนโยบายภาครัฐ ระดับท้องถิ่น

3.4 การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มของตัวแปรต้นและตัวแปรปฏิบัติการที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ทั้ง 4 หลักการ ซึ่งจะได้แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 การกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด

ทั้งนี้ยังสามารถแจกแจงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและตัวชี้วัด แสดงรายละเอียดดังในตารางที่ 3.1 ซึ่งแจกแจงตามหลักการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง ด้าน คุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ และด้านวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรและตัวชี้วัด

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล				
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร	
1. ด้านการรักษา ฝีมือช่างท้องถิ่น	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998 - Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002	- ประเภทงานช่างท้องถิ่นที่ ยังคงมีในปัจจุบัน	- ระบุ	nominal scale	X	X	X		
		- มีช่างฝีมือทางงานช่าง ท้องถิ่นที่ยังมีชีวิตอยู่	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X	
		- มีในหลักสูตรที่ใช้สอนใน โรงเรียนหรือไม่	- มี, ไม่มี	nominal scale		X			
		- มีสถานที่เปิดสอนงาน ช่างฝีมือท้องถิ่นหรือไม่	- มี, ไม่มี	nominal scale	X	X	X		
		- การกำหนดในการวางผัง เมืองหรือแผนงานของเทศบาล มีการคำนึงถึงการรักษาไว้ซึ่ง เมืองประวัติศาสตร์	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X		X		X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
		- การออกแบบหรือพัฒนางาน โครงสร้างพื้นฐานมีการนำ รูปแบบของโครงสร้างอาคาร ในพื้นที่ประวัติศาสตร์มาใช้ เป็นแบบแนวทางพื้นฐานการ ออกแบบหรือไม่	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X			

2. ด้านคุณลักษณะที่ดึงดูดบุคคลของเมืองประวัติศาสตร์

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
1.ด้านความแท้ 2. ความ สมบูรณ์หรือ ความบูรณะ ภาพ ของพื้นที่	- management Guidelines for world cultural heritagesites, ICCROM. 1998 - Review of culture (ICCROM, UNESCO.1999), Herbert	- การออกแบบ : มีข้อกำหนด แบบของอาคารตามแบบ สิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าดั้งเดิมทาง ประวัติศาสตร์	ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
3. ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์	Stovel. 2002 - The national Register of historic places in New York state compiled for the Presentation leagura of New York state by peter D.Shaver	- วัสดุ : มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจำกัดวัสดุที่ใช้กับสิ่งก่อสร้างในชุมชนให้เหมือนกับแบบดั้งเดิม	ใช่,ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X
		- มีการรักษาหรือส่งเสริมบรรยากาศด้านสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เป็นแบบดั้งเดิม	ใช่,ไม่ใช่	nominal scale	X	X	X	X
		- มีข้อกำหนดในการควบคุมสภาพแวดล้อมภายในชุมชนด้านการรักษาความกลมกลืนต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์	มี,ระบุ... ไม่มี	nominal scale		X	X	X
		- วิธีการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการรักษาความสมบูรณ์ทางด้าน วัสดุ ฝีมือช่าง การออกแบบบรรยากาศของสภาพแวดล้อม แก่ชุมชน	มี,ระบุ ไม่มี	nominal scale		X	X	X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
		- พื้นที่ตั้ง - วัสดุ, โครงสร้าง, อายุอาคาร	- เก้า, ใหม่ - ดั้งเดิม - เปลี่ยนน้อย - เปลี่ยนปานกลาง - เปลี่ยนมาก	nominal scale		X	X	X
		- การรับคุณค่าทางประวัติศาสตร์	ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X	X	X	
		- มีสิ่ง que แสดงถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ เช่นบุคคลสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญที่จดจำได้	- ระบุ	nominal scale		X	X	
		- มี การใช้ประโยชน์จากสถานที่สาธารณะของชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน	ใช่, ไม่ใช่	nominal scale	X	X	X	

3. ด้านกลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์	- หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน, พัชร สิริโรต.2546 และ - ระดับการมีส่วนร่วม, สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .2541	ระดับการมีส่วนร่วมและระดับความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมโครงการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนพื้นที่ประวัติศาสตร์						
		1. ประชาชนมีอำนาจในการวางแผนและตัดสินใจเอง	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		2. ตัดสินใจร่วมกับรัฐ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		3. ชุมชนตัดสินใจเองบางส่วน	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		4. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเข้าร่วม	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		5. มีการศึกษาโครงการแต่ไม่มีการดำเนินการจริง	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
		6. การให้ข่าวสารทางเดียวจากรัฐ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	
7. การเสนอแผนจากรัฐ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล				
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร	
2. ด้านนโยบายที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้	- Participation's Rural Development (March 1980), Cohen, J. and N. Uphoff. - Brody, Famvel D; David R. Godschalk and Raymond J. Burby. 2003. Mandating Citizen Participation in Plan Making: six strategic Planning Choices, Journal of the American Planning Association, Summer, Vol. 69, no. 3, pp. 245-264. - Sherry Arnstein .1969. "Ladder of Citizen Participation" Journal of American Institute of Planner, vol 35 No.4 July, pp. 216 – 224.	8. การจัดการด้วยตนเองรัฐไม่เข้าร่วมเลย	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		- ลักษณะหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหาข้อตกลงที่เหมาะสมในการอนุรักษ์ชุมชน							
		1. การรับรู้ข่าวสาร	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		2. การปรึกษาหารือ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		5. การใช้กลไกทางกฎหมาย	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X		
		- มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรทางอาชีพ	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X	
- มีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์	- ใช่, ไม่ใช่	nominal scale		X	X	X			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
3. การวางแผนชุมชนต้องชัดเจนในการนำคุณค่าทางมรดกมาใช้เป็นข้อคำนึงในการพัฒนาตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนการแก้ปัญหาและมีการประเมินมูลค่าหรือคุณค่าที่ได้ตอบแทนมาในการพัฒนาในรูปแบบอนุรักษ์	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998	- มีแผนหรือโครงการสนับสนุนการประกอบการทางช่างฝีมือพื้นถิ่นให้เกิดมูลค่าสู่ชุมชน	มี, ไม่มี	nominal scale			X	X
		- การวางแผนพัฒนามีการพิจารณาเรื่องการศึกษาพื้นที่ประวัติศาสตร์หรือมีการปกป้องพื้นที่ทางประวัติศาสตร์หรือไม่	มี, ไม่มี	nominal scale			X	X

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

4. ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
1. มรดกโลกที่นำไปสู่การตัดสินใจและหาข้อตกลงในชุมชน	- หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน, พัชรีย์ สิโรต.2546 และ - การมีส่วนร่วม :หลักการพื้นฐาน – เทคนิคฯ,นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2547 - Participation’s Rural”Development8 (March 1980),Cohen,j.and n.t.Uphoff. - Urban landuse Planning,Chicago:university of Ellinois Press,1972,chapin steward, and edward Kaiser	- การให้หรือรับข้อมูล	-มี, ไม่มี	Nominal scale		X		
		ข่าวสาร						
		- มีสื่อ	-มี, ไม่มี	Nominal scale		X	X	
		- ความต้องการเข้าร่วมประชุมของประชาชน	-ต้องการ, ไม่ต้องการ	Nominal scale		X		
		- มีการจัดประชุมร่วมกันของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-มี, ไม่มี	Nominal scale		X	X	X
		- มีคณะกรรมการ โครงการอนุรักษ์ในชุมชนหรือในเทศบาล	-มี, ไม่มี	Nominal scale		X	X	
- คณะกรรมการที่มีในเทศบาลมีตัวแทนจากชุมชนหรือไม่	-มี, ไม่มี	Nominalscale		X	X			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
2. มีการนำการอนุรักษ์มาใช้เป็นเครื่องมือหรือมีบทบาทในการถือฤกษ์สังคัม - การแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มกันของชุมชน - การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางมรดกวัฒนธรรม	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998	- มีการร่วมกันจัดงานประเพณีประจำปี	-มี,ไม่มี	Nominal scale		X	X	X
		- มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพทางฝีมือช่างท้องถิ่น	-มี,ไม่มี	Nominal scale		X	X	
		- มีการใช้ประโยชน์อาคารที่มีความสำคัญร่วมกันในชุมชน	-ใช่,ไม่ใช่	Nominal scale	X	X	X	
		- มีการใช้พื้นที่สาธารณะในชุมชนร่วมกัน	-ใช่,ไม่ใช่	Nominal scale	X	X	X	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
3. ผลที่ได้รับหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ที่มีต่อชุมชน และตัวบุคคล		- ระดับรายได้ในอดีตและปัจจุบัน	- ดีขึ้น - เท่าเดิม - ลดลง	Ordinal scale		X		
		- มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ	- ใช่, ไม่ใช่	Nominal scale		X		
		- ความรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัว	- มากขึ้น - เท่าเดิม - ลดลง	Ordinal scale		X		
		- มีคนแปลกหน้าในชุมชนมากขึ้น	- ใช่, ไม่ใช่	Nominal scale		X		
		- ระดับปฏิสัมพันธ์ในชุมชน	- มากขึ้น - เท่าเดิม - ลดลง	Ordinal scale		X		
		- สภาพแวดล้อมในชุมชน	- ดีขึ้น - เท่าเดิม - แย่ลง	Ordinal scale		X		

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ที่มา	ตัวแปรย่อย	ค่าตัวแปร	มาตรวัด	การได้มาซึ่งข้อมูล			
					การสังเกต	แบบสอบถาม	สัมภาษณ์	เอกสาร
4. ด้านแผนงาน การป้องกัน ความเสี่ยงต่อ การสูญเสีย มรดกทาง วัฒนธรรม	- Review of culture (ICCROM , UNESCO.1999),Herbert Stovel. 2002 - management Guidelines for world cultural heritagesites,ICCROM.1998	- มีนโยบายด้านการบรรเทาและ ป้องกันภัยต่อมรดก	-ใช่,ไม่ใช่	Nominal scale				X
		- ระบบการป้องกันและเตือนภัยน้ำ ท่วม/ไฟไหม้/แผ่นดินไหว	- มี,ไม่มี	Nominal scale	X		X	
		- ความเพียงพอหรือความสะดวกใน การเข้าถึง	- พอ, ไม่พอ	Nominal scale		X	X	
		- ความพึงพอใจการปฏิบัติงานของ หน่วยงานในการให้บริการ ป้องกันและบรรเทาภัย	- มาก - ปาน กลาง -น้อย -ไม่พอใจ เลย	Ordinal scale		X		

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การรวบรวม และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพื้นที่ ความคิดเห็นเชิงนโยบาย ใช้วิธีการพรรณนา และข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการพิจารณาตามตัวแปรและปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ด้วย χ^2 (Chi-Square) เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และ ค่าร้อยละ (percentage) ในการหาและอธิบายข้อมูลตามปัจจัยและตัวแปรที่พิจารณา ทำการรวบรวมแล้วนำเสนอออกมาเป็นแนวทางการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์และการบริหารจัดการที่เหมาะสม

โดยแบบสอบถามนั้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. ส่วนของประชาชนในพื้นที่ชุมชน และ 3. ส่วนของประชาชนรอบนอกพื้นที่ชุมชน โครงสร้างของแบบสอบถามจะแบ่งตาม ประเด็นของการศึกษาที่ได้จากหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ซึ่งมี 4 ประเด็นหรือ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง
2. คุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย
3. กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ และ
4. วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

จากลักษณะการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 3.2 สรุปวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลในงานวิจัย

หมวดข้อมูลหลัก 4 หมวด	วิธีการเก็บข้อมูล			วิธีวิเคราะห์		วิธีนำเสนอ		หมายเหตุ
	เอกสาร	แบบสอบถามเชิง สัมภาษณ์	งานภาคสนามการสังเกต และสำรวจ	ตรวจสอบเปรียบเทียบ ข้อมูล	SPSS	พรรณนาและแสดงสถิติ	แผนที่และรูปภาพ	
1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อเมือง								
- มีการรักษาหรือสนับสนุน ด้านฝีมือช่างท้องถิ่นและทาง สกุลช่าง	•	•		•	•	•		สัมภาษณ์ ประกอบ
- มีการวางแผนผังเมืองที่รักษา ไว้ซึ่งความเป็นเมือง ประวัติศาสตร์	•	•		•	•	•	•	
2. ด้านคุณลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจ								
- ความแท้และการจัดการที่ รักษาความแท้ของเมือง	•	•	•	•	•	•		
- ความสมบูรณ์และการรักษา ไว้ซึ่งความสมบูรณ์หรือบูรณ ภาพทางประวัติศาสตร์เมือง	•	•	•	•	•	•		
- ความต่อเนื่องทาง ประวัติศาสตร์และการรักษา แหล่งที่แสดงความต่อเนื่อง หรือแหล่งที่ช่วยเชื่อมต่อ ประวัติศาสตร์	•	•	•	•	•	•	•	
3. ด้านกลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์								
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา เมืองของชุมชน	•	•		•	•	•		
- มีการสนับสนุนให้เกิดความ เข้มแข็งของการพึ่งพาตนเอง	•	•		•	•	•		
- การวางแผนชุมชนต้องมีการ นำคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม มาใช้วางแผนตลอดจนการ แก้ปัญหาและมีการประเมิน มูลค่าหรือคุณค่าที่ได้ตอบแทน มาในการพัฒนาในรูปแบบ อนุรักษ์	•	•		•	•	•		

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หมวดข้อมูลหลัก 4 หมวด	วิธีการเก็บข้อมูล			วิธีวิเคราะห์		วิธีนำเสนอ		หมายเหตุ
	เอกสาร	แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์	งานเอกสารนามบัตรสังเกตและสำรวจ	ตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูล	SPSS	พรรณนาและแสดงสถิติ	แผนที่และรูปภาพ	
4. ด้านวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม								
- มีกลไกที่ใช้ในการตัดสินใจของชุมชนอย่างไร	•	•		•	•	•		สัมภาษณ์ประกอบ
- ใช้การอนุรักษ์เป็นเครื่องมือในการเกื้อกูลสังคมหรือไม่	•	•		•	•	•		สัมภาษณ์ประกอบ
- ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ตกสู่ชุมชนหรือไม่	•	•		•	•	•		
- มีแผนในการป้องกันความเสี่ยงต่อการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมหรือไม่	•	•		•	•	•		สัมภาษณ์ประกอบ

3.6 การสรุปและการเสนอแนะ

การสรุปข้อมูลเนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณและสิ้นสุดที่การเสนอเป็นแนวทางแนวนโยบายเชิงพื้นที่ การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในพื้นที่มาวิเคราะห์กับหลักการบริหารจัดการฯ เพื่อหาข้อจำกัดและโอกาสของชุมชน ร่วมกับข้อเสนอแนะต่อพื้นที่และการจัดการที่ได้จากความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางการนำเสนอ นโยบายในการบริหารจัดการ พัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ชุมชนประวัติศาสตร์

บทที่ 4

พื้นที่ศึกษา นโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงสภาพพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพโดยทั่วไปทั้งในภาพรวมของชุมชน ประวัติความเป็นมา และนโยบายของเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลทางทุติยภูมิจากเอกสารทางเทศบาลและจากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อมูลจากสื่อต่างๆ โดยการแยกนำเสนอออกเป็นสี่ส่วน คือ ส่วนแรกจะกล่าวถึงประวัติอำเภอสามชุกและความเป็นมาด้านการอนุรักษ์ชุมชน ส่วนที่สองกล่าวถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา ส่วนที่สามเป็นข้อมูลทางด้านลักษณะประชากร เศรษฐกิจสังคม ของประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่ได้จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม และส่วนที่สี่เป็นเนื้อหาที่กล่าวถึงนโยบายและแผนงานของเทศบาลท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารและจากแบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์ในแต่ละหน่วยงาน

4.1 ประวัติศาสตร์อำเภอสามชุก และความเป็นมาด้านการอนุรักษ์ชุมชน

4.1.1 ประวัติศาสตร์อำเภอสามชุก

เริ่มจากการที่อำเภอสามชุกตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีน ซึ่งลุ่มน้ำท่าจีนนี้เป็นพื้นที่สำคัญของการตั้งถิ่นฐานและการทำเกษตรกรรมเขตหนึ่งในที่ราบภาคกลาง กำเนิดจากลำน้ำสาขาที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรีที่อำเภอเดิมบางนางบวช ผ่านอำเภอสามชุก อำเภอศรีประจันต์ อำเภอเมือง อำเภอสองพี่น้อง เรียกแม่น้ำตอนนี้ว่า “แม่น้ำสุพรรณบุรี” เมื่อเข้าสู่จังหวัดนครปฐม เรียกว่า “แม่น้ำนครไชยศรี” แล้วไหลผ่านจังหวัดสมุทรสาครออกสู่อ่าวไทยจึงเรียกว่า “แม่น้ำท่าจีน” รวมความยาวทั้งสิ้นประมาณ 200 กิโลเมตร เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญสามารถเชื่อมต่อกับชุมชนสำคัญ อื่นๆ ได้ไม่ยากนัก ทั้งสามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ ได้สะดวก ดังนั้น ความเจริญทางวัตถุและความมั่งคั่งจากเศรษฐกิจการค้าจึงล้นไหลสู่บ้านเมืองสองฝั่งลำน้ำท่าจีนสะสมมาเป็นเวลานานแล้ว และเฟื่องฟูถึงขีดสุดเมื่อราว 100 ปีมาแล้วจากการพัฒนาเส้นทางน้ำให้เป็นการคมนาคมที่สำคัญที่สุดตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ก่อนจะค่อยๆ ลดความสำคัญลงเมื่อถนนเข้ามามีบทบาทแทน

อำเภอสามชุกเดิมชื่อว่า “อำเภอนางบวช” ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2437 ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีขุนพรหมสุภา (บุญรอด) เป็นนายอำเภอ ต่อมาปี พ.ศ. 2454 กระทรวงมหาดไทยประกาศยกฐานะอำเภอทางฝ่ายเหนือของจังหวัดสุพรรณบุรีที่หมู่บ้านเขาพระและตั้งชื่อว่าอำเภอ “เดิมบาง” ในสมัย

นั้นหลวงปราบประจันต์ราษฎร์ (ใหม่ บุญบุตร) เป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ทำการอำเภอนางบวชมาตั้งอยู่ที่บ้านสำเพ็ง ตำบลสามชุก ซึ่งนับว่าบ้านสำเพ็งเป็นย่านการค้าที่สำคัญในสมัยนั้น เพราะมีท่าเรือสำหรับชาวป่านำเทียนบรรทุกของมากับสินค้าของทางเหนือและทางใต้ พ.ศ. 2457 ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอให้สอดคล้องกับชื่อตำบล เป็น “อำเภอสามชุก” มาจนถึงปัจจุบันนี้ เดิมอำเภอสามชุกมีพื้นที่ 774,917 ตารางกิโลเมตร และต่อมาในปี พ.ศ. 2526 กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศแบ่งแยกอาณาเขตอำเภอสามชุก บางส่วนตั้งเป็น “กิ่งอำเภอหนองหญ้าไซ” ปัจจุบันคือ “อำเภอหนองหญ้าไซ” ในปัจจุบันนี้ อำเภอสามชุก มีพื้นที่ 362 ตารางกิโลเมตร มีเขตการปกครอง 7 ตำบล 68 หมู่บ้าน

สำหรับตลาดสามชุกนั้น เป็นตลาดค้าข้าวที่สำคัญ มีทั้งทำข้าวและทำถ่าน ทำให้ตลาดสามชุกไม่จำกัดอยู่เฉพาะริมแม่น้ำเท่านั้น แต่ขยายมาเป็นห้องแถวไม้เรียงรายเป็นชอยต่างๆ แต่ละปีมีการเก็บภาษีอากรได้จำนวนมาก มีการตั้งนายอากรคนแรกคือ ขุนจันจิงจิงนารักษ์ ซึ่งยังปรากฏบ้านของท่านมาถึงปัจจุบัน

ตลาดสามชุก เป็นตลาดเก่าแก่อายุกว่า 100 ปี ตั้งอยู่ติดริมแม่น้ำท่าจีน พัฒนาการขึ้นจากตลาดเล็กๆ มาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เป็นเมืองท่าที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ เป็นทั้งสถานที่แลกเปลี่ยนซื้อขาย ตลอดจนเป็นจุดที่พักพ่อค้าในการล่องเรือขึ้นลงกรุงเทพฯ หรือเมืองต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยเหตุนี้จึงดึงดูดให้คนต่างถิ่นเข้ามาทำมาหากินที่นี่ โดยเฉพาะคนจีน โครงสร้างทางสังคมของเมืองสามชุกจึงประกอบด้วยคนหลากหลายเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์มารวมกัน

ตลาดสามชุกประกอบด้วยห้องแถวไม้ 2 ข้างอยู่ระหว่างทางเดินหรือเรียกว่าชอย มีทั้งหมด 4 ชอย และส่วนหนึ่งสร้างอยู่บนที่ดินของกรมธนารักษ์ มีสภาพและรูปแบบควรค่าต่อการอนุรักษ์ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม

พื้นที่ชอย 1 และห้องแถวริมน้ำ เป็นของเจ้าแก้วเบี้ยว แซ่เจ็ง เรียกว่า ตลาดเจ้าแก้วเบี้ยว

พื้นที่ชอย 2 เป็นของนายหุ่ย แซ่เฮง นายอากรคนแรกของอำเภอสามชุกซึ่งต่อมาได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเป็น “ขุนจันจิงจิงนารักษ์” ตำแหน่งกรมการพิเศษ ในจังหวัดสุพรรณบุรี และส่วนหนึ่งเป็นที่ของกรมธนารักษ์

พื้นที่ชอย 3 และชอย 4 เป็นของเจ้าแก้ว เนียม แซ่ไคว้ (เอกสารเผยแพร่ คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์, 2548)

4.1.2 ความเป็นมาด้านการอนุรักษ์ชุมชน และความคืบหน้าของโครงการ

1) ความเป็นมาด้านการอนุรักษ์ชุมชน

เริ่มจากในปี พ.ศ. 2545 ชุมชนตลาดเก่าสามชุกได้ประสบกับปัญหาเศรษฐกิจ

ภายในตลาดซบเซาลงอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากตัวตลาดสามชุกเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ริมน้ำและมีการค้าขายทางน้ำเป็นหลัก ทำให้ต้องเผชิญกับปัญหาสองปัญหาในเวลาเดียวกันคือปัญหาเรื่องที่อยู่

อาศัยซึ่งเป็นที่กรรมนารักษ์ต้องการที่จะถืออาคารห้องแถวไม้บริเวณซอย 1 และซอย 2 เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์ใหม่ซึ่งบางคนพร้อมบางคนไม่พร้อมที่จะสร้างเพราะว่าการค้าขายในตลาดซบเซาขายของไม่ดี เนื่องจากการคมนาคมทางบกสะดวกขึ้นทำให้ความเจริญขยายออกไปรอบนอก จึงมีการประชุมเพื่อหาทางออก โดย ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล สมาชิกวุฒิสภาในขณะนั้น ได้เปิดประเด็นจุดประกาย เรื่องการอนุรักษ์และในที่สุดที่ประชุมเห็นชอบเรื่องการอนุรักษ์ จึงจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดขึ้นมาเพื่อหาแนวทางที่จะดำเนินการ แต่เนื่องจากเราขาดประสบการณ์จึงทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ

ต่อมาต้นปี พ.ศ. 2546 สามชุกได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 12 เมืองนำร่องโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ ของมูลนิธิชุมชนไท โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งได้ส่งเจ้าหน้าที่มาแนะนำวิธีการดำเนินการมีส่วนร่วมของชุมชนและสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ จึงได้มีการทำเวทีประชาคม และได้ข้อสรุปว่าจะพัฒนาตลาดสามชุกในเชิงอนุรักษ์ และได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ ขึ้นมา โดยแบ่งออกเป็น 6 ฝ่าย* และได้จัดประชุมชุมชนขึ้นอีก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มต่างๆ ของชุมชน ผู้เข้าร่วมประมาณ 100 คน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันหลากหลาย ข้อเสนอที่ได้จากที่ประชุมมีกิจกรรม 13 เรื่องที่ในหลายมุมมองและครอบคลุมมิติต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น การทำให้ตลาดน่าเดินน่าซื้อ, การปรับปรุงบ้านเรือนที่มีค่าทางสถาปัตยกรรม, การทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน, การพัฒนาจุดท่องเที่ยวชมวิว, วิถีชีวิตริมน้ำ, ส่งเสริมการออกกำลังกาย, การตั้งผู้สูงอายุเข้าร่วมให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ฯลฯ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการจัดระบบและกลไกในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป แต่ที่สำคัญกระตุ้นให้เกิดจุดเริ่มของความร่วมแรงร่วมใจ และก่อให้เกิดความมั่นใจที่จะดำเนินการต่อไป กิจกรรมแรกที่ดำเนินการคือ การร่วมกันทำความสะอาดตลาดสามชุก เป็นกิจกรรมแรกที่ตกลงกันในที่ประชุม โดยชาวชุมชนและเทศบาล กิจกรรมนี้ทำให้คนทำงาน ตรวจสอบความพร้อม และประเมินได้ระดับหนึ่งว่าจะเชื่อมประสานคนในเมืองนี้ได้อย่างไร (เอกสารประกอบการประชุม คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก, 2547)

2) ความคืบหน้าของโครงการอนุรักษ์

ในปัจจุบันโครงการอนุรักษ์ได้มีความคืบหน้า โดยหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำโดยคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ร่วมกับมูลนิธิชุมชนไท โครงการเมืองน่าอยู่ในองค์กรพัฒนาชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ได้ร่วมกันระดมสมองในการหาข้อตกลงในการทำแผน

* 1. ฝ่ายวิชาการ 2. ฝ่ายพัฒนาและปรับปรุงตลาด 3. ฝ่ายเศรษฐกิจ 4. ฝ่ายสร้างเสริมเอกลักษณ์

5. ฝ่ายพัฒนาการท่องเที่ยว 6. ฝ่ายประสานงานภายนอก

แนวทางในการปรับปรุงพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาขึ้น ผลของการจัดทำ
โครงการดังกล่าวสรุปแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาได้ดังนี้

1. แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ด้านกายภาพ ซึ่งจะแบ่งเป็น

1.1 แผนระดับพื้นที่โดยรอบ ประกอบด้วย 3 ระดับคือ

1.1.1 แผนพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมต่อ ได้แก่ พื้นที่ตลาดร้อยปี
สามชุก พื้นที่วัดบ้านทึ่ง

1.1.2 แผนการปรับปรุงทางสัญจรและการเชื่อมต่อบริเวณ โดยรอบพื้นที่ตลาดสามชุก
เป็นแผนที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสร้างความชัดเจนและการรับรู้แก่ผู้คนที่เดินทางเข้ามาตลาดสามชุก โดย
มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา 3 วิธีการคือ 1) การสร้างป้ายชี้ตลาดและป้ายบอกทางในสาม
ตำแหน่งคือ บริเวณถนนทางด้านริมสะพาน บริเวณถนนสาย 340 ก่อนข้ามสะพาน และบริเวณหน้า
ตลาดด้านริมคลองชลประทานเพื่อให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง

1.1.3 แผนการวางข้อกำหนดเฉพาะย่านของพื้นที่ตลาดสามชุกและบริเวณ โดยรอบ

1.2 แผนระดับชุมชน

1.2.1. แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีพื้นที่ที่
ควรปรับปรุงใน 5 พื้นที่ คือ

- พื้นที่ลานกิจกรรมชุมชน หรือลาน โป๊ะ เป็นพื้นที่ที่ชุมชนใช้สอยเป็นลาน
ประชุม เสวนา สัมมนา และเวทีสาธารณะต่าง ๆ
- พื้นที่ศูนย์วัฒนธรรมชุมชน เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยมี
กิจกรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชนและวิถีชีวิตของผู้คนในตลาดสามชุก
- พื้นที่ศาลเจ้าและศูนย์การค้าชุมชน เป็นส่วนที่เชื่อมโยงองค์ประกอบสอง
อย่างไว้ด้วยกันคือ พื้นที่ศาลเจ้า และพื้นที่โห่โล้ว (สถานที่รูปทรงคล้ายน้ำเต้ามีไว้สำหรับเผา
กระดาษในการทำพิธีทางความเชื่อของชาวจีน)
- พื้นที่ตลาดนัดประจำท้องถิ่น
- พื้นที่ลานริมน้ำ

2. แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว ซึ่งมีพื้นที่ที่
ควรปรับปรุงใน 3 พื้นที่ คือ

- พื้นที่พิพิธภัณฑ์ชุมชน (ขุนจ๋านง จินารักษ์)
- พื้นที่โรงแรมอุดมโชค
- พื้นที่ตลาดชุมชนเถียนบ่ที้ ซึ่งลักษณะทางสถาปัตยกรรมของตลาดมีลักษณะเฉพาะที่
แสดงออกถึงการตั้งถิ่นฐานและความเจริญของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

3. แผนปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของตลาดสามชุกคือ ระบบป้องกันอัคคีภัย ระบบทางสัญจรภายในพื้นที่ ระบบบำบัดน้ำเสีย และระบบไฟฟ้าในชุมชน ซึ่งมีการเสนอให้มีการปรับปรุงดังนี้

3.1 การปรับปรุงระบบทางสัญจร แนวทางของการปรับปรุงทางสัญจร คือ การสร้างพื้นที่สีเขียว การเปลี่ยนวัสดุพื้นผิว และการสร้างร่วมเงาให้แก่ผู้ใช้ทางสัญจรนั้น ๆ

3.2 การปรับปรุงระบบป้องกันอัคคีภัย แบ่งออกได้ดังนี้

- การปรับสภาพทางกายภาพเพื่อรองรับการเกิดอัคคีภัย
- การติดตั้งอุปกรณ์สำหรับป้องกันอัคคีภัย

3.3 การปรับปรุงระบบไฟฟ้าในชุมชน

- ระบบไฟฟ้าภายในบ้าน
- ระบบไฟฟ้าในชุมชน

3.4 การปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน

- แผนการปรับปรุงระดับอาคาร ประกอบด้วยระยะการปรับปรุงอาคาร แนวทางเกี่ยวกับรูปแบบการปรับปรุง ระเบียบและมาตรการในการปรับปรุง (รายงานการศึกษา โครงการวางแผนการปรับปรุงพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา, 2549)

หมายเหตุ : สำหรับรายละเอียดของโครงการแสดงในภาคผนวก

4.2 สภาพทั่วไปของตลาดเก่าสามชุก

4.2.1 สภาพทั่วไปของชุมชน

ลักษณะทางกายภาพ ตลาดสามชุกตั้งอยู่ริมแม่น้ำสุพรรณบุรี(ท่าจีน) อำเภอสามชุกจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นตลาดเก่าแก่ที่มีโครงสร้างเป็นห้องแถวไม้สองชั้นขนาดใหญ่ ในอดีตตลาดสามชุกเฟื่องฟูและมีการขายสินค้าหลากหลายชนิด และประกอบกับสุพรรณบุรีเป็นแหล่งทำนาข้าวที่สำคัญและพืชผัก สมุนไพรต่างๆ มากมายมีการค้าคึกคักจึงทำให้ตลาดไม่ได้จำกัดบริเวณอยู่เฉพาะริมน้ำแต่ยังขยายมาถึงริมฝั่ง แต่ภายหลังที่มีการตัดถนนผ่านสามชุก ผู้คนได้เปลี่ยนไปใช้ถนนเป็นเส้นทางสัญจรมากขึ้น ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการค้าไม่คึกคักเช่นแต่ก่อนแต่ตลาดก็ยังคงดำเนินบทบาทของตลาดห้องแถวต่อมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ตลาดเก่าประกอบด้วยเรือนแถวไม้จำนวน 284 คูหา มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 192 ครัวเรือน (เนื่องจากบางครัวเรือนมีการครอบครองมากกว่า 1 คูหา) บริเวณตลาดเก่าสามชุกตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ของที่ว่าการอำเภอสามชุก มีพื้นที่ ประมาณ 102.13 ไร่ (www.PointAsia.com online 22/06/2550) อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลสามชุก โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

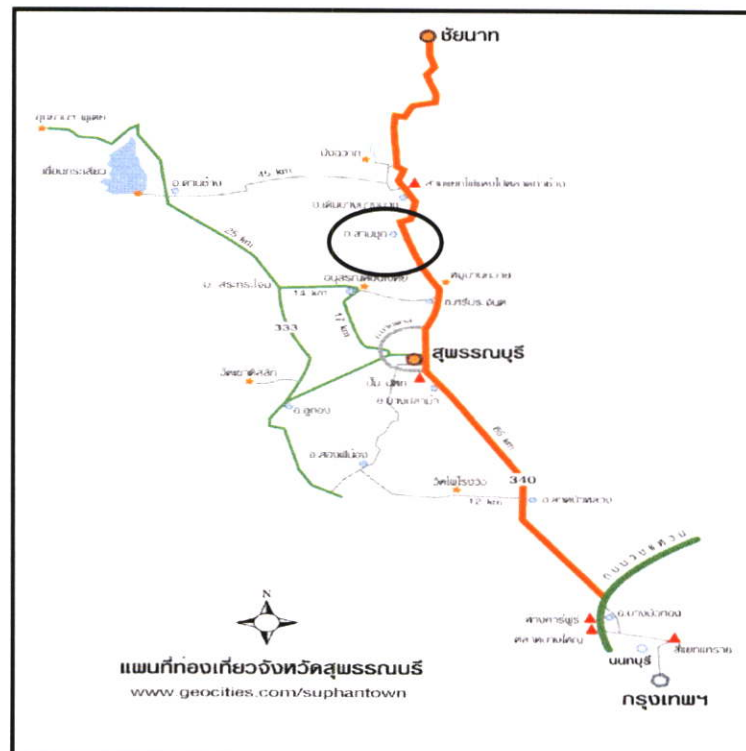
ทิศเหนือ ติดต่อกับชุมชนหรือบ้านเรือนประชาชน

ทิศใต้ ติดต่อกับที่ว่าการอำเภอเดิมสามชุก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแม่น้ำสุพรรณบุรีหรือแม่น้ำท่าจีน

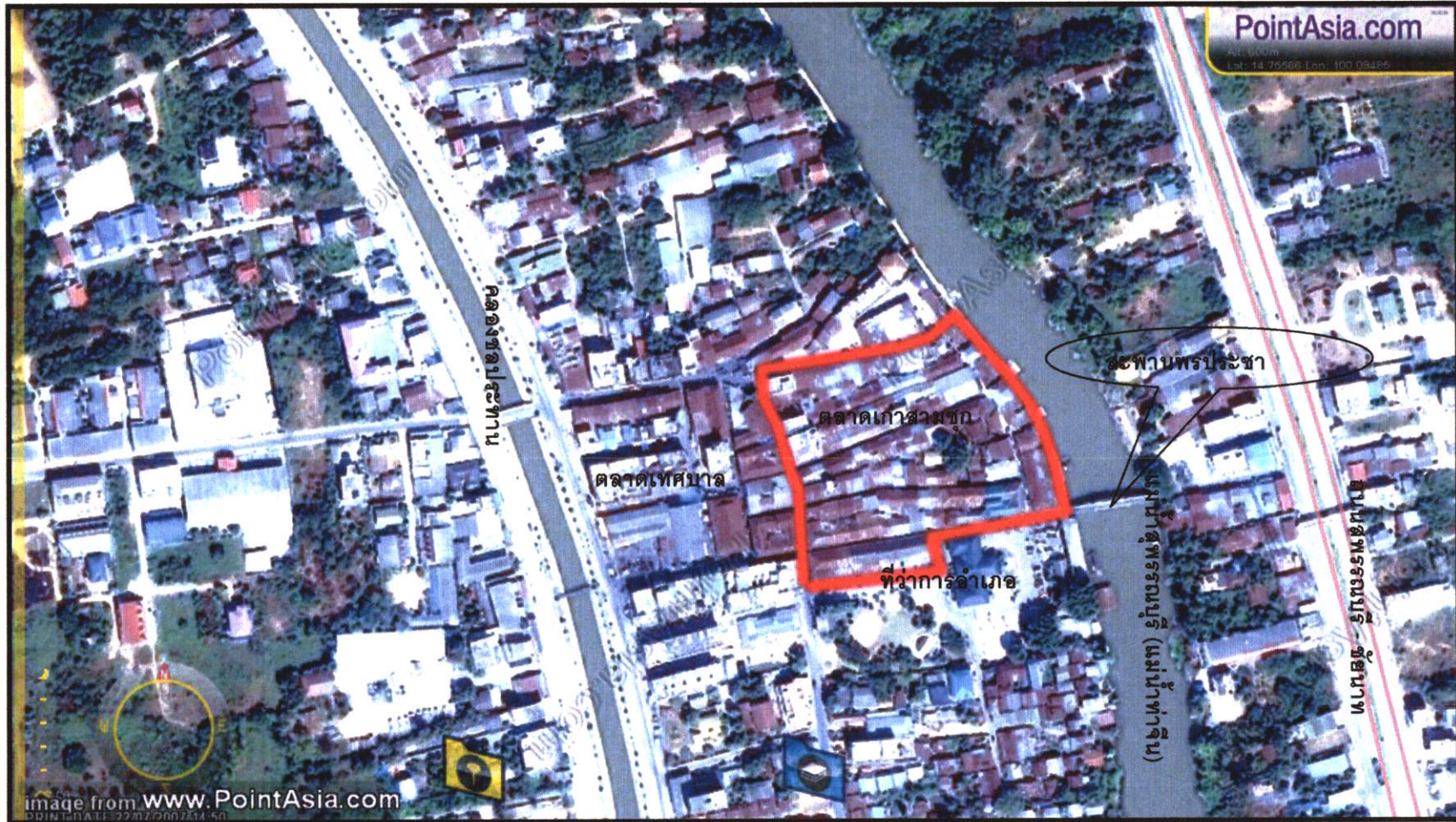
ทิศตะวันตก ติดต่อกับตลาดใหม่สามชุก โดยมีถนนมิตรสัมพันธ์

ค้นไว้

ภาพที่ 4.1 แสดงแผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา: www.geocities.com/suphantown/map.htm online 24/06/2550

ภาพที่ 4.2 แสดงแผนที่ขอบเขตและตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่ศึกษา

ที่มา : www.PointAsia.com online 22/06/2550

ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป อยู่ภายใต้ของลมมรสุมเขตร้อนมีสภาพอากาศเหมาะสำหรับการเพาะปลูก ฤดูฝนมีฝนตกชุกมากบางปีต้องประสบปัญหาอุทกภัย ในฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจนเกินไปนัก และในฤดูร้อนอากาศร้อนอบอ้าว

ตลาดสามชุกมีทางเข้าออกได้หลายทางและมีสถานที่ที่ประชาชนให้ความสำคัญคือ ศาลเจ้า ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้คนในตำบลสามชุกให้ความเคารพบูชา และมีลักษณะการใช้ประโยชน์และสภาพอาคารในปัจจุบันดังนี้

4.2.2 ลักษณะการใช้ประโยชน์อาคารของตลาดเก่าสามชุกในปัจจุบัน

ลักษณะการใช้อาคารในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกบริเวณ โครงการอนุรักษ์ชุมชนตลาดร้อยปีสามชุก ใน 4 ซอย หลัก จากการสำรวจภาคสนามพบว่าอาคารในพื้นที่ศึกษาเป็นอาคารประเภทห้องแถวทั้งหมดซึ่งมีจำนวนห้องแถวในพื้นที่ศึกษา 284 คูหา จำนวนครัวเรือน 192 ครัวเรือน แต่จำนวนที่สำรวจได้จริง คือ 166 ครัวเรือน เนื่องจาก บ้านบางส่วนเป็นบ้านว่าง, เป็นสถานที่สาธารณะประโยชน์ และบ้านบางหลังเจ้าของบ้าน ไม่อยู่บ้าน ซึ่งเป็นข้อจำกัดทางการสำรวจ โดยพบว่าประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกส่วนมากมีการใช้ประโยชน์อาคารเรียงตามลำดับคือ อันดับแรกเป็นการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการค้าขายและอยู่อาศัย จำนวน 133 หลังคาเรือน (ร้อยละ 80.12) รองลงมาใช้เพื่ออยู่อาศัยอย่างเดียว จำนวน 12 หลังคาเรือน (ร้อยละ 7.23) อันดับสามใช้เพื่อโกดังเก็บของ จำนวน 3 หลัง (ร้อยละ 1.81) และใช้เพื่อทำงานช่างฝีมือและอยู่อาศัย จำนวน 4 หลังคาเรือน (ร้อยละ 2.41) ทำบริการเสริมสวย จำนวน 9 หลัง (ร้อยละ 5.42) ทำการเสริมสวยและอยู่อาศัย จำนวน 2 หลัง (ร้อยละ 1.2) ใช้ทำพิธีภัณฑ์ จำนวน 1 หลัง (ร้อยละ 0.6) ทำพิธีภัณฑ์และอยู่อาศัย จำนวน 1 หลัง (ร้อยละ 0.6) และใช้ทำสำนักงาน จำนวน 1 หลัง (ร้อยละ 0.6) ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของการใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกปัจจุบัน

ประเภทการใช้อาคาร/กิจกรรม	จำนวนหลังคาเรือน	ร้อยละ
อยู่อาศัยอย่างเดียว	12	7.23
ค้าขายและอยู่อาศัย	133	80.12
โกดังเก็บของและสินค้า	3	1.81
ทำงานช่างฝีมือและอยู่อาศัย	4	2.41
ทำบริการเสริมสวย	9	5.42
ทำเสริมสวยและอยู่อาศัย	2	1.2
ใช้เป็นพิพิธภัณฑ	1	0.6
ใช้เป็นพิพิธภัณฑและอยู่อาศัย	1	0.6
สำนักงาน	1	0.6
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

4.2.3 อายุอาคาร

จากข้อมูลการสำรวจอาคารในตลาดเก่าสามชุก 166 หลัง พบว่าอาคารมีอายุรวม ร้อยปี จำนวน 153 หลัง คิดเป็นร้อยละ 92.17 และอาคารบางหลังที่ถูกรื้อแล้วสร้างขึ้นใหม่จำนวน 13 หลัง คิดเป็นร้อยละ 7.83 จะเห็นได้ว่าอาคารส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง ยุค 100 ปี มากที่สุดและยังมีโครงสร้างเดิมที่ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด

4.2.4 ความดั้งเดิมของวัสดุอาคาร

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับเจ้าของอาคารที่อยู่อาศัยในชุมชนพบว่า ความดั้งเดิมของวัสดุอาคารในตลาดเก่าทั้ง 5 ซอย นั้นร้อยละ 48.7 อาคารในชุมชนยังคงเป็นอาคารที่เป็นอาคารวัสดุดั้งเดิมอยู่ และอีกร้อยละ 43.3 เป็นอาคารที่ถูกซ่อมแซมด้วยวัสดุแบบใหม่แต่ก็ยังคงมีการผสมผสานของวัสดุอาคารแบบเก่าอยู่ และสุดท้ายจำนวนน้อยสุดที่ร้อยละ 4.7 เท่านั้นที่อาคารในชุมชนได้เปลี่ยนเป็นอาคารที่สร้างด้วยวัสดุแบบสมัยใหม่และต่างจากเดิมทั้งหมด อาคารที่มีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ในตลาดเก่าสามชุกดังที่ได้แสดงไว้ในรูปภาพที่ 6.1 ที่จะกล่าวถึงต่อไปในหัวข้อ บทวิเคราะห์ผลการศึกษา

4.2.5 สถานที่สาธารณะที่ประชาชนในตลาดเก่าใช้ร่วมกัน

เมื่อก้าวถึงสถานที่ที่ใช้จัดงานส่วนรวมแล้วประชาชนในตลาดสามชุกส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.7 ใช้สถานที่ลานหน้าว่าการอำเภอในการจัดงานต่างๆ มากที่สุด อันดับสอง คือ สวนสาธารณะ ด้านหลังที่ว่าการอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 15.3 และอันดับสามคือจะใช้พื้นที่ลานโพธิ์ในซอย 2 เพื่อ

การจัดงานส่วนรวมที่ไม่ใหญ่มากนัก คิดเป็นร้อยละ 11.3 นอกนั้นก็จะเป็นการใช้สถานที่วัด ศาลเจ้า และพิพิธภัณฑสถานบ้านขุนจันทน์เป็นต้น

4.3 ลักษณะประชากรและ เศรษฐกิจ

4.3.1 ลักษณะประชากรในชุมชนตลาดเก่าสามชุก

การศึกษาลักษณะประชากร สังคม และเศรษฐกิจ ของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกนั้น จะพิจารณาในด้าน อายุ อาชีพ ศาสนา การศึกษา สถานภาพครัวเรือน ขนาดครัวเรือน ระยะเวลาการอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย ค่าเช่าที่ดินและอาคาร รวมทั้ง จำนวนการครอบครองอาคาร ซึ่งผลสรุปที่ได้จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาในพื้นที่ต่อไป

จากการสำรวจภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถามในส่วนของประชากรในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ซึ่งสำรวจได้จริง เมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2548 คือ 166 ครัวเรือน แสดงผลต่อไปนี้

1) ลักษณะประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

ผลของการสำรวจพบว่าประชากรส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย มีทั้งหมดจำนวน 85 คน (ร้อยละ 51.2) และมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครอบครัว โดยประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ที่จำนวน 159 ครัวเรือน ประชากรที่ตอบส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 51 - 55 ปี (ร้อยละ 13) และส่วนมากมีระดับการศึกษาที่ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 43.4) ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.2 แสดงความถี่และสัดส่วนร้อยละของลักษณะประชากรผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

(N=166)

ลักษณะประชากร	ความถี่ (N=166)	สัดส่วนร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	85	51.2
- หญิง	81	48.8
2. ศาสนา		
- พุทธ	159	95.8
- ไม่ตอบ	7	4.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะประชากร	ความถี่ (N=166)	สัดส่วนร้อยละ
3. การศึกษา		
- ไม่ได้รับการศึกษา	3	1.8
- ประถมศึกษา	72	43.4
- มัธยมศึกษา	42	25.3
- มัธยมปลาย / ปว.ช.	33	19.8
- ปวส.และปริญญาตรี	16	9.6
4. สถานภาพในครัวเรือน		
- หัวหน้าครอบครัว / คู่สมรส	147	88.55
- บุตร	12	7.23
- ปู่,ย่า,ตา,ยาย หรือญาติ	7	4.21
- ผู้อาศัยที่ไม่ใช่ญาติ	-	-

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

2) ลักษณะประชากรในตลาดเก่าสามชุก

การศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี และขนาดครัวเรือนที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมาคือมีสมาชิก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ ร้อยละ 16.3 เป็นครัวเรือนที่อาศัยอยู่คนเดียว ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละสมาชิกในครัวเรือนของประชากรที่อาศัยในตลาดเก่าสามชุก

จำนวนสมาชิก (คน)	ความถี่	ร้อยละ
1	27	16.3
2	34	20.5
3	27	16.3
4	42	25.3
5	19	11.4
มากกว่า 5	13	7.8
ไม่ตอบ	4	2.4
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่แล้วประชาชนในชุมชนนี้ใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่แบบครอบครัว โดยใช้เป็นที่พักค้างคืน ถึงร้อยละ 78.9 และอีก ร้อยละ 21.1 เป็นการอาศัยแบบเข้าไปเย็นกลับ คือใช้

อาคารในตลาดเป็นที่ค้าขายประกอบอาชีพแล้วให้ลูกจ้างอยู่อาศัยดูแลตอนกลางคืนเท่านั้น และนอกจากนี้ลักษณะประชากรในตลาดเก่าสามชุกตามที่ได้ทำการศึกษาจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามสามารถแสดงผลออกมาตามด้านต่างๆ ดังนี้

1. เพศ

จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดเก่าเป็นประจำทุกวันนั้น จะเป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย โดยมีประชากรหญิงจำนวน 283 คน และมีประชากรชาย จำนวน 206 คน ซึ่งจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามได้จำนวนประชากรที่อาศัยในตลาดสามชุก จำนวน 489 คน โดยประมาณ จาก 166 ครัวเรือนที่เก็บได้

2. อายุ

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม พบว่าประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก จำนวน 489 คน (เก็บจาก 166 ครัวเรือน) เป็นประชาชนที่อยู่ในช่วงอายุ 51- 55 (ร้อยละ 13) มากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 55 คน (ร้อยละ 11.24) และอันดับสามคือที่ช่วงอายุ 41- 45 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 10.63) ดังจะได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.3 และได้มีกราฟแสดงจำนวนประชากรและช่วงอายุของประชากรในระดับอำเภอไว้เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบกับดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและช่วงอายุประชากรในตลาดสามชุก

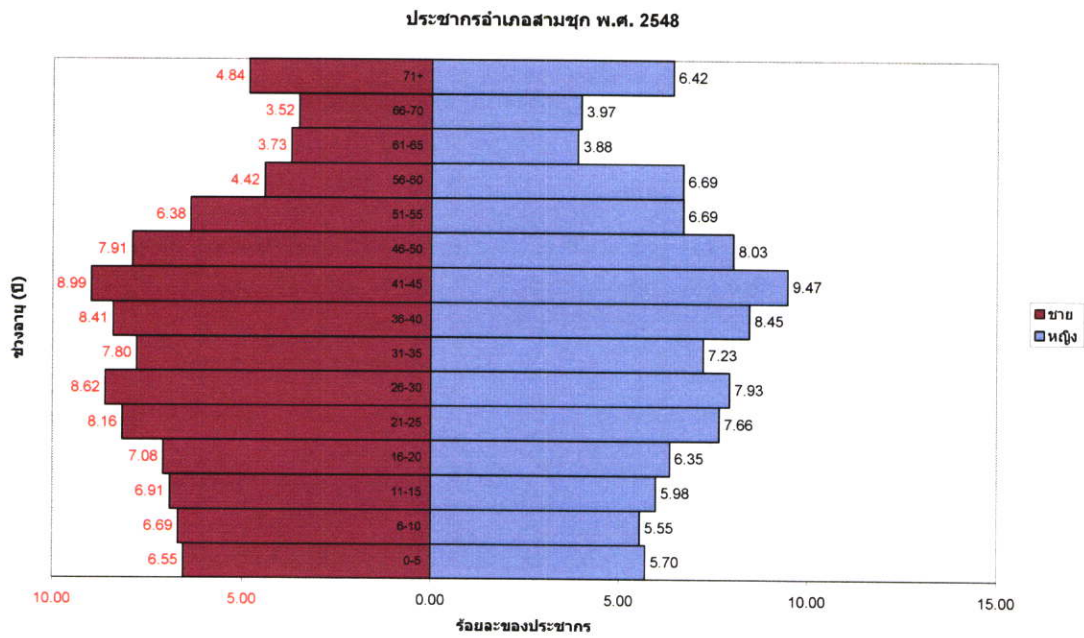
ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	ชาย+หญิง	ร้อยละ
0-5	11	17	28	5.72
6-10	12	7	19	3.90
11-15	17	16	33	6.75
16-20	10	19	29	6.00
21-25	21	19	40	8.18
26-30	7	31	38	7.80
31-35	12	9	21	4.23
36-40	18	15	33	6.80
41-45	19	33	52	10.63
46-50	23	23	46	9.40
51-55	25	39	64	13.00
56-60	16	15	31	6.34
61+	15	40	55	11.24
รวม	206	283	489	100

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชากรในตลาดเก่าสามชุกส่วนมากจะเป็นประชากรเพศหญิงที่มีอายุมากแล้วเป็นส่วนใหญ่ ประชากรช่วงวัยแรงงานมีจำนวนน้อย ซึ่งอาจเป็นเพราะเนื่องจากในพื้นที่ชุมชนเองไม่มีอาชีพรองรับประชากรในวัยหนุ่มสาวเพียงพอ จึงทำให้เกิดการอพยพเพื่อไปทำงานนอกพื้นที่หรือย้ายเข้าสู่เมืองใหญ่กัน หรืออาจเนื่องมาจากประชากรในวัยหนุ่มสาวต้องเดินทางไปศึกษาต่อในเมืองใหญ่จึงไม่ได้อยู่อาศัยในชุมชน จึงทำให้ชุมชนเก่าแก่จึงเต็มไปด้วยประชากรสูงอายุ การที่ชุมชนเก่ามีลักษณะประชากรเช่นนี้อาจทำให้ชุมชนขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาการ และขาดแรงงานที่เป็นกำลังสำคัญทางเศรษฐกิจของชุมชนอย่างมากด้วย

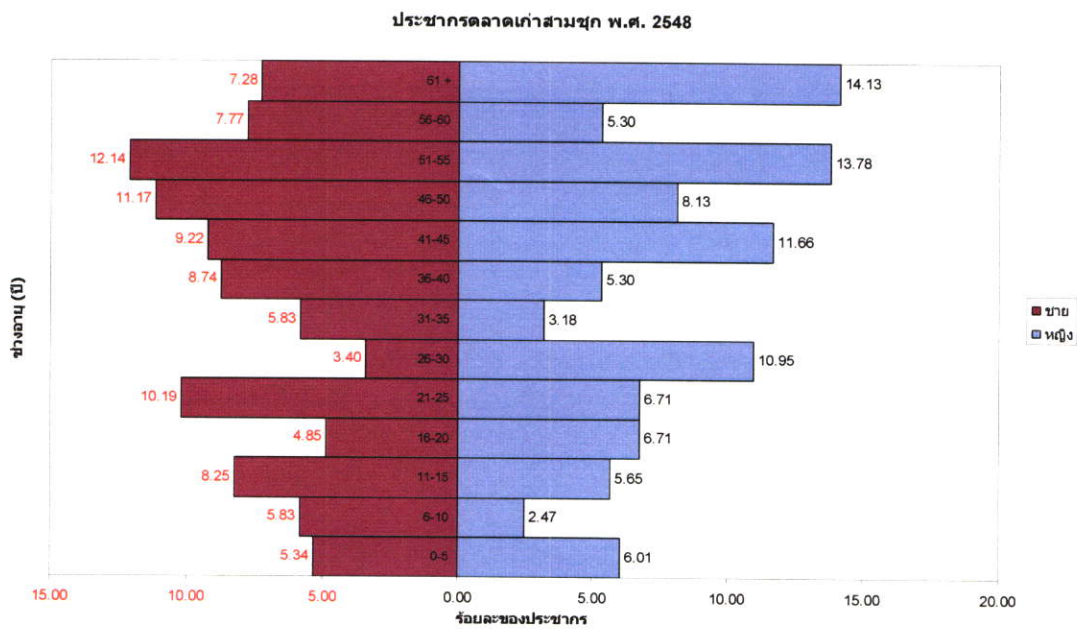
ทั้งนี้ได้แสดงแผนภูมิประชากรระหว่างลักษณะ โครงสร้างประชากรของอำเภอสามชุกกับประชากรในตลาดเก่าสามชุก ดังนี้

โครงสร้างประชากรของอำเภอสามชุก

ภาพที่ 4.2 แผนภูมิเปรียบเทียบโครงสร้างประชากรในอำเภอสามชุก
ที่มา : จากข้อมูลทะเบียนราษฎรอำเภอสามชุก, 2548

โครงสร้างประชากรตลาดเก้าสามชุก

ภาพที่ 4.3 แผนภูมิเปรียบเทียบโครงสร้างประชากรตลาดเก้าสามชุก
ที่มา : จากการสำรวจ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2547

จากแผนภูมิลักษณะประชากรของอำเภอสามชุกกับประชากรภายในตลาดเก่าพบว่า ประชากรส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป และเป็นประชากรหญิงมากกว่า มีลักษณะพีรามิดที่มีฐานแคบ คือจำนวนการเกิดน้อย และช่วงกลางของพีรามิดแคบหรือคอดมาก เนื่องจากประชากรวัยหนุ่มสาว หรือวัยแรงงานมีจำนวนน้อยในชุมชน ซึ่งเนื่องมาจากประชาชนในวัยนี้ต้องย้ายออกไปทำงานนอกพื้นที่ หรือเพื่อศึกษาต่อในเมืองใหญ่ จึงทำให้ชุมชนขาดกำลังสำคัญในการพัฒนาตนเองไม่น้อย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความคิดวิทยาการใหม่ๆ ในการพัฒนาชุมชนรวมถึงการคุ้มครองในความปลอดภัยในชุมชน โดยแผนภูมิได้แตกต่างจากแผนภูมิพีรามิดของอำเภอที่มีช่วงกลางของพีรามิดค่อนข้างกว้าง ซึ่งหมายถึงในพื้นที่มีประชากรวัยแรงงานจำนวนมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุด้านต่างๆ เช่นด้านเศรษฐกิจ สังคม ของพื้นที่เป็นต้น

3. ระดับการศึกษา

จากการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ได้ในจำนวน 166 หลังคาเรือน พบว่าประชาชนส่วนมาก มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 36.81) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 18.61) และอันดับสามคือระดับมหาวิทยาลัยหรือปริญญาตรี (ร้อยละ 15.75) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปว.ช. (ร้อยละ 18.00) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.4 ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะว่าในตลาดเก่ามีประชากรสูงอายุจำนวนมากจึงทำให้จำนวนคนที่มีความรู้ระดับประถมศึกษาสูงกว่าเนื่องจากส่วนใหญ่ในสมัยก่อนยังไม่นิยมเรียนสูงก็อปรับ โอกาสทางการศึกษาในสมัยก่อนยังมีน้อย จึงทำให้ประชากรในพื้นที่มีระดับการศึกษาไม่สูงนัก

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละระดับการศึกษาของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	31	6.34
อนุบาล	6	1.23
ประถมศึกษา	180	36.81
มัธยมต้น	91	18.61
มัธยมปลาย / ปว.ช.	88	18.00
ปวส.	14	2.86
มหาวิทยาลัย/ปริญญาตรี/ สูงกว่าปริญญาตรี	73	16.15
รวม	489	100

ที่มา : การสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

4. อาชีพหลัก

ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย ส่วนมากมีอาชีพหลักค้าขาย โดยจากการศึกษาพบว่า อาชีพค้าขาย ร้อยละ 72.3 รองลงมาคืออาชีพ รับราชการและนักการเมืองท้องถิ่น ร้อยละ 10.2 และร้อยละ 4.2 เป็นอาชีพรับจ้าง และการทำงานช่างฝีมือต่างๆ ซึ่งสามารถแจกแจงให้ทราบดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละการประกอบอาชีพหลักของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก

อาชีพหลัก	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
ค้าขาย	120	72.3
รับราชการและนักการเมือง	17	10.2
ท้องถิ่น	6	3.6
ช่างฝีมือ	7	4.2
รับจ้าง/พนักงานเอกชน	10	6.0
ไม่ได้ประกอบอาชีพ		
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

ทั้งนี้การศึกษาด้านอาชีพและการเปลี่ยนแปลงทางอาชีพของประชาชนในตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย นั้น พบว่าส่วนมากแล้ว ร้อยละ 83.3 อาชีพไม่เปลี่ยนแปลงเลย คือยังคงทำอาชีพเดิมมาตลอด และมีเพียงร้อยละ 16.0 ที่อาชีพเปลี่ยนจากเดิม และในจำนวนของผู้ที่อาชีพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนั้นพบว่าส่วนมากแล้วมีการเปลี่ยนอาชีพในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมาเป็นส่วนใหญ่

5. รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวและลักษณะการเปลี่ยนแปลง

รายได้เฉลี่ยของประชาชนพื้นที่ที่ศึกษาจะประมาณการตามที่ได้รับข้อมูลมา จากสถิติของจังหวัดได้ทำไว้ คือ อยู่ที่ระดับ 10,000 – 14,000 บาท ต่อ ครอบครัว ต่อเดือน (สรุปข้อมูลจังหวัดสุพรรณบุรี อ้างใน www.suphanburi.go.th online15/01/2006 2.45 P.M.) และจากการศึกษา การเปรียบเทียบระดับรายได้ของประชาชนในพื้นที่ตลาดทั้ง 4 ซอย จำนวน 166 ตัวอย่างระหว่างในอดีต และในปัจจุบัน พบว่า ระดับรายได้ของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นระดับรายได้ที่คงที่ หรือไม่ได้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือลดลง โดยร้อยละ 52.4 ตอบว่าระดับรายได้ของตนคงเดิม รองลงมาคือร้อยละ 31.9 ตอบว่าระดับรายได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิมเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามา และ ร้อยละ 15.7 ตอบว่ารายได้ลดลงจากอดีตมากเนื่องจากความซบเซาของการค้าในตลาด

6. ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน

ประชาชนชาวตลาดเก่าสามชุกส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกนี้เป็นระยะเวลาที่อยู่ในช่วง 50 ปี เป็นส่วนมากซึ่งจากการศึกษาในพื้นที่พบว่า ช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ช่วง 41-50 ปี มีมากที่สุด (ร้อยละ 23.5) รองลงมาคือประชาชนที่อยู่อาศัยมาแล้ว 51-60 ปี (ร้อยละ 15.7) และประชาชนที่เข้ามาอาศัยอยู่แล้วในช่วง 1-10 ปี คือร้อยละ 15.7 เช่นกัน อันดับสาม คือประชาชนที่อยู่อาศัยเป็นเวลา 31-40 ปี (ร้อยละ 14.5) และอันดับสี่ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในช่วงเวลา 11 – 20 ปี (ร้อยละ 10.8) และประชาชนที่อาศัยอยู่มานานถึง 61 - 70 ปี (ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชน เป็นคนเก่าแก่ที่มาตั้งถิ่นฐานที่ตลาดเก่าแห่งนี้มานานแล้ว ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.7 แสดงความถี่และร้อยละของระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน

ช่วงระยะเวลา	ความถี่	ร้อยละ
1 – 10	26	15.7
11 – 20	18	10.8
21 – 30	8	4.8
31 – 40	24	14.5
41 – 50	39	23.5
51 – 60	26	15.7
61 – 70	17	10.2
71 – 80	4	2.4
81 ขึ้นไป	4	2.4
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

7. การครอบครองที่อยู่อาศัย

การครอบครองที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ทั้ง 5 ซอยของตลาดเก่าจากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการครอบครองที่อยู่อาศัยแบบการเช่ากับเจ้าของที่ดินและเจ้าของบ้านโดยตรง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 45.8 ที่เป็นการเช่ากับเจ้าของโดยตรง รองลงมาจะเป็นการเช่าแบบเช่าช่วงต่อมืออีกทีซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.1 และอีกร้อยละ 24.1 เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินเอง ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องมาจากที่ดินส่วนหนึ่งในพื้นที่ตลาดเก่าในส่วนของซอยที่ 1 และซอยที่ 2 เป็นที่ดินของกรมธนารักษ์ ดังนั้นจึงทำให้ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของคนในตลาดเป็นในรูปแบบของการเช่ามากกว่า และในส่วนของซอยที่ 3 และ 4 ก็เป็นที่ดินของประชาชนบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้นผู้คนที่เข้ามาอาศัยอยู่จึงต้องเช่าเพื่ออยู่อาศัยและใช้เพื่อประกอบอาชีพ โดยปริยาย

ตารางที่ 4.8 แสดงความถี่และร้อยละของการครอบครองที่อยู่อาศัยในชุมชน

ลักษณะการครอบครอง	ความถี่	ร้อยละ
เป็นเจ้าของเอง	40	24.1
เช่ากับเจ้าของโดยตรง	76	45.8
เช่าช่วง	50	30.1
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

8. สถานภาพในชุมชน

สถานภาพในชุมชนของประชาชนในตลาดเก่าทั้ง 5 ซอยนี้ ส่วนมากแล้วมีสถานภาพเป็นลูกบ้านหรือสมาชิกของชุมชนเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 78.7 อีกร้อยละ 15.7 เป็นผู้ที่อยู่ในสถานภาพที่เป็นผู้นำส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน และร้อยละ 9.6 คือผู้ที่มีสถานภาพเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ หรือคณะกรรมการองค์กร ซึ่งได้แสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงร้อยละและจำนวนของประชาชนในสถานภาพต่างๆ ในชุมชนตลาดเก่าสามชุก

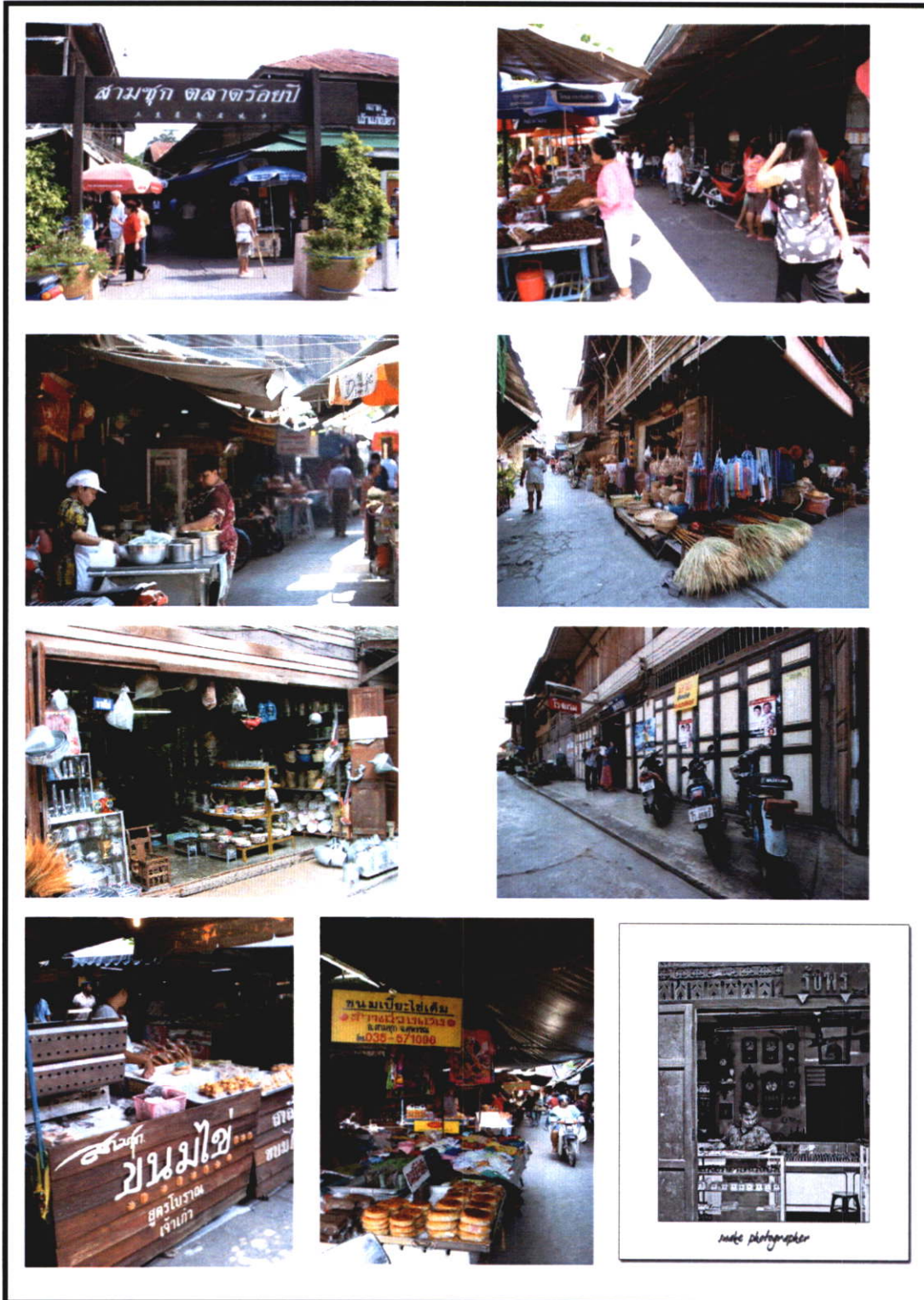
สถานภาพ	จำนวน/ความถี่	ร้อยละ
สมาชิกชุมชน	124	78.7
ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มองค์กร	26	15.7
สมาชิกองค์กรหรือคณะกรรมการ	16	9.6
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

4.3.2 สภาพเศรษฐกิจ

ลักษณะเศรษฐกิจของชุมชนมีการประกอบอาชีพที่คล้ายกัน คือส่วนใหญ่จะมีอาชีพค้าขายรายย่อยหรือค้าปลีก เกี่ยวกับสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค เช่น ขายเสื้อผ้า ขายอาหาร ขายจักรยาน ขายข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน ขายยาทั้งแผนปัจจุบันและแผนโบราณ และมีอาชีพเกี่ยวกับการบริการเช่นเสริมสวย ร้านซ่อมรองเท้า ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม ร้านถ่ายรูป เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนยังมีรายได้จากการทำของที่ระลึกของฝากขายให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนอีกด้วย เช่นการขายขนมสาลี่ของดีเมืองสุพรรณ ขายเสื้อ สมุดบันทึก และโปสการ์ด เป็นต้น (ภาพประกอบดังภาพที่ 4.3 แสดงลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจชุมชน) สำหรับรายได้ของประชาชนประมาณการตามที่ได้รับข้อมูลมา จากสถิติของจังหวัดได้ทำไว้ คือ อยู่ที่ระดับ 10,000 – 14,000 บาท ต่อ ครอบครัว ต่อเดือน และเมื่อทำการศึกษาจากแบบสอบถามพบว่า ระดับรายได้ของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นระดับรายได้ที่ คงที่ หรือไม่ได้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น หรือลดลง

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาด้านที่อยู่อาศัยพบว่าประชาชนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองหรือเป็นเจ้าของบ้านเอง เพียง 40 ครัวเรือน นอกนั้นจะเป็นการเช่าที่อยู่อาศัยจากเจ้าของบ้านและที่ดินโดยตรงและเป็นผู้เช่าช่วง แต่อย่างไรก็ตามลักษณะการถือครองที่อยู่แบบนี้ก็ได้มีมานานมากแล้วจากรุ่นสืบต่อรุ่นมาตั้งแต่เริ่มมีตลาดในยุคแรกๆ

ภาพที่ 4.3 แสดงลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจชุมชน

4.4 นโยบายและแผนงานของเทศบาลท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาแผนงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ตลาดเก่าสามชุก พบว่ามี 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คือ เทศบาลตำบลสามชุก มูลนิธิชุมชนไท คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานและจากการสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงาน เพื่ออธิบายเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งมีรายละเอียดของนโยบายและแผนงานของแต่ละหน่วยงานดังนี้

4.4.1 นโยบายและแผนงานของเทศบาลตำบลสามชุก

จากการศึกษาข้อมูลทั้งด้านปฐมภูมิและทุติยภูมิของเทศบาลตำบลสามชุก ทำให้ทราบว่าเมื่อพิจารณาจากแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสามชุก ประจำปี พ.ศ. 2548-2552 ซึ่งรวมถึงพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำการแยกอธิบายโดยพิจารณาตามหัวข้อของหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน ได้ดังนี้

1) ด้านการให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา 2 ประเด็น คือ 1) พิจารณาว่าหน่วยงานมีแผนงานที่ช่วยในการรักษาหรือสนับสนุนงานช่างฝีมือของท้องถิ่นหรือไม่ และพิจารณาถึงการมีแผนหรือการมีผังเมืองที่คำนึงถึงการรักษาสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

จากการศึกษาในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลสามชุกพบว่ามีเพียงสองโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรักษาหรือสนับสนุนให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่นของชาวตลาดเก่าสามชุกเอาไว้ คือ โครงการจัดงานเทศกาลอาหารอร่อยดีที่สามชุก และ โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานทำให้ทราบว่าเทศบาลได้นำหัวข้อการอนุรักษ์ชุมชนเข้าประชุมหารือกันในการหาข้อตกลงกันเพื่อพิจารณาการจัดงานอาหารอร่อยดีที่สามชุกที่จะจัดร่วมกันกับชุมชน กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และมูลนิธิชุมชนไท เมื่อเดือนกรกฎาคม 2547 ซึ่งถือเป็นประเด็นและจุดเริ่มต้นในการให้ความสนใจในความสำคัญต่อพื้นที่ตลาดเก่าของหน่วยงานเทศบาล และเป็นการให้ความสำคัญต่องานช่างฝีมือท้องถิ่น เช่นการทำอาหารแบบสูตรดั้งเดิมของชาวบ้าน แต่ก็มีแค่ด้านเดียวเท่านั้น ในส่วนของช่างฝีมือที่เกี่ยวข้องกับการบูรณะอาคารหรือสิ่งก่อสร้างยังพบว่าไม่มีโครงการที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด สำหรับส่วนของการจัดทำแผนงานหรือผังเมืองที่คำนึงถึงการรักษาสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในชุมชนนั้น ยังไม่พบว่าเทศบาลมีแผนงานดังกล่าวเลย

2) ด้านการให้ความสำคัญต่อการรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชน โดยมี

ประเด็นการพิจารณา 3 ประเด็น คือ ประการแรกในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์จะต้องมีแผนงานหรือโครงการที่เน้นให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์จนกระทั่งก่อให้เกิดการรักษาความแท้ของมรดกทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ประการที่สอง ลักษณะของการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ดีนั้นจะต้องรักษาความสมบูรณ์ทางองค์ประกอบที่มีคุณค่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่ให้มีความสัมพันธ์กัน และประการสุดท้ายต้องมีแผนงานที่มีการรักษาสภาพทางกายภาพและระบบกิจกรรมในชุมชนให้มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์

จากการพิจารณาตามแผนพัฒนาเทศบาลพบว่า มีแผนงานของเทศบาลในด้านการส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดโครงการให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยจัดโครงการจัดการขยะชุมชนแบบครบวงจร ด้วยการจัดตั้งธนาคารขยะ การทำปุ๋ยจากขยะย่อยสลายได้ โครงการขยะแลกสิ่งของ จัดให้มีการคัดแยกขยะในครัวเรือน และให้นำขยะที่มีความอันตรายมาแลกแต้ม และยังจัดงานผ้าป่ารีไซเคิลขึ้นตามเทศกาลต่างๆ ด้วย ส่วนโครงการที่เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียก็เช่น โครงการขุดลอกคูคลองหรือท่อระบายน้ำและวางท่อระบายน้ำบ่อกัก โครงการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมีการปล่อยสัตว์น้ำในวันสำคัญต่างๆ มีการบำบัดน้ำเสียชุมชน การตรวจวัดคุณภาพน้ำ และรวมถึงโครงการติดป้ายบอกสถานที่ที่มีความสำคัญต่างๆ และจากการสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานก็ทราบข้อมูลโครงการดังกล่าวเช่นกัน ทั้งนี้โครงการต่างๆ ที่กล่าวมาถือว่าเป็นผลได้ที่ชุมชนตลาดเก่าได้รับจากแผนงานของเทศบาล ในด้านความสะอาดเรียบร้อยของชุมชนและการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ถือเป็นภารกิจต่อการอนุรักษ์ชุมชนอีกประการหนึ่ง แม้ว่าในเนื้อหาโครงการหรือแผนงานจะไม่ได้เน้นเพื่อให้เกิดการรักษาโครงสร้างอาคารหรือ บรรยากาศด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเก่า เพื่อค้ำถึงถึงการเปลี่ยนแปลงมรดกวัฒนธรรมของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา และไม่ได้มีผลในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเห็นคุณค่าและรักษาความแท้และความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์ตลอดจนการรักษาสภาพทางกายภาพและระบบกิจกรรมในชุมชนให้มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ก็ตามที แต่ก็ถือว่ามีส่วนช่วยได้บ้างแต่ไม่มีความชัดเจน ทั้งนี้เพราะเทศบาลยังไม่มีผลงานหรือนโยบายใดเลยที่มุ่งเน้นโดยตรง ส่วนแผนงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานได้มีโครงการส่งเสริมและจัดงานประเพณีตามวันสำคัญต่างๆ ของทุกปี และโครงการให้การอุดหนุนบำรุงศาสนสถานในพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นแผนงานปกติของหน่วยงานเทศบาลทั่วไปที่ต้องมีอยู่แล้ว ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานเทศบาลสามชุกยังไม่มีแผนงานหรือโครงการที่มีส่วนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างจริงจัง

3) พิจารณาด้านกลไกในการนำมาใช้พัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์ชุมชน โดยได้มีประเด็นการพิจารณา 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก พิจารณาถึงกลไกที่หน่วยงานนำมาใช้นั้นได้ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองหรือไม่ ประเด็นที่สอง คือกลไกที่นำมาใช้นั้นสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและเกิดการพึ่งตนเองหรือไม่ และประเด็นที่สาม คือในการวางแผนชุมชนมีการพิจารณาเรื่องการศึกษาพื้นที่ประวัติศาสตร์หรือไม่ มีการปกป้องพื้นที่หรือไม่

จากการพิจารณาตามแผนพัฒนาพบว่า มีแผนงานที่เกี่ยวข้องทางอ้อมคือ

1. แผนงานด้านส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม (แผนพัฒนา

สามปี ของเทศบาลตำบลสามชุก ประจำปี พ.ศ. 2548-2550) โดยมีการจัดทำสื่อในการให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน เช่น หนังสือพิมพ์เทศบาล เอกสารคู่มือเทศบาล ติดตั้งป้ายบอกสถานที่สำคัญ จัดทำเว็บไซต์ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร โดยเสียงตามสาย และผลจากการสัมภาษณ์ได้พบว่าหน่วยงานเทศบาลยังไม่มีการจัดตั้งคณะทำงานโดยให้ประชาชนเข้าร่วมด้วยในโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนตลาดเก่าเลย มีเพียงแต่ในส่วนของกรแจ้งข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานให้ประชาชนทราบ ด้วยสื่อต่างๆดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ประเด็นของการพัฒนาเมืองด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในส่วนของเทศบาลและประชาชนมีลักษณะการมีส่วนร่วมแบบ การแจ้งข่าวสารให้ประชาชนทราบ และมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมจัดกิจกรรมร่วมกันในงานประเพณีหรืองานสำคัญต่างๆ เท่านั้น แต่ไม่ได้มีโครงการหรือแผนงานที่มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าไว้แต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่ได้มีแผนงานที่มุ่งให้เกิดการส่งเสริมคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมเลย

2. แผนงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชนและประชาชน โดย

พบว่ามีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชน คือโครงการจัดให้มีการประชุมสัมมนาคณะกรรมการชุมชนประจำเดือนทุกเดือน และยังมีโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้และประสบการณ์ให้ประชาชนคือโครงการจัดอบรมและศึกษาดูงานสำหรับคณะกรรมการชุมชนและสมาชิกชุมชน (แผนพัฒนาเทศบาลตำบลสามชุก ประจำปี พ.ศ. 2548-2552) อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าแผนงานด้านนี้ที่เทศบาลมีนั้นก็ไม่ได้จำเพาะหรือให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าโดยตรงเป็นเพียงแต่ผลพลอยได้จากแผนงานหรือโครงการเท่านั้น

3. แผนงานด้านการส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่น เทศบาลมีโครงการ

ส่งเสริมอาชีพคือ การจัดให้มีโครงการอบรมผู้ประกอบการหรือจำหน่ายสินค้าตลาดสดน่าซื้อ โดยมีการแนะนำปรับปรุงตลาดให้น่าซื้อ และการจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก โครงการอบรมร้านแต่งผมและเสริมสวยให้แก่ผู้ประกอบการ และโครงการประกวดผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่ง

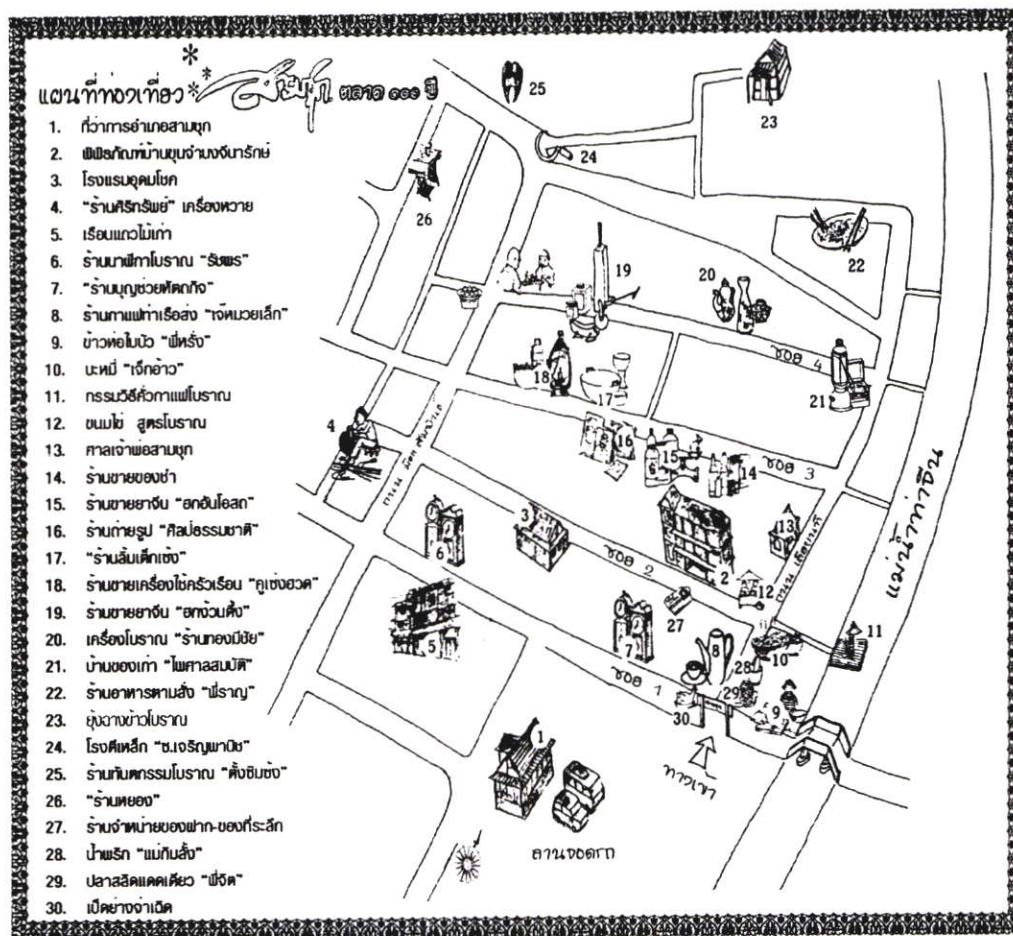
โครงการดังกล่าวนี้ถือเป็นโครงการที่มีส่วนในการช่วยรักษาอาชีพที่ดั้งเดิมของประชาชนในชุมชน ตลาดเก่าไว้ และส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองจากการนำทรัพยากรทางมรดกที่ส่งสมมามาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ด้วย แม้ว่าในเนื้อหาโครงการหรือแผนงานจะไม่ได้เน้นเพื่อให้เกิดการรักษากิจกรรมที่ค้ำึงถึงการเปลี่ยนแปลงมรดกวัฒนธรรมของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาก็ตาม แต่ก็ถือว่ามีส่วนช่วยได้บ้างแม้จะไม่ชัดเจนและมีเนื้อหาที่กว้างมากก็ตาม

และจากการสัมภาษณ์ทราบว่าในส่วนของแผนงานโดยตรงหรือนโยบายที่มีเนื้อหาโดยตรงเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและเกิดการพึ่งตนเอง ตลอดจนการพิจารณาถึงการจัดทำแผนงานที่มีการศึกษาพื้นที่ประวัติศาสตร์และการปกป้องพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์นั้น สำหรับหน่วยงานเทศบาลยังไม่มีแผนงานดังกล่าวเลย และไม่พบว่าวิธีการในการจัดการเมืองที่ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งหรือการปกป้องพื้นที่ชุมชนประวัติศาสตร์แต่อย่างใด

4) ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม โดยได้มีประเด็นการพิจารณา 4 ประเด็น คือ ประเด็นแรกในการจัดการเมืองประวัติศาสตร์มีกลไกที่ใช้ในการตัดสินใจของชุมชนอย่างไร ประเด็นที่สองมีการใช้การอนุรักษ์มรดกเป็นเครื่องมือในการเกื้อกูลสังคม ประเด็นที่สามคือผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการอนุรักษ์ตกสู่ชุมชนหรือไม่ และประเด็นสุดท้ายคือมีแผนในการป้องกันความเสี่ยงต่อการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร

จากแผนพัฒนาเทศบาลพบว่า มีแผนงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่หนึ่งคือ โครงการจัดทำสื่อเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เช่น เสียงตามสาย การทำเวปไซด์ การทำจดหมายข่าว และการจัดประชุมเป็นต้น เช่นเดียวกับจากการศึกษาด้วยแบบสอบถามในเชิงสัมภาษณ์ และทราบว่าในส่วนของ การสร้างการมีส่วนร่วมและความสามัคคีในชุมชนนั้นทางเทศบาลได้มีการจัดงานประเพณีและจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนมาโดยตลอด เช่น งานปีใหม่ งานตรุษจีน สงกรานต์ และงานอาหารอร่อยดีที่สามชุก และพบว่าแผนงานเทศบาลมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์การจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในส่วนของประเด็นที่สี่ คือ มีแผนงานเกี่ยวกับการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและความมั่นคงปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน แผนงานด้านนี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาด้านกายภาพของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งพบว่าหน่วยงานเทศบาลมีโครงการที่เกี่ยวกับการจัดซื้อและก่อสร้างเป็นหลัก เช่นมีการจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อการดับเพลิง และการขยายแนวท่อดับเพลิงในชุมชน เป็นต้น ซึ่งถือเป็นแผนงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยบรรเทาภัยต่อการเสื่อมสลายทางกายภาพของมรดกวัฒนธรรมของชุมชนเพียงด้านเดียว ส่วนด้านกิจกรรมและด้านการรักษาศิลปกรรมของตัวโครงสร้างอาคารนั้นยังไม่มีแผนงานป้องกันแต่อย่างใด และในส่วนของประเด็นของการส่งเสริม

ปรับปรุงอาคารไม้เก่าบริเวณซอย 1 และซอย 2 ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงและสวยงามในเชิงอนุรักษ์ ดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสร้างความรู้ความสนใจให้ประชาชนทุกกลุ่ม (เป็นโครงการที่จะดำเนินการในปี 2548) อีกทั้งยังประสานงานกับองค์กรภายนอกเช่น มูลนิธิชุมชนไท การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานราชการและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย จึงถือได้ว่าหน่วยงานมีการวางแผนจัดการชุมชนของตนโดยให้ความสำคัญและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ ทั้งทางด้านการรักษางานช่างหรือระบบกิจกรรมที่เป็นคุณค่าที่จับต้องไม่ได้และคำนึงถึงการรักษาคุณค่าทางกายภาพของประวัติศาสตร์เมืองด้วย

ภาพที่ 4.4 แสดงแผนที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของตลาดเก่าสามชุก

ที่มา : จากการอนุเคราะห์ข้อมูลของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก, 2547

2. ด้านการให้ความสำคัญต่อการรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชน โดยพิจารณาจาก การรักษาความแท้ ความสมบูรณ์ และความสัมพันธ์ทางด้านความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์

โดยจากการศึกษาแผนงานและการสัมภาษณ์พบว่า หน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกมีแผนงาน โครงการที่ส่งผลให้เกิดความเท่าเทียม ความสมบูรณ์และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ คือ การจัดกิจกรรมทำความสะอาดตลาดร้อยปีร่วมกัน จัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก จัดทำประวัติศาสตร์เมืองโดยใช้ภาพเก่าเป็นการช่วยในการเล่าเรื่อง และได้นำอาคารที่มีเอกลักษณ์ทางยุคสมัยในชุมชนมาปรับปรุงใช้เป็นพิพิธภัณฑ์ คือพิพิธภัณฑ์บ้านขุนจันทน์ เพื่อการสานต่อประวัติศาสตร์ให้ต่อเนื่องไปถึงเยาวชนรุ่นหลัง ได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน และเป็น การสร้างคุณค่าให้กับอาคารเก่าที่ไม่มีการใช้งานให้กลับมีชีวิตขึ้นมาได้ นอกจากนี้ยังมีโครงการ หรือแผนงานที่หน่วยงานกำลังดำเนินการอยู่อีกหลายอย่าง ที่เป็นการส่งเสริมให้เกิดการรักษาความเท่าเทียม ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ไว้ คือ โครงการปรับปรุงอาคารไม้เก่าที่เป็นเอกลักษณ์ชุมชน บริเวณ ซอย 1 และ ซอย 2 ให้มีความสวยงามแข็งแรง ซึ่งถือว่าเป็นโครงการที่ช่วยรักษาความเท่าเทียมของชุมชนเอาไว้อย่างยิ่ง และยังมีโครงการสร้างมัลติเพล็กซ์น้อยที่ทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการปลูกจิตสำนึกและช่วยสร้างบุคลากรด้านสืบสานความรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชน ได้เป็นอย่างดี และจัดให้มีการศึกษาคุณงาม พิพิธภัณฑน์ ชุมชน เพื่อสร้างแนวคิดและสร้าง ประสิทธิภาพในการทำงาน ให้แก่สมาชิกและประชาชน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้ตระหนักและเกิดแนวคิดในการนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นของคนอีกด้วย และการสร้างแรงจูงใจในการรักษาสภาพแวดล้อมของหน่วยงานอีกอย่างหนึ่งก็คือ จัดเงินรางวัลให้แก่เยาวชนที่มีผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนให้มีความสวยงาม และมีการจัดให้มีการวาดภาพเมืองเก่าที่อยากเห็น ในจินตนาการของเด็ก มีการจัดบอร์ดประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จัดให้มีการแรลลี่จักรยานชมประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตน

จากแผนงาน โครงการและกิจกรรมทั้งหมดของหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกที่ได้ดำเนินการมาแล้วและกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ถือว่ามีส่วนช่วยในการรักษาความเท่าเทียม ความต่อเนื่องและความสมบูรณ์ของประวัติศาสตร์ได้บ้าง

3. ด้านการใช้กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์ชุมชน ซึ่งประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ การนำการมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ การส่งเสริมให้เกิดการพึ่งตนเอง และการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้วางแผนเมือง

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และการศึกษาจากแผนงานพบว่าคณะกรรมการพัฒนาตลาดนำการมีส่วนร่วมเข้ามาใช้ในการจัดการชุมชน โดย มีการจัดตั้งคณะกรรมการทำงานที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชนที่มาจากประชาชนภายในชุมชนของตน ซึ่งถือเป็นการบริหารจัดการเมืองแบบพึ่งตนเองของประชาชนที่มาจากทำให้ประชาชนได้ปกครองตนเองอย่างที่สุด และในการแจ้งข้อมูลข่าวสารการพัฒนาชุมชนทุกครั้งก็มีการแจ้งข่าวให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบตลอดมา โดยมี

สื่อที่ได้จัดทำขึ้นคือ การทำจดหมายเวียน การจัดประชุมชุมชน การทำแผ่นพับเผยแพร่ความรู้ การติดประกาศ การแจกใบปลิว และการแจ้งแก่ผู้นำชุมชนให้ทราบ รวมทั้งมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานหรือการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ คือ การแจ้งข่าวสารทางสื่อต่างๆ การสำรวจความคิดเห็นประชาชนโดยใช้แบบสอบถาม การประชุมหารือกับประชาชนในการหาข้อตกลงร่วมกัน การร่วมจัดกิจกรรมในชุมชน การเปิดโอกาสให้มีการตั้งตัวแทนประชาชนหลายฝ่ายเข้ามาเป็นคณะกรรมการการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมองค์ความรู้แก่ประชาชนโดยการจัดอบรมความรู้ด้านต่างๆ ให้

นอกจากนี้หน่วยงานยังให้ความสนใจและรับรู้ถึงการจัดตั้งกลุ่มทางอาชีพในชุมชน เช่น ทราบว่าในชุมชนมีกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าเกิดขึ้น และมีการสนับสนุนและจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ เช่นกลุ่มออมทรัพย์ โดยการรวมตัวกันของชาวบ้านทั้งทุนและแรงงานเพื่อทำงานเกี่ยวกับการผลิตสินค้าของฝากขายแก่นักท่องเที่ยวและมีการแบ่งผลกำไรกันในปลายปี และเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้มีเงินสำรองเพื่อเรียกใช้ในสภาวะฉุกเฉินได้ โดยที่ในประเด็นนี้หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ค่อยจะรับทราบหรือไม่ได้เข้ามาสนับสนุนกัน แม้แต่หน่วยงานเทศบาลเองยังไม่ทราบว่าในชุมชนตลาดเก่านี้มีกลุ่มอะไรบ้าง

ในส่วนของการมีแผนงานหรือโครงการที่สร้างความร่วมมือในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ทางคณะกรรมการฯ ได้จัดให้บ้านของชาวบ้านชุมชนเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิตไปในตัวโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรเลย และได้มีการส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และสนับสนุนการขาย ผลงานที่มีการทำแบบดั้งเดิมในตลาดให้เป็นเอกลักษณ์ใช้เป็นของฝากของที่ระลึกในการมาท่องเที่ยวสามชุกได้ ถือเป็น การนำเอกลักษณ์ชุมชนมาสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ด้วย จากที่ได้ศึกษาโครงการและแผนงานของหน่วยงานเองพบว่าการวางแผนการพัฒนาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามทางคณะกรรมการฯ เองยังคิดว่าในปัจจุบันการดำเนินงานดังกล่าวยังไม่เพียงพอและยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ เนื่องจากการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาการยึดถือปัจจัยทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวยังคงไม่เพียงพอชุมชนควรที่จะอยู่ได้ด้วยตนเองมากกว่าการพึ่งพาการท่องเที่ยว

4. ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีประเด็นที่พิจารณา คือ การมีวิธีการในการหาข้อตกลงในการตัดสินใจต่อการพัฒนาชุมชนให้ได้ผลสำเร็จ การนำหลักการอนุรักษ์เข้ามาใช้ในการถือฤกษ์สังคัม ประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์ที่ตกสู่ชุมชน และแผนการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม

เมื่อทำการศึกษาจากแผนงานและการสัมภาษณ์หน่วยงาน พบว่า หน่วยงานมีวิธีการที่ใช้ในการหาข้อตกลงต่อการพัฒนาชุมชน โดย เริ่มจากการจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยและของ โครงการพัฒนาที่เกิดในชุมชน อาทิเช่น แผ่นพับ ใบปลิว จดหมายข่าว การติด

ประกาศ การจัดประชุม การทำวิดีโอ และวีซีดี ความรู้เพื่อแจกจ่ายประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น และมีการจัดประชุมสัมมนาร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ ในสังคมและในส่วนของงานอนุรักษ์ด้วย นอกจากนี้ยังมีการร่วมจัดกิจกรรมต่างๆ ตามโอกาสสำคัญและประเพณีตลอดมา เช่น เทศกาล ปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ และงานอาหารอร่อยดีที่สามชุก ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเกื้อกูลกันในสังคม อีกทั้งกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ได้จัดขึ้น อาทิเช่น การนำบ้านขุนจันทน์มาใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งมาจากผลของการอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานยังมีนโยบายในการบรรเทาสาธารณภัยและป้องกันการเสื่อมสลายทางประวัติศาสตร์ชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาสาป้องกันอัคคีภัย นโยบายส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์โครงสร้างอาคารเก่าแก่ของตลาด และการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมศิลปะและประเพณีท้องถิ่นเรื่อยมา รวมทั้งอีกหลายอย่างที่ได้อธิบายมาในข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานเองยังขาดการมีแผนงานในการป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมที่อาจจะติดมาจากกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างถิ่นที่นำคิดตัวเข้ามา ซึ่งอาจจะค่อยๆ แทรกเข้ามาถึงวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนในระยะยาวได้ หรือยังขาดการวางแผนการป้องกันพื้นที่ที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยว เช่น แผนรองรับปริมาณขยะ หรือบริการสาธารณะเช่น ห้องน้ำสาธารณะ และการบำรุงรักษา เนื่องจากปัจจุบันรายได้ของส่วนรวมเพื่อการจัดทำสื่อความรู้ และบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นสาธารณะเช่น พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจันทน์ มาจากเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว และการขายของเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตามจากแผนงานต่างๆ ของหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดที่ผ่านมา หน่วยงานเองได้มีการประเมินงานของหน่วยงานซึ่งมีผลที่ได้จากการดำเนินงานที่ผ่านมาก็คือ

1. ด้านจิตสำนึก : ประชาชนในชุมชนมีสำนึกรักบ้านเกิดที่ดีขึ้นร่วมกันอนุรักษ์ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และได้ปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าต่อประวัติศาสตร์ชุมชนมากขึ้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น เช่น โครงการวาดภาพชุมชนในฝัน โครงการมัคคุเทศก์น้อย โครงการแรลลี่จักรยานชมประวัติศาสตร์ เป็นต้น
2. ด้านการศึกษาให้ความรู้ : เกิดองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชน นักศึกษา และองค์กรอื่นๆ ที่สนใจเข้ามาศึกษา ตลอดจนส่งผลให้สื่อมวลชน และสื่อต่างๆ สนใจนำไปเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
3. ด้านสิ่งแวดล้อม : พื้นที่ชุมชนและตลาดสะอาดขึ้น
4. ด้านสังคม เศรษฐกิจ : เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน และเกิดการมีส่วนร่วม

ในการพัฒนาชุมชน มีผู้คนเข้ามาซื้อของ เยี่ยมชมตลาดมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจดีขึ้น ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้มากขึ้น บุคคลในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุมีความสุข และมีชีวิตชีวามากขึ้น (เอกสารรายงานประจำปี 2548, คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก)

4.4.3 นโยบายและแผนงานของมูลนิธิชุมชนไทยที่เกี่ยวข้อง

การเข้ามาของมูลนิธิชุมชนไทยในพื้นที่ศึกษา คือ เริ่มจากการที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกเอง ได้มีการรวมตัวกันของประชาชนกลุ่มหนึ่งเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยที่จะต้องถูกเจ้าของที่ดินรื้อเพื่อสร้างอาคารพาณิชย์ใหม่และปัญหาการค้าในตลาดเก่าชบเซา และได้มีการประชุมเพื่อหาทางออกจนกระทั่งเห็นชอบร่วมกันที่จะอนุรักษ์ชุมชนขึ้น ต่อมาในปี 2546 ชุมชนตลาดเก่าสามชุก ได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 12 เมื่องนำร่องโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมื่องนำอยู่ของมูลนิธิชุมชนไทย โดยได้รับเงินสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ดังนั้นงานของมูลนิธิชุมชนไทยที่เกี่ยวข้องคือโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมื่องนำอยู่ ซึ่งมุ่งหมายให้เกิดวิธีการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการทำงาน โดยคณะกรรมการระดับเมื่องและภาคให้เกิดกระบวนการในการวางแผนพัฒนาเมื่องที่มีส่วนร่วมจากองค์กรท้องถิ่น โดยพัฒนางานในระบบกิจกรรมไปสู่ระดับนโยบาย และเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งมีพื้นที่ในการดำเนินการทั้งเมื่องเดิมและเมื่องใหม่ในระยะ 2 ปี รวมทั้งสิ้น 18 จังหวัด โดยหนึ่งในโครงการดังกล่าว นี้รวมทั้งพื้นที่ตำบลสามชุกด้วย โดยหน่วยงานเองได้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาแนะนำวิธีการดำเนินการในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ จัดศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานเมื่องนำอยู่จากพื้นที่โครงการนำร่องต่างๆ จัดประชุมสัมมนาในระดับเมื่องเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ และร่วมกันค้นหากิจกรรมนำร่อง และจัดทำกิจกรรมให้สามารถเป็นกิจกรรมนำร่องในการสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดรูปธรรม ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะทำงานในพื้นที่ พัฒนากิจกรรมในการทำงานขององค์กรให้นำไปสู่การเป็นนโยบายระดับเมื่อง เช่น การจัดประชุมสัมมนาในระดับเมื่อง เพื่อให้เกิดการนำเสนอปัญหาต่างๆ สู่สาธารณะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการแก้ไขปัญหา (จากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่โครงการเมื่องนำอยู่ของมูลนิธิชุมชนไทย , กรกฎาคม 2547)

นอกจากนี้ยังมีแผนงานและนโยบาย รวมถึงความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับพื้นที่ที่โครงการที่ได้จากข้อมูลแบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์ของมูลนิธิชุมชนไทย ในด้านต่างๆ อีกดังนี้

1. ด้านการรับรู้และให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมื่อง

โดยพบว่ามูลนิธิฯ ได้เคยนำประเด็นของการอนุรักษ์สามชุกเข้าสู่ที่ประชุม ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นจุดเริ่มของการให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของตลาดเก่าสามชุก และในการประชุมนี้หน่วยงานได้รู้จักงานช่างฝีมือท้องถิ่นของชุมชน และมีส่วนในการสร้างโครงการที่เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กับประชาชน ด้วยการร่วมกันประชุมหารือเพื่อค้นหาจุดเด่นและเอกลักษณ์ของชุมชนออกมาเพื่อใช้เป็นสิ่งดึงดูดผู้คนภายนอกและสร้างความภูมิใจของคนภายในพื้นที่ โดยเฉพาะการค้นหาช่างที่มีในชุมชน การนำเอกลักษณ์ทางช่างและอาชีพ โดยจัดให้บ้านเก่าและการค้าขายเก่าๆ ที่ประกอบกรอยู่จนถึงปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิต ซึ่งที่กล่าวมาทำให้ทราบว่าหน่วยงานได้มีแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์

2. ด้านการให้ความสำคัญต่อการรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชน

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานพบว่า มูลนิธิฯ ยังไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมหรือรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนมีเพียงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องบ้าง เช่นการร่วมกันค้นหาเอกลักษณ์ทางงานช่างและการนำบ้านและร้านค้าเก่าแก่มาร่วม โครงการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต และมีกิจกรรมที่รักษาหรือส่งเสริมสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดเก่าสามชุก โดยการรณรงค์ให้มีการแยกขยะเพื่อนำมาบริจาคในงานผ้าป่าไร่ไชเค็ด และการอบรมเด็กนักเรียนในเรื่องของการรักษาแม่น้ำลำคลอง สำหรับการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าในการรักษาความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์นั้น มูลนิธิร่วมกับกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกในการจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมเป็นเมืองเก่าและมีการจัดการอาคารเก่า และสภาพแวดล้อมที่สวยงามและคงคุณค่าทางประวัติศาสตร์เอาไว้ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่ประชาชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง สำหรับอุปสรรคที่มูลนิธิฯ เห็นว่ายังเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่ตลาดเก่าแห่งนี้ คือ การที่ชุมชนยัง ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนในการรักษาลักษณะโครงสร้างอาคารที่มีคุณค่าไว้ อีกทั้งยังขาดเงินทุนในการดำเนินการให้สำเร็จในเร็ววัน รวมถึงยังขาดการร่วมกันทำงานของหน่วยงานที่มาจากภาครัฐและประชาชนอย่างจริงจัง

3. ด้านการใช้กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อพื้นที่ประวัติศาสตร์ของชุมชน

จากการศึกษาพบว่าในประเด็นของการใช้วิธีการด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไท คือเมื่อมีโครงการพัฒนาชุมชนเข้ามามูลนิธิฯ ได้มีลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนกับประชาชนในรูปแบบ การแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ทราบ การประชุมหารือกับประชาชน การร่วมกิจกรรมกับชุมชน เป็นต้น แต่ยังไม่มีการจัดตั้งคณะทำงานจากชุมชนเข้ามาร่วมทำงานในกรณีที่มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดสามชุกแต่อย่างใด และทางหน่วยงานมีส่วนร่วมในการจัดให้บ้านเก่าและการค้าขายเก่าๆ ที่ประกอบกรอยู่จนถึงปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์

ทางวิถีชีวิตซึ่งเป็นผลให้เกิดการใช้จ่ายหรือการใช้บริการตลาดเพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวของคนภายนอก ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามทางมูลนิธิเองก็ยังไม่ถือว่าเพียงพอต่อความต้องการทางเศรษฐกิจในชุมชน เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะดังนั้นจำเป็นต้องเตรียมพร้อมหรือพัฒนาความรู้และวิธีการที่จะทำให้ชุมชนอยู่ได้ด้วยตนเองต่อไป ทั้งนี้ก็ยังถือได้ว่าหน่วยงานมีแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่มาจากการศึกษาพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของชุมชนก่อน แต่ก็ยังไม่มีแผนงานหรือนโยบายที่เป็นการรักษาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ชุมชนไว้อย่างชัดเจน

4. ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์พบว่าหน่วยงานมีกลไกที่ใช้ในการหาข้อตัดสินใจของชุมชนโดยการจัดประชุมชุมชนและร่วมหารือและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและค้นหาปัญหาในชุมชนร่วมกัน แล้วระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาในชุมชน และในแง่ของเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมก็คือ หน่วยงานได้จัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและให้ความรู้แก่ประชาชน โดย จัดทำแผ่นพับ จดหมายข่าว การจัดทำวิดีโอ ซีดีความรู้ และแนะนำตลาดเก่าสามชุก ตลอดจนการจัดประชุมชุมชน ซึ่งถือเป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนางานที่เกี่ยวกับการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของตลาดสามชุกอีกวิธีการหนึ่ง และหน่วยงานยังมีกิจกรรมที่จัดร่วมกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นการจัดงานอาหารอร่อยดีที่สามชุก ซึ่งเป็นผลให้เกิดการเกื้อกูลกันขึ้นในสังคม และการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวยังส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจของชุมชนด้วย แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นในส่วนของมูลนิธิเองยังไม่มีแผนงานหรือโครงการที่เป็นการป้องกันการเสื่อมสลายทางประวัติศาสตร์ชุมชนอย่างชัดเจนพอ

ตารางที่ 4.10 สรุปนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพิจารณาตาม
หลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์

ประเด็นการพิจารณาหลักการ บริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์	นโยบายและแผนงานหรือโครงการที่ เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ		
		เทศบาล	คณะกรรมการ พัฒนาตลาดฯ	มูลนิธิชุมชนไทย
<p>1. พิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อเมือง</p> <p>1.1 พิจารณาถึงการรักษาหรือสนับสนุนด้านฝีมือช่างท้องถิ่น</p> <p>1.2 พิจารณาถึงการมีแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการมหรหรรษาอาหารอร่อยที่ สามชุก - โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ - การจัดประชุมชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็นหาเอกลักษณ์ชุมชนและงานช่างในพื้นที่เพื่อส่งเสริมด้านกิจกรรมชุมชน - โครงการส่งเสริมบ้านที่มีกิจกรรมการค้าและงานช่างเก่าแก่ในชุมชนมาใช้เป็นจุดเชื่อมชมวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เหลืออยู่ในปัจจุบันรวมทั้งจัดทำผังการท่องเที่ยวแสดงจุดที่มีความสำคัญทางงานช่างและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในชุมชน 	<p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>
<p>2. พิจารณาด้านคุณค่าประวัติศาสตร์เมือง</p> <p>2.1 มีการจัดการที่รักษาความแท้</p> <p>2.2 มีการรักษาความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์</p> <p>2.3 มีการรักษาความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการทำความสะอาดตลาดเก่าร้อยปี - โครงการปรับปรุงบ้านบ้านขุนจางค์ ให้เป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ - การจัดอบรมประชาชนพร้อมศึกษาดูงานด้านอนุรักษ์นอกพื้นที่ ซึ่งเป็นการสร้างความสมบูรณ์และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ของชุมชน - โครงการบูรณะบ้านในซอย 1-2 ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป 	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>
<p>3. พิจารณาการใช้กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนประวัติศาสตร์</p> <p>3.1 ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม</p> <p>3.2 ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งตนเอง</p> <p>3.3 ในแผนการพัฒนา มีการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนมากำหนดแนวทางการพัฒนา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ชุมชน - โครงการมหรหรรษาอาหารอร่อยที่สามชุก - การแจ้งข่าวสารโดยใช้สื่อต่างๆ และจัดประชุมประชาชนทุกครั้งที่มีความคืบหน้าในโครงการพัฒนาต่างๆในชุมชน ตลอดจนจัดประชุมชุมชนทุกเดือนและการจัดอบรมศึกษาดูงานของคณะกรรมการและสมาชิกชุมชน - แผนงานที่นำจุดเด่นของอาคารเก่ามาปรับปรุงและส่งเสริมเพื่อการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นการสร้างรายได้ 	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณาตามหลักการ บริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์	นโยบายและแผนงานหรือโครงการที่ เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ		
		เทศบาล	คณะกรรมการ พัฒนาตลาดฯ	มูลนิธิชุมชนไทย
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดกิจกรรมการทำความสะอาดชุมชนร่วมกัน - มีการจัดประชุมชุมชนเพื่อหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาตลาด - มีการรวมกลุ่มหรือก่อตั้งกลุ่มในชุมชนเพื่อการพัฒนาตลาดของตนเอง และส่งเสริมการตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อกิจกรรมสร้างรายได้ เช่น การผลิตสินค้าเพื่อขายเป็นที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น ช่วยให้พึ่งพาตนเองได้ในสังคม - มีการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชน คือได้นำเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมมาปรับปรุงให้สวยงามเพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมงานช่างที่มีในชุมชนให้ประกอบการต่อไปทำให้เกิดกิจกรรมสืบทอดทางวัฒนธรรมเอาไว้ 		<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>	
<p>4. พิจารณาวិสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม</p> <p>4.1 มีวิธีการที่ใช้เพื่อหาข้อตกลงในชุมชนได้สำเร็จ</p> <p>4.2 ได้นำการอนุรักษ์มาใช้ให้เกิดการเกื้อกูลกันในสังคม</p> <p>4.3 ผลประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์กลับสู่ชุมชน</p> <p>4.4 มีแผนงานที่ช่วยป้องกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการเผยแพร่ความรู้และจัดประชุมโดยสื่อต่างๆ เช่นเสียงตามสาย จดหมายเวียน คัดประกาศ และทำวปไซค์เทศบาล - มีโครงการจัดซื้ออุปกรณ์ดับเพลิงและขยายแนวท่อดับเพลิงในชุมชน (เป็นผลพลอยได้จากแผนพัฒนาทั่วไปแต่ไม่ได้มีแผนงานที่ป้องกันโดยตรง และไม่สามารถป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางประวัติศาสตร์ได้จริง) - หน่วยงานมีการจัดประชุมและจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปในด้านการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ชุมชน - โครงการอาหารอร่อยดีที่สามชุก ที่มีส่วนให้เกิดการเกื้อกูลกันทางสังคมและยังสร้างรายได้แก่ประชาชนจากกระแสการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น 	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>	<p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p style="text-align: center;">X</p>	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณาตามหลักการ บริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์	นโยบายและแผนงานหรือโครงการที่ เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ		
		เทศบาล	คณะกรรมการ พัฒนาตลาดฯ	มูลนิธิชุมชนไทย
	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานได้นำเทคนิคการมีส่วนร่วมมาใช้ในการหาข้อตกลงเพื่อการตัดสินใจในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน ด้วยการประชุมชุมชนและจัดแสดงความคิดเห็น ทำแบบสอบถาม และร่วมเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน ตลอดจนให้ประชาชนในชุมชนเองเข้ามาบริหารชุมชนของตนเอง นอกจากนี้ยังได้จัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ในชุมชนเช่น ทำแผ่นพับ เอกสารความรู้ ประวัติศาสตร์ชุมชน วีดีโอ วีดี ต่างๆ เป็นต้น - การรวมกลุ่มออมทรัพย์ ช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ของประชาชนให้ดีขึ้น และช่วยส่งเสริมรายได้แก่ชุมชนเรื่อยมา - มีการจัดตั้งกลุ่มป้องกันสาธารณภัยในชุมชนเช่นป้องกันอัคคีภัย (แต่ยังไม่มีแผนในการป้องกันความสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมที่มาจาก การท่องเที่ยวหรือด้านผลกระทบจากแหล่งอื่น ๆ) - โครงการจัดงานประเพณีประจำปี 	X	X	X
		X		

บทที่ 5

การรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับความสำคัญของพื้นที่

ในบทนี้จะกล่าวถึง การรับรู้และทัศนคติของประชาชนภายในตลาดและรอบนอกพื้นที่ ตลอดจนการเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าและอยู่รอบนอกตลาดในตำบลสามชุก ที่มีต่อคุณค่าด้านต่างๆ ซึ่งได้จากการใช้แบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดตามหัวข้อดังนี้

5.1 การรับรู้และทัศนคติของชุมชนชาวตลาดเก่าและชุมชนรอบนอก ต่อคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ

5.1.1 ทัศนคติและความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

ประชาชนส่วนมากจะรู้สึกว่าชุมชนของตนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.0 และคิดว่าชุมชนเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยหรือระดับปานกลาง คือร้อยละ 39.3 และอีกร้อยละ 14.5 คิดว่าชุมชนของตนไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ดังแสดงในตารางที่ 5.1 และนอกจากนี้ ในด้านความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชน พบว่าส่วนมากประชาชนจะรู้สึกว่าชุมชนของตนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 42.0 และคิดว่าชุมชนเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยหรือระดับปานกลาง ร้อยละ 39.3 และอีกร้อยละ 14.5 คิดว่าชุมชนของตนไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ดังแสดงในตารางที่ 5.2 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการที่ประชาชนได้สัมผัสกับลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การทำเขื่อนทางเดินริมน้ำปิดกั้นทำน้ำเดิม(มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการสร้างเมื่อปี พ.ศ.2546) การรื้อถอนอาคารที่ว่าการอำเภอเก่าแล้วสร้างแบบสมัยใหม่ การปรับปรุงบ้านเก่าขุนจ้านงให้มีความสวยงามนำมาใช้ประโยชน์ และการนำพื้นที่ว่างลาโพธิ์มาปรับปรุงใช้ประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น (มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2546)

ตารางที่ 5.1 แสดงร้อยละความรู้สึกของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน

ลักษณะความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
ไม่เปลี่ยนแปลงเลยมีความดั้งเดิม	24	14.5
เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยหรือปานกลาง	65	39.3
เปลี่ยนแปลงอย่างมาก	70	42.0
รวม	159	95.
ไม่ตอบ	7	4.2
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

ตารางที่ 5.2 แสดงความรู้สึกของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชน

ลักษณะความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลง	ความถี่	ร้อยละ
เปลี่ยนแปลงอย่างมาก	70	42.0
เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยหรือปานกลาง	65	39.3
ไม่เปลี่ยนแปลงเลย	24	14.5
รวม	159	95
ไม่ตอบ	7	4.2
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.2 ทักษะหรือความรู้สึกของประชาชนในตลาดเก่าต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความรู้สึกที่สภาพแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบันดีขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 68.1 อีก ร้อยละ 24.1 รู้สึกว่าสภาพแวดล้อมของตนเหมือนเดิมไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง ส่วนอีกร้อยละ 7.8 นั้นรู้สึกที่สภาพแวดล้อมของชุมชนแย่ลง ซึ่งก็เป็นความคิดเห็นส่วนน้อยเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 แสดงร้อยละความรู้สึกของประชาชนในชุมชนต่อสภาพแวดล้อมชุมชนในปัจจุบัน

ความรู้สึกของประชาชนในตลาดเก่าต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบัน	ความถี่	ร้อยละ
แย่ลง	13	7.8
คงตัวหรือเท่าเดิม	40	24.1
ดีขึ้น	113	68.1
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.3 การรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน

การรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนของผู้ที่อาศัยในตลาดเก่าได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า ส่วนมากประชาชนรับรู้หรือรู้ว่าชุมชนมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ถึงร้อยละ 75.9 และอีก ร้อยละ 17.5 ไม่ทราบว่ามีการจัดกิจกรรมเหล่านี้ จากแบบสอบถาม 166 ครั้วเรือน ซึ่งไม่ตอบ 11 ครั้วเรือน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่ทำในชุมชนนั้นประชาชนได้ยกมาให้ทราบและได้ทำการศึกษาจากการรู้จักและเคยเข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมการทำความสะอาดหน้าบ้านทุกครัวเรือนส่วนมากมีการรับรู้ ร้อยละ 65.7 และร้อยละ 13.3 ไม่รู้จักกิจกรรมนี้
 2. กิจกรรมการดูแลป้ายหน้าบ้านและในซอย มีการรับรู้ ร้อยละ 32.5 อีก ร้อยละ 46.4 ประชาชนไม่รับรู้มาก่อนว่ามีกิจกรรมนี้
 3. การส่งเสริมการขายสินค้าโบราณหรือแบบดั้งเดิม มีการรับรู้ร้อยละ 25.3 อีกร้อยละ 53.6 ไม่มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนี้มาก่อน
 4. การส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องการห้ามนำรถเข้ามาในชุมชนทั้ง 5 ซอย มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมร้อยละ 22.3 ส่วนอีกร้อยละ 56.6 ไม่มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมมาก่อนและอีกร้อยละ 21.1 ไม่ตอบ
 5. กิจกรรมการป้องกันไฟไหม้ในชุมชน มีการรับรู้กิจกรรมนี้เพียงร้อยละ 8.4 เท่านั้น นอกนั้นร้อยละ 66.3 ไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าวเลย และอีกร้อยละ 25.3 ไม่ตอบ
 6. กิจกรรมการศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในชุมชน มีการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนี้เพียง ร้อยละ 9.0 แต่อีกร้อยละ 71.7 ยังไม่ได้รับรู้และเห็นว่ามีกิจกรรมดังกล่าวในชุมชน
- ส่วนความคิดเห็นของผู้ที่ตอบว่าในชุมชนยังไม่มีกิจกรรมในการส่งเสริมและรักษา สภาพแวดล้อมชุมชนหรือยังไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ดังที่กล่าวมา นั้นได้ให้ความเห็นว่า ควรที่จะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนไว้ คิดเป็นร้อยละ 7.2 ที่ ยอยากให้มี (คิดจากร้อยละของผู้ที่ยังไม่รับรู้กิจกรรม) ทั้งนี้ได้แสดงรายละเอียดไว้ดังตารางที่ 5.4 ดังนี้

ตารางที่ 5.4 แสดงการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน (โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้หลายข้อ) (N=166)

ประเภทกิจกรรม	การรับรู้ (%)			
	ทราบ	ไม่ทราบ	ไม่ตอบ	รวม
กิจกรรมทำความสะอาดหน้าบ้าน	109(65.7)	22 (13.3)	35 (21.1)	131(78.9)
กิจกรรมดูแลรักษาป้ายเกาหน้าบ้าน	54 (32.5)	77 (46.4)	35 (21.1)	131(78.9)
กิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้าแบบดั้งเดิม	42 (25.3)	89 (53.6)	35 (21.1)	131(78.9)
การร่วมกันไม่นำรถเข้ามาในชุมชน	37 (22.3)	94 (56.6)	35 (21.1)	131(78.9)
การป้องกันไฟไหม้	14 (8.4)	110 (66.3)	42 (25.3)	124(74.7)
การส่งเสริมการศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชน	15 (9.0)	119 (71.7)	32 (19.3)	134(80.7)

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.4 การรู้จักตลาดเก่าสามชุกของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่าสามชุก

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 334 ตัวอย่าง พบว่าประชาชนรอบนอกตลาดเก่ารู้จักตลาดเก่าสามชุก คิดเป็นร้อยละ 99.1 ไม่รู้จักมีเพียง ร้อยละ 0.9

5.1.5 ความรู้สึกของประชาชนรอบนอกตลาดเก่าที่มีต่อความสำคัญทางประวัติศาสตร์

พบว่าส่วนใหญ่แล้วประชาชนรู้สึกให้ความสำคัญ ถึงร้อยละ 81.4 มีเพียงประชาชนร้อยละ 7.2 เท่านั้นที่ไม่รู้สึกว่าการตลาดเก่าสามชุกมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

5.1.6 การรับรู้ถึงส่วนพื้นที่หรือจุดที่มีความโดดเด่นเป็นที่หมายตาของประชาชน

ส่วนพื้นที่หรือจุดที่มีความโดดเด่นเป็นที่หมายตาของชุมชนตลาดเก่าสามชุกนั้น จากการศึกษาค้นพบว่า ประชาชนที่อาศัยในตลาดเก่าส่วนมากคิดเห็นว่าในชุมชนของตนมีบริเวณที่เป็นจุดเด่นเป็นที่หมายตาของคนในชุมชนและคนทั่วไป (ร้อยละ 70.5) และคิดว่าชุมชนของตนไม่มีจุดเด่นอะไรเลย คิดเป็นร้อยละ 28.3 จากการสำรวจ 166 ตัวอย่าง ทั้งนี้ในส่วนของผู้ที่ตอบว่าในชุมชนมีสถานที่โดดเด่นเป็นที่หมายตาหรือมีความน่าสนใจพิเศษนั้น จุดที่ผู้แสดงความคิดเห็นว่าโดดเด่นจดง่ายเป็นที่หมายตาของคนทั่วไปได้ อันดับที่หนึ่งคือ สะพานพรประชา เนื่องจากมีความโดดเด่นสามารถนัดพบเจอได้ง่าย อันดับสองคือบ้านขุนจันงค์ เพราะเป็นพิพิธภัณฑ์ อันดับสามคือ บริเวณลานหน้าท่าการอำเภอ ซึ่งรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.5 แล้ว

ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนความถี่และร้อยละของความคิดเห็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในตลาดเก่าต่อสถานที่ที่คิดว่าจดง่ายได้ง่ายเป็นที่หมายตาของคนในตลาดได้ (N = 166)

ตำแหน่งหรือสถานที่	ความถี่	ร้อยละ
สะพานพรประชา	50	30.12
พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจันงค์	47	28.31
บริเวณหน้าท่าการอำเภอ	29	17.47
ร้านกาแฟท่าเรือส่ง	16	9.64
ลานโพธิ์	13	7.83
ศาลเจ้า	8	4.82

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.7 ความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อความน่าสนใจในตลาดเก่าสามชุก

ประชาชนรอบนอกตลาดเก่าสามชุกร้อยละ 86.5 คิดว่าตลาดเก่าสามชุกมีความน่าสนใจดี มีเพียงร้อยละ 13.5 เท่านั้นที่คิดว่าไม่น่าสนใจใดเลย สำหรับผู้ที่คิดว่าตลาดเก่าสามชุกมีความน่าสนใจนั้น ได้ระบุสถานที่หรือแหล่งหรือจุดเด่นที่เป็นภาพลักษณ์ของตลาดเก่าที่มีความน่าสนใจไว้ดัง

ตารางที่ 5.6 ซึ่งจะพบว่าจุดที่ประชาชนนอกตลาดคิดว่า เป็นจุดสนใจของตลาดนั้นก็คือ ลักษณะ ภายนอกของอาคารตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย และสิ่งแวดล้อม และรองลงมาก็คือ การมีบ้าน พิพิธภัณฑที่บ้านขุนจันทน์ การมีร้านกาแฟโบราณทำเรือส่ง และการมีชื่อเสียงด้านอาหารอร่อย ของตลาดเก่าสามชุก เป็นต้น

ตารางที่ 5.6 แสดงจุดที่ประชาชนรอบนอกตลาดสามชุกให้ความสนใจ โดยการแสดงให้เห็นทราบ แบบความถี่ในการนิยมของประชาชน และร้อยละ ตามลำดับ (ผู้ตอบสามารถตอบ ได้มากกว่าหนึ่ง)

สถานที่หรือแหล่งที่มีความน่าสนใจในตลาดเก่าสามชุกเด่น	ความถี่	ร้อยละ
1. ลักษณะภายนอกของอาคารตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย	136	40.72
2. มีพิพิธภัณฑที่บ้านขุนจันทน์	103	30.84
3. ร้านกาแฟทำเรือส่ง	20	5.99
4. วิถีชีวิตแบบการค้าขายและความสัมพันธ์กันของผู้คน	19	5.69
5. การเป็นแหล่งอาหารอร่อยเมืองเก่า	16	4.8
6. ศาลเจ้า	13	3.89
7. สะพานพรประชา	10	2.99
8. ร้านถ่ายรูปเก่าแก่ ร้านศิลปกรรมชาติ	9	2.69
9. ร้านข้าวห่อใบบัว	4	1.2
10. ร้านขายยาจีน ฮกจันคั้ง	3	0.9
10. เป็นตลาดแลกเปลี่ยนพระเครื่องและเช่าพระเครื่อง	3	0.9
11. มีคั่นกระแวกที่อายุร่วมร้อยปี	2	0.6

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

หมายเหตุ : จำนวนครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถาม (N=334)

5.1.8 การรับรู้ด้านฝีมือช่างท้องถิ่น

การศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่มพบประเภทงานช่างที่มีในชุมชนตลาดเก่า มีทั้งหมด 13 ประเภท โดยพบว่ากลุ่มประชากรที่อยู่ในตลาดเก่าจะรู้จักงานช่างประเภทช่างตีเหล็กมากที่สุด รองลงมาจะเป็นงานช่างประเภทช่างทำเครื่องดัดคือกาแฟโบราณ และอันดับสามคือช่างทำอาหารและช่างถ่ายภาพ ตามลำดับ ส่วนการรับรู้ในเรื่องงานช่างท้องถิ่นในชุมชนตลาดเก่าของประชาชนรอบนอกนั้น พบว่าประชาชนภายนอกชุมชนส่วนมากนั้นจะรู้จักช่างถ่ายภาพเป็นอันดับหนึ่งหรือรู้จักมากที่สุด รองลงมาคืองานช่างทำกาแฟโบราณ และอันดับสามคือช่างตีเหล็ก ช่างทำอาหารเก่าแก่โบราณ ตามลำดับ

ส่วนด้านการรับรู้ว่าช่างประเภทใดบ้างที่ยังมีชีวิตอยู่และยังประกอบการอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงเป็นงานช่างที่ยังมีการสืบทอดต่อกันนั้น พบว่า ประชากรในตลาดจะบอกว่าเป็นช่างทำเครื่องคัมคาแพโบราณ ในสัดส่วนที่มากที่สุด รองลงมาคือช่างทำอาหาร โบราณ ช่างถ่ายภาพและช่างตีเหล็กตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นของประชาชนภายนอก พบว่าช่างที่มีการประกอบการอยู่และมีการสืบทอดในปัจจุบันที่รู้จักมากที่สุดคือ ช่างถ่ายภาพ รองลงมาคือช่างทำกาแพโบราณ และช่างตีเหล็ก ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรับรู้ของทั้งสองกลุ่มประชกรนั้นไม่ค่อยจะแตกต่างกันมากนัก และสามารถสังเกตได้ว่างานช่างที่มีความเด่นในท้องถิ่นนี้ก็คือ งานช่างทั้งสี่ประเภทที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ โดยสามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังตารางที่ 5.7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.7 แสดงการแจกแจงการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับงานช่างท้องถิ่นที่มีในตลาดเก่าสามชุก ระหว่างประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

ประเภทช่าง	การรู้จัก (จำนวน) %	ช่างยังมีชีวิตอยู่ (จำนวน) %	ยังมีการทำ อยู่ในปัจจุบัน (จำนวน) %	เลิกทำแล้ว (จำนวน) %	ไม่มีช่างใน ชุมชนแล้ว หรือเสียชีวิต แล้ว (จำนวน) %	มีการสืบทอด (จำนวน) %
1. ช่างแกะสลัก ไม้	(10) 1.70	(5) 0.91	(2) 0.43	(4) 9.76	(4) 14.81	0 (0.00)
	(77) 4.41	(28) 2.05	(24) 1.98	(43) 15.52	(41) 31.54	(12) 6.25
2. งานศิลป์	(21) 3.58	(19) 3.45	(20) 4.32	(0) 0.00	(0) 0.00	(0) 0.00
	(82) 5.27	(69) 5.10	(55) 4.53	(21) 7.59	(18) 13.85	(6) 3.13
3. การทำ ดอกไม้ประดิษฐ์	(52) 8.86	(49) 8.89	(0) 0.00	(0) 0.00	(0) 0.00	(16) 10.39
	(122) 6.98	(93) 6.82	(85) 7.00	(12) 4.33	(10) 7.69	(21) 10.94
4. ช่างถ่ายภาพ	(67) 11.41	(67) 12.16	(65) 14.04	(0) 0.00	(0) 0.00	(21) 13.64
	(214) 12.25	(205) 15.03	(183) 15.07	(3) 1.083	(3) 2.31	(23) 11.98
5. ช่างไม้ เฟอร์นิเจอร์	(36) 6.13	35 (6.35)	(29) 6.26	(3) 7.32	(0) 0.00	(7) 4.55
	(96) 5.49	(73) 5.35	(66) 5.44	(13) 4.69	(2) 1.54	(6) 3.13
6. ช่างทำอาหาร โบราณ	(81) 13.80	(81) 14.70	(75) 16.20	(5) 12.20	(2) 7.41	(26) 16.88
	(155) 8.87	(134) 9.82	(113) 9.31	(16) 5.78	(1) 0.78	(13) 6.78
7. ทำเครื่องคัม โบราณ	(82) 13.97	(82) 14.88	(82) 17.71	(4) 9.76	(4) 14.81	(29) 18.83
	(207) 11.85	(196) 14.37	(188) 15.49	(3) 1.08	(3) 2.38	(50) 26.04
8. ช่างตัดเย็บ	(48) 8.18	(48) 8.71	(47) 10.15	(1) 2.44	(0) 0.00	(17) 11.04
	(123) 7.04	(94) 6.89	(80) 6.59	(26) 9.39	(1) 0.77	(7) 3.65
9. ช่างทอผ้า	(7) 1.19	(4) 0.73	(3) 0.65	(1) 2.44	(3) 11.11	(3) 1.95
	(49) 2.80	(9) 0.66	(6) 0.49	(25) 9.03	(18) 13.85	(3) 1.56

ตารางที่ 5.7 (ต่อ)

ประเภทช่าง	การรู้จัก (จำนวน) %	ช่างยังมีชีวิตอยู่ (จำนวน) %	ยังมีการทำ อยู่ในปัจจุบัน (จำนวน) %	เลิกทำแล้ว (จำนวน) %	ไม่มีช่างใน ชุมชนแล้ว หรือเสียชีวิต แล้ว (จำนวน) %	มีการสืบทอด (จำนวน) %
10. ช่างจักสาน	(33) 5.62	(30) 5.44	(25) 5.40	(6) 14.63	(0) 0.00	(5) 3.25
	(97) 5.55	(61) 4.47	(55) 4.53	(20) 7.22	(13) 10.00	(7) 3.65
11. ช่างตีเหล็ก	(83) 14.14	(79) 14.34	(72) 15.55	(5) 12.20	(0) 0.00	(14) 9.09
	(203) 11.62	(182) 13.34	(166) 13.68	(13) 4.70	(2) 1.54	(19) 9.90
12. ช่างทำ เครื่องเงินและทำ ทอง	(42) 7.16	(27) 4.90	(22) 4.75	(12) 29.27	(8) 29.63	(8) 5.19
	(141) 8.07	(65) 4.77	(51) 4.20	(72) 25.99	(18) 13.85	(8) 4.17
13. ช่างบัดกรี	(25) 4.26	(25) 4.54	(21) 4.54	(0) 0.00	(4) 14.81	(8) 5.19
	(178) 9.7885	(145) 11.369	(146) 11.6968	(11) 3.7035	(0) 0.000	(18) 8.8286
รวม	(587) 100.0	(551) 100.0	(463) 100.0	(41) 100.0	(25) 100.0	(154) 100.0
	(1754) 100.0	(1354) 100.0	(1218) 100.0	(278) 100.0	(130) 100.0	(193) 100.0

ที่มา : จากการสำรวจจากสนาม โดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

หมายเหตุ ข้อมูลของกลุ่มประชากรในเขตตลาดเก่า
 ข้อมูลของกลุ่มประชากรนอกเขตตลาดเก่า

ตารางที่ 5.8 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับงานช่างท้องถิ่นของตลาดเก่าระหว่างประชากร
สองกลุ่มตามลำดับการรับรู้ใน 4 อันดับแรก

การรับรู้ประเภทงานช่าง ของประชาชนในพื้นที่ ตลาดเก่า	การรับรู้ประเภทงานช่างของ ประชาชนที่อยู่รอบนอกในเขต ตำบลสามชุก	ประเภทงานช่างที่ยังประกอบการอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงที่มีผู้ทำการสืบทอด
1. ช่างตีเหล็ก	1. ช่างถ่ายภาพ โบราณ	1. ช่างทำเครื่องคีมกาแฟโบราณ (ก.) 1. ช่างถ่ายภาพ โบราณ (ข.)
2. ช่างทำเครื่องคีมกาแฟ โบราณ	2. ช่างทำอาหาร โบราณ	2. ช่างทำอาหาร โบราณ (ก.) 2. ช่างทำเครื่องคีมกาแฟโบราณ (ข.)
3. ช่างทำอาหาร โบราณ	3. ช่างทำเครื่องคีมกาแฟ โบราณ	3. ช่างถ่ายภาพ โบราณ (ก.) 3. ช่างตีเหล็ก (ข.)
4. ช่างถ่ายภาพ โบราณ	4. ช่างตีเหล็ก	4. ช่างตีเหล็ก (ก.) 4. ช่างบัดกรี (ข.)

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

หมายเหตุ : (ก.) = ความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชนภายในชุมชนตลาดเก่า

(ข.) = ความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชนนอกตลาดเก่าที่อยู่ในตำบลสามชุก

5.1.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์

จากการศึกษาด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยภายในพื้นที่ตลาดเก่า
ทั้ง 5 ซอย ที่มีต่อโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่านี้ พบว่าส่วนใหญ่แล้วประชาชน เห็นด้วยกับโครงการ
อนุรักษ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 92.8 มีเพียง ร้อยละ 4.2 เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ และใน
ขณะเดียวกันกับที่ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบนอกพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกส่วนมากทราบว่าปัจจุบันได้
มีโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ซึ่งหากคิดเป็นร้อยละของการรับทราบว่า มีโครงการอนุรักษ์นั้น
คิดเป็นร้อยละ 85.3 มีเพียงร้อยละ 13.5 เท่านั้นที่ไม่ทราบว่า มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้นในตลาดเก่า
และความคิดเห็นที่มีต่อโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่านี้ พบว่าประชากรส่วนมากเห็นด้วยกับโครงการ
อนุรักษ์ ถึง ร้อยละ 90.7 มีเพียงร้อยละ 4.2 ที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์นี้ จากทั้งหมด 334
ตัวอย่าง

จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าความต้องการในอนุรักษ์ของประชาชนทั้งสองกลุ่มมีความ
แตกต่างกันน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีความต้องการที่จะให้ทำการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าสามชุก
ไว้ โดยเห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมแล้วคิดเป็นร้อยละ
91.4 ผู้ที่ไม่ต้องการมีเพียง ร้อยละ 4.2 เท่านั้น ซึ่งนับเป็นจุดแข็งของชุมชนที่มีความต้องการร่วมกัน
ในการพัฒนาชุมชนในแนวทางอนุรักษ์

ตารางที่ 5.9 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อโครงการอนุรักษ์ระหว่างประชาชนในตลาด
เท่ากับประชาชนตำบลสามชุกโดยรอบตลาดเก่า

ความคิดเห็นต่อ โครงการอนุรักษ์ตลาด	ประชาชนในตลาดเก่า (%)	ประชาชนตำบลสามชุก โดยรอบตลาดเก่า (%)	รวม (%)
เห็นด้วยหรือต้องการให้ อนุรักษ์	92.8	90.7	91.4
ไม่เห็นด้วยหรือไม่ ต้องการอนุรักษ์	4.2	4.2	4.2
ไม่ตอบ	3.0	5.1	4.4
รวม	100.0	100.0	100

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.10 เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าด้านต่างๆ

จากการศึกษาด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกของประชาชนเกี่ยวกับความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าที่ทำให้อยากอนุรักษ์พื้นที่ตลาดเก่าสามชุก การรับรู้คุณค่าด้านต่างๆ แสดงออกมาตามลำดับดังนี้ อันดับแรกคือ มีความรู้สึกที่ตลาดเก่าแบบตลาดสามชุกนี้มีความหายากหรือหาได้ยากแล้วในปัจจุบัน ซึ่งมากที่สุดที่ร้อยละ 19.6 รองลงมาคือ ความรู้สึกที่ตลาดเก่าสามชุกในด้านที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนที่งดงามน่าเก็บรักษาไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 14.1 และอันดับสาม คือ ประชาชนรู้สึกที่สภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีในปัจจุบันที่มีความพิเศษที่และกลมกลืนกับชีวิต โดยคิดเป็น ร้อยละ 12.6 และตามมาด้วยความรู้สึกมีความผูกพันกับชุมชนซึ่งมีความอบอุ่นปลอดภัยมากในการอยู่ร่วมกัน

สำหรับผลการศึกษาความคิดเห็นหรือความรู้สึกของประชาชนรอบนอกนั้น แสดงออกมาตามลำดับดังนี้ คือ อันดับแรกคือ มีความรู้สึกที่ตลาดเก่าแบบตลาดสามชุกนี้มีความหายากหรือหาได้ยากแล้วในปัจจุบัน ซึ่งมากที่สุดที่ร้อยละ 20.35 รองลงมาคือ ประชาชนรู้สึกที่ตลาดเก่าสามชุกเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากขึ้นรวมทั้งคนต่างจังหวัดและภูมิภาคที่ตำบลของตนมีชื่อเสียงยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 19.96 และอันดับสามคือ ความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีในปัจจุบันที่มีความพิเศษและกลมกลืนกับวิถีชีวิต โดยมีร้อยละ 15 และ ตามมาด้วยความรู้สึกมีความผูกพันกับชุมชนซึ่งมีความอบอุ่นปลอดภัยมากในการอยู่ร่วมกัน

อย่างไรก็ตามเมื่อรวบรวมความคิดเห็นในส่วนของเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์ชุมชนทั้งสองกลุ่มแล้ว สามารถเรียงลำดับได้คือ เหตุผลโดยรวมอันดับแรกที่ต้องการอนุรักษ์ คือ ประชาชนส่วนมากคิดเห็นว่าตลาดเก่ามีความหายากหรือหาได้ยากแล้วของลักษณะชุมชนตลาดเก่า อันดับสองคือ ต้องการรักษาลักษณะสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบันไว้ และอัน

อับสามคือ ไม่อยากให้มีการเปลี่ยนแปลงกายภาพชุมชนเป็นแบบอื่นเพราะมีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนแบบนี้มาช้านาน และตลอดจนเหตุผลอื่นๆ ดังที่แสดงในตาราง

ตารางที่ 5.10 แสดงการเปรียบเทียบเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าด้านต่างๆ ระหว่างประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบล สามชุก

เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่า	ประชาชนในชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
ความหายากหรือหาได้ยากของชุมชนเก่า	19.6	20.4	20.1
มีความงามทางงานช่างหรือสถาปัตยกรรม	14.1	6.7	9.21
ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน	12.6	15.0	14.17
ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน	12.4	9.3	10.31
ทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น	11.4	7.5	8.83
ทำให้คนในชุมชนมีงานในพื้นที่ไม่ต้องออกไปทำงานนอกชุมชน	8.4	3.7	5.28
ความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือภายในชุมชน	7.6	6.4	6.83
มีลักษณะเฉพาะของกิจกรรมชุมชน	7.4	7.9	7.73
เกิดความภูมิใจในท้องถิ่นของตน	5.1	19.6	14.95
ไม่ตอบ	1.3	3.2	2.58
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.11 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณค่ากับปัจจัยทางด้านลักษณะประชากร

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณค่าทางมรดกหรือสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าต้องการอนุรักษ์ชุมชนของตนไว้กับตัวแปรด้านคุณลักษณะของประชากร พบความสัมพันธ์กับคุณลักษณะประชากรหลายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 5.11 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์ หรือการรับรู้คุณค่า	ตัวแปรเรื่องคุณลักษณะประชากรในพื้นที่								
	ช่วงอายุ	การศึกษา	อาชีพ	สถานภาพในครัวเรือน	ลักษณะการอยู่อาศัยและ ความแออัด	สถานภาพในชุมชน	ระยะเวลาการอยู่อาศัย	รูปแบบการพักอาศัยใน	การครอบครองที่อยู่อาศัย
1. ความหายากหรือหาซื้อได้ยากของชุมชนเก่า	•		•		•				•
2. ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน		•	•			•			
3. ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน	•						•		•
4. มีความงามทางงานช่างหรือสถาปัตยกรรม	•								
5. มีลักษณะเฉพาะของกิจกรรมชุมชน						•		•	
6. ความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือภายในชุมชน		•							
7. เกิดความภูมิใจในท้องถิ่นของตน	•	•			•				

1. จากการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความหายากหรือหาซื้อได้ยากในปัจจุบัน กับคุณลักษณะของประชากรด้านต่างๆ พบว่า

1.1) ความสัมพันธ์กับลักษณะการอยู่อาศัยพบว่าผู้ที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวคิดเห็นว่าตลาดเก่าแบบสามชุกเป็นตลาดที่เหลือน้อยหรือเป็นของหายากแล้ว ร้อยละ 88.6 นับว่าเป็นอีกเหตุผลที่สนับสนุนความต้องการอยากอนุรักษ์ชุมชนไว้อีกประการหนึ่ง เพราะเป็นความต้องการของกลุ่มที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ ดังตารางที่ 5.12

1.2) ความสัมพันธ์ กับอาชีพหลัก พบว่าประชาชนที่มีความคิดเห็นดังกล่าวส่วนมากจะเป็นประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการและนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 93.3 รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย มีสัดส่วนร้อยละ 68.7 แต่สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างหรือการบริการภาคเอกชนนั้น ไม่เห็นว่าตลาดเก่ามีความสำคัญด้านความหายากแต่อย่างใด ดังที่อธิบายในตารางที่ 5.12

1.3) ความสัมพันธ์ กับลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชาชนพื้นที่พบว่าลักษณะความสัมพันธ์คือประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าตลาดเก่าสามชุกเป็นตลาดที่มีความหายากหรือพบเจอได้ยากแล้วในปัจจุบันนี้ คือประชาชนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย และรองลงมาคือผู้ที่

เช่าช่วง (ร้อยละ 87.5 และ 62.8) ตามลำดับ เนื่องจากผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยโดยตรงนั้นมีถิ่นฐานบ้านเกิดอยู่ที่นี้จึงผูกพันและรักบ้านของตน ส่วนผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ภายหลังโดยการเช่าช่วงต่อเมื่อนั้นอาจเป็นเพราะรู้สึกว่าการเช่าช่วงราคาถูกกว่าหาซื้อได้ยากแล้วในสภาพปัจจุบันในเมืองทั่วไป อธิบายดังตารางที่ 5.12

1.4) ความสัมพันธ์ กับช่วงอายุของประชากรในชุมชน พบว่าประชาชนที่มีความคิดเห็นดังกล่าว ส่วนมากจะมีช่วงอายุอยู่ที่ อายุ 51 – 60 ปี รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี ซึ่งจะเห็นว่าเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีอายุมากแล้วและอยู่อาศัยมานานแล้วที่เห็นคุณค่าเกี่ยวกับความหาซื้อได้ยากของสภาพแวดล้อมของชุมชนเก่า โดยคิดเป็นร้อยละ 43.7 และ 25.2 ตามลำดับ ซึ่งได้อธิบายดังตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความหายากหรือหาซื้อได้ยากหรือพบยากในปัจจุบัน กับลักษณะการอยู่อาศัยหรือความสัมพันธ์กับในครัวเรือน อาชีพหลัก ลักษณะการครอบครองที่ดินและอาคาร และช่วงอายุของประชากรในชุมชน

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความหายากหรือหาซื้อได้ยากในปัจจุบัน (ความถี่, ร้อยละ)			หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่	รวม	
ลักษณะการอยู่อาศัยและความสัมพันธ์กันในครัวเรือนหรือความเป็นครอบครัวของประชาชนในพื้นที่				
ไม่ได้อยู่อาศัยแบบครอบครัว	4(11.4)	31 (88.6)	35 (100.0)	$\chi^2 = 11.134$, sig = 0.001 C = 0.265, The minimum expected count is 12.33
อยู่อาศัยแบบครอบครัว	52(41.9)	72(58.1)	124(100.0)	
รวม	56(35.2)	103(64.8)	159(100.0)	
อาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่				
ไม่มีอาชีพ	4(40.0)	6(60.0)	10(100.0)	$\chi^2 = 30.153$ sig = 0.000 C = 0.435 The minimum expected count is 2.11
ค้าขาย	36(31.3)	79(68.7)	115(100.0)	
ช่างฝีมือ	2(33.3)	4(66.7)	6(100.0)	

ตารางที่ 5.12 (ต่อ)

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์ หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความหายากหรือหาได้ยากในปัจจุบัน (ความถี่, ร้อยละ)			
รับราชการหรือนักการเมือง	1(6.7)	14(93.3)	15(100.0)	
รับจ้าง/พนักงานบริษัท/งานบริการ ภาคเอกชนธุรกิจส่วนตัว	13(100.0)	-	13(100.0)	
รวม	56(35.2)	103(64.8)	159(100.0)	
ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่				
เป็นเจ้าของเอง	5(12.5)	35(87.5)	40(100.0)	$\chi^2 = 13.033$ sig = 0.001 C = 0.286 The minimum expected count is 14.09
เช่ากับเจ้าของโดยตรง	35(46.1)	41(53.9)	76(100.0)	
เช่าช่วง	16(37.2)	27(62.8)	43(100.0)	
รวม	56(35.2)	103(64.8)	159(100.0)	
ช่วงอายุของประชากรในชุมชน (ปี)				
21 - 30	9(81.8)	2(18.2)	11(100.0)	$\chi^2 = 13.034$ sig = 0.011 C = 0.286 The minimum expected count is 3.87
31 - 40	8(42.1)	11(57.9)	19(100.0)	
41 - 50	11(29.7)	26(70.3)	37(100.0)	
51 -60	17(27.4)	45(72.6)	62(100.0)	
61 ปีขึ้นไป	11(36.7)	19(63.3)	30(100.0)	
รวม	56(35.2)	103(64.8)	159(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

2) ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องลักษณะเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน กับคุณลักษณะประชากรพบว่า

2.1) ผลการศึกษาความสัมพันธ์กับอาชีพหลักของประชาชนในชุมชนพบว่าผู้ที่เห็นว่าตลาดเก่าสามชุกมีลักษณะทางสภาพแวดล้อมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ผู้ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด (ร้อยละ 50.4) เนื่องจากเป็นอาชีพของคนส่วนมากในตลาดและยังเป็นอาชีพดั้งเดิมของผู้คนเก่าแก่ในตลาดนี้ ซึ่งได้อธิบายดังตารางที่ 5.13

2.2) ความสัมพันธ์กับการศึกษาของประชาชนในชุมชนพบว่าสัมพันธ์กับประชาชนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาและสูงกว่า รองลงมาคือระดับมัธยมต้นและประถมศึกษา โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.0, 55.0 และ 34.3 ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่ากลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาระดับ มัธยมปลาย จะไม่เห็นว่าการตลาดเก่ามีเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ส่วนผู้ที่เห็นว่ามีเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมเป็นประชาชนที่เป็นกลุ่มระดับการศึกษา ระดับปว.ส.และระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งมีความรู้ในระดับที่สูงขึ้น อาจจะเป็นเพราะมีโอกาสเปิดโลกทัศน์มากกว่า ซึ่งทำให้คิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมในชุมชนตลาดเก่ามีลักษณะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ลักษณะเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน กับอาชีพหลัก ระดับการศึกษา ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย และสถานภาพในชุมชน

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องลักษณะเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ความถี่, ร้อยละ)			หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่	รวม	
อาชีพหลักของประชาชนในชุมชน				
ไม่มีอาชีพ	9 (90.0)	1 (10.0)	10 (100.0)	$\chi^2 = 17.667$ sig = 0.001 C = 0.333 The minimum expected count is 2.49
ค้าขาย	57 (49.6)	58 (50.4)	115 (100.0)	
ช่างฝีมือ	4 (66.7)	2 (33.3)	6 (100.0)	
รับราชการ/ นักการเมือง	10 (66.7)	5 (33.3)	15 (100.0)	
รับจ้าง/พนักงานบริษัท/งานบริการภาคเอกชน	13 (100.0)	-	13 (100.0)	
รวม	93(58.5)	66(41.5)	159(100.0)	
การศึกษาของประชาชนในชุมชน				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3 (100.0)	-	3 (100.0)	$\chi^2 = 21.538$ sig = 0.001 C = 0.368 The minimum expected count is 1.25
ประถมศึกษา	44 (65.7)	23 (34.3)	67 (100.0)	
มัธยมต้น	18 (45.0)	22 (55.0)	40 (100.0)	
มัธยมปลาย/ ปวช.	22(84.6)	9(15.4)	31 (100.0)	
ปวส.และปริญญาตรีขึ้นไป	6 (20.0)	12 (80.0)	18(100.0)	
รวม	93(58.5)	66(41.5)	159(100.0)	
สถานภาพในชุมชนของประชาชนในตลาดเก่า				
สมาชิกในชุมชน	70 (59.8)	47 (40.2)	117 (100.0)	$\chi^2 = 16.509$ sig = 0.000 C = 0.322 The minimum expected count is 6.64
ผู้นำ/หัวหน้าชุมชน/ หัวหน้าองค์กรต่างๆ	8 (30.8)	18 (69.2)	26 (100.0)	
สมาชิกองค์กรต่างๆทางสังคม	15 (93.8)	1 (6.3)	16 (100.0)	
รวม	93(58.5)	66(41.5)	159(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548

2.3) ความสัมพันธ์ กับสถานภาพในชุมชนของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าลักษณะทางสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบันของตลาดเก่าสามชุกมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้นำองค์กรต่างๆ คิดเป็น (ร้อยละ 69.2) เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ค่อนข้างจะมีโอกาสรับรู้ข่าวสารและได้ออกไปศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นๆ มากกว่าจึงมีวิสัยทัศน์และมีความเห็นที่กว้างกว่าประชาชนทั่วไป และได้เห็นในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างออกไป รองลงมาคือกลุ่มที่เป็นสมาชิกในชุมชน คิดเป็นสัดส่วน ที่ร้อยละ 40.2 เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ค่อนข้างจะอยู่ในพื้นที่ตลอดเวลาหรืออยู่ประจำจึงทำให้เห็นคุณค่าของสภาพแวดล้อมในชุมชนของตนและเข้าใจหรือหวงแหนในมรดก โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5.14

3) เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกผูกพันกับชุมชน กับคุณลักษณะประชากร ต่างๆ ต่อไปนี้

3.1) ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหรือแรงจูงใจเรื่องความรู้สึกผูกพันกับชุมชน กับ ระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนมาระยะเวลา 21 – 40 ปี จะมีความรู้สึกว่ามี ความผูกพันต่อชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนมาระยะเวลา มากกว่า 60 ปี และช่วงเวลา ตั้งแต่ 41 - 60 ปี คิดเป็นสัดส่วน(ร้อยละ 62.5, 48.0, และ 38.5 ตามลำดับ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มของประชาชนที่อยู่อาศัยมาเป็นเวลาดังแต่ 20 ปี ขึ้นไปจะรู้สึกผูกพันและเห็นคุณค่าของชุมชนของตนมากกว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ นั่นคือแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาสามารถทำให้มีผลต่อความผูกพัน และความผูกพันทำให้เกิดความรักความหวงแหน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกอยากอนุรักษ์นั่นเอง ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 5.15 ดังนี้

3.2) ความสัมพันธ์ กับ ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าประชาชนที่รู้สึกผูกพันกับชุมชนมากที่สุดคือผู้ที่ครอบครองที่อยู่อาศัยแบบเช่ากับเจ้าของ โดยตรงมากที่สุด (ร้อยละ 52.6) และรองลงมาคือ ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินและอาคาร โดยตรงซึ่ง เป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานาน และอาศัยพื้นที่ตลาดท่ามาหากินมานาน จึงรู้สึกผูกพันกับพื้นที่กว่าผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่ที่มักจะเช่าที่อยู่อาศัยในตลาดค่อมมือจากผู้ที่เช่าไว้ก่อนแล้ว และความผูกพันทำให้เกิดความรักความหวงแหน จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกอยากอนุรักษ์ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นสัดส่วนของความรู้สึกผูกพันกับชุมชนก็ยังมีย่อยกว่า ซึ่งรายละเอียดได้แสดงไว้ใน ตาราง 5.14

3.3) ความสัมพันธ์ กับ ช่วงอายุของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าประชาชนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จะมีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือประชาชนที่อยู่ในช่วงอายุ 51 – 60 ปี และ 41 – 50 ปี ตามลำดับ ที่รู้สึกผูกพันกับชุมชน อาจเนื่องมาจากการที่ได้รู้จักตลาด ได้อยู่อาศัย และประกอบอาชีพ ในตลาดมาเป็นเวลานาน จึงรู้สึกผูกพันกับตลาดเก่าแห่งนี้อย่างมาก

ดังนั้นจึงต้องการที่จะอนุรักษ์ตลาดเก่าไว้ให้ผู้คนหลายๆ รุ่น ได้ชื่นชม ทั้งนี้มีรายละเอียดดังตารางที่ 5.14 ดังนี้

ตารางที่ 5.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกผูกพันกับชุมชน กับ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย และช่วงอายุของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกผูกพันกับชุมชน (ความถี่, ร้อยละ)			
	ไม่ใช่	ใช่	รวม	หมายเหตุ
ระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชาชนในตลาดเก่า(ปี)				
1 – 20	29 (78.4)	8 (21.6)	37 (100.0)	$\chi^2 = 12.549$ sig = 0.006 C = 0.281 The minimum expected count is 10.22
21 – 40	12 (37.5)	20 (62.5)	32 (100.0)	
41 – 60	40 (61.5)	25 (38.5)	65 (100.0)	
> 60	13 (52.0)	12 (48.0)	25 (100.0)	
รวม	94(59.1)	65(40.9)	159(100.0)	
ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชาชนในตลาดเก่า				
เป็นเจ้าของ	21 (52.5)	19 (47.5)	40 (100.0)	$\chi^2 = 17.968$ sig = 0.000 C = 0.336 The minimum expected count is 16.35
เช่ากับเจ้าของโดยตรง	36 (47.4)	40 (52.6)	76 (100.0)	
เช่าช่วง	37 (86.0)	6 (14.0)	43 (100.0)	
รวม	94(59.1)	65(40.9)	159(100.0)	
ช่วงอายุของประชาชนในตลาดเก่า(ปี)				
21 – 30	10 (90.9)	1 (9.1)	11 (100.0)	$\chi^2 = 10.170$ sig = 0.038 C = 0.253 The minimum expected count is 4.50
31 – 40	15 (78.9)	4 (21.1)	19 (100.0)	
41 – 50	22 (59.5)	15 (40.5)	37 (100.0)	
51 – 60	32 (51.6)	30 (48.4)	62 (100.0)	
61 ปีขึ้นไป	15 (50.0)	15 (50.0)	30 (100.0)	
รวม	94(59.1)	65(40.9)	159(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548

4) เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าในเรื่องความรู้สึกถึงความงามทางงานช่างและงานสถาปัตยกรรมของอาคารในชุมชน เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า สาเหตุดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับ ช่วงอายุของประชาชนในตลาดเก่า ซึ่งผลพบว่าผู้ที่มีช่วงอายุ ระหว่าง 21 – 30 ปี จะให้ความสำคัญหรือเห็นคุณค่าของชุมชนในเรื่องความงามทางงานช่างและสถาปัตยกรรมมากกว่ากลุ่มอายุช่วงอื่นๆ สัดส่วน (ร้อยละ 90.9) รองลงมา คือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 51.4) และ อายุ 51 – 60 ปี (ร้อยละ 46.8) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เห็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและต้องการอนุรักษ์ไว้ นั้นเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่จะส่วนใหญ่และอีกกลุ่มคือกลุ่มที่เป็นคนรุ่นเก่าและแก่แล้ว ส่วนกลุ่มวัยกลางคนนั้นให้ความสำคัญในเรื่องนี้น้อยมาก มีรายละเอียดดังตารางที่ 5.15 ดังนี้

ตารางที่ 5.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหรือแรงจูงใจเรื่องความรู้สึกถึงความงามทางงานช่างและงานสถาปัตยกรรมของอาคารในชุมชน กับช่วงอายุของประชาชนในชุมชน

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกถึงความงามทางงานช่างและงานสถาปัตยกรรมของอาคารในชุมชน (ความถี่, ร้อยละ)			หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่	รวม	
ช่วงอายุของประชาชนในตลาดเก่า(ปี)				
21 – 30	1 (9.1)	10 (90.9)	11 (100.0)	$\chi^2 = 14.526$ sig = 0.006 C = 0.302 The minimum expected count is 5.12
31 – 40	15 (78.9)	4 (21.1)	19 (100.0)	
41 – 50	18 (48.6)	19 (51.4)	37 (100.0)	
51 – 60	33 (53.2)	29 (46.8)	62 (100.0)	
> 61	18 (60.0)	12 (40.0)	30 (100.0)	
รวม	85(53.5)	74(46.5)	159(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548

5) เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะของกิจกรรมในชุมชน เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่ามีความสัมพันธ์กับสถานภาพในชุมชน และรูปแบบการพักอาศัยอยู่ในชุมชน

5.1) ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะของกิจกรรมในชุมชน กับสถานภาพในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ที่มีสถานภาพเป็นผู้นำชุมชนหรือองค์กรเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์พื้นที่ในส่วนของความมีเอกลักษณ์ทางกิจกรรมของพื้นที่มากกว่าสถานภาพอื่นๆ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชนจึงมีผลให้ตระหนักในเรื่องนี้มากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งคิด

เป็นสัดส่วนร้อยละ 34.6 แม้ว่าความคิดเห็นของประชาชนทั้งหมดเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนแล้วมีผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าด้านนี้เพียง ร้อยละ 24.5 ก็ตาม ดังตารางที่ 5.16

5.2) ความสัมพันธ์กับการพักอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นประจำทุกวัน พบว่าผู้ที่ไม่ได้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นประจำทุกวันจะรู้สึกว่าชุมชนของตนมีเอกลักษณ์ทางกิจกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.0 ซึ่งเท่ากับความคิดเห็นที่ไม่เห็นคุณค่าด้านนี้ ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้พักอาศัยในชุมชนทุกวันนี้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าตลาดเก่าไม่ได้มีเอกลักษณ์ทางด้านกิจกรรมในพื้นที่ ถึงร้อยละ 81.9 ซึ่งมากกว่าผู้ที่ไม่เห็นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเคยชินกับวิถีชีวิตของตนที่มีมานานจึงไม่รู้สึกว่ามีความพิเศษอย่างไร รายละเอียดดังตารางที่ 5.16

ตารางที่ 5.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะของกิจกรรมในชุมชน กับสถานภาพในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม และรูปแบบการพักอาศัยอยู่ในชุมชน

ลักษณะความสัมพันธ์	สาเหตุหรือแรงจูงใจเรื่องความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะของกิจกรรมในชุมชน (ความถี่, ร้อยละ)			หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่	รวม	
สถานภาพในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม				
สมาชิกในชุมชน	87 (74.4)	30 (25.6)	117 (100.0)	$\chi^2 = 6.707$ sig = 0.035 C = 0.205
หัวหน้า/ผู้นำชุมชน	17 (65.4)	9 (34.6)	26 (100.0)	
สมาชิกองค์กรทางสังคมในชุมชน	16 (100.0)	-	16 (100.0)	
รวม	120(75.5)	39(24.5)	159(100.0)	The minimum expected count is 3.92
รูปแบบลักษณะการพักอาศัยในพื้นที่ชุมชนตลาดเก่า				
ไม่ได้พักอาศัยในชุมชนทุกวัน	16(50.0)	16(50.0)	32(100.0)	$\chi^2 = 14.041$ sig = 0.000 C = 0.297
พักอาศัยในพื้นที่ชุมชนทุกวัน	104(81.9)	23(18.1)	127(100.0)	
รวม	120(75.5)	39(24.5)	159(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

6) เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่อง ความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือในท้องถิ่น เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา กล่าวคือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส. และปริญญาตรี (ร้อยละ 80.0) เห็นว่ามีคุณค่าด้านเอกลักษณ์ทางช่างฝีมือ อาจเนื่องมาจากการ ได้เรียนรู้จากการเรียนในสมัย

ปัจจุบันเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นและเพื่อประโยชน์สูงสุดที่มีหลักสูตรให้ผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแต่สูญเสียน้อยสุด จึงทำให้มองเห็นสิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่นมากขึ้นเพื่อนำมาส่งเสริมให้เกิดความนิยมในท้องถิ่น รองลงมา คือผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา (ร้อยละ 27.5) ซึ่งเป็นผู้ที่มีอาชีพโดยส่วนใหญ่คือค้าขายอยู่ในตลาดเก่าและอาศัยในพื้นที่ด้วย จึงมีความผูกพันและเห็นคุณค่าในงานช่างท้องถิ่นของตนเองและอาจจะเปรียบเทียบจากประสบการณ์ที่ได้เห็นจากชุมชนภายนอกที่นับวันจะไม่เหลืองานช่างที่เก่าแก่แบบที่มีในชุมชนของคนอีกแล้ว จึงเห็นคุณค่าด้านงานช่างที่มีอยู่ในชุมชนในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าแนวโน้มของความคิดเห็นโดยรวมนั้นประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยตระหนักหรือรับรู้ถึงคุณค่าทางด้านเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือของท้องถิ่นมากนัก ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 5.17

ตารางที่ 5.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือในท้องถิ่นกับระดับการศึกษา

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกถึงความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือในท้องถิ่น (ความถี่, ร้อยละ)			หมายเหตุ
	ไม่ใช่	ใช่	รวม	
ระดับการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่า				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3 (100.0)	-	3 (100.0)	$\chi^2 = 29.880$ sig = 0.000
ประถมศึกษา	55 (82.1)	12 (17.9)	67 (100.0)	
มัธยมศึกษา	29 (72.5)	11 (27.5)	40 (100.0)	C = 0.434
มัธยมปลาย/ปว.ช.	26(88.9)	5 (11.1)	31(100.0)	The minimum expected count is
ปว.ส./ปริญญาตรี	6 (20.0)	12 (80.0)	15 (100.0)	
รวม	119 (74.8)	40 (25.2)	159 (100.0)	0.75

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548

7) เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าที่มาจากความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งเมื่อทดสอบความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระแล้วพบว่าสัมพันธ์กับลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือน ระดับการศึกษา และช่วงอายุของประชาชนที่ตอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.1) ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน กับลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือนพบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่ อาศัยอยู่ในลักษณะครอบครัวจะมีความคิดเห็นว่ามีภาคภูมิใจในชุมชนของตนที่มีเอกลักษณ์ มีชื่อเสียงและมีผู้คนให้ความสนใจจนเป็นที่รู้จักของคน

ทั่วไป จึงเห็นด้วยที่จะต้องทำการอนุรักษ์ชุมชนแบบดั้งเดิมนี้ไว้ มีร้อยละ 20.2 ซึ่งส่วนใหญ่แล้วผู้ที่อาศัยแบบครัวเรือนจะคิดพื้นที่มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้รู้สึกภาคภูมิใจในชุมชนของตนก็ยังมีมากกว่า ไม่ว่าจะเป็กลุ่มที่อาศัยอยู่แบบครอบครัวหรืออาศัยอยู่แบบนายจ้าง ลูกจ้างที่เข้าไปเป็นกัลป์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่น กับลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือน ระดับการศึกษา และช่วงอายุของประชาชนที่ตอบ

ลักษณะความสัมพันธ์	เหตุผลในความต้องการอนุรักษ์หรือการรับรู้คุณค่าเรื่องความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน (ความถี่, ร้อยละ)			
ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือน	ไม่ใช่	ใช่	รวม	หมายเหตุ
ไม่เป็นครอบครัว	33 (94.3)	2 (5.7)	35 (100.0)	$\chi^2 = 4.041$ sig = 0.044 C = 0.159 The minimum expected count is 5.94
เป็นครอบครัว	99 (79.8)	25 (20.2)	124 (100.0)	
รวม	132 (83.0)	27 (17.0)	159 (100.0)	
ระดับการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่า				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3 (100.0)	-	3 (100.0)	$\chi^2 = 18.003$ sig = 0.006 C = 0.336 The minimum expected count is 0.51
ประถมศึกษา	51 (76.1)	16 (23.9)	67 (100.0)	
มัธยมต้น	37 (92.5)	3 (7.5)	40 (100.0)	
มัธยมปลาย/ปว.ช.	30(93.3)	1(6.7)	31(100.0)	
ปว.ส.และปริญญาตรีขึ้นไป	11 (62.7)	7 (37.3)	18 (100.0)	
รวม	132 (83.0)	27 (17.0)	159 (100.0)	
ช่วงอายุประชาชนในตลาดเก่า(ปี)				
21 – 30	11 (100.0)	-	11 (100.0)	$\chi^2 = 21.112$ sig = 0.000 C = 0.364 The minimum expected count is 1.87
31 – 40	9 (47.4)	10 (52.6)	19 (100.0)	
41 – 50	33 (89.2)	4 (10.8)	37 (100.0)	
51 – 60	54 (87.1)	8 (12.9)	62 (100.0)	
> 61	25 (83.3)	5 (16.7)	30 (100.0)	
รวม	132 (83.0)	27 (17.0)	159 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2548

7.2) ความสัมพันธ์ กับระดับการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่า พบว่า ประชาชนที่รู้สึกละอายใจในท้องถิ่นของตน ส่วนมากจะมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. ขึ้นไป (ร้อยละ 37.3) และ รองลงมา คือผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 23.9) คิดเห็นว่ามี ความภาคภูมิใจในชุมชนของคนที่มีเอกลักษณ์ มีชื่อเสียงและมีผู้คนให้ความสนใจจนเป็นที่รู้จักของ คนทั่วไป จึงเห็นด้วยที่จะต้องทำการอนุรักษ์ชุมชนแบบดั้งเดิมนี้ไว้ แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนของผู้ ที่เห็นคุณค่าด้านนี้ก็ยังน้อยกว่าผู้ที่ไม่รู้สึกละอายใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งมีมากถึง ร้อยละ 83 เลขที่เดียว ซึ่งนับเป็นจุดที่ควรจะให้ ความสนใจในการแก้ไขเป็นอย่างยิ่งในการจัดการและ พัฒนาชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดข้อมูลดังตารางที่ 5.18

7.3) ความสัมพันธ์ กับช่วงอายุของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่า พบว่า ประชาชนที่รู้สึกละอายใจในท้องถิ่นของตน ส่วนมากจะมีช่วงอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 52.6) ซึ่ง อาจเนื่องมาจากในวัยนี้มีการสนใจหรือรับรู้ข่าวสารภายนอกมากกว่าวัย 41 ปีขึ้นไป เมื่อได้รับความ เป็นมาของชุมชนที่มีต่อประชาชนทั่วไปทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ จึงมีความรู้สึกละอายใจใน ชุมชนของตนที่มีเอกลักษณ์ มีชื่อเสียงและมีผู้คนให้ความสนใจจนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป แต่ทั้งนี้ ผู้ที่มีความรู้สึกละอายใจในชุมชนของตนรองลงมาอีกคือ ประชาชนอายุ มากกว่า 60 ปี และ 51- 60 ปี ตามลำดับ ซึ่งผูกพันมานานกับพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าและเมื่อชุมชนกลายเป็นสิ่งที่คนทั่วไปให้ ความสนใจจึงภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและเห็นด้วยที่จะต้องทำการอนุรักษ์ชุมชนแบบดั้งเดิมนี้ ไว้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 5.18

5.1.12 การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือบุคคลสำคัญในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่อาศัยในตลาดเก่าสามชุกพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70.9 นั้นรับรู้หรือรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์หรือที่มีความสำคัญในท้องถิ่น ส่วนอีกร้อยละ 29.1 ไม่รู้ว่าในชุมชนมีผู้ที่มี ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์หรือไม่รู้จักบุคคลที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่น และมีประชาชนบางท่าน ส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่แสดงความคิดเห็น

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนรอบนอกพื้นที่ตลาดเก่าซึ่งอยู่ในตำบลสามชุกนั้น ส่วนมากแล้วเขาจะรู้จักหรือรับรู้ว่าเป็นตลาดเก่าสามชุกมีบุคคลที่เป็นที่รู้จัก เป็นที่นับถือและมีความสำคัญในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60.3 ที่รู้จัก มีเพียง ร้อยละ 39.7 เท่านั้นที่ไม่รู้จัก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า ส่วนมากแล้วประชาชนทั้งสองกลุ่มมีการรู้จักบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในชุมชนตลาดเก่าดี (ร้อยละ 60.6) แสดงให้เห็นว่า

ประชาชนในพื้นที่ตำบลสามชุกส่วนใหญ่ยังมีความทรงจำเกี่ยวกับที่ต่อเนื่องในเรื่องของการรับรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์อยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงในปัจจุบัน

ตารางที่ 5.19 แสดงการเปรียบเทียบการรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่นพื้นที่เก่าสามชุกตลาด ระหว่างประชาชนในตลาดและประชาชนรอบนอกในตำบลสามชุก

การรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์หรือท้องถิ่น	ประชาชนในพื้นที่ตลาด เก่า (%)	ประชาชนรอบนอกที่อยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
รู้จัก	70.9	60.3	60.6
ไม่รู้จัก	29.1	34.7	34.4
ไม่ตอบ	0.0	5.0	4.6
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของผู้ที่เป็นบุคคลที่ประชาชนในชุมชนรู้จักหรือยอมรับถึงความสำคัญในด้านต่างๆ ในชุมชนนั้น จากการใช้แบบสอบถามในการศึกษาพบว่า มีบุคคลต่างๆ ที่มีความสำคัญด้านต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับแสดงไว้ดังตารางที่ 5.20 นอกเหนือจากที่ได้แสดงให้เห็นในตารางแล้ว บางท่านก็เป็นที่ยอมรับหรือผู้คนรับรู้ในฐานะที่ท่านมีความสำคัญด้านที่แตกต่างจากที่แสดงไว้ในตาราง เช่น ครูจรรย์ ท่านเป็นที่ยอมรับในฐานะที่เป็นครูอาจารย์ที่น่านับถือ คุณทองอุ้ม ท่านมีความสำคัญหรือเป็นที่ยอมรับในด้าน การเป็นผู้นำทางด้านพิธีกรรมและการศาสนา เป็นต้น

ตารางที่ 5.20 แสดงรายชื่อบุคคลที่มีความสำคัญในตลาดเก่าสามชุกในด้านต่างๆ ที่ประชาชนภายในตลาดเก่าและรอบนอกตลาดที่เป็นชาวตำบลสามชุกรู้จัก (สามารถตอบได้มากกว่าหนึ่ง)

ชื่อบุคคลสำคัญ	เป็นที่รู้จักในด้าน	จำนวนคนที่รู้จัก N = 166+334	คิดเป็นร้อยละ (%)
ขุนจรรย์	ผู้นำชุมชนหรือด้านปกครอง	245	48.42
พงษ์วิน	ผู้นำชุมชนหรือด้านปกครอง	60	11.86
นายอำเภอสมพร	ผู้นำชุมชนหรือด้านปกครอง	40	7.91
ยายจู	เจ้าองตลาด	51	10.08
นายแห้ว	เจ้าองตลาด	8	1.58
เจ้ม่วยเล็ก	การค้าขายรายเก่าแก่	17	3.36

ตารางที่ 5.20 (ต่อ)

ชื่อบุคคลสำคัญ	เป็นที่รู้จักในด้าน	จำนวนคนที่รู้จัก N = 166+334	คิดเป็นร้อยละ (%)
คุณสุมาลย์	เจ้าของตลาด	2	0.39
กำนันเปี้ยก	ผู้นำชุมชนหรือด้านปกครอง	11	2.17
เจ๊กอ้าว	ทำการค้าขายมาตั้งแต่สมัยเก่าแก่	6	1.19
จำประทีป	ด้านฝีมือในการทำอาหาร	2	0.39
คุณสันต์	เป็นเจ้าของห้องแถวบางส่วนและทำการค้าขายที่เก่าแก่	2	0.39
คุณเจี๊ยบ	นักการเมือง	2	0.39
ครูจำริด	ด้านการค้าขาย	3	0.59
นายกเทศมนตรีคนปัจจุบัน (คุณหนู)	นักการเมือง	8	1.58
ป้าสิ	ด้านการค้าขายร้านเก่าแก่	2	0.39
นายซัง	ด้านศาสนาและพิธีกรรมต่างๆ	4	0.79
ดร.สมเกียรติ	นักการเมือง	9	1.78
ทองอุคม	ผู้นำชุมชนและนักปกครอง	4	0.79
เจริญ	เจ้าของตลาดและห้องแถวบางส่วน	10	1.98
กำนันบุญส่ง	นักปกครองและผู้นำชุมชน	2	0.39
ป้าดา	นักการเมืองและผู้นำชุมชน	2	0.39
คุณสุรีย์	ด้านการค้าเก่าแก่	1	0.20
นายขวด	งานช่างฝีมือ	2	0.39
นางสมร	เจ้าของตลาดและทำการค้าเก่าแก่	2	0.39
หลวงทำนุ	นักปกครองและนักการเมือง	1	0.2
ลุงจิ	นักปกครองและผู้นำชุมชน	2	0.39
นายประสิทธิ์	ครู - อาจารย์	2	0.39
ขุนนิกร	นักปกครองและผู้นำชุมชน	1	0.2
โกเหลียง	ด้านการค้าที่เก่าแก่	1	0.2
เจ๊กอู่	ด้านการค้าที่เก่าแก่	2	0.39
เฒ่าแก้ววัน	ด้านการค้าที่เก่าแก่	1	0.2
อ.พินิจ	ด้านการค้าที่เก่าแก่และเจ้าของตึกแถวบางส่วน	1	0.2

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

จากตารางแสดงรายชื่อบุคคลที่มีความสำคัญในตลาดเก่าสามชุกในด้านต่างๆ ที่ประชาชนภายในตลาดเก่าและรอบนอกตลาดที่เป็นชาวตำบลสามชุกรู้จัก จะสังเกตเห็นว่าภายในพื้นที่ตลาดเก่ามีบุคคลที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้า การปกครองการเมือง การช่างฝีมือ ครูอาจารย์ และเจ้าของที่ดิน ซึ่งในแต่ละด้านล้วนสำคัญต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของตลาดเก่าสามชุกทั้งสิ้น ดังนั้นกล่าวได้ว่าชุมชนยังมีความทรงจำที่ต่อเนื่องและสามารถเชื่อมโยงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ได้อย่างไม่ขาดหาย

5.1.13 การจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในตลาด

จำนวนของผู้ที่จดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนได้จากการศึกษาโดยแบบสอบถามจากการเก็บตัวอย่างในตลาดเก่าสามชุกจำนวน 166 ชุด มีผู้ตอบ 159 ชุด ผู้ที่จดจำเหตุการณ์สำคัญประทับใจในประวัติศาสตร์ได้นั้นมี 90 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 54.8 ส่วนรอบนอกตลาดนั้นมีผู้ตอบรวมทั้งสิ้น 324 ชุด ผู้ที่จดจำเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้นั้นมี 139 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 40.8 และผู้ที่จดจำไม่ได้หรือไม่รู้สึกลงในชุมชนของตนมีเหตุการณ์ใดที่มีความสำคัญต่อความเป็นมาท้องถิ่นหรือไม่มีเหตุการณ์ที่น่าจดจำนั้น สำหรับบุคคลในตลาดเก่ามี 69 ท่าน เพียงร้อยละ 41.56 ซึ่งถือว่าบุคคลที่จดจำนั้นมีมากกว่าที่จดจำไม่ได้ ส่วนประชาชนรอบนอกตลาดเก่าที่จดจำเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไม่ได้นั้นมี 185 ท่าน หรือร้อยละ 55.39 จากทั้งหมดที่ตอบซึ่งมีมากกว่าผู้ที่จดจำได้เพียงเล็กน้อย มีผู้ไม่ตอบ 7 ชุด โดยเหตุการณ์ที่มีผู้จดจำได้ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถนำมาแจกแจงและจัดอันดับได้ดังนี้

อันดับ 1. คือ เหตุการณ์งานประเพณีประจำปีต่างๆ ที่ชุมชนร่วมกันจัดงานขึ้น เช่น เหตุการณ์การจัดงานวันสงกรานต์ที่มีการก่อกองทรายและมีการประกวดเทพีสงกรานต์ที่ยิ่งใหญ่มาก และยังมีการเล่นพื้นบ้านแบบไทยๆมากมาย นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ การเปิดงานตลาดเก่าร้อยปีสามชุกและการเปิดบ้านพิพิธภัณฑ์เมื่อปี 2547 ที่ผ่านมา และเหตุการณ์การเล่นการแห่หัวโศในงานเทศกาลงานรื่นเริงต่างๆ เช่นงานขึ้นปีใหม่ งานบุญ งานจิว งานปีใหม่จีน เหตุการณ์จากงานไหว้พระจันทร์ ต่างๆ ซึ่งปัจจุบันนี้การแห่หัวโศไม่มีการจัดงานบุญต่างๆ ของชุมชน ของคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชน ที่มีความคึกคักยิ่งใหญ่มากในสมัยก่อนแต่ปัจจุบัน ไม่ได้คึกคักยิ่งใหญ่อีกแต่ก่อนเลยซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จดจำเหตุการณ์ เหล่านี้ได้ดีและยังคงชื่นชม และจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ประทับใจได้

อันดับ 2. คือ เหตุการณ์ที่เป็นภาพแห่งความทรงจำของสภาพการคมนาคมทางน้ำและการเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าและศูนย์กลางการเปลี่ยนถ่ายคมนาคมทางน้ำหรือเป็น node ทางคมนาคม ของพื้นที่ ที่มีเรือโดยสารสาธารณะจากกรุงเทพมหานครมาเทียบท่าขนถ่ายผู้โดยสารใน

วันละหลายเที่ยวและเป็นท่าพักเรือและท่าโดยสารสำหรับการเดินทางไปยังจังหวัดใกล้เคียงและเมืองหลักเช่น นครสวรรค์ ชัยนาท และจังหวัดอื่นๆ

อันดับ 3. คือ ภาพเหตุการณ์ที่เป็นภาพของความเจริญรุ่งเรือง ความตึกคัก ทางการค้าขายของตลาดเก่าสามชุกพร้อมทั้งความอุดมสมบูรณ์ของกลุ่มน้ำท่าจีนในลแวกตลาดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของอาหารการกินของผู้คนในชุมชนและสินค้าทางการเกษตรและประมงในตลาดที่มีหลากหลายและ ยังรวมถึงภาพเหตุการณ์ทางสภาพแวดล้อมของบ้านเรือนอาคารเก่าที่สมบูรณ์และมีอาคารที่ว่าการอำเภอเก่าที่สร้างด้วยไม้สักทั้งหลังที่มีการผสมผสานของสถาปัตยกรรมที่เป็นไทย โดยวิวัฒนาการมาเรื่อยๆแบบผสมผสานจนกระทั่งมาถึงสมัยนั้น อีกทั้งภาพสะพานพรประชาที่เป็นสะพานไม้ที่สวยงาม ซึ่งในสมัยก่อนนั้นเป็นสะพานที่มีความสำคัญมากต่อการเข้ามาใช้บริการตลาดของผู้คนสองฝั่งแม่น้ำ และเป็นสะพานไม้ที่โดดเด่นสวยงามของคนอำเภอสามชุก

อันดับ 4 คือ เหตุการณ์ไฟไหม้หลังตลาดทั้งที่เป็นอาคารห้องแถวและที่เป็นธนาคารเอเชียเมื่อ 30 ปี และ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยที่ประชาชนมีความประทับใจในความรักและสามัคคีกันของเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกันที่คอยช่วยเหลือจุนเจือกันแบบอบอุ่นเมื่อยามยากไว้

อันดับ 5 คือ เหตุการณ์การเสด็จทางชลมารคของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ รัชกาลปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2498 เพื่อทำพิธีการเปิดประตูน้ำบึงระหาน

อันดับ 6 คือ เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่เมื่อประมาณ 20 ปี ที่ผ่านมาที่ท่วมสูงถึง 1 เมตร ซึ่งเป็นความเดือดร้อนและเสียหายของชาวตลาดมากในปีนั้น

ตารางที่ 5.21 แสดงการเปรียบเทียบการจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ตลาดเก่าและประชาชน โดยรอบที่อยู่ในตำบลสามชุก

การจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้	ประชากรในพื้นที่ตลาดเก่า N = 166 (%)	ประชากรโดยรอบที่อยู่ในตำบลสามชุก N = 334 (%)	รวม (%)
จำได้	54.8	40.8	45.8
จำไม่ได้	41.56	55.39	50.8
ไม่ตอบ	4.22	2.99	3.4
รวม	100.00	100.00	100.0

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม เดือน กรกฎาคม 2548

5.1.14 การรับรู้ของประชาชนต่อการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกัน

จากการศึกษาการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในส่วนของจัดงานประเพณีร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ในชุมชนพบว่า ส่วนมากประชาชนในชุมชนมีการจัดงานประเพณีร่วมกันกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นประจำทุกปี คิดเป็นร้อยละ 84.3 และมีเพียงร้อยละ 15.7 เท่านั้นที่คิดว่าชุมชนไม่มีการร่วมกันจัดงานประเพณีทุกๆ ปีของหน่วยงานหลายๆ ฝ่ายในชุมชน ซึ่งก็อาจเป็นไปได้หลายสาเหตุที่ทำให้ประชาชนบางส่วนนี้มีความคิดเห็นอย่างนี้ โดยได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.22 ดังนี้

ตารางที่ 5.22 แสดงความถี่และร้อยละของการรับรู้ของประชาชนต่อการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกัน

การรับรู้ของประชาชนต่อการจัดงานประเพณีประจำปี	ความถี่	ร้อยละ
รับรู้ว่ามีการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกัน	140	84.3
ไม่มีการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกัน	26	15.7
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 254

5.1.15 การรับรู้ถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน

ในส่วนของค่าใช้จ่ายประโยชน์พื้นที่สาธารณะและอาคารสาธารณะที่เป็นอาคารเก่าที่มีคุณค่าสูงในชุมชนนั้น จากการศึกษาพบว่าส่วนมากแล้วประชาชนรับรู้ว่าชุมชนมีการใช้จ่ายประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนเพื่อประโยชน์ทางสาธารณะ โดยคิดเป็นร้อยละของการรับรู้คือร้อยละ 94.0 ส่วนอีกร้อยละ 4.8 นั้นเป็นส่วนน้อยของประชาชนในชุมชนที่ไม่ได้รับรู้ถึงการนำเอาอาคารเก่าที่มีคุณค่ามาใช้จ่ายประโยชน์ร่วมกันในชุมชน ดังที่แสดงในตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.23 แสดงการรับรู้ถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน

การรับรู้ถึงการใช้จ่ายประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน	ความถี่	ร้อยละ
ไม่รับรู้ว่ามีการใช้จ่ายประโยชน์อาคารเก่าร่วมกัน	8	4.8
มีการรับรู้ว่ามีการใช้จ่ายประโยชน์อาคารเก่าร่วมกัน	156	94.0
รวม	164	98.8
ไม่ตอบ	2	1.2
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ.

5.1.16 ลักษณะหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหาข้อตกลงที่เหมาะสมในการอนุรักษ์

จากผลของการศึกษาโดยแบบสอบถามด้านลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประเด็นการได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ตลาดอยู่ที่ร้อยละ 83.7 และไม่ได้รับข่าวสารใดเลยคิดเป็นร้อยละ 16.3 ส่วนประเด็นด้านการเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาตลาดพบว่าประชาชนส่วนมากมีการเข้าร่วมประชุมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาตลาดรูปแบบอนุรักษ์ ร้อยละ 66.3 และร้อยละ 33.7 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการอนุรักษ์ และประเด็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการขององค์กรหรือคณะกรรมการชุมชนหรือของรัฐ พบว่าส่วนมากแล้วร้อยละ 66.9 ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการด้วย และเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่มีส่วนเข้าไปเป็นคณะกรรมการต่างๆ ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชน พบว่า ส่วนมากประชาชนในพื้นที่เคยร่วมตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการอนุรักษ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 65.7 จากทั้งหมด และอีก ร้อยละ 34.3 เท่านั้นที่ไม่เคยได้ตอบแบบสอบถามมาก่อนเลย ด้านการรับฟังการสัมมนาเชิงวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนมากไม่เคยเข้าร่วมรับฟังสัมมนาต่างๆ เลยถึงร้อยละ 75.9 มีเพียงร้อยละ 24.1 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมการสัมมนาเชิงวิชาการด้านการอนุรักษ์ดังกล่าว ด้านการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์พบว่าประชาชนส่วนมากจาก 166 ตัวอย่าง เคยร่วมบริจาคหรือสนับสนุนชุมชนด้านการเงิน หรืออุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆ โดยร้อยละของผู้ที่เคยร่วมสนับสนุนมี 59.6 ส่วนร้อยละ 40.4 ไม่เคยร่วมสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ใดเลย ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน พบว่าประชาชนส่วนมากเคยเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชนของตนถึงร้อยละ 71.7 แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมใดเลยในชุมชนก็มีถึงร้อยละ 28.3 ของทั้งหมด และพบว่าผู้ที่ไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมใดเลยในชุมชนตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ มี ร้อยละ 9.6 ของประชาชนทั้งหมดใน 166 ตัวอย่าง และร้อยละ 90.4 ของกลุ่มตัวอย่างเคยเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนของตน โดยรายละเอียดทั้งหมดได้แจกแจงดังตารางต่อไปนี้

อย่างไรก็ตามในส่วนของลักษณะการมีส่วนร่วมของคนในตลาดเก่านี้ จากการศึกษาพบว่าส่วนมากแล้วประชาชนมีส่วนร่วมในระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ซึ่งจากการสำรวจพบถึง 139 ท่าน (ร้อยละ 20.2) จากการแจกแบบสอบถาม 166 ราย รองลงมาเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานพิธีการต่างๆ ซึ่งพบร้อยละ 17.3 และอันดับต่อไปเป็นการเข้าร่วมในการเข้าประชุมรับฟังความคิดเห็นในชุมชน ที่ร้อยละ 16 เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดสามารถดูจากตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.24 แสดงลักษณะการมีส่วนร่วมโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
(ผู้ตอบสามารถตอบได้หลายข้อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ความถี่	ร้อยละ
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์	139	20.2
2. การร่วมงานพิธีการต่างๆและการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน	119	17.3
3. การเข้าประชุมรับฟังหรือเสนอความคิดเห็นในชุมชน	110	16
4. การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์	109	15.9
5. การให้การสนับสนุนด้านการเงินและอุปกรณ์	99	14.4
6. การร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการ	55	8
7. การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ	40	5.8
8. ไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมใดเลย	16	2.3

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

หมายเหตุ : จำนวนประชากรที่สำรวจ 166 คร้วเรือน (N = 166)

5.1.17 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในตลาดเก่ากับลักษณะประชากรในตลาดเก่าสามชุก

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตลาดเก่านี้ยังมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้นต่างๆ คือ ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ของคนในครัวเรือน สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพหลัก ดังที่จะแสดงในตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมกับลักษณะประชากร ดังนี้

ตารางที่ 5.25 แสดงแสดงความเชื่อมโยงระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมกับตัวแปรต้นที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ตัวแปรเรื่องคุณลักษณะประชากรในพื้นที่									
	ช่วงอายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	สถานภาพในครัวเรือน	ลักษณะการอยู่อาศัยและ	สถานภาพในชุมชน	ระยะเวลาการอยู่อาศัย	หมายเหตุ
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				•	•					
2. การประชุมรับฟังความคิดเห็น	•		•				•			
3. การเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานพิธีการต่างๆ	•		•						•	
4. การตอบแบบสอบถาม	•			•					•	
5. การให้เงินหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือส่วนรวม	•	•							•	
6. การร่วมในการตัดสินใจโดยเป็นคณะกรรมการในโครงการ		•	•			•			•	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

จากตารางแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในข้างต้นนี้สามารถแยกอธิบายตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าสัดส่วนของผู้ที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารในการอนุรักษ์ชุมชนของคนนั้นเป็นครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 – 4 คน ซึ่งเป็นครอบครัวขนาดเล็ก มากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 88.3 สัดส่วนที่รองลงมาก็คือครอบครัวที่มีสมาชิกตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป หรือครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 84.4 และสัดส่วนของการได้รับข้อมูลข่าวสารที่น้อยที่สุดคือครัวเรือนที่มีสมาชิกคนเดียวหรืออยู่คนเดียว ดังแสดงในตารางที่ 5.26 จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการอยู่อาศัยแบบครอบครัวทั้งขนาดใหญ่หรือเล็กนั้นมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ที่อยู่คนเดียวเนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์กันในครัวเรือน

สำหรับผลของความสัมพันธ์กับอาชีพของประชาชนในตลานั้น พบว่า สัดส่วนของผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่มากที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพ ช่างฝีมือ อาชีพรับจ้าง หรือพนักงานบริษัทหรือทำงานเกี่ยวกับการบริการภาคเอกชน อันดับต่อมาจะเป็นอาชีพค้าขายซึ่งทำงานอยู่กับพื้นที่โดยตรง และอาชีพรับราชการ (โดยสัดส่วนเป็น ร้อยเปอร์เซ็นต์ และ ร้อยละ 84.2 และ ร้อยละ 52.9 ตามลำดับ) ซึ่งเทียบกันระหว่างผู้ที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ที่ไม่รู้ คิดเป็นผู้รู้ทั้งหมดกว่าร้อยละ 80 จากทั้งหมด ดังตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพ ของประชาชนในตลาค

ลักษณะความสัมพันธ์	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์			
	ไม่เคย	เคย	รวม	หมายเหตุ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)				
1	10(32.3)	21(67.7)	31(100.0)	$X^2 = 7.442$ sig = 0.24 C = 0.207 the minimum expected count is 5.04
2-4	12(11.7)	91(88.3)	103(100.0)	
ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป	5(15.6)	27(84.4)	32(100.0)	
รวม	27(16.3)	139(83.7)	166(100.0)	
อาชีพของประชาชนในตลาค				
ไม่ได้ทำงาน	-	10 (100.0)	10 (100.0)	$X^2 = 17.486$ sig = 0.002 C = 0.309 the minimum expected count is 0.98
ค้าขาย	19 (15.8)	101 (84.2)	120 (100.0)	
ช่างฝีมือ	-	6(100.0)	6 (100.0)	
รับราชการ/นักการเมือง	8 (47.1)	9 (52.9)	17 (100.0)	
รับจ้าง/พนักงานบริษัท/งาน บริการภาคเอกชน	-	13 (100.0)	13 (100.0)	
รวม	27 (16.3)	139 (83.7)	166 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

1) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้า ประชุมเสนอความคิดเห็นกับ ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ของคนในครัวเรือน การศึกษา และอายุของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน โดยพบว่าครัวเรือนที่มีลักษณะการอยู่อาศัยแบบ ครอบครัวยุ้ย ร้อยละ 71.8 มีการเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในชุมชน มากกว่าผู้ที่ไม่เคยซึ่งมี เพียงร้อยละ 28.2 เท่านั้น ก็อาจเนื่องมาจากผู้ที่อยู่แบบครอบครัวมีการพักอาศัยอยู่ประจำในพื้นที่

ชุมชนจึงผูกพันและค่อนข้างสนใจความเคลื่อนไหวของชุมชนตนเองมากกว่าผู้ที่มีลักษณะการอาศัยแบบเข้าไปเป็นกัลปหรืออยู่แบบนายจ้างกับลูกจ้าง

สำหรับผลของความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการศึกษาของประชาชนในตลาดนั้นพบว่า สัดส่วนของผู้ที่เคยเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการประชุมในชุมชนนั้นมีมากกว่าถึงร้อยละ 66.3 เทียบกับผู้ที่ไม่เคย และคิดเป็นสัดส่วนของระดับการศึกษาแล้วผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส. และปริญญาตรีหรือสูงกว่าจะเคยเข้าร่วมมากกว่า โดยคิดเป็นร้อยละ 93.3 รองลงมาคือระดับ มัธยมศึกษา ร้อยละ 78.6 ซึ่งหมายถึงว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลให้เกิดความสนใจในการเอาใจใส่ดูแลชุมชนและการพัฒนาเมืองมากขึ้น หรือมีผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาค่ำกว่าเมื่อเทียบสัดส่วน ดังที่แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.27

ผลของความสัมพันธ์ของการเข้าประชุมเสนอความคิดเห็นกับอายุของประชาชนในตลาด จากตารางที่ 5.50 พบว่าสัดส่วนของผู้ที่เคยเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมชุมชนกว่าร้อยละ 66 ส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุ ที่อยู่ในช่วง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 76.9) อันดับสองคือกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 70.8) และ อายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 66.3) เมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมดังกล่าวในช่วงอายุเท่ากัน จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการสนใจการเมืองหรือการพัฒนาชุมชนของตนสำหรับชาวตลาดเก่าสามชุกนั้นค่อนข้างมาก หรือเรียกได้ว่าในพื้นที่ศึกษาค่อนข้างมีความสนใจต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลท้องถิ่นอย่างมากหรือประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนอย่างมากก็อาจจะกล่าวได้

ตารางที่ 5.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้าประชุมเสนอความคิดเห็นกับลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ของนครวัดเรียน การศึกษา และอายุของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน

ลักษณะความสัมพันธ์	ลักษณะการมีส่วนร่วมแบบการประชุมเสนอความคิดเห็น			หมายเหตุ
	ไม่เคย	เคย	รวม	
ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์				
ไม่ใช่ครอบครัว	19 (54.3)	16 (45.7)	35 (100.0)	X ² = 8.379 sig = 0.004 C = 0.225 the minimum expected count is 11.81
อาศัยอยู่แบบครอบครัว	37 (28.2)	94 (71.8)	131 (100.0)	
รวม	56 (33.7)	110 (66.3)	166 (100.0)	

ตารางที่ 5.27 (ต่อ)

ลักษณะ ความสัมพันธ์	ลักษณะการมีส่วนร่วมแบบการประชุมเสนอความคิดเห็น			หมายเหตุ
	ไม่เคย	เคย	รวม	
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียน	1 (33.3)	2 (66.7)	3 (100.0)	$X^2 = 15.972$ sig = 0.014 C = 0.296 the minimum expected count is 1.01
ประถมศึกษา	31 (43.1)	41 (56.9)	72 (100.0)	
มัธยมต้น	9(21.4)	33 (78.6)	42 (100.0)	
มัธยมปลาย/ ปว.ช	14(55.6)	17(44.4)	31 (100.0)	
ปว.ส และปริญญา ตรีหรือสูงกว่า	1 (6.7)	17(93.3)	18 (100.0)	
รวม	56 (33.7)	110 (66.3)	166 (100.0)	
อายุของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน (ปี)				
21 – 30	9 (81.8)	2 (18.2)	11 (100.0)	$X^2 = 13.585$ sig = 0.009 C = 0.275 the minimum expected count is 3.71
31 – 40	7 (29.2)	17 (70.8)	24 (100.0)	
41 – 50	9 (23.1)	30 (76.9)	39 (100.0)	
51 – 60	21 (33.9)	41 (66.1)	62 (100.0)	
มากกว่า 60	10 (33.3)	20 (66.7)	30 (100.0)	
รวม	56 (33.7)	110 (66.3)	166 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

3) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้าร่วมงานพิธีการต่างๆ และการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชนกับ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน อายุของประชาชน ที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญกับ ระดับการศึกษาของประชาชนพบว่ากว่าร้อยละ 70 มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของตน โดยพบว่าสัดส่วนที่มากที่สุดของการเข้าร่วมกิจกรรมคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับ มัธยมต้น เป็นส่วนมาก ก็ร้อยละ 88.1 อันดับรองลงมาก็คือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส.และปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 80) ตามด้วยกลุ่มที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือ ปว.ช. อย่างไรก็ตามจากการสังเกตตามที่แสดงในตารางที่ 5.28 พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้มากกว่าแบบอื่น

สำหรับความสัมพันธ์กับระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนนั้น พบว่าประชาชนกว่าร้อยละ 70 มีการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนที่จัดขึ้น โดยสัดส่วนของช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัยของผู้ที่เข้าร่วม ส่วนมากแล้วผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นระยะเวลาช่วง 21 – 40 ปี อันดับรองลงมาก็คือผู้ที่อยู่มานานแล้วในช่วง 41 – 60 ปี และมากกว่า 60 ปี ตามลำดับ (สัดส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน

คิดเป็นร้อยละ 87.5, 80.0 และ 72.0) จากตารางที่ 5.29 แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นแปลผลตามความความยาวนานของการเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน อาจเนื่องมาจากความคุ้นเคยและหรือการรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์กับอายุของประชาชนพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเมื่อคิดเป็นสัดส่วนตามช่วงอายุแล้ว ประชากรที่มีช่วงอายุ 51 – 60 ปี มีการร่วมกิจกรรมมากกว่า รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุช่วง 41 – 50 ปี และ มากกว่า 60 ปี (สัดส่วนของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 87.1, 79.5 และ 73.3 ตามลำดับ) โดยแนวโน้มของการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นแปลตามอายุของประชากร ซึ่งสังเกตว่าส่วนมากผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจะเป็นผู้ที่มีอายุมากแล้ว คือในช่วงวัยกลางคนถึงวัยชรามากกว่าวัยเด็กและวัยรุ่น ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 5.28

ตารางที่ 5.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้าร่วมงานพิธีการต่างๆ และการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชนกับ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน อายุของประชาชน

ลักษณะการมีส่วนร่วม	การเข้าร่วมงานพิธีการต่างๆ และการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน			หมายเหตุ
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียน	1 (33.3)	2 (66.7)	3 (100.0)	$X^2 = 18.166$ sig = 0.006 C = 0.314 the minimum expected count is 0.85
ประถมศึกษา	28 (38.9)	44 (61.1)	72 (100.0)	
มัธยมต้น	5 (11.9)	37 (88.1)	42 (100.0)	
มัธยมปลาย/ ปว.ช.	10(32.3)	21(67.7)	31(100.0)	
ปว.ส.และปริญญาตรีขึ้นไป	3 (20.0)	15 (80.0)	18(100.0)	
รวม	47 (28.3)	119 (71.7)	166 (100.0)	
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)				
1 – 20	23 (52.3)	21 (47.7)	44 (100.0)	$X^2 = 18.601$ sig = 0.000 C = 0.317 the minimum expected count is 7.08
21 – 40	4 (12.5)	28 (87.5)	32 (100.0)	
41 – 60	13 (20.0)	52 (80.0)	65 (100.0)	
มากกว่า 60	7 (28.0)	18 72.0)	25 (100.0)	
รวม	47(28.3)	119 (71.7)	166 (100.0)	

ตารางที่ 5.28 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	การเข้าร่วมงานพิธีการต่างๆ และการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน			
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	หมายเหตุ
อายุของประชาชนในตลาดเก่า (ปี)				
21 – 30	9(81.8)	2(18.2)	11(100.0)	$X^2 = 34.634$ sig = 0.000 C = 0.415 the minimum expected count is 3.11
31 – 40	14(58.3)	10(41.7)	24(100.0)	
41 – 50	8(20.5)	31(79.5)	39(100.0)	
51 – 60	8(12.9)	54(87.1)	62(100.0)	
มากกว่า 60	8(26.7)	22(73.3)	30(100.0)	
รวม	47(28.3)	119(71.7)	166(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

4) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเคยตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์กับ อายุของประชากร ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพของประชาชนในตลาดเก่า ซึ่งผลของความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ พบว่า ประชากรที่มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี เคยมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ คิดเป็นสัดส่วนของผู้ที่เคยตอบ ร้อยละ 91.7 อันดับต่อมาคือผู้ที่มีช่วงอายุ 51 – 60 ปี (ร้อยละ 82.3) โดยคิดจากสัดส่วนของผู้ที่เคยมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามและเคยให้สัมภาษณ์ กว่าร้อยละ 65.7 นอกจากนี้รูปแบบการมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ยังมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลที่พบคือ ประชากรที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในช่วง 21 – 40 ปี ได้มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์มากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนของผู้ที่เคยในช่วงอายุเดียวกันคือ ร้อยละ 84.4 รองลงมาคือ ผู้ที่อยู่มา 41 – 60 ปี (ร้อยละ 78.5) โดยจากทั้งหมดของผู้ที่เคยมีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าวนี้ กว่าร้อยละ 65 จะสังเกตได้ว่าระยะเวลาการอยู่อาศัยที่นานกว่ามีผลให้เกิดโอกาสที่จะได้มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์ข้อมูลในชุมชนมากกว่า ซึ่งสามารถดูรายละเอียดดังตารางที่ 5.29

สำหรับผลของความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์กับอาชีพของประชาชน ดังในตารางที่ 5.29 พบว่าอาชีพค้าขายมีสัดส่วนในการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้มากที่สุด รองลงมาคืออาชีพทำงานช่างฝีมือ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75.8 และ 66.7 ตามลำดับ ซึ่งอาชีพทั้งสองต่างก็เป็นอาชีพที่ต้องทำงานประจำอยู่ที่บ้านหรืออยู่ในพื้นที่ตลาดสามชุกโดยตลอด ดังนั้นก็เป็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มประชากรอาชีพทั้งสองดังกล่าวมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับชุมชนมากกว่า

ตารางที่ 5.29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์กับอายุของประชากร ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพของประชาชนในตลาดเก่า

ลักษณะความสัมพันธ์	การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์			หมายเหตุ
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	
อายุของประชากร (ปี)				
21 – 30	9(81.8)	2 (18.2)	11 (100.0)	$X^2 = 34.819$ sig = 0.000 C = 0.416 the minimum expected count is 3.78
31 – 40	2 (8.3)	22 (91.7)	24 (100.0)	
41 – 50	18 (46.2)	21 (53.8)	39 (100.0)	
51 – 60	11 (17.7)	51 (82.3)	62(100.0)	
มากกว่า 60	17 (56.7)	13 (43.3)	30 (100.0)	
รวม	57 (34.3)	109 (65.7)	166 (100.0)	
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)				
1 – 20	22 (50.0)	22 (50.0)	44 (100.0)	$X^2 = 24.236$ sig = 0.000 C = 0.357 the minimum expected count is 8.58
21 – 40	5 (15.6)	27 (84.4)	32 (100.0)	
41 – 60	14 (21.5)	51 (78.5)	65 (100.0)	
มากกว่า 60	16 (64.0)	9 (36.0)	25 (100.0)	
รวม	57 (34.3)	109 (65.7)	166 (100.0)	
อาชีพของประชาชนในตลาดเก่า				
ไม่ได้ทำงาน	8 (80.0)	2 (20.0)	10 (100.0)	$X^2 = 23.904$ sig = 0.000 C = 0.355 the minimum expected count is 2.06
ค้าขาย	29 (24.2)	91 (75.8)	120 (100.0)	
ช่างฝีมือ	2 (33.3)	4 (66.7)	6 (100.0)	
รับราชการ / นักการเมือง	7(64.7)	6(35.3)	17(100.0)	
รับจ้าง/พนักงาน บริษัท/งานบริการ ภาคเอกชน	7 (53.8)	6 (46.2)	13 (100.0)	
รวม	57 (34.3)	109 (65.7)	166 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ในการร่วมกิจกรรมชุมชนกับ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัย และช่วงอายุของประชากรในพื้นที่ จากผลของความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา พบว่าประชากรในพื้นที่ที่กว่า

ร้อยละ 59 เคยเข้ามามีส่วนร่วมแบบให้การสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ในกิจกรรมชุมชน โดย สักส่วนในระดับการศึกษาต่างๆ นั้น มากที่สุดคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส. และ ระดับปริญญาตรีหรือมากกว่า รองลงมาคือระดับ ปว.ช. และมัธยมต้น (มากกว่าร้อยละ 80 และกว่าร้อยละ 69 ตามลำดับ) แต่สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือนั้นมีสัดส่วนของการไม่สนับสนุนดังกล่าวมากที่สุด จึงอาจทำนายได้ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะทำให้คนให้การสนับสนุนหรือมีส่วนร่วม ในรูปแบบของการให้เงินทุนหรือสนับสนุนด้านอุปกรณ์ช่วยเหลือส่วนรวมมากกว่า

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการให้การสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์กับระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชาชนนั้น พบว่าสัดส่วนของการให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านนี้ คือผู้ที่อยู่อาศัย ในชุมชนมาแล้วในช่วงเวลา 21 – 40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 81.3) รองลงมาคือผู้ที่อยู่มานาน 41 - 60 ปี (ร้อยละ 60.0) และผู้ที่อยู่มาตั้งแต่ 1 – 20 ปี (ร้อยละ 52.3) ตามลำดับ โดยจากทั้งหมดกว่าร้อยละ 59 ที่เคยมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนด้านเงินบริจาคและอุปกรณ์ต่างๆ และสำหรับ ความสัมพันธ์กับช่วงอายุของประชากรในพื้นที่นั้น พบว่าผู้ให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านนี้ มากที่สุดนั้นเป็นผู้ที่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี และตามด้วยผู้ที่อายุ 51 – 60 ปี และ 31 – 40 ปี ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเป็นผู้ที่มีอายุมากแล้วหรือตั้งแต่วัยกลางจนถึงวัยที่เป็นคนแก่เป็นส่วนมาก เช่นเดียวกับ ผลของความสัมพันธ์กับระยะเวลาการอยู่อาศัยข้างต้น ซึ่งพบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา นานจะมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่งทั้งหมดแจกแจงไว้ในตารางที่ 5.30

ตารางที่ 5.30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการสนับสนุน เงินทุนและอุปกรณ์ในการร่วมกิจกรรมชุมชนกับ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัย และช่วงอายุของประชากรในพื้นที่

ลักษณะความสัมพันธ์	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ในการ ร่วมกิจกรรมชุมชน (ความถี่, ร้อยละ)			หมายเหตุ
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียน	3 (100.0)	-	3 (100.0)	$X^2 = 19.127$ $sig = 0.004$ $C = 0.321$ the minimum expected count is 1.21
ประถมศึกษา	33 (45.8)	39 (54.2)	72 (100.0)	
มัธยมต้น	7 (31.0)	29 (69.0)	42 (100.0)	
มัธยมปลาย/ปว.ช.	16(53.3)	15 (46.7)	31 (100.0)	
ปว.ส. และปริญญาตรี ขึ้นไป	2 (13.3)	16 (86.7)	18(100.0)	
รวม	67 (40.4)	99 (59.6)	166 (100.0)	

ตารางที่ 5.30 (ต่อ)

ลักษณะความสัมพันธ์	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ในการร่วมกิจกรรมชุมชน (ความถี่, ร้อยละ)			
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	หมายเหตุ
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)				
1-20	21(47.7)	23(52.3)	44(100.0)	$X^2 = 9.744$ sig = 0.021 C = 0.235 the minimum expected count is 10.09
21-40	6(18.8)	26(81.3)	32(100.0)	
41-60	26(40.0)	39(60.0)	65(100.0)	
มากกว่า 60	14(56.0)	11(44.0)	25(100.0)	
รวม	67(40.4)	99(59.6)	166(100.0)	
ช่วงอายุของประชากร (ปี)				
21 – 30	8 (72.7)	3 (27.3)	11 (100.0)	$X^2 = 13.853$ sig = 0.008 C = 0.278 the minimum expected count is 4.44
31 – 40	12 (50.0)	12 (50.0)	24 (100.0)	
41 – 50	11 (28.2)	28 (71.8)	39 (100.0)	
51 – 60	19 (30.6)	43 (69.4)	62 (100.0)	
มากกว่า 60	17 (56.7)	13 (43.3)	30 (100.0)	
รวม	67(40.4)	99(59.6)	166 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

6) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการกับ สถานภาพในครัวเรือน เพศ การศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัย จากผลของความสัมพัทธ์กับสถานภาพครัวเรือนพบว่าสัดส่วนของผู้ที่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในโครงการมีน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมโดยสัดส่วนของผู้ที่เคยร่วมมีเพียง ร้อยละ 32.7 ส่วนผู้ที่ไม่เคยร่วมนั้นมีมากถึง 67.3 สำหรับในด้านสถานภาพในครัวเรือนของผู้ที่เคยเข้าร่วมดังกล่าวนี้ พบว่าสัดส่วนของผู้ที่เป็นบุตร จะมีเข้าร่วมมากที่สุด คือ ร้อยละ 50 รองลงมาคือ หัวหน้าครอบครัว (ร้อยละ 37.4) อย่างไรก็ตามก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนยังไม่ได้มีโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบร่วมตัดสินใจได้เต็มที่มากนัก เช่นเดียวกับผลความสัมพันธ์ของเพศกับการ

มีส่วนร่วมแบบดังกล่าวนี้ พบว่าเพศชาย (ร้อยละ 47.1) ส่วนเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมแบบนี้เพียงร้อยละ 17.5 และในขณะที่ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษาก็เช่นกัน โดยพบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส. ขึ้นไปจะมีสัดส่วนการเข้าร่วมดังกล่าวมากที่สุด (ร้อยละ 60.0) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 50.0) และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 23.9 ตามลำดับ จะเห็นว่าระดับการศึกษาที่สูงจะมีโอกาสที่จะเข้าร่วมในการตัดสินใจในโครงการมากกว่า ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาด้วย และสำหรับความสัมพันธ์กับระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน พบว่าผู้ที่อยู่อาศัยมาเป็นระยะเวลา 21 – 40 ปี จะมีสัดส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วมแบบดังกล่าวมากกว่า ช่วงอื่น (ร้อยละ 43.8) ซึ่งทั้งหมดได้แสดงในตารางที่ 5.31

ตารางที่ 5.31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการกับ สถานภาพในครัวเรือน เพศ การศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัย

ลักษณะการมีส่วนร่วม	การร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการ			หมายเหตุ
	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	
สถานภาพในครัวเรือน				
หัวหน้าครอบครัว	72(62.6)	43(37.4)	115(100.0)	$X^2 = 9.538$ sig = 0.023 C = 0.234 the minimum expected count is 0.65
แม่บ้าน/คู่สมรส	31(86.1)	5(13.9)	36(100.0)	
บุตร	6(50.0)	6(50.0)	12(100.0)	
ญาติและผู้อาศัยอื่นๆ	2(100.0)	-	2(100.0)	
รวม	111(67.3)	54(32.7)	165(100.0)	
เพศ				
ชาย	45 (52.9)	40 (47.1)	85 (100.0)	$X^2 = 16.355$ sig = 0.000 C = 0.300 the minimum expected count is 26.18
หญิง	66 (82.5)	14 (17.5)	80 (100.0)	
รวม	111(67.3)	54 (32.7)	165 (100.0)	

ตารางที่ 5.31 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	การร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการ			
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	หมายเหตุ
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียน	3 (100.0)	-	3 (100.0)	$X^2 = 20.879$ sig = 0.002 C = 0.335 the minimum expected count is 0.98
ประถมศึกษา	54 (76.1)	17 (23.9)	71 (100.0)	
มัธยมต้น	21 (50.0)	21 (50.0)	42 (100.0)	
มัธยมปลาย/ปว.ช.	21(90.2)	5(9.8)	31(100.0)	
ปว.ส. และปริญญาตรีหรือ สูงกว่า	7(40.0)	11 (60.0)	18(100.0)	
รวม	111 (67.3)	54 (32.7)	165 (100.0)	
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)				
1-20	36 (81.8)	8 (18.2)	44 (100.0)	$X^2 = 10.435$ sig = 0.015 C = 0.244 the minimum expected count is 8.18
21-40	18 (56.3)	14 (43.8)	32 (100.0)	
41-60	37 (57.8)	27 (42.2)	64 (100.0)	
มากกว่า 60	20 (80.0)	5 (20.0)	25 (100.0)	
รวม	111 (67.3)	54 (32.7)	165 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

7) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการกับการศึกษา (ตารางที่ 5.33) ผลของความสัมพันธ์พบว่า ผู้ที่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ของชุมชนนั้นมีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส.ขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 53.3) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ มัธยมต้นและมัธยมปลายตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าแนวโน้มของการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาศึกษาสามารถสร้างโอกาสให้คนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลและพัฒนาชุมชนมากขึ้น

ตารางที่ 5.32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการกับการศึกษา

ลักษณะการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมของประชาชนแบบ การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ			หมายเหตุ
	ไม่เคยร่วม	เคยร่วม	รวม	
การศึกษา				
ไม่ได้เรียน	3(100.0)	-	3(100.0)	$X^2 = 18.190$ $sig = 0.006$ $C = 0.314$ the minimum expected count is 0.72
ประถมศึกษา	63(87.5)	9(12.5)	72(100.0)	
มัธยมต้น	30(71.4)	12(28.6)	42(100.0)	
มัธยมปลาย/ปว.ช.	17(77.8)	9(22.2)	31(100.0)	
ปว.ส และปริญญาตรี หรือสูงกว่า	8(46.7)	10(53.3)	18(100.0)	
รวม	126(75.9)	40(24.1)	166(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.18 ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก

พบว่าประชาชนที่อาศัยในชุมชนตลาดเก่า ร้อยละ 98.2 รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ดี เพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้นที่ไม่ทราบ ส่วนประชาชนรอบนอกตลาดเก่า นั้น กว่าร้อยละ 80 ทราบข้อมูลเรื่องนี้ดี มีเพียงร้อยละ 13.5 ที่ไม่ทราบ สรุปโดยภาพรวมแล้วประชาชนส่วนมากรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ดี ถึงร้อยละ 89.2 นับว่าเป็นสัดส่วนที่มากพอสมควร ดังนั้นการอนุรักษ์ตลาดเก่าของชุมชนจึงนับได้ว่ามีโอกาสที่ดีในการบริหารจัดการให้ประสบผลสำเร็จได้ในแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

ตารางที่ 5.33 แสดงการเปรียบเทียบการทราบข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่า

ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการอนุรักษ์ชุมชน ตลาดเก่า	ประชาชนชุมชน ตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่ อาศัยอยู่ใน ตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
ทราบ	98.2	85.3	89.2
ไม่ทราบ	1.2	13.5	10.6
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.19 ลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่า

จากการศึกษาพบว่าลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ของประชากรทั้งสองกลุ่มมีส่วนในการรับรู้แบบรู้จากเพื่อนบ้านมากที่สุด (รวมร้อยละ 30.32) อันดับรองลงมาคือ รับข้อมูลจากการประชุมหรือจดหมายเวียน ของคณะกรรมการพัฒนาตลาดหรือหัวหน้าชุมชน (ร้อยละ 25.84) และตามด้วยการรับรู้จาก วิทยุ (ร้อยละ 14.34) แต่รูปแบบการรับรู้ที่ประชาชนภายในกับภายนอกรับรู้แตกต่างกันคือ ประชาชนภายในชุมชนจะรับข้อมูลข่าวสารจากการประกาศเสียงตามสายมากกว่าประชาชนรอบนอกตลาดเก่า ส่วนประชาชนที่อยู่รอบนอกตลาดเก่าจะรับข้อมูลจากวิทยุมากกว่าคนที่อยู่ภายในตลาดเก่า นั่นก็อาจจะเป็นเพราะว่าลักษณะกิจกรรมของคนสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 5.34 แสดงการเปรียบเทียบลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

ลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์	ประชาชนชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
วิทยุ	10.75	16.60	14.34
โทรทัศน์	2.10	7.95	6.11
หนังสือพิมพ์/หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	2.77	10.81	8.29
เพื่อนบ้าน	36.12	27.66	30.32
ประกาศเสียงตามสายจากเทศบาล	14.93	6.99	9.49
จากการประชุม/จดหมายเวียน ของคณะกรรมการพัฒนาตลาดหรือหัวหน้าชุมชน	32.99	22.58	25.84
ไม่ตอบ	0.34	7.95	5.56
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.20 การรับรู้เกี่ยวกับประเภทสื่อของเทศบาลตำบลสามชุกที่ใช้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน

จากการศึกษาพบว่าประเภทสื่อที่ประชาชนรับรู้ข่าวสารจากเทศบาลมากที่สุด คือ การประกาศเสียงตามสาย (รวม ร้อยละ 46.2) ส่วนอันดับรองลงมาที่ประชาชนในตลาดเก่ารับรู้คือ สื่อประเภทจดหมายเวียนหรือหนังสือเวียน (ร้อยละ 20.64) แต่สำหรับประชาชนรอบนอกนั้น อันดับสองคือ สื่อประเภทวิทยุชุมชน (ร้อยละ 15.8) ส่วนอันดับสามที่ประชาชนทั้งสองกลุ่มรับรู้

นั่นจะเป็นสื่อการประชุมชน (รวมร้อยละ 14.09) จึงสังเกตได้ว่าสื่อประเภทหนังสือเวียนของเทศบาลนั้นยังไม่ทั่วถึงประชาชนรอบนอกเพียงพอ แต่ก็มีสื่อประเภทวิทยุชุมชนที่ช่วยในการให้ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนรอบนอกให้ดีขึ้นได้ ในขณะที่ประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่านี้ไม่ค่อยได้รับฟังข่าวสารจากวิทยุชุมชนเท่าที่ควร แต่ก็ยังดีที่ได้รับข่าวสารจากจดหมายเวียนเป็นการทดแทน ดังนั้นเมื่อพบข้อแตกต่างในการรับข้อมูลข่าวสารเช่นนี้แล้ว ก็อาจจะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาลักษณะผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในส่วนของเทศบาลให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 5.35 แสดงการเปรียบเทียบการรับรู้ประเภทสื่อของเทศบาลที่ใช้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

ประเภทสื่อของเทศบาลที่ใช้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน	ประชาชนชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
1.การประกาศเสียงตามสาย	52.31	39.89	46.20
2.จดหมาย/หนังสือเวียน	20.64	9.38	13.83
3.การประชุมชุมชน	11.03	14.70	14.09
4.วิทยุชุมชน	6.79	18.93	15.48
5.แผ่นพับ	6.05	4.05	4.95
6.การติดประกาศ	3.20	6.25	5.46
ไม่ตอบ	0.00	6.80	4.69
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.21 ความต้องการของประชาชนในการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นใน

โครงการพัฒนาต่างๆ ของชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 88.0 ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนมาก มีความต้องการในการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนหรือการรับฟังรับรู้และแสดงความคิดเห็นในแผนงานโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเทศบาล มีเพียงร้อยละ 10.8 เท่านั้น ที่ไม่ต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นใดๆ ซึ่งแสดงดังตารางที่ 5.35

ตารางที่ 5.36 แสดงความต้องการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ใน

ชุมชน		
ความต้องการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น ในโครงการพัฒนาชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	18	10.8
ต้องการ	146	88.0
ไม่ตอบ	2	1.2
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

ทั้งนี้ความต้องการในการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนของประชาชนในตลาดเก่ายังมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้น ต่างๆ คือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนหรือขนาดครอบครัว เพศ ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพหลัก ดังตารางที่ 5.38 ซึ่งผลของความสัมพันธ์พบว่า ร้อยละ 89 ของประชาชนทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามนั้นต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนของตน ซึ่งเทียบสัดส่วนจากการศึกษาของความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนพบว่ากลุ่มประชากรที่มีสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 2 – 4 คน มีสัดส่วนในความต้องการดังกล่าวมากที่สุด (ร้อยละ 93.1) และตามด้วยกลุ่มที่มีสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป (ร้อยละ 90.3) จะเห็นว่ากลุ่มที่อยู่คนเดียวนั้นจะมีสัดส่วนความต้องการเข้าร่วมดังกล่าวน้อยที่สุด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีการอยู่อาศัยแบบครอบครัวจะมีแนวโน้มในความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนมากกว่า

นอกจากนี้ผลของความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงกับเพศชายก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยพบว่าสัดส่วนของความต้องการของเพศชายจะมากกว่าเพศหญิง (ตารางที่ 5.38) เพศชายต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนา ร้อยละ 94.1 เพศหญิง มีร้อยละ 83.5 แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มของความต้องการนั้นก็นับว่ายังสูงกว่าส่วนที่ไม่ต้องการแสดงความคิดเห็น

สำหรับความสัมพันธ์กับระยะเวลาการอยู่อาศัยที่ได้ทดสอบแล้วอย่างมีนัยสำคัญนั้น พบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมานาน 21 – 40 ปี มีความต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนในช่วงเวลา 41 – 60 ปี จะเห็นว่าผู้ที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไปจะค่อนข้างสนใจในการเข้าร่วมดังกล่าวมากกว่าเมื่อเทียบสัดส่วนความต้องการแล้ว นอกจากนี้ลักษณะอาชีพของประชาชนเองก็มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าวมา จากการศึกษาพบว่าอาชีพช่างฝีมือและอาชีพรับจ้างและงานให้บริการด้านเอกชนต่างๆ

มีความต้องการเข้าร่วมเป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาจะเป็นอาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนส่วนมากในตลาดเก่า และตามด้วยผู้ที่ว่างงานหรือไม่ได้ทำงาน ตามลำดับ สำหรับสัดส่วนของอาชีพรับราชการหรือนักการเมืองนั้นมีความต้องการน้อยกว่าอาชีพอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 5.36

ตารางที่ 5.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการในการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนกับ สถานภาพในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพหลัก

ลักษณะความสัมพันธ์	ความต้องการในการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน			
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	รวม	หมายเหตุ
เพศ				
ชาย	5 (5.9) (27.8)	80 (94.1) (54.8)	85 (100.0) (51.8)	$X^2 = 4.685$ sig = 0.030 $C = 0.167$ the minimum expected count is 8.67
หญิง	13 (16.5) (72.2)	66 (83.5) (45.2)	79 (100.0) (48.2)	
รวม	18 (11.0) (100.0)	146 (89.0) (100.0)	164 (100.0) (100.0)	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)				
1	8(25.8)	23(74.2)	31(100.0)	$X^2 = 25.096$ sig = 0.001 $C = 0.364$ the minimum expected count is 0.11
2 - 4	7(6.9)	95(93.1)	102(100.0)	
ตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป	3(9.7)	28(90.3)	31(100.0)	
รวม	18(11.0)	146(89.0)	164(100.0)	
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)				
1-20	9 (20.5)	35 (79.5)	44 (100.0)	$X^2 = 14.821$ sig = 0.002 $C = .288$ the minimum expected count is 2.74.
21-40	-	32 (100.0)	32 (100.0)	
41-60	3 (4.8)	60 (95.2)	63 (100.0)	
มากกว่า 60	6 (24.0)	19 (76.0)	25 (100.0)	
รวม	18 (11.0)	146 (89.0)	164 (100.0)	

ตารางที่ 5.36 (ต่อ)

ลักษณะความสัมพันธ์	ความต้องการในการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน			
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	รวม	หมายเหตุ
อาชีพหลัก				
ไม่ได้ทำงาน	3 (30.0)	7 (70.0)	10 (100.0)	$X^2 = 14.493$ sig = 0.006 C = .283 the minimum expected count is 0.58
ค้าขาย	9 (7.5)	109 (92.4)	118 (100.0)	
ช่างฝีมือ	-	6 (100.0)	6 (100.0)	
รับราชการ/นักการเมือง ท้องถิ่น	6 (35.7)	11 (64.7)	17 (100.0)	
รับจ้าง/พนักงานบริษัท/ งานบริการภาคเอกชน	-	13 (100.0)	13 (100.0)	
รวม	18 (11.0)	146 (89.0)	164 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.22 ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาล ท้องถิ่นหรือเทศบาล

พบว่าประชาชนส่วนมากมีความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการการทำงานในส่วนของเทศบาลหรือรัฐบาลท้องถิ่นถึงร้อยละ 75.3 และร้อยละ 22.9 เท่านั้นที่ไม่มีความสนใจเข้าร่วมดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนตลาดเก่ามีความสนใจหรือใส่ใจด้านการเมืองหรือการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นและสนใจในการดูแลผลประโยชน์ของตนและส่วนรวมในชุมชนดี

ตารางที่ 5.38 แสดงความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของ
รัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล

ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงาน ของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	38	22.9
ต้องการ	125	75.3
ไม่ตอบ	3	1.8
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

นอกจากนี้ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล ยังมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรต้น คือ อาชีพหลัก ดังตารางที่ 5.38 ซึ่งผลของความสัมพันธ์พบว่ากว่า ร้อยละ 70 มีความต้องการที่จะเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล โดยสัดส่วนของความต้องการดังกล่าวเป็นกลุ่มอาชีพรับจ้างหรือพนักงานบริษัทหรือผู้ที่มิงานด้านบริการภาคเอกชนมีความต้องการมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมาคือกลุ่มอาชีพ ค้าขาย ที่สัดส่วน ร้อยละ 80.3 และร้อยละ 58.8 คือ อาชีพรับราชการและนักการเมือง ตามด้วยอาชีพช่างฝีมือ ตามลำดับ ดังตารางที่ 5.38 อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของการให้ความสนใจหรือมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าวยังมีมากกว่าส่วนที่ไม่ต้องการ แสดงให้เห็นว่าทุกกลุ่มอาชีพในพื้นที่ที่มีความสนใจในการพัฒนาและต้องการดูแลชุมชนของคนร่วมกันเป็นอย่างดี

ตารางที่ 5.39 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาลอาชีพหลัก

ลักษณะความสัมพันธ์	ความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาล			
	ไม่ต้องการ	ต้องการ	รวม	หมายเหตุ
อาชีพ				
ไม่ได้ทำงาน	5 (50.0)	5 (50.0)	10 (100.0)	$X^2 = 14.234$ sig = 0.007 C = .283 the minimum expected count is 1.40
ค้าขาย	23(19.7)	94 (80.3)	117 (100.0)	
ช่างฝีมือ	3 (50.0)	3 (50.0)	6 (100.0)	
รับราชการ/นักการเมืองท้องถิ่น	7 (41.2)	10 (58.8)	17 (100.0)	
รับจ้าง/พนักงานบริษัท/งานบริการภาคเอกชน	-	13(100.0)	13 (100.0)	
รวม	38 (23.3)	125 (76.7)	163 (100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.23 ความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดในด้านอนุรักษ์อาคาร

จากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชากรทั้งสองกลุ่มพบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่ทั้ง 5 ซอย ในตลาดเก่า ต้องการให้หน่วยงานเทศบาลเข้ามามีส่วนในการออกกฎหรือข้อกำหนดรูปแบบในการอนุรักษ์สภาพพื้นที่และอาคารร่วมกันกับประชาชนถึงร้อยละ 68.7 ส่วนอีกร้อยละ 17.5 เท่านั้นที่ไม่ต้องการให้เทศบาลเข้ามามีส่วนร่วม และในด้านของความ

ต้องการให้เทศบาลเข้ามามีส่วนในการกำหนดรูปแบบประเภทวัสดุในการก่อสร้างอาคารนั้น จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แล้วประชาชนต้องการให้เทศบาลเข้ามามีส่วนออกข้อกำหนดประเภทและวัสดุในการก่อสร้างและปรับปรุงอาคาร ถึงร้อยละ 71.1 และร้อยละ 15.1 ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้เทศบาลเข้ามาออกข้อกำหนดวัสดุในการปรับปรุงอาคาร

และความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่าก็ พบว่าส่วนมากต้องการให้หน่วยงานเทศบาลเข้ามามีส่วนในการออกกฎหรือข้อกำหนดรูปแบบในการอนุรักษ์สภาพพื้นที่และอาคารร่วมกันกับกลุ่มประชาชนเช่นกัน (ร้อยละ 85.9) ส่วนอีกร้อยละ 9.6 เท่านั้นที่ไม่ต้องการให้เทศบาลเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนในด้านของความ ต้องการให้เทศบาลเข้ามามีส่วนในการกำหนดรูปแบบประเภทวัสดุในการก่อสร้างอาคารนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้เทศบาลเข้ามามีส่วนออกข้อกำหนดประเภทและวัสดุในการก่อสร้างและปรับปรุงอาคาร ถึงร้อยละ 84.13 และร้อยละ 11.4 ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้เทศบาลเข้ามาออกข้อกำหนดวัสดุในการปรับปรุงอาคาร

ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ต้องการให้เทศบาลมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้มีลักษณะแบบอาคารเก่าดั้งเดิม (ความคิดเห็นรวมมากกว่า ร้อยละ 80) ดังที่ได้แจกแจงในตารางที่ 5.39 แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ประชากรในพื้นที่ตลาดเก่าเองหรือประชาชนรอบนอกที่เข้ามาใช้บริการตลาดเก่า ต่างก็มีความต้องการเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญต่อความต้องการดังกล่าวที่ประชาชนมีความเห็นตรงกันนี้ เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนต่อไป

ตารางที่ 5.40 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการให้เทศบาลมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบและการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้มีลักษณะแบบอาคารเก่าดั้งเดิม ระหว่างชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

ความต้องการให้เทศบาลมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้มีลักษณะแบบอาคารเก่าดั้งเดิม	ประชาชนในชุมชนตลาดเก่า N = 166	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก N = 334	รวม
ต้องการให้มีข้อกำหนดรูปแบบอาคารเกิดขึ้น	68.7 %	85.9 %	80.2 %
ไม่ต้องการให้มีข้อกำหนดรูปแบบอาคาร	17.5 %	9.6 %	12.2 %
ต้องการให้มีข้อกำหนดการใช้วัสดุอาคารเกิดขึ้น	71.1 %	84.1 %	79.8 %
ไม่ต้องการให้มีข้อกำหนดการใช้วัสดุอาคาร	15.1 %	11.4 %	12.6 %
ไม่ตอบ	13.9 %	4.5 %	7.6 %
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ. ศ. 2548

นอกจากนี้ผู้ศึกษา ยังได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของประชาชนกับตัวแปรต้น ซึ่งพบว่าตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็น หรือมีความสัมพันธ์ต่อความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดรูปแบบอาคารให้มีลักษณะตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิมและออกข้อกำหนดการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิม คือ อาชีพหลัก ระยะเวลาการอยู่อาศัย และลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิมกับ อาชีพหลักของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าประชาชนส่วนมากที่ต้องการคือ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 85.6) ซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของชุมชนด้วย อาจจะเป็นเนื่องมาจากเป็นบ้านเกิดที่ทำกินมาเนิ่นนานจึงเกิดความผูกพันกับสภาพแวดล้อมเก่าๆ และอาจจะสังเกตเห็นคุณค่าความแตกต่างของอาคารเก่าที่มีมูลค่าทางวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวที่จะส่งผลให้เกิดการดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้บริการตลาดมากขึ้น ซึ่งลักษณะความสัมพันธ์ได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.40

2) ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดรูปแบบอาคาร ตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิมกับ ระยะเวลาการอยู่อาศัย พบว่าประชาชนส่วนมากที่ต้องการคือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชน 21 – 40 ปี (ร้อยละ 90.3) รองลงมาคือ ช่วง 41 - 60 ปี และ มากกว่า 60 ปี ตามลำดับ จะเห็นว่าผู้ที่ต้องการให้มีการออกข้อกำหนดควบคุมแบบอาคารในพื้นที่นั้นจะเป็นผู้ที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนมานานกว่า 20 ปี ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการเห็นคุณค่าของความเป็นอาคารเก่าที่มีเสน่ห์แตกต่างจากอาคารตึกแถวทั่วไปที่พบเห็นได้ง่ายก็ได้ รายละเอียดในตารางที่ 5.40

3) ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดรูปแบบอาคาร ตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิมกับ การครอบครองที่อยู่อาศัยของประชาชนในตลาดเก่า พบว่าประชาชนส่วนมากที่ต้องการคือ ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง (ร้อยละ 89.2 มีผู้ไม่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 10.8) รองลงมาคือผู้ที่เช่ากับเจ้าของโดยตรง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 84.1 มีผู้ที่ไม่ต้องการเพียง ร้อยละ 15.9 และผู้ที่เช่าช่วงอีก ร้อยละ 62.2 จากที่มีผู้ที่ไม่ต้องการเพียงร้อยละ 20.3 เท่านั้น ลักษณะความสัมพันธ์ได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.40

ตารางที่ 5.41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิมกับอาชีพหลักของประชาชนในตลาด
ระยะเวลาการอยู่อาศัย และลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย

ลักษณะความสัมพันธ์	ความต้องการให้เทศบาลออกข้อกำหนดการใช้วัสดุในการก่อสร้างอาคารตามแบบอาคารเก่าดั้งเดิม (ความถี่, ร้อยละ)			
อาชีพหลัก	ไม่ต้องการ	ต้องการ	รวม	หมายเหตุ
ไม่ทำงาน/กำลังศึกษา	1(10.0)	9(90.0)	10(100.0)	$\chi^2 = 10.470$ sig = 0.033 C = 0.271 The minimum expected count is 1.05
ค้าขาย	15(14.4)	89(85.6)	104(100.0)	
ช่างฝีมือ	3(50.0)	3(50.0)	6(100.0)	
รับราชการ/นักการเมือง	6(35.5)	11(64.7)	17(100.0)	
รับจ้าง/พนักงานบริษัท/งานบริการภาคเอกชน	-	6(100.0)	6(100.0)	
รวม	25(17.5)	118(82.5)	143(100.0)	
ระยะเวลาการอยู่อาศัย(ปี)				
1 – 20	13(41.9)	18(58.1)	31(100.0)	$\chi^2 = 12.080$ sig = 0.007 C = 0.291 The minimum expected count is 4.66
21 – 40	3(9.7)	28(90.3)	31(100.0)	
41 – 60	9(15.5)	49(84.5)	58(100.0)	
มากกว่า 60	4(17.4)	19(82.6)	23(100.0)	
รวม	29(20.3)	114(79.7)	143(100.0)	
ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย				
เป็นเจ้าของเอง	4(10.8)	33(89.2)	37(100.0)	$\chi^2 = 9.910$ sig = 0.007 C = 0.263 The minimum expected count is 7.50
เช่ากับเจ้าของโดยตรง	11 (15.9)	58 (84.1)	69(100.0)	
เช่าช่วง	14(37.8)	23(62.2)	37(100.0)	
รวม	29(20.3)	114(79.7)	143(100.0)	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.24 การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการตั้งองค์กรหรือชมรมทางอาชีพในชุมชน

จากการศึกษาด้วยแบบสอบถามพบว่าประชาชนส่วนมาก (ร้อยละ 54.2) ไม่ทราบว่าในชุมชนมีการจัดตั้งองค์กรหรือชมรมทางอาชีพในชุมชน มีเพียง ร้อยละ 41.0 เท่านั้นที่รับรู้ แม้ว่าจะมีการรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นกลุ่มผู้มีอาชีพค้าขาย หรือมีสมาคมผู้ค้าขายชาวตลาดสามชุกอยู่ก็ตามและในตลาดเก่ายังมีการตั้งกลุ่มชมรมพระเครื่องซึ่งรวมตัวกันด้านทิศเหนือของตลาดเก่า บริเวณ ซอยที่ 5

ก็ตามที่ แต่ประชาชนส่วนมากยังไม่ทราบว่า มี ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพหนึ่งของคนในท้องที่ตลาดเก่าสามชุกที่มีมานานแล้วเช่นกัน

5.1.25 การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ในพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก

จากการศึกษาด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่า ในชุมชนมีการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์ ซึ่งประชาชนในชุมชนมีการรับรู้ ถึงร้อยละ 69.9 มีเพียงร้อยละ 29.5 ที่ไม่ทราบว่ามีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ในชุมชน

5.1.26 ด้านความรู้สึกต่อความเป็นส่วนตัวในชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชนของปัจจุบันที่มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้น

จากการศึกษาพบว่าความรู้สึกเป็นส่วนตัวของประชาชนในตลาดเก่าสามชุก มีลักษณะที่มีความเป็นส่วนตัวที่เหมือนเดิมไม่ได้เปลี่ยนไปจากแต่ก่อนเลย โดยคิดเป็น 3 ระดับ ส่วนมากแล้วอยู่ที่ระดับปานกลางหรือเท่าเดิม มากถึงร้อยละ 77.1 รองลงมาคือ รู้สึกว่ามีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ที่ร้อยละ 19.9 และสุดท้ายคือ มีความรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัวลดลง ที่ร้อยละ 3.0 ซึ่งทั้งๆ ที่ผู้ตอบเองรับรู้ว่ามีปริมาณของคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละแล้ว มากถึงร้อยละ 97.6 ที่รับรู้หรือรู้สึกว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชน

ส่วนด้านการมีปฏิสัมพันธ์และระดับการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชนของคนในพื้นที่ พบว่าประชาชนร้อยละ 57.8 รู้จักเพื่อนบ้านจำนวน 10- 20 หลัง รองลงมาคือ รู้จักตั้งแต่ 20 หลังขึ้นไป มีส่วนน้อยที่รู้จักเพื่อนบ้านน้อยกว่า 10 หลัง คือเพียงร้อยละ 5.4 นับว่าชุมชนมีปฏิสัมพันธ์สูงในระดับหนึ่ง ซึ่งก็เนื่องมาจากที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นญาติกัน โดยจากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 98.2 มีญาติในชุมชน มีเพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางญาติในชุมชน และระดับการมีปฏิสัมพันธ์ของประชาชนในปัจจุบันก็ไม่ได้ลดน้อยลงเลย โดยจากการศึกษาจากจำนวนเพื่อนบ้านที่รู้จักในปัจจุบันลดลงหรือมากขึ้นพบว่าส่วนมากแล้ว ให้คำตอบว่ารู้จักเพื่อนบ้านมากขึ้นถึงร้อยละ 52.4 รองลงมาคือ เท่าเดิม ร้อยละ 41.6 และสุดท้ายคือรู้จักน้อยลงมีเพียง ร้อยละ 6.0 เท่านั้น และถามถึงโอกาสที่จะมีการพบปะพูดคุยกันระหว่างเพื่อนบ้านกันของประชาชนพื้นที่ศึกษา พบว่าโดยมากโอกาสพบปะกันยังคงความเท่าเดิมอยู่ โดยคิดเป็นร้อยละ 57.8 และ โอกาสพบปะมากขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 36.7 มีเพียงร้อยละ 5.4 เท่านั้นที่โอกาสพบปะกันน้อยลง ซึ่งถือว่าการที่มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้นและมีนักท่องเที่ยวหรือคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ไม่ได้ทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้นเปลี่ยนไป ซึ่งทั้งนี้ได้แสดงให้ทราบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.42 แสดงความถี่และร้อยละของความรู้สึกต่อความเป็นส่วนตัวในชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันที่มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้นในชุมชน

ความรู้สึกต่อความเป็นส่วนตัวในชุมชนและการมีปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันที่มีโครงการอนุรักษ์เกิดขึ้นในชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
ความรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัวในปัจจุบัน		
น้อยลง	5	3.0
เท่าเดิม	128	77.1
มากขึ้น	33	19.9
ความรู้สึกว่ามีคนแปลกหน้าเข้ามาในชุมชนมากขึ้น		
ไม่ใช่	4	2.4
ใช่	162	97.6
จำนวนเพื่อนบ้านที่รู้จัก		
น้อยกว่า 10 หลัง	9	5.4
10 – 20 หลัง	96	57.8
มากกว่า 20 หลัง	61	36.7
การมีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในชุมชน		
ไม่มี	3	1.8
มี	163	98.2
ปัจจุบันจำนวนเพื่อนบ้านมากขึ้นกว่าเดิม		
ลดลง	10	6.0
เท่าเดิม	69	41.6
มากขึ้น	87	52.4
โอกาสในการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน		
ลดลง	9	5.4
เท่าเดิม	96	57.8
มากขึ้น	61	36.7
รวม	166	100

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.27 ลักษณะความพอเพียงและความสะดวกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก

ลักษณะความพอเพียงและความคิดเห็นต่อความสะดวกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จากข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าเส้นทางการเข้าถึงตลาดเพียงพอ และสะดวกสบาย โดยคิดเป็นร้อยละ 94.0 และคิดว่าไม่เพียงพอเพียงหรือไม่สะดวก ร้อยละ 6.0 เท่านั้น และประชาชนนอกตลาดเก่าส่วนใหญ่ก็เห็นว่าเส้นทางการเข้าถึงตลาดเพียงพอ

เช่นกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 86.5 และคิดว่าไม่เพียงพอเพียงร้อยละ 12.6 เท่านั้น และสำหรับความคิดเห็นต่อความสะดวกสบายในการเข้าถึงตลาดนั้น ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่ามีความสะดวกสบายในการเข้าถึงคิดเป็นร้อยละ 79.0 และอีก ร้อยละ 19.8 คิดว่าไม่สะดวกสบาย เนื่องจากเหตุผลที่พบมากที่สุดคือ ทางเข้าออกแคบหรือถนนเล็กเกินไป และความไม่สะดวกสบายที่เกิดจากการที่ถนนถูกวางด้วยของที่กีดขวางของการค้าขายที่ไม่มีระเบียบ โดยคิดจากจำนวนที่คิดว่าไม่สะดวกทั้งหมด

ตารางที่ 5.43 แสดงการเปรียบเทียบความพอเพียงในการเข้าถึงตลาดเก่า ระหว่างประชาชนชุมชนตลาดเก่ากับประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

ความพอเพียงในการเข้าถึงตลาดเก่า	ประชาชนชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
เพียงพอ	94.00	86.50	89.0
ไม่เพียงพอ	6.00	12.60	10.4
ไม่ตอบ	0.00	0.90	0.60
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

5.1.28 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการอนุรักษ์ชุมชนและความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อการป้องกันภัยต่อแหล่งประวัติศาสตร์ชุมชนด้านต่างๆ ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการอนุรักษ์ชุมชน

ความคิดเห็นของประชาชนภายในตลาดเก่าทั้ง 5 ซอย ซึ่งมี 166 ครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามนั้น พบอุปสรรคต่างๆ และจำนวนร้อยละของความคิดเห็น ตามลำดับ คือ อันดับแรกเป็นอุปสรรคเกี่ยวกับ การที่ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาไม่สามัคคีกันหรือไม่เกิดการมีส่วนร่วมกันในการทำงานหรือขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 39.8 อันดับสองคือปัญหาหรืออุปสรรคด้านขาดการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.9 อันดับสามคือปัญหาหรืออุปสรรคด้านการขาดเงินทุนในการดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 12 อันดับที่สุดคือปัญหาหรืออุปสรรคที่มาจาก การที่เจ้าของที่ดินบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 7.1

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่าจากการสุ่มเก็บตัวอย่างทั้งหมด 334 ครัวเรือน ซึ่งผู้ตอบเองตอบสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ พบว่า มีอุปสรรคต่างๆ และจำนวนร้อยละของความคิดเห็น ตามลำดับ ซึ่งอันดับแรกๆ ที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นไว้คือ การที่ประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาไม่สามัคคีกันหรือไม่เกิดการมีส่วนร่วม

ร่วมกันในการทำงานหรือขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย คิดเป็นร้อยละ 21.98 อันดับสองคือปัญหาหรืออุปสรรคด้านขาดเงินทุนในการอนุรักษ์ ที่ร้อยละ 14.81 อันดับสามคือขาดการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.58 อันดับต่อไปคือ การขาดความรู้และวิธีการ และนอกจากนี้ประชาชนรอบนอกยังคิดว่ามีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ยังมีดังที่แจกแจงไว้ในตารางที่ 5.43

จากผลการศึกษาเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดเก่าหรืออยู่รอบนอกตลาดเก่าสามชุก ความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ในเรื่องอุปสรรคหรือปัญหาของการอนุรักษ์ก็คือ ประชาชนในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ รวมทั้งขาดการร่วมมือกันของหน่วยงานต่างๆ ในการทำงานอนุรักษ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคอันดับที่หนึ่งของทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง และข้ออุปสรรคที่มีผู้แสดงความคิดเห็นมากเป็นอันดับสองคือ ประชาชนคิดว่าโครงการอนุรักษ์ดังกล่าวยังขาดเงินทุน และขาดการสนับสนุนจากภาครัฐหรือจากเทศบาลอย่างเต็มที่ แม้ว่าบางข้ออาจจะมี ความแตกต่างกันระหว่างความคิดเห็นของคนภายนอกและภายใน ดังเช่นแสดงในตารางที่ 5.43

ตารางที่ 5.44 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านอุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ระหว่างประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

อุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก	ประชาชนในชุมชน ตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่ อาศัยอยู่ในตำบล สามชุก (%)	รวม (%)
ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่	39.80	21.98	27.82
ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	12.90	12.58	13.08
ขาดเงินทุน	12.00	14.81	14.51
เจ้าของที่ดินบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ	7.11	5.25	5.94
ขาดความรู้และวิธีการ	5.80	10.99	9.87
ขาดการสนับสนุนจากองค์กรหรือภาคเอกชน	3.70	3.50	3.69
ขาดผู้นำในการดำเนินการ	2.90	3.98	3.80
มีความล่าช้าของการดำเนินการของภาครัฐและเจ้าของที่	1.20	5.73	4.64
ไม่มีปัญหา	0.00	15.76	11.77
ไม่ตอบ	2.92	5.41	4.87
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ. ศ. 2548

2) ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่อการป้องกันภัยต่อแหล่งประวัติศาสตร์หรือชุมชนด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านอาคาร จากการรวบรวมความคิดเห็นแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ของปัญหาและแจกแจงตามความถี่ของประเด็นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่คิดเห็นว่าสิ่งที่เป็อุปสรรคในการอนุรักษ์ชุมชนที่เป็นส่วนทางด้านอาคารคือ

ปัญหอันดับหนึ่ง คือมากที่สุดที่มีการแสดงความคิดเห็นเป็นปัญหาการขาดเงินทุนในการซ่อมแซมบ้านและการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์

อันดับสอง คือปัญหาเจ้าของที่ดินและเจ้าของอาคารไม่ให้ความร่วมมือและไม่มีส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และไม่เข้าใจในการซ่อมแซมบ้านเพื่อนำไปสู่บรรยากาศการอนุรักษ์

อันดับสาม คือปัญหาหรืออุปสรรคในเรื่องของการที่ต้องคอยระวังภัยจากการเกิดอัคคีภัยในชุมชนซึ่งเป็นข้อที่ต้องกังวลของผู้คนที่อยู่อาศัยในชุมชน

อันดับสี่ คือ ปัญหา ความทรุดโทรมที่รุนแรงมากของอาคารบ้านเรือนที่ผู้อยู่อาศัยไม่สามารถซ่อมแซมได้

อันดับห้า คือปัญหาการขาดความร่วมมือและความสามัคคีกันของคนในชุมชนในการที่จะร่วมกันหาวิธีการแก้ไขและสร้างสรรค์งานเพื่อการอนุรักษ์ และ

อันดับหก คือ ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากความล่าช้าในการอนุมัติหรือในการดำเนินงานของระบบราชการ ที่ทำให้ต้องรอเป็นเวลานานประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายหรือช่วงระยะเวลาการประกอบอาชีพกับการทำงานต้องตรงกันทำให้การทำงานเป็นไปได้อย่าง

ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่คิดเห็นว่าสิ่งที่เป็อุปสรรคในการอนุรักษ์ชุมชนที่เป็นส่วนทางด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนจัดได้ 4 อันดับ คือ

อันดับหนึ่ง ประชาชนส่วนมากให้ความเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคด้านการป้องกันภัยต่อมรดกที่จะเกิดแก่พื้นที่ชุมชน คือ การขาดความสามัคคีและความร่วมมือของประชาชนในชุมชน รวมถึงการเสียสละในบางอย่างเพื่อชุมชน

อันดับสอง คือ ปัญหาความสกปรกของทางเท้าและถนนซอยทั้ง 5 ซอย ที่เกิดจากการถ่ายอุจจาระไม่เป็นที่ของสุนัข ทำให้เกิดความสกปรกและสิ่งกลิ่นเหม็นรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยและผู้ที่มาท่องเที่ยวในชุมชน

อันดับสาม คือ ปัญหาการขาดการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐในการจัดกิจกรรมที่เป็น การอนุรักษ์และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในชุมชน และปัญหามีน้ำขังและน้ำเสียที่เริ่มจะเกิดความร้อนแรงขึ้นในชุมชนและในแม่น้ำท่าจีน และ

อันดับสาม คือ ปัญหาการขาดการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐในการจัดกิจกรรมที่เป็น การอนุรักษ์และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในชุมชน และปัญหาน้ำขังและน้ำเสียที่เริ่มจะเกิด ความรุนแรงขึ้นในชุมชนและในแม่น้ำท่าจีน และ

อันดับสี่ คือ ปัญหาเทศบาลยังไม่ให้ความสำคัญต่อแผนงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน และขาดการสนับสนุนทางนโยบาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านความ สกปรกที่เกิดจากการถ่ายมูลของนกพิราบและปัญหาฝุ่นละอองในหน้าแล้งเป็นต้น

ด้านกิจกรรมในชุมชน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่คิดเห็นว่าเป็นอุปสรรคในการ อนุรักษ์ชุมชนที่เป็นด้านกิจกรรมในชุมชนจัดได้ 4 อันดับ คือ

อันดับหนึ่ง คือ ประชาชนส่วนมากจะให้ความคิดเห็นว่าเป็นอุปสรรคทางด้านกิจกรรมของ ชุมชนก็คือ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการร่วมกันส่งเสริมหรือสร้างสรรค์ กิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์รูปแบบกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์และการอนุรักษ์กิจกรรมของชุมชน เนื่องมาจากประชาชนยังไม่รู้สึกถึงการการตระหนักถึงคุณค่าในประเพณีวัฒนธรรมและกิจกรรม เก่าแก่

อันดับสอง คือ ปัญหามีตลาดนัดเข้ามาแทรกในระบบการค้าแบบดั้งเดิมซึ่งผู้ค้าไม่ใช่คน ในชุมชน และไม่มีการจัดระเบียบการขายมีการมาตั้งร้านขายตลาดนัดในระยะเวลาดึกเกินไป ระบบการค้าเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากขึ้นทุกขณะ

อันดับสาม คือ ปริมาณผู้คนที่เข้ามาใช้บริการในตลาดเก่าลดลงมาก กิจการการค้าขาย เขาหลงมาก

อันดับสี่ คือ ปัญหา ขาดผู้นำในการดำเนินการ และคิดค้นรูปแบบกิจกรรมที่ดึงดูดผู้คน เข้ามาใช้บริการตลาด ขาดการจัดงานประเพณีที่สำคัญและจริงจังอย่างเช่นในอดีต โดยที่ประชาชน ร่วมกันจัดกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในชุมชน และการดำเนินงานทางด้านการ ท่องเที่ยวชุมชนที่ร่วมกับ โรงเรียนในการจัดมัคคุเทศก์น้อยยังมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการ บริหารนักท่องเที่ยว

5.1.29 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของภาครัฐบาลท้องถิ่น หรือเทศบาลในการบรรเทาภัยและป้องกันการเสื่อมสลายของมรดกชุมชน

จากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนมากพึงพอใจการทำงานของเทศบาลในระดับ ปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 62.0 รองลงมาคือพอใจในระดับน้อย ที่ร้อยละ 18.1 อันดับสามคือ ไม่พอใจในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาภัยและป้องกันการเสื่อมสลายของมรดกชุมชน ร้อยละ 10.8 และพอใจมากเพียงร้อยละ 8.4 เท่านั้น ทั้งนี้เหตุผลที่ยังไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของ เทศบาลนั้นส่วนมากเพราะสาเหตุต่างๆ ตามที่มีผู้ได้ให้ความคิดเห็นไว้ตามลำดับความถี่ดังนี้

อันดับหนึ่ง คือเหตุผลเนื่องมาจากเทศบาลยังขาดการทำงานที่มีการประสานงานกับสมาชิกชุมชนและกลุ่มกรรมการพัฒนาชุมชนตลาดเก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ตลาดสามชุก จึงทำให้เทศบาลไม่สะดวกในการทำงานและไม่มีผลงานหรือบทบาทในการร่วมอนุรักษ์ตลาดหรือมรดกในชุมชน

อันดับสอง คือเนื่องจากเทศบาลขาดการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน อีกทั้งยังขาดการให้ข้อมูลข่าวสารของรัฐจึงทำให้ไม่เกิดการอนุรักษ์มรดกของชุมชนอย่างแท้จริง

อันดับสาม คือ เนื่องจากเทศบาลไม่ปฏิบัติงานตามนโยบายอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น นโยบายที่มาจากการทำงานของเทศบาลชุดก่อนที่ยังค้างไว้ซึ่งเป็นนโยบายด้านที่ช่วยรักษาไว้ซึ่งมรดกของชุมชน

อันดับสี่ คือขาดการเตรียมพร้อมในการพร้อมรับสถานการณ์ที่เป็นภัยต่อมรดกทางกายภาพ เช่น สถานการณ์ไฟไหม้ เป็นต้น เนื่องจากไม่มีการซ้อมดับเพลิงอย่างเต็มรูปแบบและจริงจังหรือบ่อยพอ อีกทั้งไม่มีการเตรียมรับกับสภาพปัญหาที่อาจจะเกิดอุทกภัยขึ้นในฤดูน้ำหลากหรือแม้แต่การเตรียมการในด้านการรองรับขยะที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของชุมชนและนักท่องเที่ยวซึ่งเทศบาลไม่มีแผนงานรองรับเลย

บทที่ 6

วิเคราะห์ผลการศึกษา

ในบทวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียนี้จะทำการวิเคราะห์ตามประเด็นของหลักการพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ทั้ง 4 ประเด็น คือ 1. พิจารณาด้านการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อประวัติศาสตร์ 2. ด้านคุณภาพหรือคุณค่าของเมืองที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย 3. กลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ และ 4. ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองของหน่วยงานเทศบาลและองค์กรทางชุมชนและเอกชนที่เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยทั้ง 4 ประเด็นหลักนี้จะวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชน ข้อมูลจากการสำรวจโดยแบบสำรวจ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และข้อมูลทฤษฎีภูมิที่ได้จากหน่วยงานหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตลาดเก่าสามชุก และต่อด้วยการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุกที่ประชาชนทั้งภายในและภายนอกได้แสดงความคิดเห็นไว้จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

6.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

ในการวิเคราะห์จะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ หรือการเปลี่ยนแปลงของมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ รูปแบบทางกายภาพ (Tangible) และ รูปแบบทางนามธรรม (Intangible) ซึ่งจากการวิเคราะห์ตามหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียนั้น ใช้การพิจารณา 2 ประเด็นคือ พิจารณาด้านงานช่างฝีมือท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบมรดกทางนามธรรม และพิจารณาด้านมรดกทางกายภาพ คือพิจารณาถึงการจัดการทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบันได้มีแผนหรือผังที่เป็นการรักษาพื้นที่ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมไว้หรือไม่ซึ่งในทั้งสองประเด็นทำการวิเคราะห์ได้ดังนี้

6.1.1. วิเคราะห์ด้านงานช่างฝีมือท้องถิ่น

ในการวิเคราะห์งานช่างท้องถิ่นได้แบ่งประเด็นการนำเสนอ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ถึงงานช่างที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดงานสถาปัตยกรรมในชุมชน ซึ่งพบว่าในชุมชนมีงานช่างฝีมือที่ยังคงเหลืออยู่เป็นแบบอาคารเรือนแถวไม้แบบตลาดคนจีนมีการประดับอาคารด้วยการฉลุไม้ลายขนมปังขิง ซึ่งพบมาก ถือเป็นงานช่างฝีมือด้านสถาปัตยกรรมที่ยังคงพบอยู่ในปัจจุบัน แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าช่างฝีมือที่เกี่ยวข้องในด้านนี้พบว่าไม่มีอยู่ในพื้นที่แล้วซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของอาคารประวัติศาสตร์ของชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนองานช่างฝีมือที่เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมที่เป็นวิถีชีวิต หรือเป็นอาชีพพื้นถิ่นของคนในชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยในการส่งเสริมบรรยากาศของชุมชน ประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่ศึกษามีงานช่างทั้งหมด 13 ประเภท ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่มีในอดีตแต่ปัจจุบันไม่มีการทำงานช่างแล้ว ซึ่งงานช่างที่ได้เลิกประกอบการแล้วก็คือ ช่างไม้แกะสลัก ช่างทำเครื่องเงินและทำทอง ช่างทอผ้า ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ และช่างศิลป์(งานจิตรศิลป์) ส่วนงานช่างที่ยังมีการประกอบกิจการทำอยู่จนถึงปัจจุบันคือ งานช่างถ่ายภาพโบราณ ช่างตัดเย็บ ช่างบัดกรี ช่างตีเหล็ก ช่างจักสาน ช่างทำอาหารเก่าแก่โบราณ ช่างทำเครื่องคัมคั้งเค็ม ช่างประดิษฐ์ดอกไม้และกระดุม ซึ่งงานช่างเหล่านี้บางอย่างก็ได้มีการสอนให้มีการสืบทอดวิชาความรู้ ในเครือญาติต่อมาจนปัจจุบัน ทั้งนี้ได้แจกแจงไว้ในตารางที่ 6.1 ดังนี้

ตารางที่ 6.1 แสดงงานช่างท้องถิ่นในตลาดเก่าสามชุก

ประเภทงานช่างฝีมือ	จำนวนและการจำแนกตามกลุ่มช่างฝีมือ		จำนวนช่าง (คน)	หมายเหตุ
	งานสถาปัตยกรรม	การผลิต/การค้า		
1. ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์	X	-	1	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
2. ช่างศิลป์(งานจิตรศิลป์)	X	-	1	มีช่าง แต่ไม่มีผู้สืบทอด
3. ช่างไม้แกะสลัก	X	-	1	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
4. ช่างทำเครื่องเงินและทำทอง	-	X	3	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
5. ช่างทอผ้า	-	X	2	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
6. งานช่างถ่ายภาพโบราณ	-	X	1	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
7. ช่างตัดเย็บ	-	X	2	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
8. ช่างบัดกรี	-	X	1	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
9. ช่างตีเหล็ก	-	X	1	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
10. ช่างจักสาน	-	X	1	มีช่าง แต่ไม่มีผู้สืบทอด
11. ช่างทำอาหารเก่าแก่โบราณ	-	X	7	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
12. ช่างทำเครื่องคัมคั้งเค็ม	-	X	2	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
13. ช่างประดิษฐ์ดอกไม้และกระดุม	-	X	1	มีช่าง แต่ไม่มีผู้สืบทอด
รวม	3	10	24	มีการสืบทอด 6 ประเภท

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และการแจกแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

จากลักษณะงานช่างท้องถิ่นเชิงวิถีชีวิตที่มีในชุมชนทำให้ทราบถึงอาชีพและกิจกรรมของคนในชุมชนที่ได้ประกอบการสืบทอดกันมา ที่นอกเหนือจากอาชีพค้าขายข้าวของเครื่องใช้ที่รับมาจากแหล่งผลิตทั่วไป แต่ผู้ที่ประกอบงานช่างสืบทอดกันมานี้ยังเป็นทั้งแหล่งผลิตและแหล่งขายสินค้าประเภทนั้นๆ โดยตรงด้วย อย่างไรก็ตามจากข้อมูลที่สรุปได้ในตารางที่ 6.1 จะพบว่างานช่างที่มีการสืบทอดและยังคงประกอบกิจการอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นงานช่างที่ผลิตสิ่งของเพื่ออุปโภคบริโภคที่มีโครงสร้างเล็กๆ ไม่โดดเด่น ส่วนงานช่างที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขนาดใหญ่ หรือเกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรม อาคาร หรือของตกแต่งบ้าน ไม่มีในชุมชนแล้ว ดังนั้นการที่จะรักษาคุณค่าทางเอกลักษณ์ของอาคารและโครงสร้างทางกายภาพในชุมชนเอาไว้จึงค่อนข้างที่จะเป็นไปได้ยาก

ในส่วนของนโยบายหรือแผนงานที่สนับสนุนให้เกิดการรักษางานช่างฝีมือในท้องถิ่นไว้ นั้น ได้แก่ โครงการ มหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก(เมื่อ ปี พ.ศ. 2547) ซึ่งจัดขึ้นจากหลายหน่วยงานร่วมกัน เช่นคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก มูลนิธิชุมชนไท และเทศบาลตำบลสามชุก ซึ่งนับว่าเป็นโครงการที่สนับสนุนฝีมือช่างทำอาหารที่มีชื่อของตลาดสามชุก และเป็นการสนับสนุนอาชีพดั้งเดิมให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากขึ้น โครงการที่สองคือ โครงการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ที่ส่งเสริมให้บ้านของประชาชนที่ประกอบกิจการแบบดั้งเดิมอยู่จนถึงปัจจุบันมาใช้เป็นจุดท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต ส่งผลให้กิจกรรมด้านงานช่างเก่าๆ มีคุณค่ามากขึ้น

แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น โครงการทั้งสองที่ได้กล่าวมาก็ยังไม่ได้ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ เนื่องจากรายได้หลักของชุมชนยังต้องพึ่งพาการท่องเที่ยว และการจับจ่ายของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งก็ไม่ได้มีความแน่นอน เนื่องจากบางครั้งมีนักท่องเที่ยวแต่ก็อาจจะไม่มีการใช้จ่ายในชุมชนเกิดขึ้นก็ได้ ในขณะที่กิจกรรมทางงานช่างซึ่งเป็นอาชีพหรือวิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงต้องดำเนินต่อไปภายใต้การพึ่งพารายได้ ต้องมีต้นทุนการผลิต และจำเป็นต้องมีผลกำไรเกิดขึ้นจึงจะอยู่รอดได้ ดังนั้นถ้าหากแผนงานหรือโครงการที่ช่วยรักษางานช่างท้องถิ่นยังต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวเสมอ อาจเป็นไปได้ว่าในอนาคตงานช่างท้องถิ่นอาจจะไม่สามารถรักษาไว้ได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าชุมชนมีโอกาสทางงานช่างฝีมือท้องถิ่นเนื่องจาก ปัจจุบันในชุมชนยังมีงานช่างท้องถิ่นที่ยังประกอบการอยู่บ้างและเป็นที่รู้จักของของประชาชนทั้งในและนอกชุมชน ตลอดจนยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของการรักษาเอกลักษณ์ทางด้านกิจกรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชนไว้ได้

แต่ในส่วนของการข้อจำกัดก็ยังมี คือ งานช่างที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันเป็นงานช่างในเชิงวิถีชีวิตหรือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ที่มีโครงสร้างเล็กๆ และเป็นงานเพื่อการบริโภคมากกว่า ไม่สามารถรักษาไว้ได้ ส่วนงานช่างที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขนาดใหญ่หรือ

เกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรม อาคารหรือตกแต่งอาคาร ไม่มีในชุมชนแล้ว ดังนั้นจึงเป็นข้อจำกัดที่จะรักษาคุณค่าทางเอกลักษณ์ของอาคารและ โครงสร้างทางกายภาพในชุมชนไว้และค่อนข้างที่จะเป็นไปได้ยาก

6.1.2 วิเคราะห์แผนและผังเมือง

จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ จาก อดีตเปรียบเทียบกับสภาพในปัจจุบัน จะพบว่าเมืองได้มีการขยายตัวล้อมรอบพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามจำนวนคูหาของเรือนแถวในพื้นที่ตลาดเก่าก็มีจำนวนที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก เนื่องจากถูกจำกัดไว้ด้วยชุมชนใหม่ และแนวถนน แนวแม่น้ำ ตำแหน่งของพื้นที่ศึกษา ตลอดจนระบบถนนในซอยและทางเท้าในพื้นที่ตลาดเก่า จึงยังมีความดั้งเดิมอยู่มาก นอกจากนั้นยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการควบคุมการเปลี่ยนแปลงของอาคารและการใช้ประโยชน์พื้นที่คือ ความเป็นเจ้าของหรือลักษณะการครองครองอาคารและที่ดิน ที่ยังคงเป็นของราชพัสดุในบางส่วน และบางส่วนเป็นของเจ้าของที่ดินเอกชนรายใหญ่ ซึ่งผู้อยู่อาศัยจริงในพื้นที่ไม่ได้เป็นเจ้าของเองจึงไม่มีสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมอาคารเอง จึงยังคงทำให้อาคารไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงรูปแบบแบบดั้งเดิมไปมากนัก นอกจากนี้โดยความคิดเห็นของประชาชนส่วนมากแล้วยังคิดเห็นว่าตลาดเก่าสามชุกมีจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจ คือ มีสภาพกายภาพหรือหมู่บ้านเก่าทั้ง 4 ซอย มีบ้านพิพิธภัณฑฯ และมีสะพานพระประชาที่เป็นจุดหมายตาและใช้นัดหมายได้ของชุมชน และทั้งนี้การเข้าถึงพื้นที่ยังมีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้บริหารของประชาชน แม้ว่าประชาชนจะรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากของตลาดเก่า แต่ส่วนมากก็รู้สึกว่าการตลาดได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่าชุมชนยังมีโอกาสที่ดีในด้านแผนและผังเมือง ที่ตั้ง การเข้าถึง และสภาพแวดล้อมของชุมชนยังคงมีคุณค่าต่อประชาชนอยู่มากและถือเป็นโอกาสที่ดีในการอนุรักษ์ต่อไป

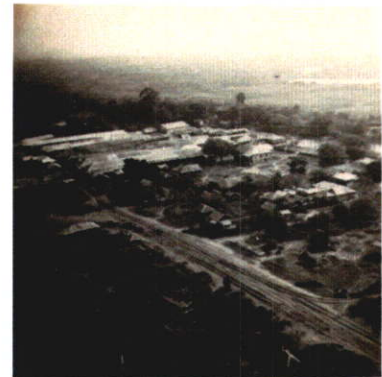
อย่างไรก็ดีแล้วแต่เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม เปลี่ยนแปลงไป การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงตามมา เช่น มีการใช้ถนน แทน การสัญจรทางน้ำ เป็นเหตุให้การใช้พื้นที่ทำน้ำลดลง จนกระทั่งในปัจจุบันทำน้ำแบบเก่าได้ถูกดัดแปลงเปลี่ยนลักษณะทางกายภาพที่มีความแตกต่างอย่างมาก ดังภาพที่ 6.1 - 6.3 ที่แสดงลักษณะกายภาพของพื้นที่ริมน้ำของตลาดเก่าสามชุก และการใช้ประโยชน์ในอดีตและปัจจุบัน

สำหรับในส่วนของการโยกย้ายแผนงานหรือโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรักษาคุณค่าของพื้นที่ประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุกนั้น พบว่ามีเพียงหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เท่านั้นที่ได้มีแผนงานและโครงการที่มีส่วนช่วยในการรักษาคุณค่าของพื้นที่ชุมชนไว้ โดยการจัดให้บ้านของประชาชนที่มีกิจกรรมทางงานช่างท้องถิ่นหรือมีกิจกรรมการค้าขายแบบดั้งเดิม

อยู่เข้าร่วมเป็นพหุภาคีทางวิถีชีวิต เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม การดำเนินชีวิตและ การประกอบกิจการการค้าแบบดั้งเดิม และจัดทำผังการท่องเที่ยวแสดงจุดท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้ศึกษา ซึ่งถือเป็นหน่วยงานเดียวที่จัดทำผังชุมชนที่ คำนึงถึงการรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยัง ไม่ปรากฏแผนงานหรือ โครงการใด ที่แสดงถึงการรักษาคุณค่าทางสถานที่ที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรมของชุมชนไว้ แต่ในทางตรงข้ามหน่วยงานเทศบาลของตำบลสามชุกยังมีโครงการที่มี ส่วนช่วยสนับสนุนการทำลายเอกลักษณ์และความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่มี ความสำคัญ เช่น การทำโครงการก่อสร้างทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็กตลอดแนวริมแม่น้ำท่าจีน ตามแนวของทำน้ำตลาดเก่าตลอดแนว (แผนพัฒนาเทศบาล ปี พ.ศ. 2548 – 2550) ซึ่งแต่เดิมเคยเป็น ทำน้ำ และท่าเรือเก่าของชาวตลาด เป็นผลให้ทำน้ำเก่าแก่ของบ้านเรือนที่อยู่ริมน้ำหายไป แม่น้ำดู แดบลง ดังภาพที่ 6.1 – 6.3

(1)

(2)

(3)

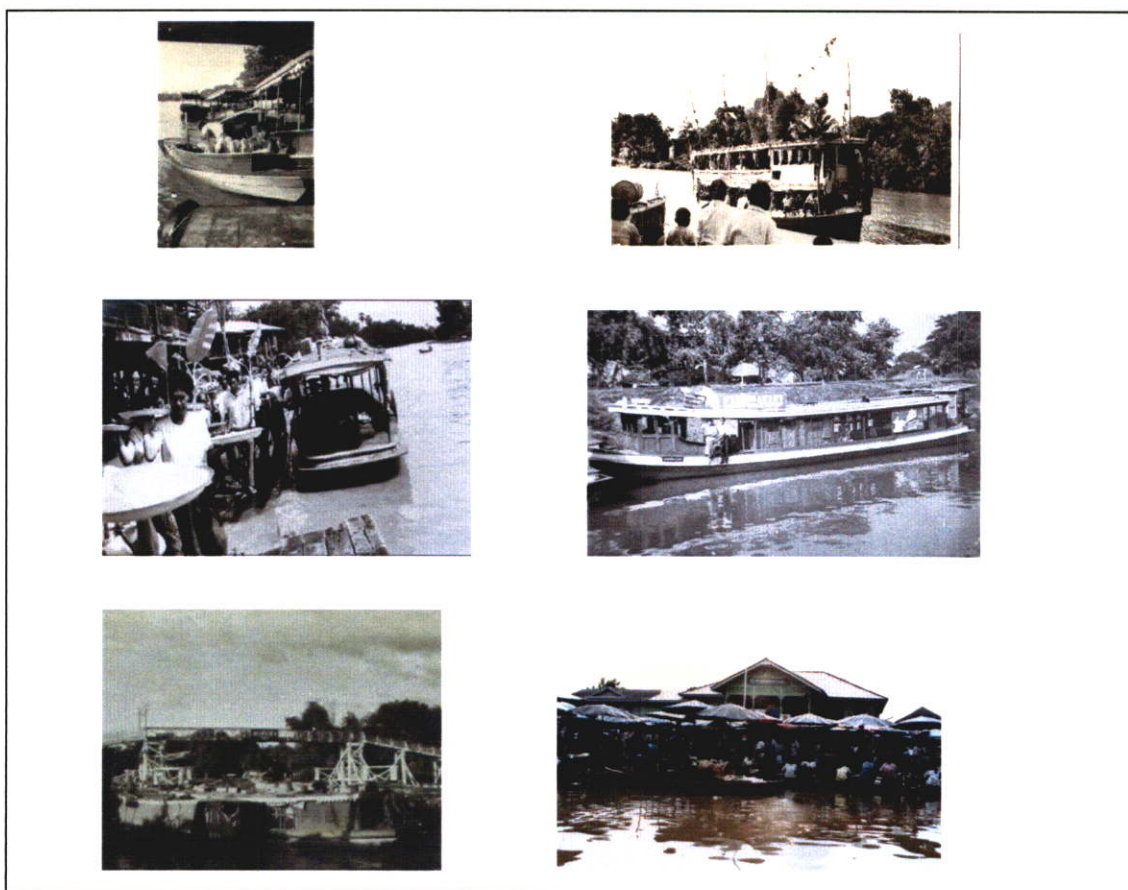
(4)

(5)

ภาพที่ (1) (2) (3) (4) แสดงภาพถ่ายทางอากาศของสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในอดีต
ที่มา : จากพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ตลาดเก่าสามชุก ตำบลสามชุก อำเภอสามชुक จังหวัดสุพรรณบุรี
ภาพที่ (5) แสดงภาพถ่ายทางอากาศของสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในปัจจุบัน
ที่มา : จาก www.google.com online
20/08/2006

ภาพที่ 6.1 แสดงสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในอดีตและปัจจุบัน

ภาพที่ 6.2 แสดงการใช้ประโยชน์ทางน้ำของตลาดเก่าสามชุกในอดีต

ภาพที่ 6.3.1 แสดงบ้านเรือนในตลาดที่ติดกับทำน้ำแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 6.1.2 แสดงทำน้ำเก่าที่
ประชาชนใช้ในการสัญจรทางเรือ

ภาพที่ 6.3.3 แสดงสภาพบ้านเรือนในตลาดที่ติตรึมน้ำและมีเขื่อน
คอนกรีตตลอด แม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรีในปัจจุบัน

ภาพที่ 6.3 แสดงทำน้ำเก่าและเรือนแถวริมน้ำตลาดเก่าสามชุกในอดีต และในปัจจุบัน
ที่มา : จากภาพที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ตลาดเก่าสามชุก ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัด
สุพรรณบุรี

6.2 วิเคราะห์การศึกษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์

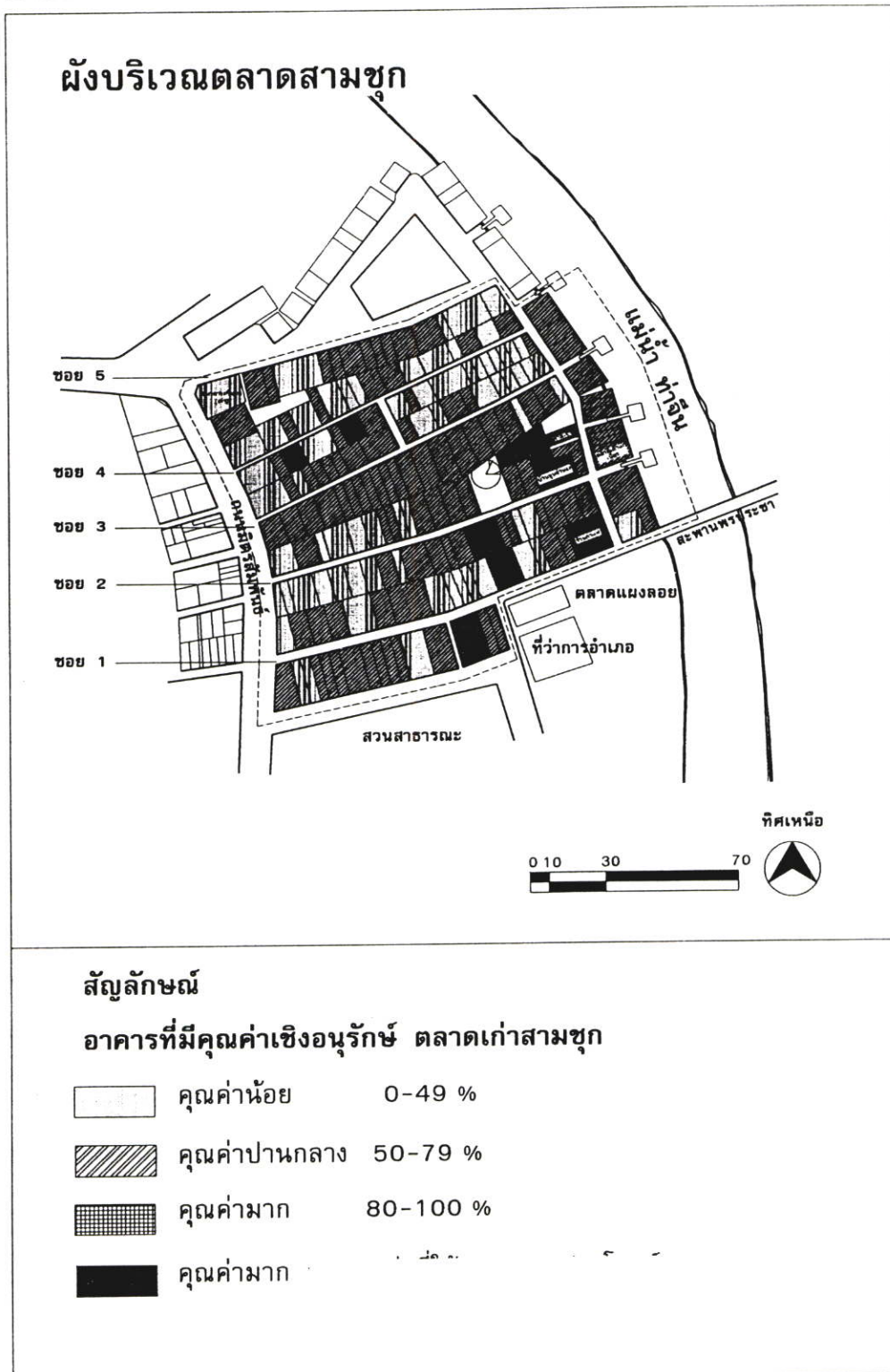
ในส่วนนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ ในส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม จากการสำรวจทางกายภาพและด้านทัศนคติที่ได้จากการสอบถามประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ซึ่งจะกล่าวถึงความแท้ ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่องของประวัติศาสตร์ และตามด้วยส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องนโยบาย แผนงานและ โครงการที่ช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมในชุมชนไว้ โดยผลการวิเคราะห์มีดังนี้

6.2.1 การวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าสามชุก

การวิเคราะห์จะกล่าวถึง ความแท้ ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่องของพื้นที่ในปัจจุบัน ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านกายภาพ และสังคม เศรษฐกิจ ของชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง ความแท้ด้านสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของพื้นที่หรือผลงานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์และธรรมชาติรอบข้างแล้ว จะเห็นได้ว่าตลาดเก่าสามชุกนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณริมแม่น้ำสุพรรณบุรีโดยในตำแหน่งนี้มาตั้งแต่แรกเริ่มที่มีการตั้งหมู่บ้านและทำการค้าขายจนพัฒนากลายเป็นตลาดจนกระทั่งมีชื่อตลาดสามชุกในปัจจุบันนี้ (ศึกษาจากประวัติศาสตร์เมืองสามชุก) และพบว่าความพอเพียงและความสะดวกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ที่มีความพอเพียงและสะดวกดี นอกจากนี้การศึกษาอาคารยังพบว่าอาคารมีอายุร่วมร้อยปี จำนวน 153 หลัง คิดเป็นร้อยละ 92.17 และอาคารบางหลังที่ถูกรื้อแล้วสร้างขึ้นใหม่จำนวน 13 หลัง คิดเป็นร้อยละ 7.83 จะเห็นได้ว่าอาคารส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง ยุค 100 ปี มากที่สุดและยังมีโครงสร้างเดิมที่ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ถือเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนในเรื่องการอนุรักษ์

เมื่อพิจารณาถึงด้านความมีเอกลักษณ์ (Identity value) ของที่ตั้งและสภาพแวดล้อมในเชิงกายภาพของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกที่มีโครงสร้างของชุมชนตลาดเรือนแถวไม้แบบเก่า ส่งผลให้มีความแตกต่างจากโครงสร้างอาคารที่พบเห็นได้ง่ายในพื้นที่ตลาดทั่วไปที่ส่วนมากในปัจจุบันจะสร้างด้วยคอนกรีตในลักษณะอาคารพาณิชย์เป็นหลัก เอกลักษณ์ของการมีโครงสร้างอาคารที่เป็นลักษณะห้องแถวทำด้วยไม้เป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงลักษณะตลาดชาวจีนโบราณ ซึ่งที่สามชุกนี้เป็นชุมชนชาวจีนที่อาศัยอยู่มาจนถึงปัจจุบัน มีการประดับอาคารด้วยลายฉลุไม้ที่เรียกว่าลายขนมปังจิง ซึ่งพบในตลาดสามชุกถึง 19 ลาย นั่นคือลักษณะศิลปกรรมตกแต่งอาคารไม้โบราณซึ่งพบเห็นตลอดแนวสองข้างทางเดินในซอยของชุมชนตลาดเก่า ความดั้งเดิมโครงสร้างอาคารและวัสดุรวมทั้งการต่อเติมอาคาร พบมีลักษณะที่มีความดั้งเดิมในระดับปานกลางไปจนกระทั่ง มีความดั้งเดิมน้อย ในสัดส่วนมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพอาคารมีการเปลี่ยนแปลงมากแล้ว และเมื่อนำมาอธิบายโดยการคิดรวมเป็นสัดส่วนร้อยละพบว่า ความดั้งเดิมความดั้งเดิมของวัสดุอาคารของชุมชนตลาดเก่าทั้ง 4 ซอย นั้นร้อยละ 48.7 อาคารในชุมชนยังคงเป็นอาคารที่เป็นอาคารวัสดุดั้งเดิม

อยู่ และอีกร้อยละ 43.3 เป็นอาคารที่ถูกซ่อมแซมด้วยวัสดุแบบใหม่แต่ก็ยังคงมีการผสมผสานของวัสดุอาคารแบบเก่า มีเพียง ร้อยละ 4.7 เท่านั้นที่อาคารเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบสมัยใหม่ทั้งหมด ซึ่งได้อธิบายไว้ในภาพที่ 6.4

ภาพที่ 6.4 แสดงผังอาคารที่มีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่ศึกษา
ที่มา : จากการสำรวจ เดือน สิงหาคม 2548

ความเท่าในด้านการมีช่างฝีมือท้องถิ่น (workmanship) ภายในพื้นที่ พบว่างานช่างฝีมือที่เป็นงานสถาปัตยกรรมยังคงพบในส่วนของรูปแบบอาคารและศิลปะการตกแต่งแบบอาคารเรือนแถวแบบจีน ที่คงพบอยู่ในปัจจุบันที่ยังหลงเหลืออยู่เป็นส่วนมากในชุมชน แต่ปัจจุบันไม่มีช่างแล้ว ยังคงมีเพียงงานช่างฝีมือเชิงวิถีชีวิตประเภทอาชีพเก่าแก่ที่ยังคงทำอยู่ เช่นงานด้านช่างทำอาหารเก่าแก่ในชุมชน และงานช่างฝีมือเกี่ยวกับงาน โครงสร้างเล็กๆ เช่น จักสาน งานบัดกรี งานตีเหล็ก เป็นต้น ซึ่งงานช่างดังกล่าวมาเป็นที่รู้จักกันในชุมชนมี 13 ประเภท คือ งานแกะสลักไม้ งานช่างศิลป์ การทำดอกไม้ประดิษฐ์ ช่างถ่ายภาพแบบโบราณ ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ ช่างทำอาหารดั้งเดิม ช่างทำเครื่องดื่มน้ำแบบดั้งเดิม ช่างตัดเย็บ ช่างทอผ้า ช่างจักรสาน ช่างตีเหล็ก ช่างทำเครื่องเงิน ทำทอง และช่างบัดกรี จะเห็นว่างานที่พบจะเป็นงานช่างซึ่งเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคม แต่งานช่างด้านการซ่อมอาคารไม่มีในชุมชนเลย ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าโอกาสในการรักษาสภาพอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในชุมชนนั้นมีน้อยลงและสามารถทำการอนุรักษ์ลักษณะทางกายภาพได้ยากขึ้น และต้องใช้ต้นทุนสูงขึ้นด้วย

ส่วนคุณค่าทางด้านความรู้สึก (Feeling) หรือรวมถึงคุณค่าในด้านความต่อเนื่องของพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ จากประชาชนภายในและรอบนอกตลาดที่เข้ามาใช้บริการตลาด พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์และอยากให้มีการอนุรักษ์ มากกว่าร้อยละ 90 และที่เห็นด้วยหรือต้องการอนุรักษ์ตลาดเก่าไว้ โดยมีสาเหตุหรือแรงจูงใจที่อยากอนุรักษ์ไว้ คือ มีความรู้สึกที่ตลาดเก่าแบบตลาดสามชุกนี้มีความหายากหรือหาได้ยากแล้วในปัจจุบัน ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของคนที่ยังคงมีลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมเก่าแก่ทางวัฒนธรรมหลงเหลือไว้จนถึงปัจจุบันและมีชื่อเสียงให้คนภายนอกทั่วได้รู้จัก อันดับสามคือเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบันมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร อันดับสี่คือต้องการอนุรักษ์ชุมชนไว้เพราะมีความผูกพันกับชุมชนแบบเก่านี้มากไม่อยากจะสูญเสียไป และอันดับห้าคือ ประชาชนเห็นว่าตลาดเก่าสามชุกมีลักษณะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนที่งดงามน่าเก็บรักษาไว้ เป็นต้น

สำหรับคุณค่าทางความรู้สึกที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญทางประวัติศาสตร์จากประชาชนรอบนอกพื้นที่ก็คือประชาชนรอบนอกตลาดเก่า รู้สึกว่าตลาดเก่าสามชุกแห่งนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ถึงร้อยละ 81.4 มีเพียงประชาชนร้อยละ 7.2 เท่านั้นที่ไม่รู้สึกว่าตลาดเก่าสามชุกมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สำหรับความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อแหล่งที่มีความน่าสนใจในตลาดเก่าสามชุก หรือจุดเด่นที่เป็นภาพลักษณ์ของตลาดเก่าที่มีความน่าสนใจคือ ลักษณะกายภาพของอาคารตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย และสิ่งแวดล้อม และรองลงมาก็คือ การมี

บ้านพิพิธภัณฑที่บ้านขุนจ่ารงค์ การมีร้านค้าแพโบราณท่าเรือส่ง และการมีชื่อเสียงด้านอาหารอร่อยของตลาดเก่าสามชุก เป็นต้น

ด้านความรู้สึกรักของประชาชนต่อจุดที่มีความโดดเด่นของตลาด จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยในตลาดเก่าส่วนมากคิดเห็นว่าในชุมชนของตนมีบริเวณที่เป็นจุดเด่นเป็นที่หมายตาของคนในชุมชนและคนทั่วไป (ร้อยละ 70.5) และคิดว่าชุมชนของตนไม่มีจุดเด่นอะไรเลย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ทั้งนี้ในส่วนของผู้ที่ตอบว่าในชุมชนมีสถานที่โดดเด่นเป็นที่หมายตาหรือมีความน่าสนใจพิเศษนั้น จุดที่มีจำนวนประชาชนแสดงความคิดเห็นว่าโดดเด่นจนจัดง่ายเป็นที่หมายตาของคนทั่วไปได้ อันดับหนึ่งคือ สะพานพรประชา เนื่องจากมีความโดดเด่นสามารถนัดพบเจอได้ง่าย อันดับสองคือบ้านขุนจ่ารงค์ เพราะเป็นพิพิธภัณฑ อันดับสามคือ บริเวณลานหน้าท่าว่าการอำเภอ และอันดับสี่ คือ ร้านกาแพท่าเรือส่ง ซึ่งเป็นที่ชุมนุมพบปะพูดคุยกันของประชาชนในชุมชนมาช้านาน

สำหรับในส่วนของคุณค่าที่บ่งบอกถึงความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่และผู้คนนั้น ในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับการจดจำได้ของผู้คนที่อาศัยในพื้นที่ที่มีเรื่องราวประทับใจในเหตุการณ์ต่างๆที่ยังจดจำได้และสามารถบอกต่อแก่คนรุ่นหลังได้ถึงเหตุการณ์ต่างๆ นั้นมีอัตราส่วนการจดจำเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ได้ถึง ร้อยละ 54.8 (สำหรับประชาชนกลุ่มที่อาศัยในตลาดเก่า) และร้อยละ 40.8 (สำหรับประชาชนกลุ่มที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่า)

เหตุการณ์ที่มีผู้จดจำได้ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถนำมาแจกแจงและจัดอันดับได้ ดังนี้

อันดับ 1. คือ เหตุการณ์งานประเพณีประจำปีต่างๆ ที่ชุมชนร่วมกันจัดงานขึ้น เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ การเปิดงานตลาดเก่าร้อยปีสามชุกและการเปิดบ้านพิพิธภัณฑ การละเล่นแห่หัวโต ในงานปีใหม่ งานบุญ งานจิว งานไหว้พระจันทร์ เป็นต้น

อันดับ 2. คือ เหตุการณ์ที่ตลาดเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าและศูนย์กลางการเปลี่ยนถ่ายคมนาคมทางน้ำ ภาพของความเจริญรุ่งเรือง ความคึกคัก ทางการค้าขาย พร้อมทั้งความอุดมสมบูรณ์ของกลุ่มน้ำท่าเงินในลุ่มตลาดที่มีสินค้าทางการเกษตรและประมงที่หลากหลายและ ยังสภาพแวดล้อมของบ้านเรือนอาคารเก่าที่สมบูรณ์และมีอาคารที่ว่าการอำเภอเก่าที่สร้างด้วยไม้สัก ทั้งหลังที่มีการผสมผสานของสถาปัตยกรรมที่เป็นไทยโดยวิวัฒนาการมาเรื่อยๆแบบผสมผสาน อีกทั้งภาพสะพานพรประชาที่เป็นสะพานไม้ที่สวยงาม ซึ่งก่อนนั้นเป็นสะพานที่มีความสำคัญมากต่อการเข้ามาใช้บริการตลาดของผู้คนสองฝั่งแม่น้ำ และเป็นสะพานไม้ที่โดดเด่นสวยงามของคนอำเภอสามชุก

อันดับ 3. คือ เหตุการณ์ไฟไหม้หลังตลาดทั้งที่เป็นอาคารห้องแถวและที่เป็นธนาคารเอเชียเมื่อ 30 ปี และ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยที่ประชาชนมีความประทับใจในความรักและสามัคคีกันของเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกันที่คอยช่วยเหลือจุนเจือกันแบบอบอุ่นแม้ยามยากไว้

นอกจากนี้คุณค่าในด้านความต่อเนื่อง ยังได้รวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับการรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่รับรู้หรือรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือที่มีความสำคัญในท้องถิ่น ส่วนความคิดเห็นของประชาชนรอบนอกพื้นที่นั้น ส่วนมากก็จะรู้จักบุคคลสำคัญในตลาดเก่าสามชุกที่มีความสำคัญและเป็นที่น่าถือในอดีตและปัจจุบันมากเช่นกัน และทั้งนี้ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ยังเชื่อมโยงถึงการใช้พื้นที่อาคาร และรูปแบบของวิวัฒนาการของอาคารเก่าที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน หรือรวมถึงการนำอาคารเก่าที่มีความงามทางงานช่าง เช่น บ้านขุนจ่ามั่งมาใช้ทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นต้น

นอกจากการประเมินคุณค่าทางด้าน วัฒนธรรมแล้ว คุณค่าของพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ยังพิจารณาในด้านของการให้คุณค่าทางสังคม - เศรษฐกิจ ด้วย ซึ่งในการพิจารณาได้แบ่งย่อยออกเป็น 5 ลักษณะ คือ คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ (Economic value) คุณค่าทางการใช้สอย (Function value) คุณค่าทางด้านข้อมูลและการศึกษาหาความรู้ (Education value) คุณค่าทางด้านสังคม (Social value) และคุณค่าทางการเมือง (Political value) โดยสามารถสรุปคุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม ของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกไว้รวมกันดังนี้ คือ

1. คุณค่าด้านเศรษฐกิจในชุมชนพบว่าที่ตลาดเก่าสามชุกมีการรวมกลุ่มทางอาชีพขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อเป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการซื้อหาเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เป็นการสร้างรายได้ทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนในชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยการรวมกลุ่มในรูปแบบกองทุนกลุ่มออมทรัพย์มีการแบ่งผลกำไรแก่สมาชิกตามวาระต่างๆที่กลุ่มได้กำหนด และทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่มี อาชีพทำการค้าที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และเป็นบทบาทเดิมของพื้นที่ คือ ส่วนมากมีอาชีพหลัก ค้าขาย รองลงมาคืออาชีพ นักการเมืองท้องถิ่น และอาชีพการทำงานช่างฝีมือต่างๆ นอกจากนั้นก็จะมีอาชีพ รับราชการ อาชีพรับจ้าง และอาชีพในหน่วยงานบริการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งไม่เพียงแต่สำคัญทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่การที่ในพื้นที่มีการกระจายตัวของการประกอบอาชีพหลากหลายสาขานั้นยังเป็นลักษณะของความสมบูรณ์ทางสังคมซึ่ง มีทั้งผู้ที่มีหน้าที่ปกครอง คือนักการเมือง ผู้ที่มีหน้าที่ให้บริการสังคม คือข้าราชการ และผู้ที่ทำการสร้างผลงานหรือผลิตที่ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ทางผลงานคือผู้ประกอบการทางงานช่างต่างๆ ซึ่งได้กล่าวไว้ใน ตารางที่ 6.1 ที่แสดงงานช่างท้องถิ่นในตลาดสามชุก ซึ่งงานช่างดังกล่าวช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของชุมชนให้มีชีวิตชีวาขึ้นเป็นต้น

2. คุณค่าด้านการใช้สอย พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน โดยการนำอาคารเก่าที่มีความสมบูรณ์ทางลักษณะอาคารเก่าที่มีการตกแต่งอาคารด้วยลักษณะศิลปะที่นิยมกันในยุคสมัยของการสร้างอาคาร ในยุคนั้นมาใช้ในการจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสร้างให้เกิดคุณค่าทางการให้ข้อมูลและการศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางการใช้สอยของอาคารที่ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ของผู้คนต่างยุคให้เกิดการรับรู้ที่ต่อเนื่อง อีกทั้งยัง

ช่วยให้เกิดการรวมตัวทางสังคมสร้างความภูมิใจของผู้คนในท้องถิ่นด้วย และทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นเป็นการสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ มีการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

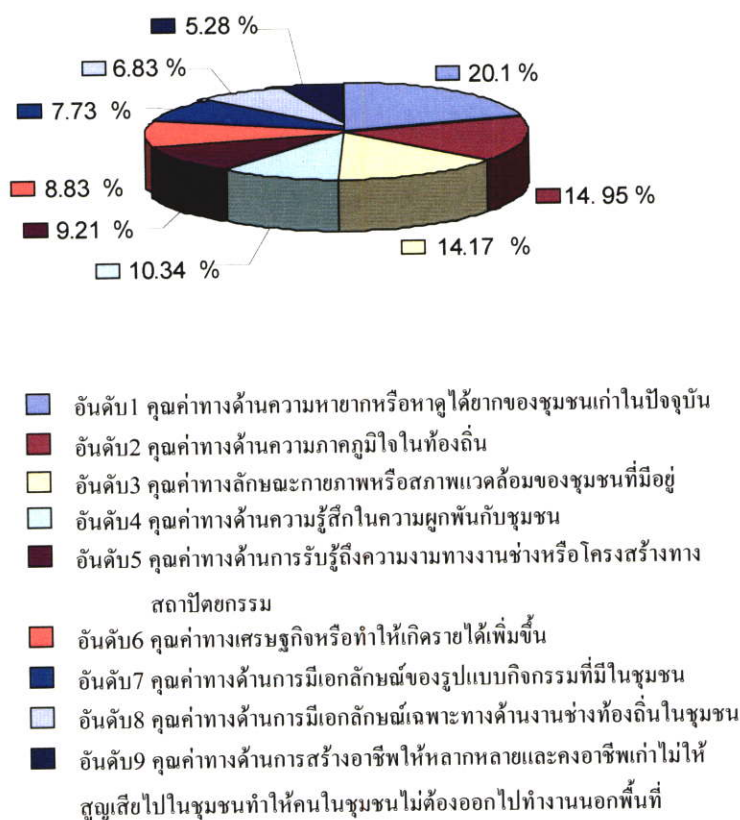
นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีสถานที่สาธารณะที่ประชาชนใช้ร่วมกัน ซึ่งก็หมายความว่าพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อสังคมของคนในพื้นที่ เพราะเกิดการรวมกันในการดำเนินกิจกรรมในสังคมนั้น ซึ่งพื้นที่ที่ประชาชนตลาดสามชุกใช้ร่วมกันในพื้นที่ตลาดเก่า ก็คือ ศาลเจ้า ลานหน้าที่ว่า การอำเภอ ลานโพธิ์ในซอย 2 และพิพิธภัณฑสถานบ้านขุนจันทน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงให้เห็นคุณค่าด้านการใช้สอยเท่านั้น ยังหมายรวมถึงการแสดงออกทางคุณค่าด้านความต่อเนื่องหรือการเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์จากรุ่นต่อรุ่นได้ด้วย ดังที่ Herbert Stovel ได้กล่าวไว้

3. คุณค่าทางการให้ข้อมูลและการศึกษาหาความรู้ จากพื้นฐานในความเป็นตลาดเก่าที่มีลักษณะทางกายภาพที่มีเอกลักษณ์ด้านรูปแบบอาคาร ลักษณะโครงสร้างถนนหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ในชุมชน รวมถึงวิถีชีวิตหรือกิจกรรมในชุมชนตลาดเก่า นั้น เป็นเสมือนการจำลองภาพในอดีตที่มีทั้งกายภาพและกิจกรรมที่มีคุณค่าในตัวเองไว้ให้คนรุ่นหลังได้มองเห็นความเป็นอยู่ รวมถึงเป็นภาพที่ทำให้คนภายนอกที่เข้ามาพบเห็น ได้ศึกษาความเป็นอดีตของชุมชนหรือบรรพบุรุษได้มากขึ้น โดยที่เปรียบเสมือนตัวกายภาพของตลาดเป็นพิพิธภัณฑสถานที่ยังมีการใช้สอยอยู่จริง รวมทั้งในปัจจุบัน ได้มีโครงการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์เกิดขึ้น โดยได้มีการนำอาคารเก่ามาปรับปรุงใช้เป็นพิพิธภัณฑสถานรวบรวมเรื่องราว และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเอาไว้เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาหาความรู้ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันตลาดเก่าสามชุกจึงเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ที่มีค่ามากแห่งหนึ่ง

4. คุณค่าทางด้านสังคม และการเมือง จากที่ได้กล่าวมาข้างแล้วในข้างต้นในส่วนของคุณค่าทางวัฒนธรรม ในเรื่องของความสัมพันธ์ของประชากรในชุมชน และการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน สำหรับโอกาสด้านสังคมและการเมืองของชุมชนตลาดเก่าสามชุกนั้น จากที่ได้ศึกษาพบว่าประชาชนในชุมชนมีระดับปฏิสัมพันธ์สูง โดยร้อยละ 57.8 รู้จักเพื่อนบ้านจำนวน 10- 20 หลัง รองลงมาคือ รู้จักตั้งแต่ 20 หลังขึ้นไป มีส่วนน้อยที่รู้จักเพื่อนบ้านน้อยกว่า 10 หลัง นั่นเพราะว่าประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่แล้วเป็นญาติกัน พบร้อยละ 98.2 มีญาติในชุมชน มีเพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางญาติในชุมชน และระดับการมีปฏิสัมพันธ์ของประชาชนในปัจจุบันก็ไม่ได้ลดน้อยลงเลยจากอดีต และโอกาสที่จะมีการพบปะพูดคุยกันระหว่างเพื่อนบ้านกันของประชาชนพื้นที่ โดยมากยังคงมีโอกาสพบกันในระดับเท่าเดิมถึงมากขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่า

ดังนั้นโอกาสในความปลอดภัยในการดูแลทรัพย์สินในชุมชนของตนและความสามัคคีกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและกันของชุมชนจึงควรจะสูงตามมาด้วย ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่ดีของ ชุมชนที่มีความเก่าแก่และลักษณะเหล่านี้ยังมีความสำคัญในการพัฒนาเมืองที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนที่มาจากความต้องการร่วมกันของคนในชุมชนและการร่วมกันแก้ไขปัญหา อย่างมีหลักเหตุผลและการรวมพลังกันของคนในพื้นที่ เพื่อความยั่งยืนต่อการบริหารท้องถิ่นของตน

ในการศึกษาถึงลักษณะการรับรู้ถึงคุณค่าในพื้นที่ประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุก จากการ ใช้แบบสอบถามถึงเหตุผลที่ต้องการจะอนุรักษ์ตลาดเก่าไว้นั้น พบว่าสาเหตุหรือความต้องการ ของประชาชนทั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และอาศัยอยู่รอบนอกพื้นที่ศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะทาง คุณค่าที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในตลาดเก่าสามชุกตามลำดับดังนี้

ภาพที่ 6.5 แสดงแผนภูมิการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะทางคุณค่าที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในตลาดเก่าสามชุก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่านอกจากการแจกแจงคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และสังคมเศรษฐกิจ โดยการเชื่อมโยงแต่ละหัวข้อหรือประเด็น ตามแนวคิดหรือทฤษฎีแล้ว การวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าเมืองโดยตรงจากการสอบถามความต้องการหรือความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

และที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะได้ทราบถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และคุณค่าในคุณลักษณะของชุมชนอย่างชัดเจนขึ้น มีน้ำหนักมากขึ้นด้วย เพราะจะทราบความต้องการหรือความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งจากผลการศึกษสามารถกล่าวได้ว่าพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกนี้มีคุณค่าและความสำคัญอย่างมากในการอนุรักษ์

และจากการรับรู้คุณค่าในด้านต่างๆ ของประชาชนที่ได้แจกแจงตามลำดับในข้างต้นนั้น ยังสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนของประชาชนภายในพื้นที่ ดังนี้

1) คุณค่าทางด้านความหายากหรือหาได้ยากของชุมชนเก่าในปัจจุบัน มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ คือ อายุ อาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัยและความสัมพันธ์ และลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย โดยพบว่าประชาชนที่เห็นคุณค่าด้านความหายากนั้น จะมีอายุในช่วง 51 – 60 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี สังเกตเห็นว่ากลุ่มที่เห็นคุณค่ามากนั้นจะมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนอาชีพที่คิดเห็นคุณค่าด้านนี้มากที่สุดคือ อาชีพรับราชการและนักการเมือง รองลงมาคือกลุ่มอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ และไม่มีอาชีพ ส่วนอาชีพรับจ้างไม่เห็นคุณค่าด้านนี้เลย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการเห็นคุณค่าด้านนี้มาจากการที่บุคคลมีความผูกพัน และเป็นลักษณะอาชีพที่มีความรู้เกี่ยวกับด้านนี้โดยเฉพาะ ส่วนบุคคลที่มีลักษณะการอยู่อาศัยแบบครอบครัวกลับเห็นคุณค่าด้านนี้น้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้อยู่อาศัยในชุมชนแบบครอบครัว และสำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีการรับรู้คุณค่าด้านนี้มากที่สุด ก็อาจเนื่องมาจากเป็นเจ้าของเองจึงเห็นคุณค่ามากกว่าผู้เช่า

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยที่พบดังกล่าวเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดของการรับรู้คุณค่าด้านความหายาก โดยโอกาส คือ ประชากรส่วนมากให้ความสำคัญต่อคุณค่าด้านความหายาก และกลุ่มประชากรที่รับรู้ถึงคุณค่าด้านนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุ ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง และมีอาชีพรับราชการและค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพของคนส่วนใหญ่ในชุมชน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่อายุมากและมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จะเห็นคุณค่าในความหายากมากกว่า ซึ่งเป็นโอกาสในการบริหารจัดการชุมชนในรูปแบบการอนุรักษ์ที่ดี เนื่องจากคนในพื้นที่หรือผู้ที่เป็นเจ้าของชุมชนเห็นคุณค่าต่อความหายากของชุมชน ดังนั้นย่อมเกิดความรู้สึกหวงแหนและอยากรักษาไว้ ส่วนข้อจำกัด คือ ประชาชนที่เห็นคุณค่าด้านนี้ส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุ อาจเกิดการขาดช่วงในการเห็นคุณค่าของคนรุ่นใหม่ และไม่มีกลุ่มที่เป็นช่างฝีมือท้องถิ่นเห็นคุณค่าด้านนี้มากนัก นอกจากนี้กลุ่มที่อาศัยในชุมชนในลักษณะครอบครัวยังมีการรับรู้ถึงคุณค่าด้านนี้น้อยทั้งๆ ที่ใช้ชีวิตในชุมชนเป็นประจำ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าหากจะบริหารจัดการเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้ดีขึ้นต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนกลุ่มดังกล่าวมานี้ได้มีความตระหนักในคุณค่าด้านความหายากมากขึ้น จึงจะง่ายต่อการวางแผนและการร่วมมือกันจัดการชุมชนให้ได้ผลสำเร็จ

2) คุณค่าทางด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ สัมพันธ์กับอายุ ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือน และระดับการศึกษา ซึ่งพบว่าประชาชนที่มีอายุในช่วง 31- 40 ปีให้ความสำคัญต่อคุณค่าด้านนี้มากที่สุด ส่วนการอยู่อาศัยในครัวเรือนพบว่าผู้ที่มีการอยู่อาศัยแบบครอบครัวจะเห็นคุณค่าด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นมากกว่า และสำหรับหารศึกษานั้นพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาดังแต่ ปว.ส.ขึ้นไป จะเห็นคุณค่าด้านนี้มากที่สุด จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง มีรูปแบบการอาศัยเป็นครอบครัวในพื้นที่ และมีอายุมากกว่า 30 จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในภูมิลำเนา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยดังกล่าวมาเป็นผลให้เกิดโอกาสและข้อจำกัดของการรับรู้คุณค่าในความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน โดยโอกาสที่พบคือ ประชากรส่วนใหญ่รู้สึกถึงความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และส่วนมากเป็นกลุ่มประชากรที่มีอายุ 30 ปี ขึ้นไป ที่มีลักษณะการอาศัยแบบครอบครัว มีระดับการศึกษาที่สูงตั้งแต่ ปว.ส. ขึ้นไป ดังนั้นโอกาสที่จะพัฒนาชุมชนให้ประชาชนเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นนั้นควรใช้บุคคลกลุ่มดังกล่าวเป็นแกนนำในการพัฒนา ส่วนข้อจำกัด คือ ประชากรกลุ่มที่มีอายุน้อย มีการศึกษาดำ และ ไม่มีครอบครัวในชุมชน จะไม่ค่อยเห็นคุณค่าด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเท่าใดนัก ดังนั้นควรพัฒนาประชากร ในกลุ่มนี้ให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนให้มากขึ้นเพราะเป็นกลุ่มที่จะเป็นพลังสำคัญของชุมชนต่อไปในอนาคต

3) คุณค่าทางลักษณะกายภาพหรือสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีอยู่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ อาชีพ การศึกษา การใช้ประโยชน์อาคาร และสถานภาพในชุมชน โดยพบว่าอาชีพค้าขายให้ความสำคัญมากที่สุด และผู้ที่มีการศึกษาในระดับ ปว.ส. ขึ้นไปให้ความสำคัญต่อคุณค่าด้านนี้มากที่สุด และกลุ่มที่ใช้อาคารเพื่อการค้าขายอย่างเดียวให้คุณค่าด้านเอกลักษณ์สภาพแวดล้อม มากที่สุด และผู้ที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าชุมชนหรือหัวหน้าองค์กรต่างๆ ก็ให้คุณค่าด้านนี้มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพอื่นๆ

ดังนั้นสรุปว่าปัจจัยที่มีผลให้ประชาชนในชุมชนตลาดเก่าสามชุกต้องการอนุรักษ์ โดยการเห็นคุณค่าด้านลักษณะกายภาพหรือสภาพแวดล้อมของชุมชน คือประชากร กลุ่มที่มีอาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมและทำงานอยู่ในชุมชนเป็นประจำ มีการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการค้าขายและอยู่อาศัย และกลุ่มที่มีสถานภาพในสังคมในระดับหัวหน้า และเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาก่อนข้างสูง ซึ่งเป็น โอกาสที่ดีของพื้นที่ที่กลุ่มคนเหล่านี้เห็นความสำคัญต่อกายภาพชุมชนเพราะจะได้มีโอกาสผลักดันให้สามารถรักษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ไว้ได้ เนื่องจากมีทั้งกลุ่มที่เป็นเจ้าของพื้นที่ คือกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มที่มีอำนาจทางการเมือง คือกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นหัวหน้า และกลุ่มที่มีความรู้และวิสัยทัศน์ใหม่ๆ คือกลุ่มที่มีการศึกษาสูง ส่วนข้อจำกัดคือ

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ต่ำ และเป็นประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแบบเป็นเพียงสมาชิกในชุมชน ดังนั้นการที่กลุ่มคนที่มีการศึกษาสูงและมีสถานภาพในชุมชนเป็นหัวหน้าชุมชนหรือองค์กรนั้นจึงยังไม่ใช่ประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชน ดังนั้นการที่จะพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่เห็นคุณค่าด้านนี้มากขึ้นจึงควรมุ่งที่กลุ่มการศึกษาคำ และสมาชิกชุมชน จึงจะสามารถรักษาสภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิมของชุมชนไว้ได้ รวมถึงการบริหารจัดการเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์จะได้ประสบความสำเร็จง่ายขึ้น

4) คุณค่าทางด้านความรู้สึกในความผูกพันกับชุมชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย และช่วงอายุของประชากร โดยพบว่า กลุ่มที่เห็นคุณค่าด้านความผูกพันจะมีระยะเวลาการอยู่อาศัยตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป และเป็นกลุ่มที่มีการครอบครองที่อยู่อาศัยแบบเช่ากับเจ้าของที่อยู่อาศัยโดยตรง และเป็นเจ้าของเอง โดยมีอายุ ตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งอาจสรุปได้ว่าประชาชนในตลาดเก่าสามชุกที่จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าด้านความผูกพันต่อพื้นที่นั้นจะต้องมีระยะเวลาการอยู่อาศัยที่นานพอสมควรและมีอายุมากหรือในวัยกลางคนขึ้นไป มีการครอบครองที่อยู่อาศัยแบบเป็นเจ้าของหรือเช่ากับเจ้าของที่ดินโดยตรง ซึ่งหมายถึงว่าการที่อยู่อาศัยมานานและอายุมากจะมีความผูกพันเพิ่มขึ้นและเห็นความสำคัญมากขึ้น จึงเป็นข้อดีหรือโอกาสของชุมชนที่ประชาชนในพื้นที่ที่เป็นเจ้าของชุมชนมีความผูกพันกับชุมชนสูง ดังนั้นย่อมเกิดความรักและหวงแหนชุมชนของตนเอง ทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการเมืองในรูปแบบการอนุรักษ์ต่อไป ส่วนที่เป็นข้อจำกัด คือ พบว่าประชาชนกลุ่มที่มีอายุน้อยจะมีความผูกพันกับชุมชนน้อย และกลุ่มที่ไม่ใช่เจ้าของที่ดินหรือมีการเช่าที่อยู่อาศัยต่อช่วงอีกที จะมีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนน้อยเช่นกัน แสดงว่าประชาชนที่อาศัยในพื้นที่นานจะมีความผูกพันสูง ดังนั้นจึงควรแก้ไขข้อจำกัดนี้ โดยหาแนวทางพัฒนากลุ่มประชากรที่มีอายุน้อยและมีการอาศัยในชุมชนในเวลาน้อยให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับชุมชนมากขึ้น

5) คุณค่าทางการรับรู้ถึงความงามทางงานช่างหรือโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ช่วงอายุของประชากร พบว่ากลุ่มที่เห็นคุณค่าทางด้านนี้มากที่สุด มีอายุอยู่ในช่วง 21- 30 ปี มากที่สุด และรองลงมาจะเป็นกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป จะเห็นว่าวัยกลางคนให้ความสำคัญด้านนี้น้อยกว่าวัยอื่นๆ ผู้ที่รับรู้คุณค่าด้านนี้จะเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่และรุ่นเก่าไปเลย ซึ่งยังถือได้ว่ามีโอกาสที่ดีต่อการพัฒนาให้เกิดการรับรู้คุณค่าด้านนี้เนื่องจากมีทั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่และรุ่นเก่าที่เห็นคุณค่าทางความงามในงานสถาปัตยกรรมของชุมชน ส่วนข้อจำกัดที่พบคือ ประชากรช่วงวัยกลางคนเห็นคุณค่าด้านนี้น้อยมาก ส่วนลักษณะประชากรแบบอื่นไม่พบที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้คุณค่าด้านนี้ และการรับรู้ถึงคุณค่าด้านนี้ยังมีไม่มากนัก จึงควรหาแนวทางส่งเสริมและปรับปรุงลักษณะทางคุณค่า

ประวัติศาสตร์ให้มีความโดดเด่นและให้สามารถสื่อความหมายกับบุคคลทั่วไปในการสัมผัสถึงคุณค่าด้านความงามทางสถาปัตยกรรมให้มากขึ้น

6) คุณค่าทางการมีเอกลักษณ์ของรูปแบบกิจกรรมที่มีในชุมชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ลักษณะสถานภาพในชุมชน และรูปแบบการพักอาศัยในชุมชน โดยพบว่าผู้ที่มีสถานภาพเป็นผู้นำในชุมชนหรือหัวหน้าองค์กรจะเห็นคุณค่าด้านเอกลักษณ์ทางกิจกรรมชุมชนมากที่สุด และผู้ที่มีรูปแบบการพักอาศัยแบบเข้าไปเย็นกลับในชุมชนหรือไม่ได้พักอาศัยในชุมชนจะให้ความสำคัญหรือเห็นคุณค่าด้านความมีเอกลักษณ์ทางกิจกรรมชุมชนมากกว่า ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีและข้อด้อยของชุมชนที่ประชาชนกลุ่มนี้ได้เห็นดังกล่าวเนื่องจากว่าถึงแม้กลุ่มประชาชนที่ไม่ได้พักอาศัยในชุมชนทุกวันแต่ก็ยังเห็นคุณค่าด้านนี้อยู่มาก แต่จุดด้อยหรือข้อจำกัดความคิดเห็นของประชากรในชุมชนที่เป็นผู้ที่พักอาศัยในชุมชนทุกวันหรือเรียกว่ามีถิ่นพำนักอยู่ในตลาดเลยแต่ก็ยังไม่รู้สึกหรือไม่รับรู้ถึงความสำคัญหรือไม่เห็นคุณค่าในกิจกรรมของชุมชนของตนเท่าใดนัก ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าจะนำไปพิจารณาในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางกายภาพ กิจกรรม และการพัฒนาแนวคิดร่วมของประชากรในพื้นที่ให้มองเห็นคุณค่าในตัวชุมชนของตนให้มากขึ้น

7) คุณค่าทางการมีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านงานช่างท้องถิ่นในชุมชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ระดับการศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปว.ศ.ขึ้นไปจะเห็นคุณค่าทางด้านนี้มากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ ซึ่งให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีผลต่อการให้ความสำคัญหรือการเห็นคุณค่าทางงานช่างมากขึ้น และมีโอกาสด้านการพัฒนาชุมชนเนื่องจากผู้มีการศึกษาสูงมีโอกาสในการเข้าไปเป็นผู้นำในการพัฒนาและมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่า ส่วนที่เป็นข้อจำกัด คือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำซึ่งเป็นประชาชนส่วนมากในชุมชนนั้นยังไม่เห็นคุณค่าทางด้านนี้มากนัก

จากที่กล่าวมาทั้ง 7 ด้าน พบว่า การรับรู้คุณค่าใน 3 ด้านสุดท้ายนั้น ยังเป็นประเด็นการรับรู้คุณค่าที่ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญหรือยังไม่เห็นคุณค่ามากนัก ดังนั้นในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์จึงควรลดข้อจำกัดหรือปรับปรุงชุมชนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรับรู้ถึงความงามทางงานสถาปัตยกรรม มีเอกลักษณ์ของรูปแบบกิจกรรมและมีเอกลักษณ์เฉพาะทางงานช่างท้องถิ่นในชุมชน ให้มากขึ้น จึงจะสามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมของเมืองไว้ได้ โดยความร่วมมือกันของทุกภาคฝ่ายในชุมชนซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการ

นอกจากนี้ในชุมชนเองยังมีการจัดตั้งกลุ่ม ที่มีลักษณะเป็นหน่วยงานที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่เพื่อร่วมกันดูแลผลประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดแก่พื้นที่ตลาดของตนอีกด้วย โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกในเชิงอนุรักษ์เกิดขึ้น และยังมีบางกลุ่ม

รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มประกอบอาชีพในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นเพื่อสร้างรายได้เสริมให้มากขึ้นอีก ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้ ยังเป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่ม และเป็นการรวมกลุ่มเพื่อใช้ในการต่อรองทางการค้าหรือการเมืองได้ด้วย

อย่างไรก็ตามไม่เพียงเท่านี้ จากการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนของประชากรในตลาดพบว่า ประชากรส่วนมากมีความสนใจในการร่วมตัดสินใจหาข้อตกลงที่เหมาะสมในการอนุรักษ์ ในลักษณะ การสนใจรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน อันดับสาม คือ การเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาตลาด อันดับสี่ คือ การมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชน และอันดับห้า คือ การสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว

สรุป คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ หลักการประเมินคุณค่าทางการอนุรักษ์ ของ UNESCO ซึ่ง Bernard M. Feilden and Jukka Jokilehto ได้เขียนไว้ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการที่จะอนุรักษ์พื้นที่ไว้เพื่อเป็นมรดกและเพื่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่และประโยชน์ในการพัฒนาเมืองและอีกหลายๆ ด้านต่อไป ทั้งนี้ความสำคัญหรือคุณสมบัติที่กล่าวมายังถือได้ว่าเป็นจุดเด่นภายในพื้นที่ทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สังคมและเศรษฐกิจของตลาดเก่าอย่างลงตัว

6.2.2 วิเคราะห์นโยบาย แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมในชุมชน

การวิเคราะห์จะกล่าวถึง แผนหรือนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา คือ หน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก และหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ ที่เกี่ยวกับลักษณะการจัดการเมืองประวัติศาสตร์อันส่งผลให้เกิดการรักษาความแท้ ความสมบูรณ์และความต่อเนื่องของมรดกที่เนื่องมาจากการให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คือ

1) การจัดงานโครงการมหรหรรษาอาหารอร่อยดีที่สามชุก พบว่าโครงการดังกล่าวนี้เป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางงานช่างอาหารที่มีฝีมือดีให้คงไว้ในตลาดเก่าสามชุก โดยถือว่าการส่งเสริมอาชีพเก่าแก่ในท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการประกอบกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเกิดการสืบทอดทางงานช่างฝีมือการทำอาหารท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง สร้างความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมของประชาชนและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และทำให้เป็นที่รู้จักแก่คนภายนอก เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจแก่เจ้าของพื้นที่ด้วย โดยโครงการดังกล่าวได้จัดขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน

เช่น กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เทศบาลตำบลสามชุก มูลนิธิชุมชนไท และกลุ่มประชาชนชาวตำบลสามชุก

2) นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปะและวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งพบว่าเป็นกิจกรรมและ โครงการที่จัดขึ้นจากหน่วยงานเทศบาลและกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเท่านั้น กิจกรรมดังกล่าวมี อาทิเช่น การจัดงานประเพณีประจำปีในเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง ไหว้พระจันทร์ งานจิว เป็นต้น เหล่านี้เป็นการสร้างความรู้สึกรักให้ประชาชนรำลึกถึงความเป็น เอกถลักษณ์ทางวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของตนเองให้มากขึ้น และเป็นการให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมานานเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมให้มีความต่อเนื่องไม่ขาดหายไป ทำให้เกิดความสนุกสนาน สามัคคี และเกิดความรักความอบอุ่นในระดับครอบครัวและเครือญาติรวมทั้งชุมชนเดียวกันด้วย

3) โครงการจัดกิจกรรมทำความสะอาดถ้ำร้อยปีร่วมกัน ซึ่งเป็นโครงการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกจัดทำร่วมกับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่า ซึ่งนับเป็นแผนงานที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ตลาดเก่าให้มีความน่าอยู่เพิ่มคุณค่าต่อพื้นที่ เป็นการรักษาความแท้ของสถานที่ตั้งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และรักษาไว้ซึ่งความแท้ของตัวอาคารเก่าที่มีรูปแบบของงานช่างในอดีตอีกทางหนึ่ง และสร้างความรู้สึกรักภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้คงไว้ซึ่งศิลปกรรมทางโครงสร้างอาคารไว้ให้ประชาชนรุ่นหลังได้ชื่นชมและใช้ศึกษาได้

4) โครงการปรับปรุงบ้านขุนจันจันจันรักษ์เป็นพิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้และศูนย์ข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “พิพิธภัณฑ์ตลาดมีชีวิต” ซึ่งเป็นการรักษาความแท้ทั้งในรูปแบบโครงสร้างอาคาร วัสดุ และการรักษาความแท้ในสถานที่ที่สามารถให้เรียนรู้ความเป็นมาในอดีตได้เป็นอย่างดีสร้างความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ เป็นการให้ความสำคัญต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ดีอีกหนทางหนึ่ง และยังสร้างความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นและสร้างความสามัคคีในท้องถิ่นด้วย โดยโครงการดังกล่าวเป็นงานที่คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกร่วมกับมูลนิธิชุมชนไทและนักวิชาการร่วมกันจัดทำขึ้น ซึ่งในปัจจุบันสำเร็จแล้ว

5) โครงการปรับปรุงอาคารไม้เก่าบริเวณซอย 1 และซอย 2 ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงและสวยงามในเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการและแผนงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกที่จัดทำขึ้น ซึ่งถือเป็นการให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของพื้นที่ให้คงไว้ได้อย่างดีเป็นการรักษาความแท้ทางงานช่างทางงานโครงสร้างก่อสร้าง และแบบอาคาร รวมถึงเป็นการรักษาความแท้ด้านวัสดุของอาคารไว้ได้อย่างได้ผลดี ทำให้สามารถมองเห็นความแตกต่างทางศิลปะการก่อสร้างจากยุคต่อยุคได้ เป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้แก่คนรุ่นหลังได้ และการรักษาสภาพ

โครงสร้างอาคารให้คงเดิมยังช่วยสร้างความรู้สึกรักของความรักแก่ การเป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะที่มีเสน่ห์แห่งเอกลักษณ์ที่ปัจจุบันหาได้ยากแล้วให้ภาคภูมิใจแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชน และเป็นการรักษาปฏิสัมพันธ์ของคนในท้องที่นี้ไว้ให้คงอย่างเดิม

6) โครงการจัดทำประวัติศาสตร์เมือง นำเสนอภาพเก่าเล่าขานโดยผู้สูงอายุในชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายเป็นการให้ความสำคัญต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในชุมชนให้คนรุ่นหลังและคนภายนอกพื้นที่ที่มาเยือนได้รู้จักมากขึ้น และสร้างความรู้ความสนใจให้แก่ชุมชนและบุคคลทั่วไปรวมถึงสร้างความภาคภูมิใจแก่คนในพื้นที่ ที่ได้จากการทราบที่มาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นจนถึงปัจจุบัน เกิดการเชื่อมต่อประวัติศาสตร์ระหว่างคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ได้อย่างดี ตลอดจนจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวโดยแสดงจุดที่มีความน่าสนใจในชุมชนเพื่อนำเสนอคุณค่าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าชม และอีกทั้งเป็นการช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เจ้าของบ้านหรือเจ้าของกิจการงานช่างที่อยู่ในแผนที่ท่องเที่ยวอันจะเป็นแรงกำลังใจให้มีการเก็บรักษาสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ให้อยู่กับชุมชนตลอดไป ซึ่งโครงการดังกล่าวจัดทำโดยฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาด ส่วนหน่วยงานเทศบาลหรือหน่วยงานอื่นๆ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด

7) จัดตั้งกองทุนอนุรักษ์โดยได้รับการบริจาคจากชุมชนและภาคเอกชน ซึ่งเป็นโครงการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดได้ริเริ่มและจัดทำขึ้น เพื่อให้มีเงินทุนในการดูแลพิพิธภัณฑสถานชุมชนและเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อไป

สรุปการวิเคราะห์ ลักษณะคุณค่าของเมืองที่มีต่อผู้มาเยือนและผู้อาศัย ใน 3 ประเด็น ใน Herbert Stovel ที่ว่า ลักษณะการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ดีจะต้องส่งผลให้เกิดการรักษาความแท้ของมรดกที่เนื่องมาจากการให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีการจัดการที่รักษาความสมบูรณ์เกี่ยวกับส่วนประกอบทางคุณค่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน และมีการจัดการลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมในชุมชนให้มีความต่อเนื่องหรือการเชื่อมต่อของประวัติศาสตร์ จากการศึกษาสรุปได้ว่า ชุมชนตลาดเก่าสามชุกเป็นชุมชนที่มีลักษณะทางคุณค่าประวัติศาสตร์ที่ในหลักเกณฑ์ทางการประเมินคุณค่าเมืองทางประวัติศาสตร์ครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความแท้ ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีประชาชนส่วนมากของชุมชนเองต้องการอนุรักษ์มรดกทางคุณค่าของเมืองไว้อย่างชัดเจนในผลของการศึกษาความต้องการและการรับรู้ของประชาชน

การบริหารจัดการเมืองในส่วนของเทศบาลยังไม่มีแผนงานที่ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมคุณค่าของมรดกเมืองหรือชุมชน อย่างชัดเจน มีเพียงนโยบายภาพรวมอย่างกว้างๆ เท่านั้น ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในสองสองนโยบายที่ได้จากการวิเคราะห์นั้น นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ชุมชน

ในส่วนของมูลนิธิชุมชนไทและหน่วยงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี พบว่ายังไม่มีแผนงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่เป็นเพียงหน่วยงานที่สนับสนุนและคอยให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคำแนะนำวิธีการทำงานและคอยให้การอำนวยความสะดวกช่วยเหลือสำหรับความต้องการส่วนมากของประชาชนเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามสำหรับการบริหารจัดการเมืองในส่วนของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก พบว่ามีนโยบายและแผนงานที่ค่อนข้างชัดเจนในการสร้างคุณค่าของชุมชน จนกระทั่งมีผลงานบางอย่างที่ส่งผลให้ชุมชนมีจุดเด่นและมีคุณค่าเพิ่มขึ้น เช่น การมีบ้านพิพิธภัณฑที่ที่เป็นส่วนรวม และบ้านพิพิธภัณฑที่เป็นร้านและบ้านของสมาชิกในชุมชน รวมถึงการรักษารูปแบบทางโครงสร้างของศิลปะในยุคอดีตให้คงไว้ และมีกิจกรรมอีกมากมายเกิดขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ชุมชน แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นก็ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องของการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โครงการร่วมด้วย

6.3 วิเคราะห์กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อชุมชนประวัติศาสตร์

ในการวิเคราะห์ถึงวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลต่อชุมชนประวัติศาสตร์ซึ่ง ผู้ศึกษาได้ยึดตามหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของ ICCROM ซึ่งกล่าวถึง ประเด็นของ วิธีการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่ วิธีการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และพิจารณาถึงการมีหน่วยงานที่ได้นำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เมืองมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานและ โครงการในการบริหารพัฒนาเมืองด้วย โดยการวิเคราะห์จะนำเสนอในสองประเด็นหลัก คือ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนและวิธีการหรือ โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ตลอดจนความต้องการของประชาชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม 2. กิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนการวิเคราะห์ถึง หน่วยงานที่บริหารจัดการเมือง โดยการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็น แนวทางในการ กำหนดแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการเมือง และตัวอย่าง โครงการ

6.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนและโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวตลาดเก่าสามชุกในการพัฒนาชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ โครงการอนุรักษ์ (20.2%)
2. การร่วมงานพิธีการต่างๆและการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน (17.3%)
3. การเข้าประชุมรับฟังหรือเสนอความคิดเห็นในชุมชน (16%)

4. การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์ (15.9%)
5. การให้การสนับสนุนด้านการเงินและอุปกรณ์ (14.4%)
6. การร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการ(8%)
7. การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ (5.8%)
8. ไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมใดเลย (2.3%)

ทั้งนี้ก็มีข้อสังเกตว่าในประเด็นของการมีส่วนร่วมในลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการขององค์กรหรือคณะกรรมการชุมชนหรือของรัฐนั้นพบว่าส่วนมากแล้วร้อยละ 66.9 ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการด้วย และเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่มีส่วนเข้าไปเป็นคณะกรรมการต่างๆ และในด้านการรับฟังการสัมมนาเชิงวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ก็พบว่าประชาชนส่วนมากไม่เคยเข้าร่วมรับฟังสัมมนาต่างๆ เลยถึงร้อยละ 75.9 มีเพียงร้อยละ 24.1 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมการสัมมนาเชิงวิชาการด้านการอนุรักษ์ดังกล่าว ซึ่งในสองประเด็นที่กล่าวนี้เป็นลักษณะของระดับการมีส่วนร่วมที่สูงสุด คือ อยู่ในระดับที่ 3 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดหรือเป็นขั้นสุดท้ายของระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งในชุมชนตลาดเก่าสามชุก พบว่ามีลักษณะการมีส่วนร่วมทุกรูปแบบ ตั้งแต่ระดับแรกจนถึงระดับสูงสุด คือเป็นลักษณะการรับข่าวสารและการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น และเป็น ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ (Citizen Control) เนื่องจากลักษณะของการปกครองภายในชุมชนพบว่า ในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกขึ้นมา ซึ่งมาจากสมาชิกในชุมชน และมีการเลือกสรรคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการทำงาน มีการร่วมปรึกษาปัญหาในชุมชน และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาโดยทุกคนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นและหาข้อตกลงร่วมกัน สามารถตัดสินใจได้เองในชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนของตน โดยที่ส่วนรัฐบาลท้องถิ่นเป็นเพียงหน่วยสนับสนุน โครงการเท่านั้น ดังนั้นจึงเข้าประเด็นที่ Amstein (1995 : 358 - 373) ที่ได้แบ่งลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ลำดับ คือ ขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการจัดการให้มีส่วนร่วมเป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มี อำนาจในการตัดสินใจ และขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการ

แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นในขณะเดียวกันในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการและคณะทำงานโดยประชาชนเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนตลาดสามชุก โดยใช้ชื่อกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่มาจากภาคประชาชนโดยแท้จริงและมีการทำงานโดยประชาชนในพื้นที่ และสามารถตัดสินใจในการพัฒนาหรือบริหารชุมชนได้เองหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่สนับสนุนนโยบายที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและส่วนรวมเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุด

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับประชาชนในตลาดเก่า

สำหรับการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงาน พบว่าเทศบาลกับกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดเก่าสามชุก มีการจัดประชุมแจ้งข่าวสารทางราชการให้ทราบ และการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกันและร่วมกันจัดงาน มหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก ส่วนหน่วยงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีในฐานะที่เป็นเจ้าของที่ดินในตลาดเก่าบางส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงและหาข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาตลาดเก่าให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในตลาด ส่วน มูลนิธิชุมชนไทและกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ นั้น มีส่วนร่วมในเชิงการให้ความช่วยเหลือแนะนำวิธีการในการทำงาน และช่วยส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนให้มีลักษณะการเกิดปฏิสัมพันธ์ทางการมีส่วนร่วมให้ประชาชนมากขึ้น และสนับสนุนเงินทุนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

3) โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม

นอกจากลักษณะของการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องร่วมมือกันทำงานหรือร่วมกันบริหารจัดการชุมชนร่วมกันแล้วในการบริหารจัดการหรือพัฒนาชุมชนในสามชุกยังมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ อีกหลายอย่างที่มีส่วนในการช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในตลาดเก่ายังมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีลักษณะของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน ซึ่งลักษณะโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมีดังนี้

- การจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการและคณะทำงาน โดยประชาชนเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนตลาดสามชุก โดยใช้ชื่อกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก โดยได้เริ่มจัดตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2545

- การจัดงานประเพณีในเทศกาลประจำปีต่างๆ ด้วยการร่วมมือกันของหน่วยงานเทศบาล กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และประชาชน โดยมีหน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก และอำเภอสามชุก มีส่วนร่วมกับประชาชนในการให้ความช่วยเหลือด้านการบริการความสะดวกสบายแก่ประชาชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน และร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดงานประเพณีประจำปีต่างๆ ในพื้นที่ตำบลสามชุก

- โครงการจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุกในปี พ.ศ. 2547 ที่ร่วมมือกันในหลายภาคส่วนหน่วยงาน เช่น คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เทศบาลสามชุก มูลนิธิชุมชนไท และประชาชนในตำบลสามชุก ภาคเอกชน ร้านค้าต่างๆ

- การจัดตั้งกลุ่มป้องกันอัคคีภัยในชุมชน โดยการบริหารและบริหารงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ให้มีอาสาสมัครป้องกันภัยในชุมชนเกิดขึ้น

- โครงการอบรมและสร้างมัคคุเทศน์น้อย (พ.ศ. 2547) ให้รู้จักความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชุมชนรวมถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกได้จัดทำขึ้น
- การจัดให้มีการศึกษาดูงานแก่ประชาชนท้องถิ่น โดยเป็นการร่วมมือกับหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไท และโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลสามชุก เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เพิ่มพูนความรู้ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน
- โครงการเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการธนาคารขยะ โครงการผ้าป่าไร้ไชเคิ้ล (จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2547) ซึ่งเป็นโครงการจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนได้ ซึ่งเป็นของหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไทจัดขึ้น โดยร่วมกับเทศบาลสามชุก กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และประชาชนในตลาดเก่าสามชุก จนกระทั่งโรงเรียนในเขตเทศบาลสามชุกร่วมกันจัดเพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด
- การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและจัดประชุมชี้แจงการทำงานให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวพบได้ทั้งในหน่วยงานของเทศบาลและกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ตลอดจนมูลนิธิชุมชนไท และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีที่จัดทำขึ้น ส่วนกระบวนการปรึกษาหารือ การเสนอแนะและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น พบว่ามีเพียงหน่วยงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเท่านั้นที่จัดทำขึ้น ส่วนหน่วยงานเทศบาลสามชุก และหน่วยงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี ไม่มีกิจกรรมดังกล่าวเลย

ในส่วนของการศึกษาความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ พบว่า ร้อยละ 88.0 ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนมาก มีความต้องการในการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนหรือการรับฟังรับรู้และแสดงความคิดเห็นในแผนงานโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเทศบาล มีเพียงร้อยละ 10.8 เท่านั้น ที่ไม่ต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นใดๆ และความต้องการดังกล่าวนี้ยังสัมพันธ์กันในทางสถิติกับปัจจัยต่างๆ คือ ความต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนหรือการรับฟังรับรู้และแสดงความคิดเห็นในแผนงานโครงการต่างๆ สัมพันธ์กับ เพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพหลัก ซึ่งพบว่าเพศชายจะต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนมากกว่าเพศหญิง และครอบครัวที่มีสมาชิก 2 – 4 คนขึ้นไป จะให้ความสำคัญและอยากเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในแผนงานโครงการต่างๆ มากกว่าและผู้ที่มิระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนของความต้องการเข้าร่วมมากขึ้น ส่วน

อาชีพที่ต้องการเข้าร่วมมากคือ อาชีพค้าขาย และช่างฝีมือ ซึ่งเป็นอาชีพที่ตั้งเดิมของพื้นที่ จึงถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาตั้งแต่ตั้งเดิมเห็นความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง

สำหรับความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาลนั้น พบว่าประชาชนส่วนมากมีความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการการทำงานในส่วนของเทศบาลหรือรัฐบาลท้องถิ่นถึงร้อยละ 75.3 และร้อยละ 22.9 เท่านั้นที่ไม่มีความสนใจเข้าร่วมดังกล่าว และมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ อาชีพหลักซึ่งส่วนมากจะเป็นอาชีพรับจ้างและอาชีพค้าขายเนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่โดยตรง

4) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเชิงอนุรักษ์ของตลาดเก่าสามชุก

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเชิงอนุรักษ์ของตลาดเก่าสามชุกแยกตามลักษณะการมีส่วนร่วม มีดังนี้

4.1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับการได้รับรู้ คือ

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากความสัมพันธ์พบว่า ครอบครัวยิ่งมีจำนวนสมาชิก 2 – 4 คนจะมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่า รองลงมาคือครอบครัวยุ่อาศัยตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าครอบครัวยิ่งมีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีโอกาสการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในชุมชนมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่คนเดียว

- อาชีพหลักของประชาชนในตลาดที่เป็นอาชีพช่างฝีมือ และอาชีพรับจ้างหรือทำงานเป็นพนักงานหรือบริการภาคเอกชน จะมีการรับรู้ข่าวสารการอนุรักษ์มากกว่า รองลงมาคือกลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย เนื่องจากต้องติดตามข่าวสารและผลงานการอนุรักษ์ซึ่งมีผลต่อการประกอบอาชีพของตนโดยตรง

จากผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวมาทำให้พบว่าชุมชนตลาดเก่าสามชุกมีโอกาสดีในส่วนของการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มาจากประชาชนที่มีขนาดครัวเรือนตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ และกลุ่มคนที่มีอาชีพทางด้านงานช่างฝีมือตลอดจนอาชีพรับจ้างภาคเอกชน และตามด้วยอาชีพค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพของชาวตลาดเก่ามานาน และอาศัยอยู่ในชุมชนโดยแท้จริง มีอาชีพที่สืบทอดมาแต่รุ่นพ่อแม่ จึงสนใจและได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาถือเป็นจุดที่ดีของชุมชน

สำหรับข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชาวตลาดเก่าสามชุกนั้น เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ต่อการรับรู้แล้ว พบว่าควรแก้ไขหรือสร้างโอกาสให้ ประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ได้มีโอกาสหรือสนใจในการรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์มากขึ้น

4.2) การเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในชุมชน มีปัจจัยที่สัมพันธ์กันคือ

- ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่

มีลักษณะการอยู่อาศัยแบบครอบครัวจะมีการเข้าร่วมรับฟังและเข้าประชุมชุมชนมากกว่า ด้วยสัดส่วน ร้อยละ 71.8 ส่วนครัวเรือนที่ไม่เคยเข้าร่วมในการประชุมเสนอความคิดเห็นนี้มีเพียง ร้อยละ 28.2 ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากบุคคลที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวนั้นมีการพักอาศัยในชุมชนอยู่ประจำ จึงค่อนข้างสนใจในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนมากกว่า

- ช่วงอายุ จากความสัมพันธ์พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นนั้นจะเป็นกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปีมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี และ อายุ 60 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ จะเห็นว่ากลุ่มที่ให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะมีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงของวัยทำงานและวันสูงอายุของประชาชน จึงได้ข้อคิดว่าประชาชนในตลาดเก่าสามชุกที่มีอายุตั้งแต่วัยกลางคนหรือวัยทำงานขึ้นไป จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนแบบการมีส่วนร่วมมากกว่าวัยอื่น

- การศึกษา จากความสัมพันธ์พบว่า พบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส และปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะมีการเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นมากกว่า (ร้อยละ 93.3) รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา (ร้อยละ 78.6) ซึ่งอาจเป็นข้อสังเกตได้ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลให้เกิดความต้องการและสนใจในปัญหาในชุมชนมากขึ้นหรือมีผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองเพิ่มขึ้น เมื่อได้เปรียบเทียบกับสัดส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าว

จากผลของความสัมพันธ์กับปัจจัยในข้างต้นทำให้พบโอกาสในการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น คือ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนแบบครอบครัวมีการเข้าร่วมมาก ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีมากในชุมชน กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นวัยกลางคนขึ้นไป มีความสนใจเข้าร่วมประชุมมากกว่าวัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีมากในชุมชน และประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมีการเข้าร่วมด้านนี้มากกว่าระดับการศึกษาต่ำ จากประชากรสองกลุ่มแรกแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเสนอความคิดเห็นในชุมชนดี ส่วนของข้อจำกัด คือการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมยังคงเป็นกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูงมากกว่าการศึกษาต่ำ โดยที่ประชากรที่มีการศึกษาต่ำยังเป็นกลุ่มที่มีมากในชุมชน ดังนั้นควรที่จะพัฒนาให้กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมให้มากขึ้น

4.3) การเข้าร่วมในการตัดสินใจโดยการเป็นคณะกรรมการชุมชน

- สถานภาพในครัวเรือน พบว่าผู้ที่มีสถานภาพเป็นบุตรจะมีการเข้าร่วมในการตัดสินใจโดยการเข้าไปเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาชุมชนมากที่สุด โดยมีสัดส่วนถึง ร้อยละ 50 รองลงมาคือ ผู้ที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 32.7

- เพศ จากผลของความสัมพันธ์พบว่าสัดส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจในฐานะกรรมการนั้นจะเป็นประประชาชนเพศ ชายมากกว่า เพศหญิง ด้วยสัดส่วน ร้อยละ 47.1 ต่อ 17.5 จะเห็นว่าความสนใจหรือโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของเพศหญิงยังมี น้อยกว่ามาก และทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นทั้งเพศชายหรือหญิงต่างก็ยังคงเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว นี้ในสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ไม่เคยเข้าร่วม ดังนั้นจึงควรนำข้อนี้ไปพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไขหรือ พัฒนาประชากรทั้งสองเพศให้มีสัดส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีสัดส่วนที่ ใกล้เคียงกัน

- การศึกษาพบว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับ ปวส. ขึ้นไปจะมีสัดส่วนการเข้าร่วม มากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 50) จะเห็นว่า การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวการศึกษาในระดับสูงขึ้นจะมีผลให้เข้าร่วมมากกว่า ดังนั้นในการ ที่จะพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการ เพื่อพัฒนาชุมชนนั้นควรพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพราะหมายถึงการ สร้างความรู้ให้ประชาชนและการสร้างความมั่นใจในสถานภาพทางบุคลากร

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน คือช่วงเวลาการอยู่อาศัยตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปจะมี ส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมในการตัดสินใจโดยการเป็นคณะกรรมการชุมชนมากกว่า ซึ่งอาจเป็น เพราะมีระยะเวลาในการเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลานานจึงมีโอกาสเข้าร่วมมากขึ้น สนใจ ปัญหาของชุมชนมากขึ้น

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ทราบว่าชุมชนตลาดเก่าสามชุกมี โอกาสที่ดี คือ การเข้าร่วมส่วนมากเป็นผู้ที่มีสถานภาพบุตร ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ และมี ระดับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยมานาน จึงถือได้ว่ากลุ่มคนที่อยู่อาศัยใน ชุมชนอย่างแท้จริงมีความสนใจในการบริหารจัดการชุมชนแบบการมีส่วนร่วมในระดับสูงขึ้นไป ใน ส่วนของข้อจำกัด คือ การเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในระดับสูงยังคงเป็น โอกาสของผู้ที่มีการศึกษาสูง และส่วนมากเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งในการพัฒนาชุมชน จำเป็นต้องได้รับความคิดเห็นของกลุ่มคนหลากหลายลักษณะ ที่กล่าวมาอาจทำให้มีข้อจำกัดในการ มองเห็นปัญหาบางอย่างที่อาจจะไม่เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของของประชาชนบางส่วนของ ชุมชนอย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงควรแก้ไขข้อจำกัดส่วนนี้ให้ลดลง หรือสร้างโอกาสให้กับกลุ่ม ประชาชนในหลากหลายลักษณะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนให้มากขึ้น

4.4) การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มที่มีระยะเวลาการเข้ามาอยู่ อาศัยในชุมชน ในช่วง 21 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในรูปแบบการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ มากสุด (ร้อยละ 84.4) รองลงมาคือช่วงเวลา 41 – 60 ปี (ร้อยละ 78.5) จะสังเกตเห็นว่าช่วงเวลาการ

อยู่อาศัยที่นานมีผลให้มีส่วนร่วมในการออกแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมากกว่า เพราะมีประสบการณ์และทราบเรื่องราวของชุมชนมากกว่าผู้ที่เพิ่งมาอยู่ใหม่นั้นเอง

- ช่วงอายุ พบว่าส่วนมาก ผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นประชากรที่มีช่วงอายุ ตั้งแต่ 31 ปี ขึ้นไป ซึ่งมากที่สุดคือกลุ่มที่มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 91.7) รองลงมาคือกลุ่มที่มีช่วงอายุ 51 – 60 ปี (ร้อยละ 82.3) และ ร้อยละ 53.8 คือ กลุ่มที่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี ตามลำดับ จะเห็นว่าผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามหรือผู้ที่ให้สัมภาษณ์นั้นจะเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่หรือกลางคนแล้วมากกว่า ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ดีของการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เพราะเนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มีวุฒิภาวะมากแล้วและมีประสบการณ์และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาข้อมูลบางอย่างเพื่อการพัฒนาชุมชนเมืองนั้นจำเป็นที่จะต้องได้รับความคิดเห็นจากประชาชนหลากหลายกลุ่ม หลายวัย ดังนั้นข้อบกพร่องของการมีส่วนร่วมในด้านดังกล่าวนี้จึงมีอยู่ ควรที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงให้กลุ่มประชากรในวัยหนุ่มสาว และวัยอื่นๆ ได้เข้าร่วมมากขึ้น

- อาชีพหลัก จากการศึกษาพบว่า อาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในตลาดจะให้ความสำคัญและมีการร่วมออกแบบสอบถามหรือให้สัมภาษณ์มากที่สุด (ร้อยละ 75.8) รองลงมาคือ อาชีพทำงานช่างฝีมือ (ร้อยละ 66.7) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเนื่องมาจากอาชีพทั้งสองดังกล่าวเป็นอาชีพที่ต้องทำงานที่บ้านไม่ได้ออกไปไหนจึงทำให้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และเป็นกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ โดยตรงด้วยจึงมีความสนใจในการมีส่วนร่วมมากกว่า

สรุปความสัมพันธ์พบว่า โอกาส คือ ประชากรที่มีส่วนร่วมในรูปแบบนี้มีอายุตั้งแต่วัยกลางคนขึ้นไปและมีช่วงเวลาการอยู่อาศัยนานกว่า 21 ปี ซึ่งเป็นผลดีต่อการรับข้อมูลที่ประชากรวัยดังกล่าวได้มีโอกาสให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพราะผู้ที่อยู่อาศัยมานานและมีอายุมากแล้วย่อมมองเห็นปัญหาและทราบข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนของตนมากกว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ใหม่ นอกจากนี้ผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ยังเป็นกลุ่มประชากรที่มีอาชีพ ค้าขาย และช่างฝีมือ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่และดั้งเดิมในพื้นที่ ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่มากที่สุด ดังนั้นจึงถือว่าเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนที่ประชากรกลุ่มนี้ได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว สำหรับในส่วนของการข้อจำกัด คือ การมีส่วนร่วมในลักษณะตอบแบบสอบถามยังไม่ทั่วถึงไปยังกลุ่มประชากรที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง และยังไม่ได้รับความร่วมมือหรือยังไม่ทั่วถึงไปยังกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการค้าและงานช่างในชุมชน และรวมถึงกลุ่มที่เพิ่งเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนในระยะเวลาน้อยกว่า 21 ปี ซึ่งกลุ่มประชากรเหล่านี้ถือว่ายังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองเช่นกัน

4.5) การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการต่างๆ

- การศึกษา จากผลความสัมพันธพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ระดับมัธยมต้นขึ้นไป ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าอบรมสัมมนามากกว่า ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนของผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ศ. ขึ้นไปมีสัดส่วนมากที่สุด (ร้อยละ 53.3) รองลงมาคือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมต้นและ มัธยมปลาย ตามลำดับ มีข้อสังเกตว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้ออกัสการเข้าร่วมในลักษณะการอบรมหรือสัมมนามีมากขึ้น ดังนั้นระดับการศึกษาของประชาชนจึงค่อนข้างสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

สรุปความสัมพันธทำให้ทราบว่าโอกาสและข้อจำกัด คือ ประชาชนมีการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเชิงวิชาการในกลุ่มที่มีระดับการศึกษา ตั้งแต่ ปว.ศ.ขึ้นไป และในขณะเดียวกันประชาชนส่วนมากไม่ได้มีโอกาสด้านนี้มากนัก ซึ่งเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ต่ำ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของชุมชน ดังนั้นการที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านนี้ให้มากขึ้นควรเปิดโอกาสด้านสังคมให้กลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากเข้าร่วมอบรมสัมมนาเชิงวิชาการให้มากขึ้น การพัฒนาหรือการบริหารจัดการชุมชนให้ประสบความสำเร็จจะได้มีมากขึ้น

4.6) การให้การสนับสนุนเงินช่วยเหลือหรือบริจาคอุปกรณ์ต่างๆ แก่สาธารณะ

- การศึกษา จากผลของความสัมพันธพบว่าประชาชนในตลาดเก่าสามชุกที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ปว.ศ.ขึ้นไป จะมีการเข้าร่วมในการให้เงินทุนสนับสนุนหรือบริจาคอุปกรณ์ในการส่วนรวมมากกว่ากลุ่มอื่น (ร้อยละ 86.7) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย แต่สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือกลับมีสัดส่วนในการสนับสนุนด้านอุปกรณ์และเงินทุนน้อยสุด ดังนั้นจึงอาจทำนายได้ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีแนวโน้มให้กลุ่มคนให้ความช่วยเหลือสังคมมากขึ้น

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน คือช่วงเวลาการอยู่อาศัยตั้งแต่ 21 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ แก่สาธารณะประโยชน์ มากสุด รองลงมาคือช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัย 41 – 60 ปี และอันดับสาม คือ ระยะเวลา 1 – 20 ปี ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มที่มีการสนับสนุนทางด้านดังกล่าวนี้ส่วนมากจะมีระยะเวลาการอยู่อาศัยที่นาน ดังนั้นหากจะพัฒนาโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นนี้ให้มากขึ้นจึงควรมุ่งไปที่กลุ่มที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยที่น้อยกว่า

- ช่วงอายุ ก็เช่นกัน ส่วนมากได้ เคยให้การสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ แก่สาธารณะประโยชน์ มากสุด คือ ช่วงอายุ 31 ปีขึ้นไป ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดคือช่วงอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ 51 – 60 ปี และ 31 – 40 ปี ตามลำดับ ซึ่งเป็นช่วงของวัยทำงานและวัยกลางคน จนถึงวัยแก่ ของประชาชนในตลาดเก่า แต่ก็เป็นวัยที่ค่อนข้างจะมีครอบครัวและมีรายได้

แล้ว จึงทำให้มีโอกาสในการเข้าร่วมสนับสนุนดังกล่าวมากกว่า และประชากรในพื้นที่เองส่วนมากก็มีอายุในช่วงดังกล่าวนี้มากกว่าด้วย

สรุปความสัมพันธ์ทำให้ทราบว่าโอกาสและข้อจำกัดที่พบคือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง และกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่วัยกลางคนขึ้นไป และรวมทั้งผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมานานกว่า 21 ปี มีแนวโน้มในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านนี้มากกว่า เนื่องจากเป็นวัยที่มีครอบครัว มีรายได้ จึงมีโอกาสสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์แก่สาธารณชนได้ ส่วนกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจในโครงการต่างๆ จึงไม่ได้สนับสนุน ดังนั้นการส่งเสริมด้านนี้จึงควรมุ่งไปที่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ และมีช่วงอายุในวัยรุ่นมากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้นและให้เกิดความต้องการมีส่วนร่วมมากขึ้น

4.7) การเข้าร่วมงานพิธีการต่างๆ งานประเพณีหรือกิจกรรมที่มีในชุมชน

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในช่วง 21 ปี ขึ้นไป จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมงานประเพณีต่างๆ ในชุมชนมากกว่า ซึ่งก็อาจจะเนื่องมาจากการมีระดับการปฏิสัมพันธ์ที่มากขึ้น หรือมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของชุมชนมากขึ้น

- ช่วงอายุ ส่วนมากกลุ่มที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและงานประเพณีของชุมชนมากที่สุด คือกลุ่มที่มีช่วงอายุมากแล้ว เช่นอันดับหนึ่งคือ กลุ่มที่มีอายุ 51 – 60 ปี รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี ซึ่งเป็นวัยกลางคนถึงวัยแก่ ดังนั้นการที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวให้มีความหลากหลายของวัยมากขึ้นจึงมีความจำเป็นและน่าจะพิจารณาในกรณีของชุมชนตลาดเก่าสามชุก

- การศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมากกว่า เหมือนเช่นเดียวกับลักษณะการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจึงควรพัฒนาการศึกษาของประชาชนจึงจะประสบความสำเร็จ

สรุปจากความสัมพันธ์ พบข้อจำกัดของลักษณะประชากรที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยและมีอายุน้อยจนถึงวัยกลางคน ตลอดจนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ มีการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมในสัดส่วนที่น้อย ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มอาศัยในชุมชนมานาน มีอายุมากแล้ว และมีการศึกษาสูง จะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า เนื่องจากความคุ้นเคยและมีระดับปฏิสัมพันธ์ที่สูง ดังนั้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จึงควรมุ่งที่กลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่ำ มีอายุน้อย และมีช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนที่น้อยให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น

สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนชาวสามชุกนั้น ส่วนมากจะได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน จากการประชุมประชาชนหรือจดหมายเวียน จากข่าววิทยุ จากการประกาศและจากหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ซึ่งส่วนมากก็ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ซึ่งข่าวจากสื่อต่างๆ มาจากหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และหน่วยงานเทศบาลสามชุก จึงถือว่าชุมชนมีโอกาสที่ดีในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานบริหารชุมชน แม้ว่าโอกาสในการเข้าร่วมในการตัดสินใจในโครงการพัฒนาต่างๆ ของประชาชนจะอยู่ในระดับต่ำ

นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในตลาดในรูปแบบต่างๆ แล้ว ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของประชาชนในชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่าประชาชนทั้งที่อยู่ในพื้นที่ตลาดเก่าและอยู่รอบนอกตลาดต่างก็รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ตลาด ซึ่งคิดเป็นร้อยละรวมกัน ถึง 89.2 และมีลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เรียงลำดับดังตารางที่แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดังนี้

ตารางที่ 6.2 แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของประชาชน

หมายเหตุ

ประเภทสื่อของเทศบาลที่ใช้ประชาสัมพันธ์	ประชาชนในชุมชน ตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัย ในตำบลสามชุก (%)
1. การประกาศเสียงตามสาย	52.31	39.89
2. จดหมาย/หนังสือเวียน	20.64	9.38
3. การประชุมชุมชน	11.03	14.7
4. วิทยุชุมชน	6.79	18.93
5. แผ่นพับ	6.05	4.05
6. การติดประกาศ	3.2	6.25
7. ไม่ตอบ	0	6.8

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

นอกจากนี้ในส่วนของ การมีส่วนร่วมในอันดับต้นๆ ที่มีมีการกล่าวถึงการให้ข้อมูลข่าวสารหรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรทางชุมชนนั้น ในส่วนของหน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก และกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดเองได้มีการจัดทำสื่อเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร พบว่าสื่อของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะดังนี้

- การจัดทำสื่อเพื่อการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบของหน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก ในปัจจุบันมีรูปแบบ คือ การประกาศเสียงตามสาย การทำจดหมายเวียนถึงสมาชิกชุมชน การจัดประชุมชี้แจงข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุท้องถิ่น ซึ่งผลของการศึกษา พบว่าเทศบาลสามชุกมีสื่อเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ดังที่ประชาชนทั้งภายในและภายนอกชุมชนได้ให้ข้อมูลมาตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 พบมากที่สุด คือ การประกาศเสียงตามสาย

อันดับที่ 2 การทำจดหมายเวียน

อันดับที่ 3 การเชิญประชุมหรือการประชุมชุมชน

อันดับที่ 4 การกระจายข่าวทางวิทยุชุมชน

อันดับที่ 6 การทำแผ่นพับแจกจ่าย

อันดับที่ 7 การติดประกาศ

- การจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาด จากการศึกษาพบว่า มีสื่อที่จัดทำขึ้นดัง เช่น การจัดทำแผ่นพับเอกสารความรู้และแนะนำชุมชน การทำจดหมายเวียนแจ้งข่าว การเชิญประชุมชุมชน การประกาศข่าวทางวิทยุชุมชน การติดประกาศ การทำสื่อวีดีโอ และซีดี ความรู้เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดเก่าสามชุก ทั้งนี้การจัดทำสื่อดังกล่าวมางบประมาณบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่าด้วย

สำนักงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี ที่มีสถานภาพอยู่ในฐานะเจ้าของที่ดินในบางส่วนของตลาดเก่า มีสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในพื้นที่โดยการจัดประชุมชุมชน ในการชี้แจงข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานและชุมชน

6.3.2) กิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และการวิเคราะห์ถึงหน่วยงานที่บริหารจัดการเมืองโดยการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็น แนวทางในการกำหนดแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการเมือง และตัวอย่างโครงการ

จากการศึกษาแผนงานของเทศบาล กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก มูลนิธิชุมชนไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก และศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคลากรของแต่ละหน่วยงาน พบว่ามีโครงการและแผนงานที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมแยกตามประเภทของงานดังนี้

1. กิจกรรมหรือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชน เยาวชน และบุคคลทั่วไป คือ

- โครงการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์และป้ายบอกสถานที่ที่มีความสำคัญในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นงานของเทศบาลสามชุก ที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกมีผลพลอยได้จากโครงการนี้ด้วย นอกจากนี้

- โครงการจัดทำประวัติศาสตร์เมือง นำเสนอความเป็นมาของประวัติศาสตร์โดยภาพถ่ายจากอดีตจนถึงปัจจุบันและการบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายและสร้างความรู้ความสนใจให้แก่คนในชุมชนและบุคคลทั่วไป เช่น การศึกษาดูงาน พิพิธภัณฑ์ ชุมชน เพื่อสร้างแนวคิดและประสบการณ์ในการทำงานให้ประชาชน การสร้างมัลติมีเดียเป็นต้น ซึ่งโครงการที่กล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่งในงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกได้จัดทำขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและรู้จักนำทรัพยากรที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมมาใช้พัฒนาชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน อันเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

2. กิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพยากรชุมชนมาส่งเสริมเศรษฐกิจ

- โครงการจัดทำพิพิธภัณฑ์บ้านขุนจ่ารงค์แสดงความเป็นมาทาง ประวัติศาสตร์ จัดให้บ้านเก่าและการค้าขายเก่าๆ ที่ประกอบการอยู่จนถึงปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิตสร้างการใช้จ่ายให้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวของคนภายนอก โดยโครงการนี้เป็นการทำงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดและมีมูลนิธิชุมชนไทเข้ามาร่วมจัดทำด้วย

- จัดตั้งกองทุนอนุรักษ์โดยได้รับการบริจาคจากชุมชนและภาคเอกชนและจัดระดมทุนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ฯลฯ เป็นโครงการที่กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกจัดตั้งขึ้น และมีประชาชนบางกลุ่มรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการออมและสร้างรายได้จากการทำงานกลุ่มร่วมกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าลักษณะการรวมกลุ่มดังกล่าวนี้เป็นการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์อย่างหนึ่ง เนื่องจากจุดกำเนิดและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมาจากความเป็นองค์กรอิสระของบุคคลซึ่งรวมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนองความต้องการและจุดมุ่งหมาย ร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย อยู่บนฐานค่านิยมของการพึ่งพา และรับผิดชอบตนเอง มีความเสมอภาค เทียงธรรม และความสามัคคี สมาชิก รับผิดชอบต่อสังคม ดังที่อ้างใน (www.sav.co-op.chula.ac.th/hand.html online 09/09/2005 11:45 AM.) โดยการจัดตั้งกองทุนและการรวมกลุ่มของประชาชนที่ตลาดเก่าสามชุกนี้ถือเป็นการรวมกลุ่มสหกรณ์ในรูปแบบ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์ธุรกิจการขาย

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์พบว่าหน่วยงานที่ให้ความสนใจส่งเสริมและจัดตั้งโครงการดังกล่าวนี้มีเพียง กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเท่านั้น คือทราบและสนใจถึงการจัดตั้งกลุ่มทางอาชีพในชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์เช่นกลุ่มออมทรัพย์ โดยการรวมตัวกันของชาวบ้านทั้งทุนและแรงงานเพื่อทำงานเกี่ยวกับการผลิตสินค้า

ของฝากขายแก่นักท่องเที่ยวและมีการแบ่งผลกำไรกันในปลายปี และเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้มีเงินสำรองเพื่อเรียกใช้ในสภาวะฉุกเฉินได้ และได้ช่วยจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีแผนงานหรือโครงการที่สร้างความร่วมมือในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ทางคณะกรรมการฯ ได้จัดให้บ้านของชาวบ้านชุมชนเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิตไปในตัวโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรเลย และได้มีการส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และสนับสนุนการขาย ผลงานที่มีการทำแบบดั้งเดิมในตลาดให้เป็นเอกลักษณ์ใช้ เป็นของฝากของที่ระลึกในการมาท่องเที่ยวสามชุกได้ ถือเป็น การนำเอกลักษณ์ชุมชนมาสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ด้วย จากที่ได้ศึกษาโครงการและแผนงานของหน่วยงานเองพบว่ามีการวางแผนการพัฒนาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ

แต่อย่างไรก็ตามในส่วน of แผนงานเทศบาลสามชุกนอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารแผนพัฒนาของเทศบาลแล้ว เมื่อทำการศึกษาจากการใช้แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์พบว่า หน่วยงานเทศบาลเองไม่ได้รับรู้หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมหรือพัฒนาด้านการรวมกลุ่มกันทางอาชีพหรือการรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์ในชุมชนเลย ในขณะที่ภายในชุมชนมีประชาชนบางกลุ่มได้จัดตั้งกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์การออมและการผลิตสินค้าของฝากของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวขึ้นมา จึงถือเป็นข้อบกพร่องของหน่วยงานเทศบาล และหน่วยงานเองก็ไม่มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการสร้างความร่วมมือในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งยังไม่มีโครงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันต่างๆ ในสังคมเท่าที่ควร สำหรับแผนงานหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้สร้างรายได้แก่ชุมชนโดยเด่นชัดนั้นยังไม่มีเช่นกัน และยังสืบเนื่องไปถึงการที่ยังไม่ได้มีการวางแผนพัฒนาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนที่ชัดเจนแต่อย่างใด

6.4 วิเคราะห์วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองของหน่วยงานเทศบาล องค์กรทางชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ กับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

โดยจะอธิบายถึงแผนงาน โครงการที่บ่งบอกวิสัยทัศน์การบริหารจัดการเมืองของหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ในประเด็นของ การมีกลไกในการจัดการชุมชน หรือวิธีการที่ใช้ในการหาข้อตกลงร่วมกันในชุมชน การนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมาใช้ในการถือฤกษ์สังคัมหรือไม่ การใช้การอนุรักษ์และแผนงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชนและประชาชนหรือไม่อย่างไร และด้านการมีแผนการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรมอย่างไร โดยได้อธิบายแยกตามประเด็นต่างๆ ดังที่กล่าวมาดังนี้

6.4.1 วิเคราะห์ด้านการมีกลไกในการจัดการชุมชน หรือวิธีการที่ใช้ในการ

หาข้อตกลงร่วมกันในชุมชน

ซึ่ง ใน Herbert Stovel กล่าวว่าควรประเมินจาก วิธีการในการใช้หาข้อตกลงร่วมกันที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าในการพัฒนาในระดับท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่าหน่วยงาน มีวิธีการทำงานที่ช่วยให้เกิดการหาข้อตกลงร่วมกันกับประชาชน มากที่สุดคือ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก โดยวิธีการการแจ้งลักษณะโครงการให้ประชาชนในชุมชนทราบตั้งแต่เริ่มแรก ด้วยการจัดทำสื่อหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และประวัติศาสตร์ความสำคัญของชุมชน ในรูปแบบ วีดีโอ วีซีดี ตลอดจนแผ่นพับ และจัดบอร์ดในพิพิธภัณฑ์ มีการจัดประชุมหารือกับประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานที่มาจากคัดเลือกของสมาชิกในชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการท้องถิ่นและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการบริหารจัดการชุมชนของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกนั้น ค่อนข้างจะมีวิธีการและกระบวนการที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ มีความโปร่งใสและมีความเป็นธรรมต่อสมาชิกชุมชนมากกว่าหน่วยงานเทศบาล และยังเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำและร่วมกิจกรรมในการพัฒนาด้วย ส่วนอันดับรองลงมาคือหน่วยงานของมูลนิธิชุมชนไท เนื่องจากมีการเริ่มต้นจากการเข้ามาส่งเสริมกิจกรรมในชุมชนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน และจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ปัญหาจากประชาชน รวบรวมปัญหาและนำมาเอาเสียงส่วนมากมาเป็นประเด็นการแก้ปัญหาของชุมชน แต่จะอยู่ในฐานะฝ่ายสนับสนุนวิธีการแก้ชุมชนเท่านั้น และในส่วนของธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้น มีกระบวนการในการหาข้อตกลงร่วมกับชุมชน โดยการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนำไปปฏิบัติตามมติที่ประชุม ในการอำนวยความสะดวกให้ในฐานะเจ้าของที่ดินส่วนหนึ่งในชุมชน

สำหรับหน่วยงานเทศบาลนั้นมีเพียงการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ การจัดทำสื่อหนังสือพิมพ์เทศบาล การติดตั้งป้ายประกาศหรือประชาสัมพันธ์ และการประกาศหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบโครงการหรือการทำงานในรูปแบบเสียงตามสาย เท่านั้น ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นเพียงวิธีการในระดับเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมเท่านั้น ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเมืองหรือการร่วมแก้ปัญหาในชุมชนของตน นอกเหนือจากนั้นเป็นการเริ่มต้นจากหน่วยงานเทศบาลหรือผู้มีอำนาจบริหารงานเองทั้งหมด ประชาชนไม่ได้มีโอกาสร่วมตัดสินใจอย่างชัดเจน มีเพียงการใช้วิธีการตัดสินใจและสั่งการ โดยอำนาจการปกครองจากส่วนบน

และในส่วนของชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้น มีกระบวนการในการหาข้อตกลงร่วมกับชุมชนโดยการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนำไปปฏิบัติตามมติที่ประชุม ในการอำนวยความสะดวกให้ในฐานะเจ้าของที่ดินส่วนหนึ่งในชุมชน

6.4.2 วิเคราะห์ด้านการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

โดยจะประเมินจากการที่หน่วยงานมีนโยบายด้านการอนุรักษ์และ โครงการที่สนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ที่ช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวของประชาชนด้วย

พบว่าแผนงาน โครงการที่สนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ที่ช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวของประชาชน โดยความร่วมมือของหลายหน่วยงานที่มีความเด่นชัด คือ โครงการจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสมาชิกชุมชนในการหารูปแบบของงาน และร่วมกันออกร้านแสดงผลงานทางช่างฝีมือการทำอาหารของแต่ละคน แต่หากเมื่อพิจารณาถึงความเข้มข้นของเนื้อหาของแต่ละหน่วยงานแล้วพบว่า โครงการหรือแผนงานที่สอดคล้องกับประเด็นการสนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม และช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวมากที่สุดนั้นจะเป็นงานของ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ตัวอย่าง เช่น การนำผู้สูงอายุเข้ามาฝึกอบรมในการอนุรักษ์ชุมชน โดยการเข้าไปปรึกษาและสัมภาษณ์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์กับคนแก่ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมากขึ้นและมีความภาคภูมิใจ และเห็นความสำคัญในตนเองมากขึ้น กลุ่มเยาวชนในวัยต่างๆ ในชุมชนมีความใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากขึ้น การจัดโครงการมรดกเทศกน้อยสร้างเสริมให้เยาวชนใกล้ชิดประวัติศาสตร์ชุมชนและเห็นคุณค่ามากขึ้น มีการจัดงานแรลลี่จักรยานชมประวัติศาสตร์ชุมชนการจัดกิจกรรมทำความสะอาดตลาดร้อยปีร่วมกัน เสริมสร้างความสามัคคีให้ประชาชนให้แน่นแฟ้นขึ้น จากการร่วมกิจกรรมกัน นอกจากนี้ยังร่วมกิจกรรมในการจัดงานประเพณีประจำปีต่างๆ ของชุมชน เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นแผนงาน โครงการที่ก่อให้เกิดกิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ปัญหาดังกล่าวในสังคม และก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นในชุมชนและบุคคลภายนอกด้วย

สำหรับโครงการของเทศบาลสามชุกมีเพียงจัดงานวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น ขึ้นปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ งานอาหารอร่อยดีที่สามชุก โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ชุมชน โครงการตลาดน้ำสามชุก เป็นต้น ซึ่งเป็นแผนงาน โครงการที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมแต่ก็ไม่ได้เด่นชัดและมีการสร้างสรรค์แก่ชุมชน ส่วนมูลนิธิชุมชนไทนั้น มีเพียงการสนับสนุนงบประมาณการจัดให้ประชาชนได้มีโอกาสออกไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่ สร้างเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนให้กว้างขวางขึ้น ผสานความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมโครงการมากขึ้น แต่

สำหรับในส่วนของหน่วยงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้นไม่ปรากฏถึงกิจกรรมหรือแผนงานที่เกิดผลต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวของคนที่ในพื้นที่เลย

6.4.3 วิเคราะห์ด้านการใช้การอนุรักษ์และแผนงานที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชนและประชาชน

โดยการประเมินจากผลที่ได้รับจากโครงการพัฒนาหรืออนุรักษ์ภายในชุมชน จากการศึกษาแผนงานและผลที่ได้รับพบว่าโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ คือ การจัดกิจกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก การจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์ โดยการได้รับเงินบริจาคจากชุมชนและภาคเอกชนภายนอก รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อรวมทุนการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นของที่ระลึกขายแก่นักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดรายได้ของสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ยังรวมถึงการผลจากการที่ผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าสามชุกให้กลับมาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวและจับจ่ายซื้อของในตลาดเก่ามากขึ้น เป็นผลให้การหมุนเวียนของเงินตราภายในชุมชนมีเพิ่มขึ้น ซึ่งโครงการที่กล่าวมานี้เป็นงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ส่วนงานของเทศบาลนั้นพบเพียงการเข้าร่วมจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุกเท่านั้นที่เกี่ยวข้องนอกนั้นไม่มีโครงการหรือแผนงานใดเลยที่เข้าข่ายในประเด็นนี้ ส่วนมูลนิธิชุมชนไทนั้นเกี่ยวข้อง โดยการร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาตลาดและประชาชนในการร่วมกันทำโครงการอนุรักษ์พื้นที่ตลาดเก่าสามชุกไว้เพื่อไม่ให้เกิดการรื้อถอน เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์แบบใหม่ที่มีราคาเช่าที่ดินแพงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยในชุมชน จนกระทั่งตลาดเก่ากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนเข้ามาจับจ่ายมากขึ้นสร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ แต่สำหรับหน่วยงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้นไม่พบโครงการหรือแผนงานด้านอนุรักษ์ที่มีผลต่อความเป็นอยู่หรือเศรษฐกิจชุมชนแต่อย่างใด

6.4.4 วิเคราะห์ด้านแผนการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม

โดยจะประเมินจากการมีแผนงานหรือโครงการที่เป็นไปเพื่อการป้องกันมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยและความเสียหายในมรดก ตลอดจนพิจารณาการจัดการด้านการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับภัยอันตรายที่จะเกิดแก่มรดกหรือวัฒนธรรมในพื้นที่

พบว่าหน่วยงานที่มีแผนงานชัดเจนที่สุดคือ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ซึ่งมีแผนในการป้องกันความเสียหายทางมรดก ทั้งด้านกายภาพ และด้านศิลปะ วัฒนธรรม และกิจกรรมในพื้นที่ อาทิเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน มีนโยบายที่ส่งเสริมการอนุรักษ์โครงสร้างอาคารเก่าอย่างชัดเจน ด้วยการนำร่องโดยการปรับปรุงอาคารเก่า ในซอยที่ 1 และ 2 ให้มีสภาพแข็งแรงและสวยงามกลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิมมากที่สุด รวมถึงการมีโครงการสืบสานประเพณีไทยในวาระ โอกาสวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่นและประชาชน แต่

อย่างไรก็ตามในแผนงานของคณะกรรมการพัฒนาตลาดยังบกพร่องในส่วนของการขาดการวางแผนรองรับผลกระทบที่อาจเกิดกับมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มาจากการท่องเที่ยวของบุคคลภายนอก และผลกระทบจากโครงการอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาเมือง ในส่วนของเทศบาลมีเพียงแผนงานป้องกันภัยในด้านกายภาพเท่านั้น นั่นคือ มีแผนงานในการป้องกันสาธารณภัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน คือ โครงการจัดซื้อเครื่องดับเพลิง และเครื่องสูบน้ำเพื่อเตรียมพร้อมเมื่อเกิดอัคคีภัยในชุมชน เท่านั้น สำหรับในด้านการป้องกันความสูญเสียทางวัฒนธรรม ประเพณี และความงามของสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และผลกระทบที่มาจากการพัฒนาอื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณค่าประวัติศาสตร์นั้น หน่วยงานเทศบาลยังไม่มีวิสัยทัศน์หรือแผนงานด้านนี้เลย

แต่โครงการของมูลนิธิชุมชนไท และสำนักงานธนารักษ์นั้นไม่พบว่าหน่วยงานทั้งสองมีแผนงานหรือโครงการใดที่เป็นการป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนอย่างชัดเจน มีเพียงโครงการของมูลนิธิชุมชนไท ที่เข้าร่วมอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุกเท่านั้นที่ช่วยในการดำรงคุณค่าทางมรดกเอาไว้ โดยการรักษารูปแบบทางโครงสร้างสถาปัตยกรรมในชุมชน การรักษางานช่างฝีมือ การรักษาวีถีชีวิตกิจกรรมชุมชน ซึ่งก็เป็นการทำงานร่วมกับกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกและประชาชนในชุมชนอีกทีหนึ่ง ส่วนสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องหรือไม่มีแผนงานใดที่เป็นการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างใด

ตารางที่ 6.2 สรุปนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพิจารณาตาม
หลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์

นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลชุมชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไทย	
โครงการมหรรมอาหาร อร่อยดีที่สามชุก	●	●	●	เป็นโครงการที่ช่วยสนับสนุนการรักษา งานช่างท้องถิ่นด้านการทำอาหาร
โครงการประกวดผลิตภัณฑ์	●			เป็นโครงการที่ช่วยสนับสนุนการรักษา งานช่างท้องถิ่น
การจัดประชุมชุมชน เพื่อ ระดมความคิดค้นหา เอกลักษณ์ชุมชนและงาน ช่างในพื้นที่เพื่อส่งเสริม กิจกรรมในชุมชน		●	●	เป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมใน การรักษางานช่างท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม กิจกรรมและวิถีชีวิตในชุมชน
โครงการนำบ้านที่มีกิจกรรม การค้าและงานช่างเก่าแก่ใน ชุมชนมาใช้เป็นจุดเยี่ยมชม วิถีชีวิตดั้งเดิมที่เหลืออยู่ใน ปัจจุบัน		●		เป็นการรักษาแหล่งที่มีมรดกทาง วัฒนธรรมในชุมชน ให้คงไว้ทาง โครงสร้างทางกายภาพของชุมชนไม่ให้ถูก เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไป
จัดทำผังการท่องเที่ยวแสดง จุดที่มีความสำคัญทางงาน ช่าง และมีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ในชุมชน		●		เป็นการสนับสนุนให้เกิดการรับรู้คุณค่า และให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป ตลอดจน เป็นการแสดงรูปแบบของผังชุมชนดั้งเดิม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำผังให้ กลมกลืนและมีข้อกำหนดต่อผังชุมชนเดิมได้ ชัดเจนมากขึ้น

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

2. พิจารณาด้านคุณค่าประวัติศาสตร์เมือง

- 2.1 มีการจัดการที่รักษาความแท้
- 2.2 มีการรักษาความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์
- 2.3 มีการรักษาความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์

นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไทย	
โครงการร่วมกันทำความสะอาดตลาดเก่าสามชุก		●		มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงามและรักษาสภาพอาคารเก่าไว้ เช่น บ้านขุนจันทน์ และให้การอบรมประชาชนพร้อมศึกษาดูงานด้านอนุรักษ์นอกพื้นที่ ซึ่งเป็นการสร้างความสมบูรณ์และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ของชุมชน
โครงการบูรณะบ้านในซอย 1-2 ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม		●		จัดให้มีการบูรณะบ้านในซอย 1-2 ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป และนำบ้านขุนจันทน์มาปรับปรุงใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์สร้างความต่อเนื่องของประวัติศาสตร์แก่ชุมชนและคนรุ่นหลัง
จัดกิจกรรมร่วมกันทำความสะอาดตลาดเก่า		●		จัดกิจกรรมร่วมกันทำความสะอาดตลาดเก่า ให้น่าอยู่ สวยงามสร้างความสมบูรณ์ต่อกายภาพทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการอนุรักษ์กิจกรรมและงานช่างให้ดำเนินต่อไปได้ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทุกช่วงวัย ก่อให้เกิดการรักษาความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์เอาไว้ได้

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

3. พิจารณาการใช้กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลต่อชุมชนประวัติศาสตร์

3.1 ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

3.2 ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งตนเอง

3.3 ในแผนการพัฒนามีการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนมากำหนดแนวทาง

นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไทย	
โครงการจัดอบรมตลาดสด นำซื้อ	●			เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองใน การประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดการพึ่งพา ตนเองได้
โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ ชุมชน	●			เป็นการส่งเสริมอาชีพงานช่างในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้
โครงการมหกรรมอาหาร อร่อยที่สามชุก	●	●	●	เป็นการส่งเสริมอาชีพงานช่างในท้องถิ่น ให้สามารถเกิดการพึ่งพาตนเองได้
การแจ้งข่าวสารและจัด ประชุมประชาชนทุกครั้งที่มี ความคืบหน้าในโครงการ พัฒนาต่างๆในชุมชน	●	●		ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแล สังคมและชุมชน
โครงการทำความสะอาด ชุมชนร่วมกัน		●		เป็นโครงการสร้างความสามัคคีและสร้าง การมีส่วนร่วมในชุมชน
มีการจัดประชุมชุมชนเพื่อ หาแนวทางการอนุรักษ์และ พัฒนาตลาด		●		สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนและเป็น โครงการที่นำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของ ชุมชนมากำหนดแนวทางการพัฒนา
มีการรวมกลุ่มหรือก่อตั้ง กลุ่มในชุมชนเพื่อการพัฒนา ตลาดเก่า และส่งเสริมการตั้ง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อกิจกรรม สร้างรายได้		●		เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนให้ สามารถดูแลตนเองหรือปกครองตนได้ แบบพึ่งตนเอง ทั้งทางด้านการเมืองและ ทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

4. พิจารณาวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

- 4.1 มีวิธีการที่ใช้เพื่อหาข้อตกลงในชุมชนได้สำเร็จ
- 4.2 ได้นำการอนุรักษ์มาใช้ให้เกิดการเกื้อกูลกันในสังคม
- 4.3 ผลประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์กลับสู่ชุมชน
- 4.4 มีแผนงานที่ช่วยป้องกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม

นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไทย	
มีการเผยแพร่ความรู้และจัด ประชุม โดยมีสื่อต่างๆ เช่น เสียงตามสาย จดหมายเวียน คิดประกาศ และทำเวปไซต์ เทศบาล	●	●		เป็นวิธีการที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน และร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ปัญหาในชุมชนให้สำเร็จ
มีโครงการจัดซื้ออุปกรณ์ ดับเพลิงและขยายแนวท่อ ดับเพลิงในชุมชน	●			เป็นผลพลอยได้จากแผนพัฒนาทั่วไปแต่ ไม่ได้มีแผนงานที่ป้องกันโดยตรง และไม่สามารถ ป้องกันความเสียหายต่อมรดกทาง ประวัติศาสตร์ได้จริง
มีการจัดประชุมและจัดทำ สื่อเผยแพร่ความรู้แก่ ประชาชนทั่วไปในด้านการ อนุรักษ์ประวัติศาสตร์ชุมชน		●		เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาข้อตกลงในชุมชนได้ สำเร็จ และช่วยป้องกันความเสียหายต่อ มรดกทางวัฒนธรรมแบบการสร้างความ ตระหนักในคุณค่า
การจัดงานอาหารอร่อยดีที่ สามชุก	●	●	●	งานอาหารอร่อยดีที่สามชุก ที่มีส่วนให้เกิด การเกื้อกูลกันทางสังคมและยังสร้างรายได้ แก่ประชาชนจากกระแสการท่องเที่ยวที่ เพิ่มมากขึ้น
มีการจัดตั้งกลุ่มป้องกัน สาธารณะภัยในชุมชนเช่น ป้องกันอัคคีภัย		●		แต่ยังไม่มีแผนในการป้องกันความสูญเสีย มรดกทางวัฒนธรรมที่มาจากการท่องเที่ยว หรือด้านผลกระทบจากแหล่งอื่น ๆ

6.5 ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก

จะกล่าวถึงประเด็นที่ได้จากประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ตลาดเก่า ในมุมมองปัญหาและอุปสรรคการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดเก่าสามชุก ซึ่งจากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามพบว่า ประชาชนส่วนมากจะกังวลและมองเห็นอุปสรรคในการอนุรักษ์ในด้านของ การที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมกันในการทำงานทั้งกับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มประชาชนเอง เป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือปัญหาหรืออุปสรรคด้าน ขาดเงินทุนในการดำเนินการ อันดับสามคือ ด้านขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และอันดับที่ห้า คือขาดความรู้และวิธีการในการดำเนินการ แต่ทั้งนี้ในการมองปัญหาและอุปสรรคของประชาชนภายในและรอบนอกนั้น ได้แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย สำหรับปัญหาอันดับแรกที่ประชาชน สองกลุ่มมองก็คือ ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่อันดับสองนั้น กลุ่มประชาชนภายในพื้นที่ คิดว่าเป็นปัญหาด้านการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่กลุ่มรอบนอกคิดว่าเป็นปัญหาการขาดเงินทุน เป็นต้น สำหรับความแตกต่างของประเด็นปัญหาและอุปสรรคอันดับอื่นๆ นั้น ได้ทำการแจกแจงไว้ในตารางที่ 5.3 แล้ว

ตารางที่ 6.3 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านอุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ระหว่างประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

อุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก	ประชาชนในชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่	39.80 (อันดับ 1)	21.98 (อันดับ 1)	27.82 (อันดับ 1)
ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	12.90 (อันดับ 2)	12.58 (อันดับ 3)	13.08 (อันดับ 3)
ขาดเงินทุน	12.00 (อันดับ 3)	14.81 (อันดับ 2)	14.51 (อันดับ 2)
เจ้าของที่ดินบางส่วน ไม่ให้ความร่วมมือ	7.11	5.25	5.94
ขาดความรู้และวิธีการ	5.80	10.99	9.87
ขาดการสนับสนุนจากองค์กรหรือภาคเอกชน	3.70	3.50	3.69
ขาดผู้นำในการดำเนินการ	2.90	3.98	3.80
มีความล่าช้าของการดำเนินการของภาครัฐและเจ้าของที่	1.20	5.73	4.64
ไม่มีปัญหา	0.00	15.76	11.77
ไม่ตอบ	2.92	5.41	4.87
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนามโดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ. ศ. 2548

นอกจากความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของประชาชนแล้ว ในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดสามชุก ดังนี้

- ความคิดเห็นของเทศบาลตำบลสามชุก ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรค ในด้านการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการประสานการทำงานร่วมกันทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

- ความคิดเห็นของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาด พบว่ามีข้อคิดต่ออุปสรรคการทำงานด้านการที่เจ้าของพื้นที่บางส่วนให้ความร่วมมือล่าช้า และขาดเงินทุนและขาดช่างฝีมือในการดำเนินการ จึงทำให้โครงการเป็นไปไม่ได้ช้า และประกอบกับบุคลากรมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการทำงาน

- ความคิดเห็นของหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไท และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี พบว่าโครงการอนุรักษ์ตลาดสามชุกนั้นยังมีข้อปัญหาและอุปสรรค ด้านการขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขาดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและประชาชนทุกภาคส่วนที่ดีพอ รวมถึงยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการทำงานที่เพียงพอต่อปริมาณงานที่ต้องทำ

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย กรณีของชุมชนตลาดเก่าสามชุก สามารถสรุปผลการศึกษาได้ 3 ส่วน คือ ส่วนแรก กล่าวถึงข้อจำกัดและโอกาสและข้อจำกัดของชุมชนในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ซึ่งจะยกนำเสนอเป็นประเด็นย่อยคือ ประเด็นด้านลักษณะประชากร และสรุปผลการศึกษาตามประเด็นการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียตาม 4 ประเด็นหลักของ ICCROM ส่วนที่สอง จะเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างเทศบาล องค์กรทางชุมชน และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และส่วนที่สาม เป็นส่วนของการเสนอแนะ จะเป็นการชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ของสามชุกที่ควรนำมาพิจารณาและนำมาใช้ในการจัดการพื้นที่ ตลอดจนความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มประชากรที่ทำการตอบแบบสอบถามทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ศึกษา อันเกี่ยวข้องกับการมองสภาพปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์สามชุกให้ประสบผลสำเร็จ

7.1 โอกาสและข้อจำกัดของชุมชนในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์

การสรุปโอกาสและข้อจำกัดในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ จะแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ด้านลักษณะประชากร ประเด็นที่สองเป็นการสรุป 2 สรุปผลการศึกษาตามประเด็นการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย 4 ด้าน พร้อมทั้งนำเสนอการสรุปในรูปแบบตาราง

7.1.1 โอกาสและข้อจำกัดด้านลักษณะประชากร

โอกาส : โอกาสด้านลักษณะประชากรของสามชุก มีในแง่ของลักษณะการอยู่อาศัย อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัย และการนับถือศาสนา โดยพบว่า ประชากรในชุมชนส่วนมากใช้ชีวิตอยู่กันแบบครอบครัวทำให้มีความสนใจในสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับชุมชนมากกว่าและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านค่อนข้างสูง ทั้งยังมีระยะเวลาการอยู่อาศัยยาวนานมากกว่า 50 ปี ชี้ให้เห็นว่าเป็นคนเก่าแก่ที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในตลาดเก่า ซึ่งเป็นข้อดีที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ เพราะคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาเป็นเวลานานจะทราบความเป็นมาของชุมชน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีความห่วงหาพันและใส่ใจต่อความเป็นอยู่ของลูกหลานหรือวิถีชีวิตของตน และมีเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องในชุมชนมาก มีความคุ้นเคยและต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมากกว่าผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น ในส่วนของอาชีพและรายได้พบว่า

ส่วนมากมีอาชีพดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่แรกเริ่มทำให้มีความถนัดในงานและยังคงมีรูปแบบของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ส่งผลให้ชุมชนเก่ามีความแท้ในเรื่องของกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันมาไม่ขาดสาย ตลอดจนรายได้ของประชากรในพื้นที่ที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น จากการที่มีโครงการอนุรักษ์เข้ามาในพื้นที่อีกด้วย นอกจากนี้โอกาสในด้านการนับถือศาสนาพบว่าประชาชนทั้งหมดในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนที่ประชาชนนับถือศาสนาเดียวกันเพราะย่อมจะมีพื้นฐานด้านความเชื่อที่เหมือนกัน จะทำให้แนวคิดด้านต่างๆ มีความแตกต่างกันน้อยลง ความง่ายในการทำงาน หรือการร่วมกิจกรรมกันในชุมชนจะมีมากขึ้น และมีความสามัคคีกันมากขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเมือง

ข้อจำกัด : ข้อจำกัดด้านลักษณะประชากรมีในแง่ของ ระดับการศึกษา อายุและเพศ ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย และสถานภาพในชุมชน ซึ่งพบว่าประชากรมีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนมากมีอายุมากแล้ว และเป็นวัยกลางคน จึงทำให้สัดส่วนของผู้ที่มีการศึกษาในชั้นประถมศึกษามีมากกว่าเพราะในสมัยก่อนโอกาสทางการศึกษามีน้อยจึงทำให้ประชากรมีการศึกษาค่ำ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมและความต้องการในการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน ทั้งยังมีผู้หญิงมากกว่า ซึ่งจะเห็นได้จากพิรามิดแสดงลักษณะประชากรของชุมชนตลาดเก่าสามชุกที่มีวัยสูงอายุเพศหญิงมาก ทำให้มีประชากรในวัยแรงงานหรือวัยหนุ่มสาวและวัยเด็กน้อย นับเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาชุมชนต่อไป นอกจากนี้ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัยของประชากรส่วนมากยังเป็นการเช่าที่อยู่อาศัยมีเพียงจำนวนน้อยที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย จึงทำให้ไม่สามารถมีสิทธิขาดในการตัดสินใจหรือลงมือปรับปรุงซ่อมแซมอาคารหรือพัฒนาอาคารที่อยู่อาศัย ตลอดจนไม่มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาอาคารที่อยู่อาศัยเนื่องจากไม่มีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ จึงเป็นการยากที่จะทำการพัฒนาอาคารให้มีสภาพที่ดีขึ้นและเหมาะสมตามโครงการอนุรักษ์โดยความร่วมมือกันของทั้งผู้เช่าและเจ้าของอาคาร อีกประการคือ ส่วนมากประชาชนมีสถานภาพเป็นสมาชิกชุมชน มีเพียงส่วนน้อยที่เข้าไปเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือองค์กร หรือเป็นหัวหน้าองค์กรหรือชุมชน ดังนั้นโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจในการบริหารจัดการชุมชนยังคงมีไม่มากนัก ซึ่งนับเป็นข้อจำกัดในเรื่องของการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นอีกประการหนึ่ง

7.1.2 สรุปผลการศึกษาตามประเด็นการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียตาม

4 ประเด็นหลักของ Herbert

โอกาสและข้อจำกัดในการบริหารจัดการชุมชนประวัติศาสตร์ของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกสามารถสรุปตามประเด็นการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง

โอกาส : พบว่าชุมชนตลาดเก่าสามชุกเป็นชุมชนที่มีมรดกทางงานช่างท้องถิ่น ถึง 13 ด้าน และเป็นที่ยู่อักของคนทั่วไป และเป็นส่วนช่วยในการส่งเสริมบรรยากาศของชุมชนประวัติศาสตร์ มีการประกอบการอยู่จนถึงปัจจุบันและมีการสืบทอดถึง 6 ด้าน นอกจากนี้หน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่นยังมีแผนงานและโครงการส่งเสริมให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่นด้วย และสำหรับในด้านนโยบายและโครงการที่ช่วยให้เกิดการรักษากายภาพที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์นั้นพบว่าองค์กรทางชุมชนมีการนำคุณค่าของเมืองมาใช้ในการรักษาพื้นที่ประวัติศาสตร์หลายโครงการเช่น การจัดทำผังการท่องเที่ยว เพื่อแสดงจุดที่มีความโดดเด่นทางคุณค่าประวัติศาสตร์ โครงการจัดทำบ้านพิพิธภัณฑ์ชุมชน และโครงการส่งเสริมให้บ้านของประชาชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ค่อนข้างสูงเข้าร่วมเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อให้พื้นที่ตลาดเก่าทั้งหมดเป็นพิพิธภัณฑ์เชิงวิถีชีวิต นอกจากนี้ประชาชนในชุมชนยังให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมสูง

ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็น โอกาสของชุมชนและการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของเมือง

ข้อจำกัด : พบว่าช่างที่ยังคงมีเป็นงานช่างที่ประกอบชิ้นงานแบบ โครงสร้างเล็กๆ และเป็นของบริโภคมมากกว่า ไม่สาหรือเรียกว่าเป็นภาคการผลิตและการค้ามากกว่า ไม่สามารถรักษาได้ ไม่มีงานช่างที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดงานสถาปัตยกรรมในชุมชน โอกาสในการรักษาเอกลักษณ์ทางอาคารมีค่อนข้างยาก และชุมชนมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำลดลง ทำให้มีการเปลี่ยนกายภาพทำน้ำเก่าและมีการทำเขื่อนทางเดินริมน้ำสร้างด้วยคอนกรีตตลอดแนวแม่น้ำ เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศริมน้ำแบบเก่าไปมาก นอกจากนี้การรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชนมีน้อยมาก

2. ด้านคุณค่าหรือลักษณะของเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจผู้คน

โอกาส : พบว่าประชาชนในชุมชนมีอาชีพดั้งเดิมที่มีการสืบทอด ส่งผลให้มีความเห็นด้านกิจกรรมของชุมชนทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก ตำแหน่งที่ตั้งมีความดั้งเดิม และเป็นชุมชนที่มีการคมนาคมและการเข้าถึงชุมชนอย่างเพียงพอและสะดวกสบาย เป็นชุมชนที่มีมรดกทางงานช่างท้องถิ่น และเป็นที่ยู่อักของคนทั่วไป เป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมและอาคารที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและมีความเก่าหาหายากในปัจจุบัน และการใช้ประโยชน์

อาคารของประชาชนยังคงดั้งเดิมอยู่เป็นส่วนมาก ชุมชนที่มีบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่มีส่วนในการสร้างความเป็นมาของชุมชนเป็นความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ที่ต้องส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสานต่อ ประชาชนให้ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ชุมชน และจดจำเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้จึงมีการรับรู้ถึงความต่อเนื่องของเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และประชาชนเกือบทั้งหมดของชุมชนต้องการอนุรักษ์ชุมชนให้มีความดั้งเดิมต่อไป นอกจากนี้ยังมีการรักษาและส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมต่อประวัติศาสตร์โดยนำอาคารเก่าและพื้นที่ว่างของชุมชนที่มีคุณค่ามาใช้ประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งยังเป็นการนำทรัพยากรทางประวัติศาสตร์มาใช้เพื่อการศึกษาสำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไป ประชาชนรับรู้ถึงคุณค่าด้านความหายากในเชิงกายภาพของตลาดเก่า รู้สึกมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีการรับรู้ถึงความงามทางสถาปัตยกรรมของอาคาร รับรู้ถึงความมีเอกลักษณ์ในพื้นที่รวมถึงกิจกรรม ประชาชนมีความผูกพันกันในชุมชนระดับที่สูง ส่วนด้านนโยบายนางานตลาดเก่าสามชุกเป็นชุมชนที่มีแผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชน โครงการส่งเสริมให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่น และมีการวางแผนชุมชนโดยคำนึงถึงคุณค่าทางกายภาพของพื้นที่

ข้อจำกัด : พบว่าด้านความแท้ของโครงสร้างอาคารมีความดั้งเดิมของวัสดุในการต่อเติมมีความเปลี่ยนแปลงมาก เพราะต่อเติมไม่กลมกลืนกับรูปแบบเดิม และภาพรวมของอาคารมีความดั้งเดิมในระดับปานกลางถึงน้อยลง ความมีบูรณภาพทางพื้นที่พบว่าชุมชนมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำลดลง และมีการเปลี่ยนกายภาพทำน้ำเก่าอย่างมาก เพราะมีการสร้างเขื่อนทางเดินริมน้ำที่สร้างด้วยคอนกรีตตลอดแนวแม่น้ำ และการรับรู้คุณค่ายังมีน้อยในกลุ่มประชาชนที่มีอายุน้อย มีระดับการศึกษาที่ต่ำ มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนน้อย และมีสถานภาพเป็นเพียงสมาชิกในชุมชน ในด้านนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวกับการรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนของตลาดเก่าสามชุก ยังคงเป็นเพียงการริเริ่มและการทำงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเพียงฝ่ายเดียวมากกว่า มีเพียงการเข้ามาช่วยเหลือบ้างของหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไท ส่วนเทศบาลตำบลสามชุกที่มีความรับผิดชอบในพื้นที่โดยตรงกลับไม่มีนโยบายและแผนงาน โครงการในการรักษาหรือส่งเสริมคุณค่าทางมรดกของชุมชนเลย

3. ด้านกลไกในการพัฒนาที่ส่งผลต่อเมืองประวัติศาสตร์

โอกาส : สำหรับในส่วนของการมีส่วนร่วมพบว่าประชาชนทั้งหมดนับถือศาสนาเดียวกัน คือศาสนาพุทธ ซึ่งทำให้ความต่างทางแนวคิดและความเชื่อมีน้อย การร่วมกิจกรรมมีสูง โอกาสด้านความสามัคคีมีมาก ง่ายต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วม และชุมชนที่มีระดับปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านสูง และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติมาก นอกจากนี้ประชากรอยู่อาศัยในชุมชนมานานเป็นคนเก่าแก่ของชุมชนและดั้งเดิมเป็นส่วนมาก และทราบความเป็นมาของชุมชนดี และมีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของชุมชนมาก จึงเป็นโอกาสของการมีส่วนร่วมในการรักษามรดกทาง

วัฒนธรรมในชุมชนไว้ ซึ่งพบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ส่วนมากจะเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ และการร่วมประชุมหรือเสนอความคิดเห็น และส่วนมากผู้เข้าร่วมจะเป็นคนรุ่นใหม่ มีการศึกษาสูงและอยู่อาศัยในชุมชนมานาน มีอายุอยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีครอบครัวอาศัยในชุมชน ดังนั้นจึงถือว่าเป็นข้อดีของชุมชนที่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวนี้ให้ความสนใจ ประชาชนในชุมชนต้องการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินใจในโครงการต่างๆ และต้องการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการการทำงานของเทศบาล และเป็นกลุ่มที่มีภูมิลาดังเดิมในพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนมีความใส่ใจในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง

และนอกจากนี้ในชุมชนยังมีการจัดตั้งกลุ่มการทำงานเพื่อการบริหารจัดการชุมชน ใช้ชื่อ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ซึ่งเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่มาจากภาคประชาชนโดยแท้จริงและมีการทำงานโดยประชาชนในพื้นที่ และสามารถตัดสินใจในการพัฒนาหรือบริหารชุมชน ได้เองหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่สนับสนุนนโยบายที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและส่วนรวมเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุด

สำหรับโอกาสของชุมชนในการพึ่งพาตนเองและการนำคุณค่าชุมชนมาสร้างมูลค่านั้นนอกจากในทางการเมืองที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในทางเศรษฐกิจยังมีในเรื่องของการสร้างงานและอาชีพเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ ได้มีรายได้เพิ่มขึ้น จากการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาชุมชนในเชิงอนุรักษ์ขึ้น มีการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งทางด้านเงินทุนและอำนาจในการต่อรอง โดยการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งมีการผลิตชิ้นงานที่เป็นของที่ระลึกและของฝากจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่มาสร้างงานและการผลิตสินค้า เป็นการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ชุมชนเพิ่มขึ้น นำอาคารเก่า และพื้นที่ว่างของชุมชนที่มีคุณค่ามาใช้ประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นการใช้ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์เพื่อการศึกษาสำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไป และเป็นชุมชนที่มีแผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชน และชุมชนยังมีแผนงานและโครงการหลายอย่างที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเมือง

ข้อจำกัด : พบข้อจำกัดด้านประชากรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมคือ ประชากรมีระดับการศึกษาในระดับประถมมาก เพราะมีคนแก่มากกว่าเนื่องจากสมัยก่อน โอกาสทางการศึกษามีน้อย ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่าการศึกษาที่ต่ำมีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ ประชาชนกลุ่มที่มีการศึกษาดำ มีอายุน้อย และกลุ่มที่มีการประกอบการอาชีพนอกชุมชนและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนในระยะเวลาที่น้อย ยังมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเมืองน้อย ซึ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ก็มีความจำเป็นต่อการวางแผนชุมชนเช่นกัน และเพศหญิงยังมีความสนใจเข้าร่วมใน

ระดับที่ต่ำกว่าชาย และประชาชนส่วนมากเช่าที่อยู่อาศัย มีส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย ทำให้ไม่มีสิทธิ์ขาดในการตัดสินใจหรือลงมือปรับปรุงอาคาร ตลอดจนขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาอาคารที่อยู่อาศัย ประชาชนในชุมชนส่วนมากมีสถานภาพเป็นสมาชิกชุมชนมีเพียงส่วนน้อยที่เป็นคณะทำงานและเป็นหัวหน้าชุมชนซึ่งจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมพบว่าสมาชิกชุมชนมีโอกาสร่วมในการบริหารจัดการเมืองน้อย ซึ่งนับเป็นข้อจำกัดของ การมีส่วนร่วมในระดับสูง

สำหรับในส่วนของการพึ่งพาตนเองพบว่าการจัดการชุมชนด้านการอนุรักษ์ยังไม่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ยังคงต้องพึ่งพาการท่องเที่ยว ดังนั้นการรักษากิจกรรมหรือวิถีชีวิต และงานช่างให้คงไว้ได้จึงเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ในเชิง นโยบายและแผนงานยังพบว่าโครงการหรือแผนงานในการบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนตลาดเก่า ส่วนมากยังคงเป็นของหน่วยงานองค์กรของชุมชนทั้งหมด สำหรับหน่วยงานเทศบาลยังไม่ค่อยมีบทบาทหรือไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ การจัดทำโครงการหรือแผนงาน รวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติการในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนยังไม่เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่เท่าที่ควร โดยเฉพาะหน่วยงานบริหารจากภาครัฐ เช่นเทศบาล อำเภอ ซึ่งยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และโครงการพัฒนาชุมชนตลาดเก่าเลย

4. ด้านวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

โอกาส : ในด้านกลไกที่ใช้ในการหาข้อตกลงร่วมกันพบว่าในชุมชนมีการรวมกลุ่มจัดตั้งคณะทำงานชื่อคณะกรรมการพัฒนาตลาดขึ้นมา เพื่อบริหารจัดการชุมชนตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันจัดการและบริหารจึงมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนที่สูง และสามารถตัดสินใจในการพัฒนาหรือบริหารชุมชนได้เอง นอกจากนี้ กลุ่มคณะกรรมการฯ และเทศบาลยังมีการจัดทำสื่อที่ใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ซึ่งมีสื่อเพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร และสื่อสำหรับการให้ความรู้ในการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ชุมชนและให้เกิดการรับรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชน

สำหรับการใช้งานด้านอนุรักษ์ในการถือกุศลสังคมนั้น พบว่าในชุมชนให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมงานประเพณีประจำปีที่มีการสืบทอดกันมาโดยตลอดช่วยให้สังคมมีความแน่นแฟ้นขึ้น และการที่ส่งเสริมให้พื้นที่ตลาดเก่าเป็นพิพิธภัณฑ์เชิงวิถีชีวิตและการจัดให้มีการใช้อาคารเก่าเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน นั้นถือเป็นการนำทรัพยากรทางประวัติศาสตร์มาใช้เพื่อการศึกษาสำหรับเยาวชนและบุคคลทั่วไปและเป็นการใช้อาคารเก่า และพื้นที่ว่างของชุมชนที่มีคุณค่ามาใช้ประโยชน์ต่อสาธารณะ นอกจากนี้ผลที่ได้ยังช่วยในการสร้างคอกาสทางเศรษฐกิจให้ชุมชนเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ซึ่งพบได้ว่ารายได้ของประชาชนในพื้นที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น สำหรับ

แผนงานที่ช่วยรักษาหรือป้องกันความเสียหายแก่มรดกในพื้นที่ถึงแม้ว่าชุมชนจะมีแผนงานที่ชัดเจนเพียงในส่วนของ การป้องกันอัคคีภัยในชุมชน แต่จะเห็นว่าโครงการต่างๆ หลายอย่างในเรื่อง การอนุรักษ์ชุมชนได้ส่งผลดีทั้งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของชุมชน และยังถือได้ว่าการ ทำงานด้านอนุรักษ์ที่ผ่านมาจากชุมชนเป็นรูปแบบหรือวิธีการที่ช่วยในการรักษาไม่ให้เกิดการ สูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมได้ด้วย เพราะโดยสรุปแล้วชุมชนตลาดเก่าสามชุกเป็นชุมชนที่มี แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมชุมชน มีแผนงานและโครงการ ส่งเสริมให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่น มีการวางแผนชุมชน โดยคำนึงถึงคุณค่าทางกายภาพของ พื้นที่ มีแผนงานและโครงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเมืองเป็นชุมชน ที่นำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเกื้อกูลสังคม และเป็นชุมชนที่มีแผนงานและ โครงการที่ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง

ข้อจำกัด : พบว่าการจัดการชุมชนด้านการอนุรักษ์ยังไม่ก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจที่ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ยังคงต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวอยู่ ดังนั้นการรักษากิจกรรมหรือวิถีชีวิต และ งานช่างให้คงไว้ได้จึงเป็นไปได้ยาก กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาดำ มีอายุน้อย และกลุ่มที่มีการ ประกอบการอาชีพนอกชุมชนและผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนในระยะเวลาที่น้อย ยังมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการเมืองน้อย ซึ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ก็มีความจำเป็นต่อการวางแผนชุมชนเช่นกัน และเพศ หญิงยังมีความสนใจเข้าร่วมในระดับที่ต่ำกว่าชาย โครงการหรือแผนงานในการบริหารจัดการ พื้นที่ชุมชนตลาดเก่า ส่วนมากยังคงเป็น ของหน่วยงานองค์กรของชุมชนทั้งหมด สำหรับหน่วยงาน เทศบาลยังไม่ค่อยมีบทบาทหรือไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน การจัดทำโครงการหรือ แผนงาน รวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติการในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนยังไม่เกิดการมีส่วนร่วมระหว่าง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่เท่าที่ควร โดยเฉพาะหน่วยงานบริหารจากภาครัฐ เช่น เทศบาล อำเภอ ซึ่งยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน และโครงการพัฒนาชุมชนตลาดเก่าเลย ซึ่ง สอดคล้องกับที่ประชาชนในชุมชนและนอกชุมชนให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของ การอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุกว่า ชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมที่มากพอ ทั้งภาครัฐและประชาชน ทั้ง ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และยังขาดเงินทุนในการ ดำเนินการใน โครงการอนุรักษ์

นอกจากนี้ชุมชนยังไม่มีโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบูรณะอาคารในเชิงอนุรักษ์ อย่างเป็นทางการและมีความชัดเจนในการควบคุมกิจกรรมที่เกิดจากการท่องเที่ยวซึ่งอาจจะทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่ที่อาจสูญเสียความดั้งเดิมไป

ตารางที่ 7.1 แสดงโอกาสและข้อจำกัดของชุมชนในด้านต่างๆ

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
1. ด้านประชากร			
• ลักษณะการอยู่อาศัย	X		+ มีการอยู่อาศัยแบบครอบครัวมากทำให้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านค่อนข้างสูง
• อาชีพ	X		+ มีความดั้งเดิมทางอาชีพทำให้มีความแท้ของกิจกรรมให้เหลือสืบทอดแสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปมากและดำเนินต่อไป
• รายได้	X		+ รายได้อยู่ในอัตราที่คงที่และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
• อายุ และเพศ		X	- ประชากรในชุมชนส่วนมากเป็นวัยชราและเป็นผู้หญิงมากกว่า
• ระยะเวลาการอยู่อาศัย	X		+ ประชากรอยู่อาศัยมานานกว่า 50 ปีเป็นส่วนมาก เป็นคนเก่าแก่ของชุมชน ทราบความเป็นมาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนมาก
• ระดับการศึกษา		X	- ประชากรมีระดับการศึกษาในระดับประถมมาก เพราะมีคนแก่มากกว่าเนื่องจากสมัยก่อนโอกาสทางการศึกษามีน้อย การศึกษาที่ต่ำมีผลต่อลักษณะการมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมพัฒนาชุมชน
• ศาสนา	X		+ ทั้งหมดของประชากรในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ โอกาสของความต่างทางแนวคิดมีน้อยลง การร่วมกิจกรรมมีสูง โอกาสด้านความสามัคคีมีมากขึ้น อาจง่ายต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วม
• การครอบครองที่อยู่อาศัย		X	- ประชากรส่วนมากเช่าที่อยู่อาศัย มีส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย ทำให้ไม่มีสิทธิ์ขาดในการตัดสินใจหรือลงมือปรับปรุงอาคาร ตลอดจนไม่มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาอาคารที่อยู่อาศัย
• สถานภาพในชุมชน		X	- ส่วนมากประชาชนเป็นสมาชิกชุมชนมีเพียงส่วนน้อยที่เป็นคณะทำงานและเป็นหัวหน้าชุมชน ดังนั้นโอกาสเข้าร่วมในการบริหารจัดการเมืองจึงมีน้อย ซึ่งนับเป็นข้อจำกัดในเรื่องของการมีส่วนร่วมในระดับสูง

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
2. คุณค่าประวัติศาสตร์			
• ที่ตั้ง(การเข้าถึง)และสภาพแวดล้อม	X	X	+ ตำแหน่งที่ตั้งมีความดั้งเดิม และการเข้าถึงมีความสะดวกสบาย - การคมนาคมเปลี่ยนแปลง การใช้ประโยชน์พื้นที่ริมน้ำลดลง และมีการเปลี่ยนกายภาพทำน้ำเก่าให้เป็นเขื่อนทางเดินริมน้ำสร้างด้วยคอนกรีตตลอดแนวแม่น้ำ และการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในการรักษาสภาพแวดล้อม ในชุมชนมีน้อยมาก
• อาคาร และการใช้ประโยชน์อาคาร(อายุ สภาพ รูปแบบ วัสดุ)	X	X	+ อาคารส่วนมากมีอายุร่วมร้อยปี มากสุด โครงสร้างและวัสดุส่วนมากมีความดั้งเดิม ศิลปะการตกแต่งอาคารมีเอกลักษณ์แบบ โบราณและกลุ่มอาคารมีเอกลักษณ์ของเรือนแถวไม้แบบตลาดย่านคนจีนในสมัยก่อน การใช้ประโยชน์อาคารยังคงดั้งเดิมอยู่เป็นจำนวนมาก - ความดั้งเดิมของวัสดุในการต่อเติมพบว่ามีเปลี่ยนแปลงมาก เพราะต่อเติมไม่กลมกลืนกับรูปแบบเดิม และภาพรวมของอาคารมีความดั้งเดิมในระดับปานกลางถึงน้อยลง
• งานช่างท้องถิ่น	X	X	+ ยังคงมีงานช่างท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มงานช่างแบบการผลิตและการค้าที่ยังมีการประกอบการอยู่บ้างและเป็นที่ยุติของคนในพื้นที่ + ชุมชนมีงานช่างทางสถาปัตยกรรมที่ยังคงมีให้ศึกษาและใช้ในการท่องเที่ยวได้ - งานช่างที่ยังคงมีเป็นงานช่างที่ประกอบชิ้นงานแบบภาคการผลิตและการค้า ไม่สามารถรักษาได้ ปัจจุบันไม่มีช่างฝีมือทางสถาปัตยกรรมในชุมชน โอกาสในการรักษาเอกลักษณ์ทางอาคารมีค่อนข้างยาก
• บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์	X		+ ตลาดเก่าสามชุกเป็นชุมชนที่มีบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่มีส่วนในการสร้างความเป็นมาของชุมชนเป็นความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ที่ต้องส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสานต่อ

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> • การรับรู้ถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่จดจำได้ 	X		+ ประชาชนรับรู้ถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประชาชนส่วนมากจดจำเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้สะท้อนให้เห็นถึงความต่อเนื่องทางเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และประชาชนเกือบทั้งหมดของชุมชนต้องการอนุรักษ์ชุมชนให้มีความดั้งเดิมต่อไป และคิดว่าตลาดเก่ามีความน่าสนใจมากในทางกายภาพตลอดทั้ง 5 ซอย
<ul style="list-style-type: none"> • การใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน 	X		+ มีการนำอาคารเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมมาใช้เป็นพิพิธภัณฑสถานชุมชน และมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างในชุมชนสำหรับหารประชุมและจัดกิจกรรมต่างๆ
<ul style="list-style-type: none"> • การให้ความรู้และการศึกษาค้นคว้า 	X		+ ใช้ชุมชนเก่าเป็นแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนจากการสร้างพิพิธภัณฑสถานและการส่งเสริมให้ประชาชนรักษาวิถีชีวิตของตนในชุมชนให้สามารถเป็นพิพิธภัณฑสถานเรื่องเชิงวิถีชีวิตได้
<ul style="list-style-type: none"> • การให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ 	X		+ เป็นชุมชนที่น่าคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาสร้างรายได้ให้ชุมชนเพิ่มขึ้น และมีบทบาทในการสร้างอาชีพเสริมให้ประชาชน
<ul style="list-style-type: none"> • ความคิดเห็นในการรับรู้คุณค่าด้านต่างๆ ของตลาดเก่าสามชุก 	X	X	+ ประชาชนรับรู้ถึงความหายากในเชิงกายภาพของตลาดเก่า รู้สึกมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีการรับรู้ถึงความงามทางสถาปัตยกรรมของอาคาร รับรู้ถึงความมีเอกลักษณ์ในพื้นที่รวมถึงกิจกรรม ประชาชนมีความผูกพันกันในชุมชนระดับที่สูง - การรับรู้คุณค่ายังมีน้อยในกลุ่มประชาชนที่มีอายุน้อย มีระดับการศึกษาที่ต่ำ มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนน้อย และมีสถานภาพเป็นเพียงสมาชิกในชุมชน
3. การมีส่วนร่วม			
<ul style="list-style-type: none"> • การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ 	X	X	+ การได้รับข้อมูลข่าวสารทั่วถึงดี โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยแบบครอบครัว และกลุ่มอาชีพค้าขาย และทำงานช่างฝีมือ ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมในชุมชน และกลุ่มที่มีการศึกษาสูง และเทศบาลและองค์กรชุมชนก็มีสื่อที่ใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารหลากหลายรูปแบบ - ประชาชนกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้นยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ดีพอ
<ul style="list-style-type: none"> • การเข้าประชุมรับฟังหรือเสนอความคิดเห็นในชุมชน 	X	X	+ ประชาชนส่วนมากของชุมชนเข้าร่วมและเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง - ประชาชนกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำยังมีส่วนร่วมน้อย ทั้งๆที่ประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชนมีระดับการศึกษาต่ำ

หมายเหตุ : + หมายถึง โอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> การร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการ 	X	X	+ ส่วนมากผู้เข้าร่วมจะเป็นคนรุ่นใหม่ มีการศึกษาสูงและอยู่อาศัยในชุมชนมานาน - ผู้ที่มีการศึกษาค่ายังมีโอกาสเข้าร่วมน้อย และเพศหญิงยังมีความสนใจเข้าร่วมในระดับที่ต่ำกว่าชาย
<ul style="list-style-type: none"> การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์ 	X	X	+ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ใหญ่ในระดับวัยกลางคนขึ้นไป มีการใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนมานาน การให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนจึงค่อนข้างชัดเจนและแม่นยำสูง เพราะเป็นคนพื้นที่ - การมีส่วนร่วมด้านนี้ยังไม่ทั่วถึงกลุ่มประชากรที่เป็นวัยรุ่น และกลุ่มที่มีการประกอบการภายนอกชุมชน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนในระยะเวลาที่น้อย ซึ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ก็มีความจำเป็นต่อการวางแผนชุมชนเช่นกัน
<ul style="list-style-type: none"> การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ 		X	- การมีส่วนร่วมในด้านนี้ส่วนมากยังเป็นของกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งเป็นประชาชนกลุ่มที่มีน้อยในชุมชน
<ul style="list-style-type: none"> การให้การสนับสนุนด้านการเงินและอุปกรณ์ 	X		+ ส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง เป็นวัยกลางคน อาศัยอยู่ในชุมชนมานานซึ่งเป็นกลุ่มที่มีครอบครัว มีรายได้แล้ว จึงจะให้การสนับสนุน ซึ่งก็เป็นประชาชนกลุ่มที่มีจำนวนมากในชุมชนดังนั้นจึงถือว่าเป็นข้อดีของชุมชนที่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวนี้ให้ความสนใจ
<ul style="list-style-type: none"> การร่วมงานพิธีการต่างๆ หรือการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน และการรับสื่อ 	X	X	+ เป็นกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมที่ประชาชนกลุ่มที่มีอายุมาก มีการศึกษาสูง มีระยะเวลาการอยู่อาศัยมาก เข้าร่วมมาก - ประชาชนกลุ่มที่มีอายุน้อย มีการศึกษาค่ำ และกลุ่มที่อาศัยในชุมชนยังไม่นานพอเข้าร่วมในสัดส่วนที่น้อย

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> ● ความต้องการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตัดสินใจในโครงการต่างๆ และความต้องการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการการทำงานของเทศบาล 			<ul style="list-style-type: none"> + กลุ่มประชากรที่ต้องการเข้าร่วมในประเด็นดังกล่าวมีมาก และเป็นกลุ่มที่มีภูมิภานาดังเดิมในพื้นที่ แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนมีความใส่ใจในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง - กลุ่มประชากรเพศหญิงยังไม่เห็นความสำคัญและยังไม่มีความต้องการเข้าร่วมมากนัก
4. นโยบาย แผนงาน และโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ชุมชน			
<ul style="list-style-type: none"> ● โครงการร่วมกันทำความสะอาดตลาดเก่าร้อยปี 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน - โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาด เทศบาลไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดงานประเพณีประจำปี 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการถือฤกษ์มงคล - เป็นการจัดงานที่มีขึ้นตามปกติและไม่ได้เป็นแผนงานที่มุ่งเน้นต่อพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าโดยตรงและเทศบาลเองก็มีแผนงานนี้ตามแผนทั่วไปของการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล

หมายเหตุ : + หมายถึง โอกาส, - หมายถึง ข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> โครงการจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก 	X		<ul style="list-style-type: none"> + โครงการที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่น + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเกื้อกูลสังคม
<ul style="list-style-type: none"> แผนงานที่ส่งเสริมให้ประชาชนนำบ้านที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีการประกอบกิจการดั้งเดิมอยู่เข้าร่วมเป็นพิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชุมชน 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่น + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเกื้อกูลสังคม - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาด เทศบาลไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> โครงการปรับปรุงบ้านขุนจ่างค์ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเกื้อกูลสังคม - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดและการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนไท เทศบาลไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> โครงการปรับปรุงอาคารไม้เก่าเชิงอนุรักษ์ในซอย 1 ซอย 2 เพื่อนำร่องโครงการอนุรักษ์ 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการทำแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาหรือค้ำึงถึงคุณค่าทางกายภาพของพื้นที่ + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดและการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนไท เทศบาลไม่มีส่วนร่วมเลย

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> • โครงการจัดทำประวัติศาสตร์เมืองโดยใช้ภาพถ่ายและประวัติศาสตร์บอกเล่าจากผู้สูงอายุในชุมชน. 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการทำแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาหรือค้ำประกันถึงคุณค่าทางกายภาพของพื้นที่ + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการถือฤกษ์สังคัม - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดเพียงฝ่ายเดียว เทศบาลไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> • โครงการจัดทำผังการท่องเที่ยวในชุมชน 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการทำแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาหรือค้ำประกันถึงคุณค่าทางกายภาพของพื้นที่ - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดเพียงฝ่ายเดียว เทศบาลไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> • โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อการอนุรักษ์ 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการถือฤกษ์สังคัม - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดเพียงฝ่ายเดียว เทศบาลไม่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเลย
<ul style="list-style-type: none"> • การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตสินค้าและของที่ระลึกจำหน่าย 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + มีโครงการที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการรักษางานช่างท้องถิ่น + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการถือฤกษ์สังคัม - ฝ่ายเทศบาลไม่มีการรับรู้และไม่มีส่วนร่วมใดเลย มีเพียงฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกที่สนับสนุน

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> โครงการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เทศบาล ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งที่จริงน่าจะมีบทบาทในโครงการลักษณะเช่นนี้
<ul style="list-style-type: none"> โครงการจัดอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่ 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง - ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังได้รับโอกาสน้อย เนื่องจากส่วนมากเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาสูงที่ได้รับโอกาสนี้
<ul style="list-style-type: none"> โครงการมัคคุเทศก์น้อย 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง + มีการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเกื้อกูลสังคม - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดเพียงฝ่ายเดียว เทศบาลไม่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเลย
<ul style="list-style-type: none"> โครงการเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 	X		<ul style="list-style-type: none"> + เป็นโครงการทำแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาหรือค้ำประกันถึงคุณค่าทางกายภาพของพื้นที่ + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

ตารางที่ 7.1 (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	โอกาส	ข้อจำกัด	เหตุผล
<ul style="list-style-type: none"> • การจัดทำสื่อเผยแพร่โครงการ การอนุรักษ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าสามชุก 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + โครงการทำแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาหรือค้ำึงถึงคุณค่าทางกายภาพของพื้นที่ + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดและการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนไท เทศบาล ไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> • โครงการแรลลี่จักรยานชมประวัติศาสตร์เมือง 	X	X	<ul style="list-style-type: none"> + แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน + โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน - เป็นโครงการของฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาดเพียงฝ่ายเดียว เทศบาล ไม่มีส่วนร่วมเลย
<ul style="list-style-type: none"> • ความต้องการให้เทศบาลมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้มีลักษณะแบบอาคารเก่าดั้งเดิม 	X		<ul style="list-style-type: none"> + ประชาชนทั้งในและนอกชุมชนมีความต้องการให้เทศบาลมีข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้มีลักษณะแบบอาคารเก่าดั้งเดิม ความต้องการดังกล่าวจึงถือว่าเป็นโอกาสของชุมชนในเรื่องการออกข้อกำหนดนโยบายท้องถิ่นที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

หมายเหตุ : + หมายถึงโอกาส, - หมายถึงข้อจำกัด

7.2 ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างเทศบาลท้องถิ่น และประชาชนรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา

สรุปความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ระหว่างเทศบาลกับประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะของการแจ้งข่าวสาร การประชาสัมพันธ์การทำงานให้ประชาชนทราบ และการจัดประชุมแสดงความคิดเห็นในบางโอกาสเท่านั้น และเทศบาลมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดงาน โดยสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์บางอย่างที่จำเป็นเท่านั้น ไม่ได้มีการร่วมคิดค้นปัญหาและร่วมกันแก้ไข จากความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่าแต่อย่างไร แต่อย่างไรก็ตามยังมีความสัมพันธ์กันในการร่วมกันทำงานในบางโครงการที่เป็นส่วนรวมในเขตเทศบาล และมีการสนับสนุนดูแลด้านงานสาธารณูปโภคต่างๆ เช่นการป้องกันอัคคีภัย การอำนวยความสะดวกด้านประปา และการทำความสะอาดซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของเทศบาลที่ต้องรับผิดชอบ แต่หากว่าเทศบาลเองไม่มีส่วนในการบริหารจัดการหรือพัฒนาชุมชนในด้าน โครงการอนุรักษ์ชุมชนแต่อย่างใด

ดังที่กล่าวมาจะเห็นว่าเทศบาลมีส่วนเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับงานด้านอนุรักษ์ชุมชน น้อยมากหรือแทบไม่มีเลย และเป็นเพียงความสัมพันธ์ภายใต้ภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงเท่านั้น โดยไม่มีแผนงานหรือโครงการที่ได้จากการมีส่วนร่วมหรือต้องร่วมมือกันของระหว่างหน่วยงานในชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกที่มาจากการร่วมคิดร่วมทำจากชุมชนเลย ซึ่งถือเป็นจุดด้อยในการบริหารจัดการเมืองของเทศบาลสามชุก

7.3 ข้อเสนอแนะ

7.3.1 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุก ตามประเด็นการศึกษาตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย

1) ข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการเมืองที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

- เทศบาลควรมีแผนหรือผังเมืองที่คำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรที่มีในชุมชน เช่นกรณีตลาดเก่าสามชุก มีทรัพยากรด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ก็ควรนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนมาใช้เป็นแนวทางหรือทิศทางในการพัฒนาพื้นที่ ตามต้นทุนทางทรัพยากรที่มีในชุมชนอย่างชัดเจน และมีโครงการที่ดำเนินการให้เกิดผลก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

- การบริหารจัดการพื้นที่ประวัติศาสตร์ควรมีแผนในการรักษางานช่างท้องถิ่นที่ชัดเจน รวมถึงมีโครงการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้พึ่งพาตนเองได้ จนสามารถฟื้นเอกลักษณ์ทางวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนทั้งภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ควรมีแผนและแนวทางการปฏิบัติเพื่อการฟื้นฟูด้านฝีมือช่าง พร้อมการหาตลาด หาแหล่งวัสดุก่อสร้าง ในการฟื้นฟูฟื้นฟูงานสถาปัตยกรรมชุมชน เช่น ควรมีการจัดฝึกอบรมงานช่างวิชาชีพในรูปแบบงานช่างสถาปัตยกรรมที่มีในชุมชน จัดทำทะเบียนช่างให้แก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม เพื่อทำการหาแนวทางในการพัฒนาและซ่อมแซมอาคารในลักษณะดังกล่าวได้

2) ข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคุณค่าหรือลักษณะเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจผู้คน

- เทศบาลควรเข้าร่วมในการทำงานหรือการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชนอย่างเต็มที่ โดยควรเป็นผู้กำหนดรูปแบบของอาคาร และวัสดุในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร ให้มีความกลมกลืน สอดคล้อง และเป็นไปในลักษณะเดียวกัน เพื่อความสวยงามในเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มระดับการรับรู้คุณค่าด้านความงามทางสถาปัตยกรรมของชุมชน ให้ประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ได้รับรู้หรือตระหนักมากขึ้น โดยที่ระดับเทศบาลควรเข้ามาเป็นผู้ที่ริเริ่มและหามาตรการที่เป็นการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ชุมชนด้วยการนำมาตรการทางการเงินเข้ามาช่วยเหลือ เช่นกองทุนกู้ยืมเพื่อการซ่อมแซมอาคารตามแบบที่มีในข้อกำหนดเพื่อการอนุรักษ์ ระบบการลดหย่อนภาษีให้กับอาคารที่คงความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม หรือใช้มาตรการในการยกย่องให้รางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงการมีโครงการที่ช่วยส่งเสริมความรู้และส่งเสริมการศึกษาด้านการอนุรักษ์ เช่นการฝึกอบรม การจัดทำสื่อหรือป้ายอนุสรณ์หรือสัญลักษณ์ในพื้นที่ เป็นต้น

- ประชาชนส่วนมากจดจำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของชุมชนได้ดี โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความประทับใจในประเพณีและวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ดังนั้น เทศบาลและองค์กรควรส่งเสริมให้มีการสืบสานงานประเพณีแบบย้อนยุคที่หายไปแล้วให้กลับมา

- ควรสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมที่สร้างความตระหนักหรือการรับรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้ประชาชนในพื้นที่และกลุ่มคนภายนอกให้มากขึ้น เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์เพื่อการจัดการที่ง่ายขึ้น และประสบผลสำเร็จแบบยั่งยืน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีอายุน้อย มีระยะเวลาอยู่อาศัยน้อย และมีการศึกษาดำ เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการรับรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์

- การจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ดี ในกรณีการรักษาคุณค่าหรือลักษณะเมืองประวัติศาสตร์ที่ดึงดูดใจผู้คน ของตลาดเก่าสามชุกนี้ต้องลดข้อจำกัดในเรื่องของการรับรู้คุณค่าด้าน

ความงามของสถาปัตยกรรม ความมีเอกลักษณ์ด้านกิจกรรม และการมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือของท้องถิ่นลงให้ได้ ดังนั้น จึงควรที่จะส่งเสริมหรือมีแผนงาน โครงการที่ใช้ปรับปรุงชุมชนให้บุคคลสามารถรับรู้ถึงความงามทางสถาปัตยกรรม การรับรู้ถึงเอกลักษณ์ทางกิจกรรมของชุมชน และการรับรู้ถึงเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือของท้องถิ่นให้มากขึ้น จึงจะสามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้ได้ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างยั่งยืน

3) ข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการเมืองที่เกี่ยวข้องกับด้านกลไกในการพัฒนาที่ส่งผลต่อเมืองประวัติศาสตร์

- เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนนโยบาย ร่วมกับประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ตลาดเก่า ซึ่งจำเป็นในการบริหารจัดการที่ต้องให้คนที่อาศัยในพื้นที่มีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจในการดำเนินการในโครงการต่างๆ ตั้งแต่แรกเริ่ม ซึ่งถือเป็นขั้นตอนในการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด

- หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ คุณค่าความสำคัญ ปัญหา โครงการหรือแผนงานในการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึงในระดับที่สูงขึ้น

- ควรส่งเสริมและสร้างโอกาสให้กลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาต่ำ กลุ่มที่มีอายุน้อย และกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในระยะเวลาสั้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และในการจัดการชุมชนมากขึ้น เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดของชุมชนในการพัฒนาหรือบริหารจัดการชุมชน

- ความต้องการมีส่วนร่วมในระดับตัดสินใจของประชาชนในพื้นที่มีสูง ดังนั้น หน่วยงานบริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารชุมชนในระดับการร่วมตัดสินใจด้วย เพื่อที่จะได้แนวทางการพัฒนาหรือบริหารจัดการให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่อย่างแท้จริง

- หน่วยงานเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในชุมชนควรมีแผนงานในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่นำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

4) ข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารจัดการเมืองที่เกี่ยวข้องกับ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกทั้งหมดควรร่วมกันจัดทำแผนงาน หรือโครงการที่มุ่งเน้นในการรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนอย่างจริงจัง และมุ่งให้เกิดผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ จึงจะสามารถรักษากิจกรรมและงานช่างฝีมือของท้องถิ่นที่ยังคงเหลืออยู่ได้จริง

- การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตลาดเก่าสามชุกยังขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานองค์กรของชุมชนกับเทศบาล ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่บกพร่องในการบริหารจัดการเมืองในระดับหน่วยงาน หรือองค์กรที่ต้องเร่งปรับปรุงรูปแบบการทำงาน และวิธีการบริหารงานให้ได้ผลสำเร็จอย่างจริงจัง เพราะเนื่องจากในปัจจุบันการพัฒนาในพื้นที่ตลาดเก่าหรือโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่ายังขาดการร่วมมือกันระหว่างองค์กรชุมชนและเทศบาลจึงทำให้โครงการดำเนินการได้ไม่เต็มที่

7.3.2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของแนวทางในการส่งเสริมให้กิจการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการตลาดเก่าสามชุกทั้งในภาครัฐ และองค์กรทางชุมชน หรือเอกชน ในระดับส่วนท้องถิ่น และในระดับประเทศ เนื่องจากกรณีตลาดเก่าสามชุกยังมีข้อจำกัดในการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานบริหาร ซึ่งทำให้การอนุรักษ์ในพื้นที่ยังไม่เกิดผลสำเร็จที่พึงพอใจ

2) ควรมีการศึกษารูปแบบของการใช้มาตรการในการสร้างแรงจูงใจที่มีความเหมาะสมเพื่อสร้างความตระหนัก เห็นคุณค่าทางมรดก และความต้องการอนุรักษ์ชุมชน ของประชาชนในพื้นที่ตลาดเก่า เพื่อให้ง่ายต่อการแก้ไขปัญหาในเรื่องการอนุรักษ์ทั้งทางกายภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ อิงชาติเจริญ.2547. การมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาคม ในการฟื้นฟู ประวัติศาสตร์ในเมือง : กรณีศึกษา พื้นที่ชุมชนถนนพระอาทิตย์ วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- กรรณิกา ชมดี. 2524. “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก.2547.เอกสารเผยแพร่เอกลักษณ์ชุมชน“สืบสานงานศิลป์ ถิ่นสามชุก”
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน).2549.”โครงการวางแผนการปรับปรุงพื้นที่ตลาดเก่าเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา กรณีศึกษา: ตลาดสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี”
- เทียมรัตน์ อินทรีย์.2542. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปรับปรุงพื้นที่ในเขตอนุรักษ์เมืองกรณีศึกษา : ชุมชนท่าเตียน กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ฝ่ายงานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักปลัดเทศบาล. 2545. “แผนพัฒนาเทศบาลตำบลสามชุก ประจำปี พ.ศ. 2545”. เทศบาลตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี.
- ฝ่ายงานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักปลัดเทศบาล. 2548. “แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2548 - 2550”. เทศบาลตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี.
- พัชรี สีโรต. 2546. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มัณฑนา ศิริวรรณ.2541. การปรับปรุงมาตรการควบคุมด้านกายภาพเพื่อการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์ วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนชุมชนเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยงธนีสร์ พิมลเสถียร.2540. เอกสารการสอนวิชา ทฤษฎีการอนุรักษ์. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- Bernard M. Feilden and Jukka Jokilehto. 1998. **Management Guidelines for World Cultural Heritage sites.** ICCROM.Rome RM, Italy.

- Brody, Famvel D; David R. Godschalk and Raymond J. Burby. 2003. **Mandating Citizen Participation in Plan Making: six strategic Planning Choices**, Journal of the American Planning Association. Summer, Vol. 69, no. 3, pp. 245- 264.
- Chapin Steward, and Edward Kaiser. 1972. **Urban Landuse Planning**. Chicago: University of Illinois.
- Cohen, J. and N. T. Uphoff. 1980. **Participation's Place in Rural Development** 8 March.
- Uphoff, N. T., Cohen, J. M. and Goldsmith. 1979. **A-State-of-the-art paper**. Cornell University: Rural Development Committee Center.
- Herbert Stovel. 2002. **Approaches to Managing Urban Transformation for Historic Cities**. Review of Culture. International Edition 4. October.
- Robert V. Krejcie and Eargle W. Morgan. 1970. **Education and Psychological Measurement**: 608 – 609.
- Sherry Arnstein .1969. **"Ladder of Citizen Participation"** Journal of American Institute of Planner, vol 35 No. 4 July, pp. 216 – 224.
- Steinberg, Florian. 1996. **"Conservation and Rehabilitation of Urban Heritage in Developing Countries"**, HABITAT INTL Vol. 20 No. 3 Great Britain: Science Ltd.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม เรื่อง การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ในเอเชีย
กรณีศึกษา : ชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัด สุพรรณบุรี
(ส่วนของประชาชนในชุมชน)

ชุดที่.....
วันที่.....
family yes no

จงเติมคำและเครื่องหมาย \checkmark ในช่องว่างที่ต้องการ

ข้อมูลประชากร

1. บ้านเลขที่.....สถานภาพในครัวเรือน.....
2. อาชีพหลัก.....อาชีพเสริม(ถ้ามี).....
3. นับถือศาสนา ระบุ.....
4. จำนวนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (ในสำเนาทะเบียนบ้าน)
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือน

ลำดับ	ความสัมพันธ์ กับหัวหน้า ครอบครัว	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	พักอาศัยอยู่ในชุมชน ประจำวัน	
						(ใช่)	(ไม่ใช่)
1)
2)
3)
4)
5)
6)
7)
8)
9)
10)

6. ครอบครัวของท่านอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาานมากที่สุดปี ปี

7. ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย

- เจ้าของ เช่ากับเจ้าของโดยตรง เช่าช่วง/ต่อมือ

ถ้าเช่า เช่ากับใคร ระบุเจ้าของที่ดินและอาคาร.....

8. การใช้ประโยชน์อาคารของท่าน เพื่อ....

- อยู่อาศัยอย่างเดียว
 ค้าขาย
 อยู่อาศัยและใช้ค้าขาย
 ทำอุตสาหกรรมครัวเรือนหรืองานช่าง
 อื่นๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อเมือง

1. ประเภทงานช่างท้องถิ่นที่ยังคงมีในปัจจุบันและมีเจ้าของฝีมือช่างที่ยังมีชีวิตอยู่หรือที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ระบุ...

ประเภทงานช่างฝีมือ	ข้อมูลช่าง					
	ช่างยังมีชีวิตอยู่ (ใช่) ✓	ยังทำอยู่ (ใช่) ✓	เลิกทำแล้ว (ใช่) ✓	ไม่มีช่างแล้ว /เสียชีวิตแล้ว (ใช่) ✓	มีการสอนสืบ ทอดต่อ (ใช่) ✓	หมายเหตุ
() 1 แกะสลักไม้						
() 2 งานศิลป์						
() 3 งานฝีมือดอกไม้ประดิษฐ์						
() 4 ช่างถ่ายภาพ						
() 5 ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์						
() 6 ทำอาหาร						
() 7 ทำเครื่องปั้น						
() 8 ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า						
() 9 ช่างทอผ้า						
() 10.ช่างจักสาน						
() 11.ช่างตีเหล็ก						
() 12. ช่างเงิน/ช่างทอง						
() 13อื่นๆ.....						

ท่านเห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์ชุมชนตลาดสามชุกของท่านหรือไม่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 2. ด้านคุณลักษณะที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจของเมืองประวัติศาสตร์ (คุณลักษณะด้านความแท้ ความต่อเนื่อง และมีบูรณะภาพ ของพื้นที่)

1. ท่านอยากให้รัฐ/เทศบาลมีข้อกำหนดการออกแบบอาคาร และปลูกสร้างตามแบบอาคารดั้งเดิมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือไม่ อยาก ไม่อยาก

2. ท่านอยากให้รัฐ/เทศบาล มีการกำหนดเกี่ยวกับวัสดุอาคาร ในชุมชนให้เหมือนกับแบบดั้งเดิมหรือไม่ อยาก ไม่อยาก

3. ชุมชนของท่านมีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความดั้งเดิมของชุมชนหรือไม่ มี ไม่มี

3.1 ถ้ามี ดังต่อไปนี้หรือไม่ (เลือก ✓ ข้อที่ใช้ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การทำความสะอาดหน้าบ้านและในซอย
- การดูแลรักษาป้ายหน้าร้านของตนไว้อย่างดั้งเดิม
- การขายสินค้าแบบดั้งเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย
- การไม่นำรถยนต์เข้ามาในชุมชน
- อื่นๆ.....

3.2 ถ้าไม่มีเห็นว่าควรมีหรือไม่ ควร ไม่ควร

4. ต่อไปนี้ท่านคิดว่าอะไรเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ท่านอยากอนุรักษ์ชุมชนของท่านไว้
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ความหายาก/ พบหาได้ยาก/ หาซื้อได้ยาก
- มีความงดงามทางงานช่างศิลป์
- ความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือ
- ลักษณะทางสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีอยู่
- ลักษณะเฉพาะของกิจกรรมชุมชน
- มีรายได้เพิ่มขึ้น /ทำให้เกิดรายได้
- มีงานในพื้นที่ไม่ต้องย้ายไปทำงานนอกชุมชน
- ความรู้สึกผูกพันกับชุมชน /มีความอบอุ่น
- อื่นๆ ระบุ.....

5. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคของการอนุรักษ์ชุมชนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่ได้เป็นเจ้าของบ้านจึงไม่ยากเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงบ้าน/ไม่กล้าลงมือปรับปรุง
- ไม่มีผู้นำในการดำเนินการ
- ขาดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่
- ขาดการสนับสนุนจากองค์กรรัฐ
- ขาดการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน
- ขาดความรู้และวิธีการ
- ขาดเงินทุน
- ไม่มีอุปสรรค

6. ความดั้งเดิมของวัสดุอาคารของท่านเป็นอย่างไร

- เดิม ใหม่ กึ่งเก่ากึ่งใหม่(ผสม)

7. ท่านรู้สึกว่าคุณสมบัติของชุมชนของท่านเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

- มีความดั้งเดิม/หรือไม่เปลี่ยนแปลงเลย
- มีความเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย
- มีความเปลี่ยนแปลงปานกลาง
- มีความเปลี่ยนแปลงมาก

8. มีบุคคลสำคัญในชุมชนที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในอดีต และปัจจุบันหรือไม่

- มี ไม่มี

มี ระบุ ชื่อ.....เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....
ชื่อ.....เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....
ชื่อ.....เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....

9. ท่านจดจำเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ภายในชุมชนได้หรือไม่

- จดจำได้ จำไม่ได้ ไม่มี

ถ้าจำได้ ระบุเหตุการณ์ 1.....
.....

10. หากมีการจัดงานพิธีการสำคัญหรืองานประเพณีในชุมชน สถานที่สาธารณะที่ประชาชนในชุมชนใช้ร่วมกัน คือ

1.....

2.....

3.....

ไม่มีสถานที่

11. ในชุมชนของท่านมีสถานที่ที่ท่านคิดว่ามีความโดดเด่นเป็นที่หมายตาของคนในชุมชน หรือให้ป็นอนุสาวรีย์ได้ มี ไม่มี

ถ้ามี ระบุ. 1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

7..... 8.....

ส่วนที่ 3 ด้าน กลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์

1. สถานะภาพในชุมชนของท่าน คือ

สมาชิกชุมชน

สมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน

กรรมการชุมชน

เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ/เทศบาล

ผู้นำชุมชน

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของท่านในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนที่ผ่านมา

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับ โครงการ

การเข้าประชุมรับฟังความคิดเห็นในชุมชน

การร่วมในการตัดสินใจโดยเป็นคณะกรรมการในโครงการ

การตอบแบบสอบถาม/การให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับโครงการ

การเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมการสัมมนาเชิงวิชาการ/เชิงปฏิบัติการ

การให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ด้านอุปกรณ์หรือ บริจาคทรัพย์สิน

การร่วมงานพิธี การร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน

ไม่เคยเข้าร่วมเลย

อื่นๆ ระบุ.....

3. หากเทศบาล/หน่วยงานท้องถิ่นมีการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนในการทำโครงการต่างๆในชุมชนท่านอยากไปเข้าร่วมหรือไม่ อยาก ไม่อยาก

4. หากมีการจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาโครงการอนุรักษ์และพัฒนาในภาครัฐโดยให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการร่วมด้วยท่านอยากเข้าไปร่วมทำงานกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือไม่

อยาก ไม่อยาก

5. ในชุมชนของท่านมีการจัดตั้งองค์กรทางอาชีพหรือไม่ มี ไม่มี

6. ในชุมชนของท่านมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์หรือไม่ มี ไม่มี

ส่วนที่ 4 ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

1. ท่านทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชน หรือไม่

- ไม่ทราบ
- ทราบ ถ้าทราบจาก สื่ออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- วิทยุ
 - โทรทัศน์
 - หนังสือพิมพ์/หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
 - เพื่อนบ้าน
 - ประกาศจากหน่วยงานรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐ
 - จากคณะกรรมการชุมชน

2. สื่อหรือข่าวสารข้อมูลที่มาจากหน่วยงานรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐคือ (ถ้าใช่ โดยเลือก \checkmark ชนิดของสื่อต่อไปนี้ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แผ่นพับ
- โบปปลิว/หนังสือเวียน
- ดิจประกาศ
- ประกาศเสียงตามสาย
- การประชุมชุมชน ฯลฯ
- อื่นๆ.....

3. ชุมชนของท่านมีการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกันในชุมชนและหน่วยงานของรัฐบาลท้องถิ่น โรงเรียน วัด และองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน หรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่

4. ชุมชนของท่านมีการใช้ประโยชน์จากอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ร่วมกันในชุมชน

- ใช่ ไม่ใช่

5. ปัจจุบันรายได้ของท่านเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตเป็นอย่างไร

- ดีขึ้น
- เท่าเดิม
- ลดลง

6. อาชีพของท่านเปลี่ยน ใช่หรือไม่ ใช่ ไม่ใช่

7. ท่านมีความรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัวของท่านในการอาศัยในชุมชนปัจจุบันอย่างไร

- มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้นมาก
- เท่าเดิม/ปกติ/ปานกลาง
- มีความเป็นส่วนตัวน้อยลง

8. ท่านคิดว่ามีคนแปลกหน้าในชุมชนมากขึ้นหรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่

9. การปฏิสัมพันธ์ในชุมชน/ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านของท่านเป็นอย่างไร

9.1 ท่านรู้จักเพื่อนบ้านในชุมชนของท่านประมาณกี่หลัง

- ไม่เกิน 10 หลัง 10 – 20 หลัง มากกว่า 20 หลัง

9.2 ปัจจุบันปริมาณเพื่อนบ้านที่ท่านรู้จักมากขึ้นหรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่

9.3 ปัจจุบันท่านมีโอกาสพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้านมากขึ้นหรือลดลง

- มากขึ้น เท่าเดิม ลดลง

9.4 ท่านมีญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันนี้หรือไม่

- มี ไม่มี

10. สภาพแวดล้อมในชุมชนของท่านเป็นอย่างไร

- ดีขึ้น เท่าเดิม/ปกติ แย่ลง

11. ท่านมีข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น และปัญหา/อุปสรรคในการป้องกันภัยต่อแหล่งมรดก ทาง

ประวัติศาสตร์ด้านต่างๆ อย่างไร

ด้าน	ข้อเสนอแนะการป้องกัน	ปัญหาและอุปสรรค
1) อาคาร		
2) สิ่งแวดล้อม		
3) กิจกรรม		

12. ท่านคิดว่าเส้นทางการเข้าถึงชุมชนของท่านสะดวกและเพียงพอหรือไม่

- พอ ไม่พอ

14. ท่านพึงพอใจการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นในการบริหารและบรรเทาภัย/การป้องกันการเสื่อมสลายทางมรดกในชุมชนของท่านอย่างไร

- พอใจมาก พอใจ ปานกลาง พอใจน้อย ไม่พอใจ

เพราะอะไรเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

12. ข้อเสนอแนะและความต้องการเพิ่มเติม

.....

.....

แบบสอบถาม เรื่อง การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ในเอเชีย
กรณีศึกษา : ชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัด สุพรรณบุรี
(ส่วนของประชาชนรอบนอก)

ชุดที่.....
วันที่.....
family yes no

จงเติมคำและเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหน้าข้อที่ต้องการ

ข้อมูลประชากรรอบนอก

1. บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... สถานภาพในครัวเรือน.....
2. อาชีพหลัก..... อาชีพเสริม(ถ้ามี).....
3. นับถือศาสนา ระบุ.....
4. จำนวนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน (ในสำเนาทะเบียนบ้าน)
5. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยที่นี่กี่ปีปี
6. ท่านรู้จักตลาดเก่าร้อยปีสามชุกหรือไม่
 ทราบ ไม่ทราบ
7. ท่านคิดว่าตลาดสามชุกมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหรือไม่
 ไม่มี มี ไม่ทราบ
8. ท่านคิดว่าตลาดเก่าสามชุกมีความน่าสนใจหรือไม่
 มี ไม่มี
ถ้ามี ยกตัวอย่างจุดหรือแหล่งที่มีความน่าสนใจ คือ
1.
2.
3.
9. ท่านทราบหรือไม่ว่ามีโครงการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าสามชุก
 ทราบ ไม่ทราบ
10. ท่านเห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าสามชุกหรือไม่ (ถ้าไม่เห็นด้วยข้ามไปข้อ 7)
 เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
11. ต่อไปนี้ท่านคิดว่าอะไรที่ทำให้ท่านเห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าร้อยปีสามชุกไว้
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 หาผู้ได้ยาก/พบหายากในปัจจุบัน
 มีความงดงามทางงานช่างศิลป์
 ความมีเอกลักษณ์ทางงานช่างฝีมือ
 มีเอกลักษณ์ทางสภาพแวดล้อมภายในชุมชนที่มีอยู่
 ลักษณะเฉพาะของกิจกรรมชุมชน
 มีรายได้เพิ่มขึ้น/ทำให้เกิดรายได้ของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง
 ทำให้คนมีงานทำในพื้นที่ไม่ต้องย้ายไปทำงานนอกชุมชน
 มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนดังกล่าว/มีลักษณะของความอบอุ่นเป็นเครือญาติกัน
 มีความภาคภูมิใจต่อพื้นที่และมีชื่อเสียงทำให้คนภายนอกรู้จักสามชุกมากขึ้น

12. ท่านคิดว่าอะไรคืออุปสรรคของการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าร้อยปีสามชุก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีผู้นำในการดำเนินการ
- ขาดการมีส่วนร่วมกันของคนในพื้นที่
- ขาดการสนับสนุนจากองค์กรรัฐ
- ขาดการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน
- ขาดความรู้และวิธีการ
- ขาดเงินทุน
- ความล่าช้าในการอนุมัติเรื่องต่างๆของรัฐและเจ้าของที่ดิน
- การขัดขวางจากเจ้าของที่ดิน/ไม่ให้ความร่วมมือ
- ไม่มีอุปสรรค

13. โปรดให้ข้อมูลในด้านต่างๆ ที่ท่านรู้จักเกี่ยวกับงานช่างท้องถิ่นประเภทงานช่างท้องถิ่นที่ยังคงมีในปัจจุบัน และมีเจ้าของฝีมือช่างที่ยังมีชีวิตอยู่/ทำอยู่ในปัจจุบัน(ภายในชุมชนตลาดเก่าสามชุก) ระบุ...

ประเภทงานช่างฝีมือ	ข้อมูลช่าง					
	ช่างยังมีชีวิตอยู่ (ใช่) ✓	ยังทำอยู่ (ใช่) ✓	เลิกทำแล้ว (ใช่) ✓	ไม่มีช่างแล้ว/เสียชีวิตแล้ว (ใช่) ✓	มีการสอน สืบทอดต่อ (ใช่) ✓	หมายเหตุ
() 1 แกะสลักไม้						
() 2 งานศิลป์						
() 3 งานฝีมือดอกไม้ประดิษฐ์						
() 4 ช่างถ่ายภาพ						
() 5 ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์						
() 6 ทำอาหาร						
() 7 ทำเครื่องดัด						
() 8 ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า						
() 9 ช่างทอผ้า						
() 10.ช่างจักรสาน						
() 11.ช่างตีเหล็ก						
() 12. ช่างเงิน/ช่างทอง						
() 13.ช่างบัตกรี						

14. ท่านทราบหรือรู้จักบุคคลสำคัญในชุมชนตลาดเก่าสามชุกที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในอดีต และปัจจุบันหรือไม่

- มี ไม่มี

มี ระบุ ชื่อ.....เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....
 ชื่อ.....เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....
 ชื่อ.....เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....

แบบสอบถาม เรื่อง การอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ ในเอเชีย
กรณีศึกษา : ชุมชนตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัด สุพรรณบุรี
(สำหรับ: ส่วนของเทศบาลและกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้อง)

ชุดที่.....
วันที่.....

ชื่อหน่วยงาน.....

ส่วนที่ 1 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง

จงเติมคำและเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องว่างที่ต้องการ

1. การอนุรักษ์สามชุก เคยเป็นประเด็น/หัวข้อในการประชุมในหน่วยงานของท่านหรือไม่

เคย ไม่เคย

ถ้าเคย มีการให้ความสำคัญหรือนำเข้าที่ประชุมเมื่อใด

2. ประเภทงานช่างท้องถิ่นที่ท่านรู้จักที่ยังคงมีในปัจจุบัน คือ

ประเภทงานช่างฝีมือ	ข้อมูลช่าง					หมายเหตุ
	ช่างยังมีชีวิตอยู่ (ใช่) \checkmark	ยังทำอยู่ (ใช่) \checkmark	เลิกทำแล้ว (ใช่) \checkmark	ไม่มีช่างแล้ว /เสียชีวิตแล้ว (ใช่) \checkmark	มีการสอนสืบ ทอดต่อ (ใช่) \checkmark	
() 1 แกะสลักไม้						
() 2 งานศิลป์						
() 3 งานฝีมือดอกไม้ประดิษฐ์						
() 4 ช่างถ่ายภาพ						
() 5 ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์						
() 6 ทำอาหาร						
() 7 ทำเครื่องคัม						
() 8 ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า						
() 9 ช่างทอผ้า						
() 10.ช่างจักสาน						
() 11.ช่างตีเหล็ก						
() 12. ช่างเงิน/ช่างทอง						
() 13อื่นๆ.....						

ส่วนที่ 2. ด้านคุณลักษณะที่ตั้งดูบุคลิกของเมืองประวัติศาสตร์ (คุณลักษณะด้านความแท้ ความต่อเนื่อง และมีบูรณะภาพ ของพื้นที่)

1. หน่วยงานมีกิจกรรมที่เป็นการรักษาหรือส่งเสริมการรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความดั้งเดิมของชุมชนตลาดเก่าสามชุกหรือไม่ มี ไม่มี

ถ้ามี ระบุ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

2. หน่วยงานมีวิธีการสร้างแรงจูงใจในการรักษาความสมบูรณ์ทางด้าน วัสดุ ฝีมือช่าง การออกแบบ และบรรยากาศทางสภาพแวดล้อม แก่ชุมชน หรือไม่ มี ไม่มี

ด้าน	สร้างแรงจูงใจโดย
- แบบอาคาร	
- วัสดุ	
- ฝีมือช่าง	
- สภาพแวดล้อม	
- กิจกรรม	

3. หน่วยงานของท่านพบหรือมีอุปสรรคอะไรบ้าง ในการรักษาความสมบูรณ์ทางด้าน วัสดุ ฝีมือช่าง การออกแบบ และบรรยากาศทางสภาพแวดล้อม แก่ชุมชนตลาดเก่าสามชุก

- ระบุ 1.....
 2.....
 3.....
 4.....
 5.....

4. ความรู้สึกของท่านที่มีต่อพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในด้านต่างๆ (เดิมเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ต้องการ)

ด้าน	มีความดั้งเดิม/ ไม่เปลี่ยนแปลงเลย	มีความเปลี่ยนแปลง เล็กน้อย	มีความเปลี่ยนแปลง ปานกลาง	มีความเปลี่ยนแปลง มาก
1.ด้านอาคาร				
2.ด้านสิ่งแวดลอม ชุมชน				
3.ด้านกิจกรรมใน ชุมชน เช่น อาชีพ				

5. ท่านทราบเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในชุมชนที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในอดีตและปัจจุบันหรือไม่

ทราบ ไม่ทราบ

- มี ระบุ ชื่อ..... เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....
 ชื่อ..... เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....
 ชื่อ..... เป็นบุคคลสำคัญด้าน.....

6. มีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ท่านจดจำได้หรือไม่

มี ไม่มี

- มี ระบุ เหตุการณ์ 1.....
 2.....
 3.....

7. ถ้าท่านหรือหน่วยงานต้องการใช้ประโยชน์สถานที่สาธารณะในการประกอบกิจกรรมทางงานพิธีการสำคัญหรืองานประเพณีในชุมชน ท่านใช้สถานที่ใด

ระบุ 1.....

2.....

3.....

ไม่มีสถานที่

8. ท่านคิดว่ามีสถานที่ที่มีความโดดเด่นเป็นที่หมายตา(landmark)ของคนในชุมชนหรือให้เป็นอนุสาวรีย์ได้

มี ไม่มี

ถ้ามี ระบุ 1.....

2..... 3.....

4..... 5.....

ส่วนที่ 3 ด้าน กลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลตรงต่อเมืองประวัติศาสตร์ (เติมเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ต้องการ)

9. เมื่อมีโครงการพัฒนาที่เกี่ยวกับชุมชนตลาดเก่าสามชุก หน่วยงานมีการตั้งคณะทำงานโดยให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมหรือไม่

ใช่ ไม่ใช่

10. หน่วยงานของท่านมีการแจ้งข่าวโครงการพัฒนาที่เกี่ยวกับชุมชนตลาดเก่าสามชุกหรือประกาศแก่ประชาชนทุกครั้งหรือไม่ ใช่ ไม่ใช่

ถ้ามีโดยวิธีใด (แผ่นพับ ติดประกาศ ใบปลิว เสียงตามสาย จัดประชุม จดหมายข่าว แจ้งผู้นำชุมชน ฯลฯ)
ระบุสื่อที่ใช้

.....

.....

11. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนที่ผ่านมา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

การแจ้งข่าวสารจากหน่วยงานให้ประชาชนทราบทางสื่อ

มี การสำรวจความคิดเห็น เช่นแบบสอบถาม ก่อนการทำโครงการพัฒนา

การประชุมชุมชนในการหาข้อตกลงในโครงการฯ ร่วมกัน

การจัดกิจกรรมในชุมชน งานประเพณีประจำปีต่างๆ

การให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการ ในโครงการฯ

ไม่เคยเข้าร่วมเลย

อื่นๆ.....

12. ในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มทางอาชีพหรือไม่ มี ไม่มี

13. มีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์หรือไม่ มี ไม่มี

14. หน่วยงานมีโครงการที่สนับสนุนด้านการสร้างความร่วมมือในการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

มี ไม่มี

มีอย่างไร.....

.....

15. หน่วยงานมีการจัดให้มี หรือมีแผนในการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากสถาบันต่างๆในสังคมหรือไม่ (เช่น โรงเรียน, ธ.ก.ส., วิทยาลัยอาชีวฯ, สำนักงานเกษตรอำเภอ, สภาวัฒนธรรม ฯลฯ)

มี ไม่มี

ถ้ามี (อย่างไร/รูปแบบใด) ระบุ.....

.....

เพียงพอหรือไม่ พอ ไม่พอ

16. หน่วยงานของท่านนำ เอกสิทธิ์ทางชุมชนมาใช้สร้างรายได้แก่ชุมชนหรือไม่ อะไรบ้าง

ไม่มี

มี ระบุ.....

.....

เพียงพอหรือไม่ พอ ไม่พอ อย่างไร/ เพราะ

.....

17. ท่านคิดว่าการสนับสนุนงานช่างฝีมือท้องถิ่นให้เกิดรายได้สู่ชุมชนที่มีอยู่มีประสิทธิภาพเพียงพอรึยัง

ไม่เพียงพอ เพราะอะไร

ระบุ.....

.....

เพียงพอ

18. หน่วยงานของท่านมีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณค่าทางประวัติศาสตร์หรือไม่

มี ไม่มี

ส่วนที่ 4 ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

19. ปัจจุบันหน่วยงานของท่านมีการจัดทำสื่อ เช่น (แผ่นพับ ดิจประกาศ ใบปลิว เสียงตามสาย จัดประชุม จดหมายข่าว วีดีโอ CD) ในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน หรือไม่

ไม่มี

มี ดังนี้ ระบุ.....

.....

20. หน่วยงานของท่านมีการจัดประชุมร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน ใช่ ไม่ใช่

21. หน่วยงานของท่าน มีการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกับชุมชนหรือไม่

ใช่ ไม่ใช่

ถ้ามี

อะไรบ้าง

.....

.....

22. หน่วยงานของท่านมีนโยบายด้านการบรรเทาและป้องกันภัยต่อแหล่งมรดกทางประวัติศาสตร์หรือไม่

มี ไม่มี

ถ้ามี ระบุ.....

.....

.....

ถ้าไม่มี คิดว่า ควรจะมีอะไรและยังขาดอะไร

.....

.....

แบบสำรวจอาคาร

ซอยที่.....ZONE.....

ฝั่งทิศ เหนือ ใต้เริ่มนับจากด้าน แม่น้ำท่าจีน ถนนมิตรสัมพันธ์

จำนวน Unit ต่อหนึ่งเจ้าของ ลำดับ Unit ที่เท่าไรบ้าง.....

ส่วนที่ 1

1.อายุอาคารปี

2.การใช้อาคารในปัจจุบัน

การใช้อาคารในปัจจุบัน	ชั้นที่ 1 (√)	ชั้นที่ 2 (√)	ชั้นที่ 3 (√)
1. อยู่อาศัยอย่างเดียว			
2. ค้าขาย			
3. โกดังเก็บของ			
4. ค้าขายและอยู่อาศัย			
5. งานช่างฝีมือ			
6. เสริมสวย/งานบริการ			
7. อื่นๆ.....			

3. ลักษณะการครอบครองอาคาร

 เจ้าของ เช่ากับเจ้าของโดยตรง เช่าช่วง/ต่อมือ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ชุมชนตลาดสามชุกของผู้อยู่อาศัย

 เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 2

5. ความจริงแท้ทางกายภาพ

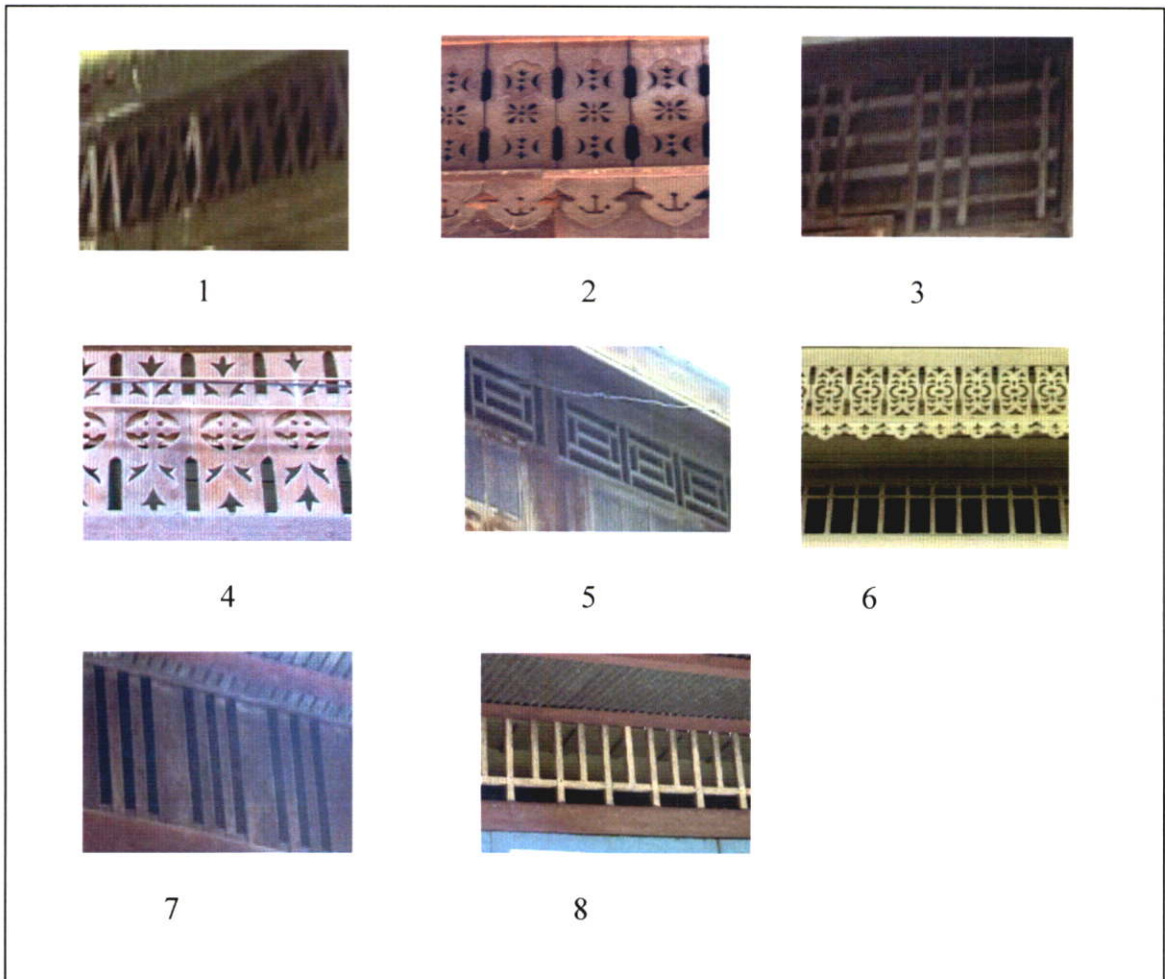
ความจริงแท้ทางกายภาพอาคาร	คงสภาพเดิม (√)	เปลี่ยนแปลง (√)
1. ความลาดชันหลังคา		
2. ประเภทวัสดุหลังคา		
3. ผนัง - ชั้นล่าง - ชั้นบน		
4. ช่องระบายอากาศ - ชั้นล่าง - ชั้นบน		
5. หน้าต่าง		
6. กันสาด		
7. ระเบียง		
8. ประตู		
9. ลูกกรงกันระหว่างคูหา		
10. กันขโมย		
11. ฝ้า		

6. ส่วนต่อเติมหน้าอาคาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

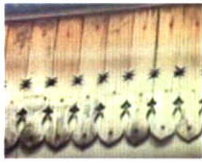
- คงสภาพเดิม มีเครื่องปรับอากาศ กันสาด ฝ้าเนียน
 งานฉาบเรียบ ฝ้าใบกันแดดกันฝน ระดับของพื้นทางเข้าหน้าบ้านยกสูง
 มีการต่อเติมห้องแทนที่ระเบียงตามแบบเดิม เปลี่ยนรูปแบบอาคารไปจากเดิมทั้งหมด

เอกสารแนบแบบสำรวจ

แบบช่องระบายอากาศชั้นบน (ดั้งเดิม)

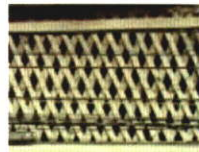
ช่องระบายอากาศชั้นล่าง (ดั้งเดิม)

แบบ ก

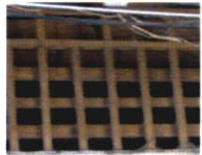
แบบ ข

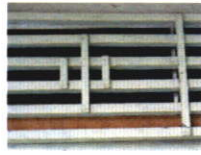
แบบ ค

แบบ ง

แบบ จ

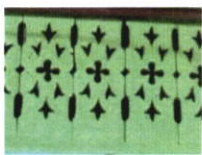
แบบ ฉ

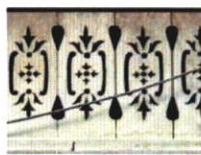
แบบ ช

แบบ ซ

แบบ ฅ

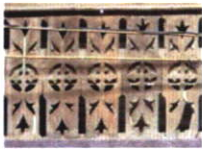
แบบ ฌ

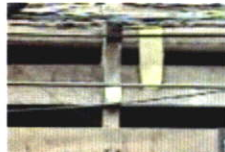
แบบ ญ

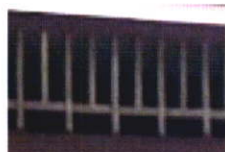
แบบ ฎ

แบบ ฏ

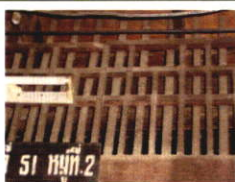
แบบ ฐ

แบบ ฑ

แบบ ฒ

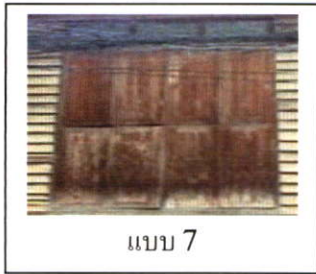
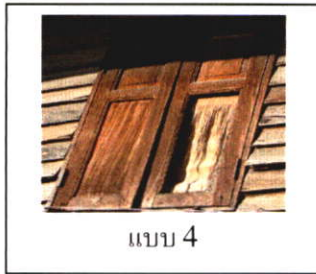
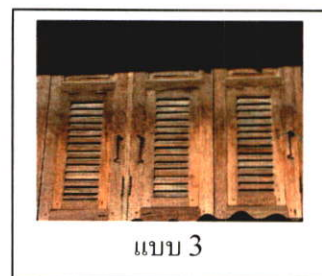
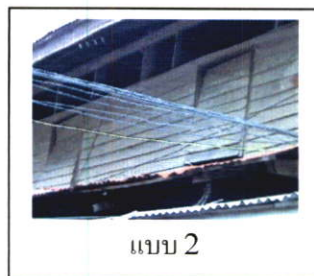

แบบ ด

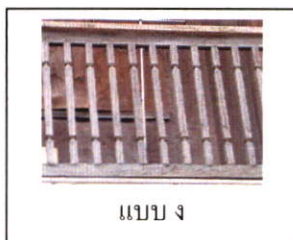
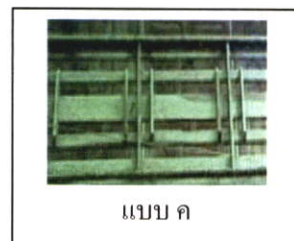

แบบ ต

รูปแบบหน้าต่างและวัสดุ (ดั้งเดิม)

รูปแบบระเบียง (ดั้งเดิม)

รูปแบบประตู (ดั้งเดิม)

รูปแบบลูกกรงกันระหว่างคานา (ดั้งเดิม)

สรุป รายงานการศึกษา โครงการวางแผนการปรับปรุงพื้นที่ตลาดเก่า เพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนา กรณีศึกษา : ตลาดเก่าสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

กระบวนการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผสมผสาน หลักการทางวิชาการเข้ากับองค์ความรู้ท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับทัศนคติของ ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น นักวิชาการ ตลอดจนผู้คนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนา และการอนุรักษ์พื้นที่ตลาดสามชุก มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อที่จะหาข้อสรุป ร่วมกันในการปรับปรุงพื้นที่ตลาดสามชุกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. สร้างกระบวนการศึกษา สืบหาข้อมูล การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันระหว่าง ชาวชุมชน กับนักวิชาการเพื่อนำไปสู่การสร้างการเรียนรู้และการวางแผนปรับปรุงพื้นที่โดยมี ชาวบ้านและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง
2. สืบหา ราววัดและทดสอบความสามารถในการรับน้ำหนักของโครงสร้าง กำแพงของ วัสดุ สักยภาพ และสภาพของวัสดุไม้ของอาคาร
3. จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้คนในการวางแผนและผังชุมชนโดยเชื่อมโยงกลุ่มชาว ชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐและท้องถิ่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มคนชรา และกลุ่มนักวิชาการ
4. ค้นหาแนวทางการปรับปรุง ระเบียบการจัดการ มาตรการควบคุมและการสร้าง แรงจูงใจในการอนุรักษ์พื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่ผสมผสานความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วน เสียทั้งชาวชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานเจ้าของที่ดิน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำในการวางแผนผังชุมชน ระหว่างชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และนักวิชาการ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ตลาดเก่า
2. เกิดกระบวนการจัดทำแผนและผังพัฒนาและปรับปรุงตลาดเก่าที่เชื่อมโยงทั้งมิติทาง ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม
3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลไกระดับชุมชน กลไกระดับเมือง ในการ สร้างแนวทางการวางผังตลาดเก่า เพื่อหาฉันทามติในแต่ละท้องถิ่นต่อไป
4. เกิดมาตรการในการควบคุมและการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์อาคารทาง ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ตลาดเก่า
5. สร้างพื้นที่รูปธรรมในการแก้ไขปัญหาการปรับปรุงและพัฒนาตลาดเก่าแก่ ที่มีมิติของ ปัญหาทางเศรษฐกิจและประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดการขยายผลในการปรับปรุงพื้นที่ตลาดอื่น ๆ ที่มี ลักษณะของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

ลักษณะของการดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการจะมีลักษณะของกิจกรรมทั้งสิ้นใน 3 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ ของชาวชุมชน นักวิชาการ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในกระบวนการการสำรวจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ เช่น การจัดเวทีเสวนา เป็นต้น
2. กิจกรรมการจัดกระบวนการวางแผนและผังพื้นที่โดยมีชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ โดยเชื่อมมิติที่หลากหลาย เช่น มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางประวัติศาสตร์ มิติทางสังคม เป็นต้น
3. การทดลองในห้องปฏิบัติการเพื่อทดสอบเกี่ยวกับความสามารถในการรับน้ำหนักของโครงสร้าง กำลังของวัสดุ ความสามารถและศักยภาพของโครงสร้างอาคาร อันจะนำไปสู่การพิสูจน์ความสามารถในการรับแรงของโครงสร้างไม้ของอาคารในตลาดเก่าสามชุก

ขอบเขตเชิงพื้นที่ในการดำเนินโครงการ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำร่องการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ตลาดสามชุก เพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนา ซึ่งขอบเขตการศึกษาจึงไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตลาดได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางงบประมาณและเวลาในการดำเนินโครงการ ทางคณะผู้ศึกษาและชาวชุมชนตลาดสามชุกจึงได้หารือร่วมกันและได้ข้อสรุปของพื้นที่ในการศึกษาคือ บริเวณซอย 1, 2, 3, 4, 5 และอาคารด้านริมแม่น้ำ รวมทั้งระบบการเชื่อมโยงทางสัญจรโดยรอบพื้นที่

กรอบของการศึกษา

กรอบของการศึกษานี้จะมุ่งไปที่การวางแผนพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่ตลาดสามชุก โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 3 เรื่อง คือ

- 1.6.1 ประเด็นความเชื่อมโยงทางนโยบาย แผนพัฒนาระดับจังหวัด ตำบลและอำเภอ ตลอดจนความเชื่อมโยงของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาทั้งทางมิติทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว
- 1.6.2 ประเด็นทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ศึกษา ตลอดจนทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่
- 1.6.3 ประเด็นทางระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการสร้างแรงจูงใจ ที่ประสานความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อแผนการปรับปรุงพื้นที่

ระยะเวลาการดำเนินโครงการ

ระยะเวลาการดำเนินโครงการ 5 เดือน (เดือนมกราคม 2549 –เดือนพฤษภาคม 2549)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยมุ่งหวังให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิชาการ ชาวชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น อันจะนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงพื้นที่บริเวณตลาดเก่าสามชุก จ.สุพรรณบุรี โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการศึกษาในครั้งนี้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่

- คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก
- เทศบาลตำบลสามชุก จ.สุพรรณบุรี
- สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี
- กรมธนารักษ์
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- การประปาส่วนภูมิภาค
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- กรมศิลปากร
- สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
- มูลนิธิชุมชนไท

แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่

ในการศึกษานี้ได้แบ่งมิติของแผนออกเป็นสองสาระหลัก คือ มิติทางกายภาพ และ มิติทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยสาระของแผนแต่ละประการมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพ แบ่งย่อยออกเป็นสามระดับคือ แผนในระดับพื้นที่โดยรอบ ระดับชุมชน และระดับอาคารและองค์ประกอบอาคาร

1.1 แผนระดับพื้นที่โดยรอบ ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ

1.) แผนพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมต่อ ได้แก่ พื้นที่ตลาดร้อยปีสามชุก พื้นที่วัดบ้านท่อม ซึ่งเชื่อมต่อด้วยระบบทางสัญจรทางแม่น้ำท่าจีน ซึ่งการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ทั้งสองต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างประชาชนในสองข้างของแม่น้ำท่าจีน เนื่องจากเป็นพื้นที่เกี่ยวเนื่องกับชีวิตผู้คนริมฝั่งแม่น้ำดังกล่าว

2.) แผนการปรับปรุงทางสัญจรและการเชื่อมต่อบริเวณโดยรอบพื้นที่ตลาด

สามชุก

เป็นแผนที่เกี่ยวเนื่องกับการสร้างความชัดเจนและการรับรู้แก่ผู้คนที่เดินทางเข้ามาตลาดสามชุก โดยมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา 3 วิธีการคือ 1) การสร้างป้ายชื่อตลาดและป้ายบอกทางในสามตำแหน่งคือ บริเวณถนนทางด้านริมสะพาน บริเวณถนนสาย 340 ก่อนข้าม

สะพาน และบริเวณหน้าตลาดด้านริมคลองชลประทานเพื่อให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง

3.) แผนการวางข้อกำหนดเฉพาะย่านของพื้นที่ตลาดสามชุกและบริเวณโดยรอบ

เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการวางแผนในระยะยาวที่สามารถป้องกันการเปลี่ยนแปลงทั้งกิจกรรมการใช้สอยพื้นที่และกายภาพของพื้นที่ แต่กระนั้นก็ตามการสร้างข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้คนเป็นเนื้อหาที่มีความละเอียดอ่อนมากจึงต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมาก

คณะผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางเบื้องต้นในการกำหนดพื้นที่ของการสร้างข้อกำหนดเฉพาะย่านขึ้น ดังนี้ ในการแบ่งแยกพื้นที่เพื่อสร้างข้อกำหนดที่สอดคล้องโดยแบ่งพื้นที่ของการอนุรักษ์ออกเป็น 3 ระดับคือ (1) พื้นที่อนุรักษ์ระดับ 1 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอาคารคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เสนอแนวทางข้อกำหนดเฉพาะย่านคือ การควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรมอย่างเข้มงวด การควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 9 เมตรและการควบคุมกิจกรรมการใช้งานภายในอาคารและประเภทของอาคาร (2) พื้นที่อนุรักษ์ระดับ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอาคารที่มีการเปลี่ยนผ่านของคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เสนอแนวทางของข้อกำหนดเฉพาะย่านคือ การควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรม การควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 12 เมตร และควบคุมกิจกรรมประเภทอุตสาหกรรม และ (3) พื้นที่อนุรักษ์ระดับ 3 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะในการควบคุมรูปแบบทางสถาปัตยกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบในบริเวณที่ 1 และ 2 การควบคุมความสูงของอาคารไม่เกิน 16 เมตร และการควบคุมกิจกรรมอุตสาหกรรมหนัก

1.2 แผนระดับชุมชน ซึ่งเนื้อหาของแผนเป็นส่วนสำคัญสำหรับการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ โดยสาระในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ แผนระดับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ กิจกรรมทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีพื้นที่ที่ควรปรับปรุงใน 5 พื้นที่ คือ

1.1) พื้นที่ลานกิจกรรมชุมชน หรือลานโพธิ์ เป็นพื้นที่ที่ชุมชนใช้สอยเป็นลานประชุม เสวนา สัมมนา และเวทีสาธารณะต่าง ๆ

1.2) พื้นที่ศูนย์วัฒนธรรมชุมชน เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยมีกิจกรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชนและวิถีชีวิตของผู้คนในตลาดสามชุก

1.3) พื้นที่ศาลเจ้าและศูนย์การค้าชุมชน เป็นส่วนที่เชื่อมโยงองค์ประกอบสองอย่างไว้ด้วยกันคือ พื้นที่ศาลเจ้า และพื้นที่โห่วโล้ว (สถานที่ที่รูปทรงคล้ายน้ำเต้ามีไว้สำหรับเผากระดาษในการทำพิธีทางความเชื่อของชาวจีน)

1.4) พื้นที่ตลาดนัดประจำท้องถิ่น

1.5) พื้นที่ลานริมน้ำ

2. แผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว ซึ่งมีพื้นที่ที่ควรปรับปรุงใน 3 พื้นที่ คือ

2.1) พื้นที่พิพิธภัณฑ์ชุมชน (ขุนจ้านง จินารักษ์)

2.2) พื้นที่โรงแรมอุดมโชค

2.3) พื้นที่ตลาดชุมชนเลียนบทิ ซึ่งลักษณะทางสถาปัตยกรรมของตลาดมีลักษณะเฉพาะที่แสดงออกถึงการตั้งถิ่นฐานและความเจริญของพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

3. แผนปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานของตลาดสามชุกคือ ระบบป้องกันอัคคีภัย ระบบทางสัญจรภายในพื้นที่ ระบบบำบัดน้ำเสีย และระบบไฟฟ้าในชุมชน ซึ่งมีการเสนอให้มีการปรับปรุงดังนี้

3.1) การปรับปรุงระบบทางสัญจร แนวทางของการปรับปรุงทางสัญจร คือ การสร้างพื้นที่สีเขียว การเปลี่ยนวัสดุพื้นผิว และการสร้างร่มเงาให้แก่ผู้ใช้ทางสัญจรนั้น

3.2) การปรับปรุงระบบป้องกันอัคคีภัย แบ่งออกได้ดังนี้

(2.1) การปรับสภาพทางกายภาพเพื่อรองรับการเกิดอัคคีภัย

(2.2) การติดตั้งอุปกรณ์สำหรับป้องกันอัคคีภัย

3.3) การปรับปรุงระบบไฟฟ้าในชุมชน

(3.1) ระบบไฟฟ้าภายในบ้าน

(3.2) ระบบไฟฟ้าในชุมชน

3.4) การปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน

(4.1) แผนการปรับปรุงระดับอาคาร ประกอบด้วยระยะการปรับปรุงอาคาร แนวทางเกี่ยวกับรูปแบบการปรับปรุง ระเบียบและมาตรการในการปรับปรุง

ประวัติผู้เขียน

นางสาวพิชญากร แจ็งสนาม เกิดเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2540 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย จังหวัดร้อยเอ็ด จากนั้นในปี 2544 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเข้าศึกษาต่อในภาควิชาการวางแผน ภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในปี 2545